

VOLDA KOMMUNE

MØTEINNKALLING

Utvalg: Kommunestyret
Møtestad: Gymsalen, Mork skule
Dato: 27.04.2017
Tid: 14:00

Forfall skal snarast meldast til servicekontoret/utvalsekretær på telefon 70 05 87 00 eller postmottak@volda.kommune.no, som kallar inn vara. Varamedlemer møter difor berre etter eiga innkalling.

Folkevalde, både medlemer og varamedlemer, plikter å møte jf. kommunelova § 40 nr. 1, med mindre det ligg føre gyldig forfall.

Den som ønskjer å stille spørsmål om sin habilitet i ei sak, jf. forvaltningslova § 6 og kommunelova § 40 nr. 3, skal melde dette til utvalsekretær i god tid før møtet. Dette også grunna eventuell innkalling av varamedlem, jf. forvaltningslova § 8, 3. ledd.

Møtet er ope for publikum, med kan verte lukka ved handsaming av saker som inneheld informasjon som er unnateke offentlegheit.

Saksdokumenta er lagt ut til offentleg ettersyn på Volda kommune si heimeside <https://innsyn.ssikt.no/volda/dmb> og på servicekontoret.

Jørgen Amdam
ordfører

SAKLISTE

Saksnr.	Sak
PS 40/17	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 41/17	Godkjenning av møteprotokoll for møta 02.03.2017 og 30.03.2017
OS 28/17	Synfaring i området Mork skule og barnehage
PS 42/17	Reguleringsplan turveg Rotevatnet - handsaming etter offentlig ettersyn
PS 43/17	Hjartåbygda skyttarlag - tilskot til bygging av veg og parkeringsplass
PS 44/17	Utfordringar knytt til manglande faste stillingsressursar ved avlastningstilbod og barnebustader
PS 45/17	Vurdering av takst i høve matpengar ved Hamna dagsenter
PS 46/17	Campusutvikling - Ressursar til å bistå kommunen i planlegging av kulturhus og kino
PS 47/17	Breiband/fiber Volda – Grodås
PS 48/17	Finansrapport 2016 (passiva)
PS 49/17	Årsmelding og skatterekneskap for 2016
PS 50/17	Årsmelding for kontrollutvalet for 2016
PS 51/17	Orienteringssaker
OS 29/17	Oversikt over tiltak som skal gjennomførast i høve renovering av samfunnshuset – EPC
OS 30/17	Årsrapport 2016 frå arbeidsmiljøutvalet
OS 31/17	Årsrapport om bruk av bedriftshelseteneste i Volda kommune 2016 frå Stamina Helse

VOLDA KOMMUNE

PS 52/17	Delegerte saker frå avdelingane
DS 52/17	Ferdigattest , bustad Gbr 12/3
DS 53/17	Rammeløyve, tilbygg Gbr 13/95
DS 54/17	Løyve til tiltak, rehab. skorstein Gbr 15/20
DS 55/17	Løyve til endring Gbr 17/194
DS 56/17	Ferdigattest Gbr 17/194
DS 57/17	Løyve til tiltak påbygg garasje Gbr 18/246
DS 58/17	Løyve til tiltak, rehab. pipe Gbr 19/158
DS 59/17	Ferdigattest, tilbygg Gbr 19/20
DS 60/17	Rammeløyve, veranda Gbr 19/519
DS 61/17	Løyve til tiltak, veganlegg Håmyra- gbr 19/764
DS 62/17	Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 21/157
DS 63/17	Igangsettingsløyve Gbr 30/421
DS 64/17	Igangsettingsløyve Gbr 30/185
DS 65/17	Ferdigattest, hytte aldalen Gbr 37/1
DS 66/17	Løyve til tiltak, bruksendring gbr 48/4
DS 67/17	Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 58/11
DS 68/17	Løyve til endring Gbr 146/42

Gruppemøte

Måndag 24.04.2017

AP	kl. 18:00-20:00	Møterom Dalsfjorden
V	kl. 20:00-22:00	Møterom Dalsfjorden
KRF	kl. 19:30-21:30	Møterom Voldsfjorden
SP	kl. 19:30-21:30	Møterom Austefjorden
MDG	kl. 20:00-22:00	Biblioteket

Tysdag 25.04.2017

H	kl. 17:30-19:30	Møterom Austefjorden
FRP	kl. 18:15	Møterom Voldsfjorden

Onsdag 26.04.2017

SV	kl. 18.00-20.00	Møterom Voldsfjorden
----	-----------------	----------------------

PS 40/17 Godkjenning av innkalling og sakliste

**PS 41/17 Godkjenning av møteprotokoll for møta 02.03.2017 og
30.03.2017**

OS 28/17 Synfaring i området Mork skule og barnehage

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Torgeir Stensø	Arkivsak nr.:	2012/151
		Arkivkode:	2011009

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
57/17	Formannskapet	18.04.2017
42/17	Kommunestyret	27.04.2017

PLANID 2011009 - REGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET - HANDSAMING ETTER NYTT OFFENTLEG ETTERSYN

Handsaming:

Sakshandsamar Torgeir Stensø møtte under handsaminga av saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen fekk sju røyster og vart vedteken. Sølvi Dimmen og Roald Espset røysta imot.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

- 1. I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for turveg Rotevatnet - slik det går fram av justert plankart datert 30.03.2017 og føresegner datert 30.03.2017 - godkjent.*
- 2. Kommunestyret konstaterer at gjennomføring av planen tvillaust er meir til gagn enn skade, jfr oreigningslova §2 og PBL kap. 16.*

Administrasjonen si tilråding:

- 3. I samsvar med reglane i Plan og Bygningslova §12 -12 vert detaljreguleringsplan for turveg Rotevatnet - slik det går fram av justert plankart datert 30.03.2017 og føresegner datert 30.03.2017 - godkjent.*

Etter nytt offentleg ettersyn er det no utarbeidd eit revidert planframlegg der m.a. reguleringsføresegnene er endra for det som gjeld vilkår for etablering av naust i friluftsområde.

Saksopplysningar:

Som følgje av klage frå partar knytt til Volda kommune sitt arbeid med reguleringsplan for turveg på nord- og austsida av Rotevatnet oppheva fylkesmannen kommunestyret sitt plangodkjenningsvedtak den 19.06.2014. Kommunestyret sitt vedtak er oppheva med følgjande grunngjeving:

”Som nemnt ovanfor finn fylkesmannen å måtte oppheve kommunen sitt reguleringsvedtak, på bakgrunn av at det er fastsett ei ugyldig reguleringsføresegn knytt til oppføring av naust, og ein finn difor ikkje grunn til å gå inn på ei nærare vurdering av dei momenta som elles er teke opp i klagen.

Det er utarbeidd ny og revidert plan som formannskapet i sak PS 196/15 den 08.12.2015 vedtok å legge ut til offentleg ettersyn - med høyringsfrist 08.02.2016.

Endringane som er gjort i planen etter offentleg ettersyn er følgjande:

- Reguleringsføresegnene er endra ved at vilkåret om at kvart av bruka som har rettar i vatnet kan føre opp 1 naust er teke ut. I staden er det lagt inn ei retningsline som gjeld naustbygging i området der eventuell slike etableringar skal skje på grunnlag av dispensasjonssøknad.
- I retningslinene for eventuelle naustetableringar er teksten endra for det som gjeld krav til utforming slik at dei skal byggjast i tråd med lokal byggjeskikk, med tradisjonell trekledning og torvtekte tak. Eventuelt kan også skifer/bølgeblikk nyttast.
- Det skal innhentast naturfagleg rådgjeving under anlegg av turveg ved bekk- og elvekryssingar (§3.1.2.1.d)
- Turvegen skal kunne kryssast med landbruksmaskiner av den som eig eller har bruksrett i området mellom vegen og vatnet (§3.1.2.1.g).
- Det kan oppsettast gjerde/led mellom turvegen og eventuelle beiteområde på oppsida av turvegen. (§3.1.2.1.k)
- Turvegtrasèen er flytta nokre meter i retning vekk frå vatnet i området nord for Bukta slik det er tilrådd frå fleire av høyringspartane.
- Moldholer skal omsyntakast i størst mogleg grad (§3.1.2.1.l)
- Nytt punkt i reguleringsføresegnene med generelle vilkår knytt til tilhøvet mellom naturmangfaldslova og kulturminnelova for det som gjeld gjennomføring av plan. (§2.5)
- Eksisterande drengrofter skal sikrast (§3.1.2.1.m)

Det er motteke i alt 22 merknadar til framlegget og desse er vurdert og kommentert i saksutgreiinga.

Innspel etter 3. gongs offentleg ettersyn:

Volda Golfklubb, brev datert 30.12.2015

Volda Golfklubb har stadig aukande aktivitet og nivået på spelarane blir betre og betre. Dette betyr at mange etter kvart slår langt. Ein golfball i full fart, dvs over 200 km/t, er livsfarleg. Vi ser tydeleg nå at det vil vere nødvendig med fysiske hindringar som gjerde e.l. slik at turgåarar, t.d. barn, ikkje kan stikke inn på bana og drivingrangen.

Kommentar:

Merknaden er kommentert i planomtalen (pkt 4.14).

Volda Jeger og Sportsfiskarlag, brev datert 06.01.2016

Øyravassdraget er eit vassdrag med anadrom fisk som Volda Jeger og Sportsfiskarlag har kultivert i lang tid. Ved opparbeiding av tursti rundt vatnet med kryssing av elvar og bekker, må ein ikkje hindre fiske i å gå opp i sideelvane for å gyte. Spesielt må ein ta omsyn ved legging av rør/ kulvert under turvegen, slik at desse ikkje vert fiskesperrar (unngå nivåforskjell i høve vatnet). Spesielt sjøauren kan gyte i forholdsvis små bekkar.

Kommentar:

Merknaden er imøtekome i planforslaget og vilkår som omhandlar dette er nedfelt i reguleringsføresegnene (§ 3.2.1.d).

Årneset friluftsområde er populært. Mange nyttar parkeringsplassen der som utgangspunkt - også for turar langs vatnet. Behovet for parkeringsplassar vil truleg auke ved ei realisering av ein turveg også på nordsida av vatnet. Ofte er parkeringsplassen i dag for liten. Ein bør difor ta høgde for ei mogleg utviding av parkeringsplassen nordover på Gnr 20 bnr 1.

Kommentar:

Framlegget om utviding av parkeringsplassen ved Årneset er registrert. Sidan det aktuelle området ikkje ligg innanfor planområdet for turvegen er det ikkje naturleg å gjere konkrete grep i samband med denne planprosessen.

Norges vassdrags- og energidirektorat, brev datert 14.01.2016

NVE har ingen merknader til planframlegget.

Statens vegvesen, brev datert 14.01.2016

Statens vegvesen har ut frå sitt ansvarsområde ingen merknad til at reguleringsplanen vert stadfesta.

Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum, brev datert 18.01.2016

Museet kjenner ikkje til kulturminne ved planlagd tursti ved Rotevatn i Volda kommune som kan bli direkte råka av reguleringa. Museet har derfor ingen merknader til reguleringa.

Bjørn M Rotevatn, brev datert 01.02.2016

Ber Volda kommune innhente stadfesting frå Miljøfaglig utredning på at deira rapport framleis er korrekt med slik skildring av tiltaket - regulert vegområde på 6 meter inkl. grøfter, med muligheiter for belysning.

Kommentar:

Ein viser til e-postkorrespondanse mellom Volda kommune og Miljøfaglig Utredning AS v/ Geir Gaarder den 15 og 16 oktober 2015, orientert om i planomtalen (pkt 2.4).

Rapporten frå Miljøfaglig utredning er ikkje dekkande sidan han er laga på uklare premiss og har manglar i høve kunnskapsgrunnlaget (§8 i naturmangfaldslova)

Kommentar:

Ein viser til same e-postkorrespondanse mellom Volda kommune og Miljøfaglig Utredning AS. Utifrå rådmannen si vurdering har premissane for utgreiingsoppdraget vore tydeleg klargjort for konsulenten om at det konkrete omfanget av planlagde tiltak var etablering av turveg med maks breidde 3,0 m. Dette vert bekrefta i e-post frå Miljøfaglig Utredning AS til kommunen.

I saksutgreiinga er det ikkje vurdert konkret i kva grad avgjerda faktisk medfører at naturmangfaldet vert påverka, jfr naturmangfaldslova §7 .

Kommentar:

§ 7 i naturmangfaldslova er fylgt opp ved at prinsipp i §§ 8-12 er lagt til grunn for planarbeidet.

Planframlegget følgjer ikkje råd frå miljørapporten vedrørande plassering av turvegen i høve avstand frå vatnet.

Kommentar:

Det endelege planframlegget imøtekjem rapporten ved at turvegtrasèen er flytta vekk frå vatnet i området Bukta. Dette er nærare kommentert i planomtalen (pkt. 4.7)

Sakshandsamar oppsummerer ikkje korleis han vurderer at naturmangfaldet vert påverka sidan råda ikkje vert følgde, så vi må då gå ut frå middels negativ verknad.

Kommentar:

Det vert vist til natur- og miljørapporten der desse verknadane er gjort greie for. Følgjande tilrådde avbøtande tiltak i hht rapporten er teken inn i planen:

- Turvegtrasèen er flytta slik at han i eit område ved Bukta no vert liggande lenger vekk frå vatnet enn opphaveleg.
- Det er sett krav om eigne metodar for kryssing av elvar og bekkar for å sikre at fisken kan gå uhindra gjennom kryssingspunkta og slik at slamavrenning til vatnet vert minimalisert. (reguleringsføresegnene §3.2.1.d)
- Det er sett krav om at det skal takast særleg omsyn under anleggsarbeid ved froskedammar i området Vassbotnen. (reguleringsføresegnene §3.1)

Ved å gjere desse tiltaka vert omfanget av dei tiltaka som reguleringsplanen legg til rette for vurdert som lite/inkje negativ, jfr natur- og miljørapporten pkt 3.2

Ein finn det naturleg i denne samanheng å kommentere at det er etablert tilkomstveg og parkeringsplass og eit relativt stort hestesportsanlegg 40 -70 m unna strandkanten i Bukta. Undervegs i etableringa av hestesportsanlegget - som er privat - vil det kunne hevdast at natur- og miljøomsyn mangla tilsvarende fokus frå partane slik det frå deira side no er vektlagt i innspel til turvegplanen, sjølv om dei fysiske inngrepa og aktiviteten i nærområdet til Bukta er relativt store også sett i høve den planlagde turvegen.

Oteren er også raudlista, og Miljøfaglig utredning AS har unnlatt å sette denne på artslista. Vi reknar med dette kan ha samanheng med at det berre er bestilt ei vurdering av fuglelivet – såleis ei mangelfull bestilling.

Kommentar:

Tilhøvet til oteren er vurdert i «Naturfaglig vurdering» eg er elles kommentert i planomtalen (pkt 2.4).

Føre-var-prinsippet i Nml §9 er sentralt i denne saka. Forvaltninga har plikt til å reagere og gjere nødvendige grep når det er risiko for alvorleg eller irreversibel skade på naturmangfaldet. Forvaltninga har også ei handlingsplikt der ein art eller naturtype går sterkt tilbake. I slike tilfeller må forvaltninga vurdere kva som skal gjerast for å unngå irreversibel skade på arten eller naturtypen. Dette er etter vår vurdering ikkje utført i handsaminga av turvegen.

Kommentar:

Kartlegginga som kommunen har fått gjennomført viser at det i dette høvet ikkje er fare for at sårbare artar/naturtypar vil gå tilbake.

Det er elles gjort ei tilføyning av eige punkt i reguleringsføresegnene (§2.5) der tiltakshavar pliktar å stanse arbeidet og å gje melding til overordna mynde dersom det under arbeid med gjennomføring av reguleringsplanen vert gjort funn som krev vurdering etter naturmangfaldslova eller kulturminnelova.

I denne saka er det altså 10 raudlista artar i området, og likevel vurderer ein at intensjonen med turvegen er viktigare enn naturmangfaldet. I denne saka har også kommunen fått motstridande faglege råd, men valt å ikkje ta omsyn til Norsk Ornitologisk Forening i førre handsaming av saka. Dette er også kommentert av Fylkesmannen. I slike situasjonar vil det vere naturleg å tillegge føre-varprinsippet i §9 meir vekt i saka, jfr rettleiaren frå Miljøverndepartementet.

Kommentar:

Kommunen festar lit til rapporten frå Miljøfaglig Utredning AS som er utarbeidd på grunnlag av registreringar gjort av kvalifisert ekspertise. Volda kommune vart tilrådd av fagorgan på fylkesnivå å nytte Miljøfaglig Utredning AS til dette oppdraget fordi dei hadde gode erfaringar med firmaet.

Rapporten konkluderer med at ei utbygging vurderast som **middels negativ** dersom han vert gjennomført slik planen var utforma på tidspunktet for rapportarbeidet. Om avbøtande tiltak vert følgd opp, blir vurdering for omfang og verknad **lite/inkje** negativ. På bakgrunn av dei avbøtande tiltaka som er gjort i planen og i reguleringsføresegnene, vil omfang og verknad vere **lite/inkje** negativ.

Ein støttar seg elles på innspel frå Norges naturvernforbund som finn rapporten grundig og dekkjande.

Vi saknar framleis ei vurdering av alternativ vegtrasé i planframlegget.

Kommentar:

Vurdering av alternative trasèar er kommentert i planomtalen (pkt 4.19).

Vegen vil i stor grad hindre framtidig landbruksdrift på dei 16 bruka langs vatnet. Dette er alvorleg, men tydelegvis ikkje viktig så lenge ein får realisert vegen. Nokre aktuelle problemstillingar som ikkje er drøfta er: Drikkevatt til dyra som nyttar Rotevatnet til vassskjelde, gjerdehald, grunder, vedlikehald av drengrøfter og bandtvang. Vi forventar gode løysingsforslag til desse utfordringane.

Kommentar:

Vassskjelde for dyra, gjerdehald, grunder er kommentert i planomtalen (pkt 4.17 og 4.18). Vedlikehald av drengrøfter vil måtte løysast konkret på dei stadane dette er aktuelt. Dersom det er drengrøfter frå eigedomane som kjem i berøring med turveganlegget, vil sjølvstast kostnadar med omlegging/tilpassing av eventuelle kryssingspunkt måtte dekkast av utbyggjar.

Det er også fleire moldholer i området som etter kva vi forstår er automatisk freda kulturminner. Dette er ikkje særskilt belyst i omtalen anna enn «Teke til vitande». På Rotevatn er det dyrkingsspor allereie frå før-romersk tid (tidfesta ved utgraving både ved Botnavegen og ved bygging på Åbakken, ved kjemperøysa). Det er ikkje tatt omsyn til dette i planen.

Kommentar:

Møre og Romsdal fylkeskommune har gjennomført arkeologisk registrering innanfor planområdet. I brev frå fylkeskonservatoren datert 18.06.2013 vert det orientert om funn av eit førhistorisk dyrkingsslag – ID 169638. Registreringa er lagt inn i plankartet, men er frigjeve utan vilkår om vidare undersøking. Ut over dette avdekkjer registreringa ingen bevis på freda kulturminne innanfor planområdet.

Ein heil del nyare tids kulturminne vart identifisert under registreringa. Dei er ikkje freda men har likevel verdi som kulturarv og vil vere viktig å ivareta i samband med tilretteleggingstiltaka som reguleringsplanen opnar for. Dette gjeld også moldholene i området. Omsyn til desse er sett som vilkår i reguleringsføresegnene (§3.2.1.1).

Basert på tidlegare gjeldande forskrift såg ikkje Fylkesmannen eit direkte krav om konsekvensutgreiing, men han påpeika tydleg forvaltninga sitt sjølvstendige ansvar. No er tidlegare vedtak oppheva, og saka vert handsama på nytt. Vi går då ut frå at det er forskrift om konsekvensutgreiing gjeldande frå 1. januar 2015 som skal nyttast i desse vurderingane ved ny handsaming. Vi ber på nytt om vurdering av konsekvensutgreiing i saka.

Kommentar:

Ein viser til at det ikkje ligg føre plikt til konsekvensutgreiing av planen. Dette er stadfest i brev frå fylkesmannen datert 02.09.2015.

Det vert lagt opp til vedtak utan at ein kjenner kostnadsramma for prosjektet. Vi ber dei folkevalde reflektere over kva framtidige kostnadar vedtaket medfører. Slik berekning vert også levert i uttale frå annan part i saka.

Kommentar:

Dei økonomiske konsekvensane av planen er vurdert og kommentert i planomtalen (pkt 4.20).

Tormod Utne og Audhild G. Rotevatn, brev datert 26.01.2016

Miljørapporten er laga på feil premiss, då tiltaket som skulle miljøvurderast sitt omfang ikkje vart opplyst (Miljøfaglig Utredning AS har utgreidd "sti", ikkje seks meter breitt

veganlegg med gatelys).

Kommentar:

Viser til til vurdering av merknad frå Bjørn M Rotevatn. Merknaden er elles kommentert i planomtalen (pkt 2.4 og 4.7).

Det er kritiske mangler i sjølve naturutgreiinga, som gjer at tiltaket er i konflikt med kravet til kunnskapsgrunnlag etter NML Kap. II, § 8. Raudlista artar (virveldyr) har fast tilhald i våtmarksområdet på nordsida av vatnet og i vassdraga som vert kryssa av veganlegget, men dei er unndrege artslista i miljørapporten. . . . Om mangelen ikkje blir retta på kan det utløyse klagehandsaming hos Fylkesmannen, Sivilombodsmannen og dei delar av rettssystemet som ivaretek brot på miljølovar. Det er i NML lovfesta førevar-prinsipp som betyr at bevisbyrden for miljøforsvarlegheit ligg på den som vil gjere naturinngrepet. Når det manglar vesentleg kunnskap kan ikkje inngrepet bli tillate.

Kommentar:

Dersom det med "raudlista artar (virveldyr)" meinast oter (*Lutra lutra*), er denne registrert /kommentert i miljørapporten og elles i planomtalen (pkt 2.4 og 4.7).

Då sakshandsamar tinga rapporten, fekk konsulentane beskjed om "å fokusere på fuglelivet" (16.03.12). Også her har sakshandsamar lagt premiss for utgreiinga som gjer at rapporten inneheld alvorlege feil: truga dyreartar (VU) er definert vekk og blir ikkje sikra vern etter Bernkonvensjonen sine krav. A aktivt sjå bort ifrå dokumentasjon om dette, er særst alvorleg.

Kommentar:

Rapporten som kommunen har fått utarbeidd som kunnskapsgrunnlag for reguleringsplanarbeidet omfattar alle typar naturverdiar i området og dekkjer såleis både flora og fauna. I kommunikasjonen med Naturfaglig Utredning AS den 16.03.2012 er det frå kommunen si side sett fram eit ønskje om å ha fokus på fuglelivet i området, men det er samstundes presisert at også andre sider ved det biologiske mangfaldet ønskjast registrert. Slik rapporten og registreringa knytt til denne er gjennomført vil det kunne seiast at ingen truga artar i området er utelatne frå vurdering.

Styr unna automatisk freda kulturminne: På Rotevatn er det stadfesta dyrking av jord tilbake til førromersk tid (410-380 f.Kr), vi ber om at traseen vert styrt utanom dei hittil ikkje undersøkte moldholene aust for Rotevasselva (eldgamal teknikk for å utvide vekstsesong, inn mot "Den vesle istid" i mellomalderen). Desse er med all sannsynlegheit eldre enn frå 1537 og automatisk freda etter Kulturminneloven Kap II, § 4.c.

Kommentar:

Moldholene er i omtalt i arkeologirapporten utarbeidd av fylkeskommunen og er oppgitt å vere i bruk fram til ca 1940, men rapporten identifiserer ikkje desse som automatisk freda i hht kulturminnelova. Objektene er likevel interessante og har stor verdi som kulturarv som det under arbeid med turvegen vil vere naturleg å ta størst mogleg omsyn til. Eiga føresegn som omhandlar dette momentet er teke inn i reguleringsføresegnene (§3.2.1.1)

Naturvernforbundet i Volda og Ørsta, brev datert 03.02.2016

Etter vårt syn vil den store verdien turvegen vil få for friluftsliv og folkehelse, vege tyngre enn belastninga den vil få på natur og kulturlandskap.

Kommentar:

Ein er samd i Naturvernforbundet si vurdering.

I dei naturfaglege vurderingane støttar vi rapporten frå Miljøfagleg Utredning AS frå 2012. Den finn vi grundig og dekkjande.

Kommentar:

Ein tek til vitande at Naturvernforbundet anerkjenner rapporten som er utarbeidd av Miljøfaglig Utredning AS.

Vi vil og støtte opp om dei avbøtande og kompenserande tiltaka i rapporten , og tek ikkje dei opp att her. Men vi vil legge vekt på forslaget om å trekke vegen lengre vekk frå vatnet ved Bukta. Omsynet til fuglelivet i Bukta bør gjere det mogeleg å vurdere ei vegline i oppkant av ridebana.

Kommentar:

Planframlegget er justert slik at ein imøtekjem dei avbøtande tiltaka som rapporten gjer framlegg om.

Vi vil sterkt gå imot lyssetjing av turvegen. Kunstig lys vil hemme naturmøtet i vandringa rundt Rotevatnet. Skumring, stjernehimmlen og måneskin kan lett forsvinne der det er kunstig belysning.

Kommentar:

Kommentert i planomtalen (pkt 4.15).

Det må komme fysiske hinder for motorisert ferdsel, og turvegen må i bredde og utforming få omlag same standard som turvegen mellom Årneset og Volda stadion.

Kommentar:

Motorferdsel er kommentert i planomtalen (pkt 3.2.1.g).

Det er i planframlegget lagt opp til ei maksimal vegbreidde på 3,0 m. Det vil vere naturleg å dimensjonere vegen med noko større breidde enn slik det er gjort mellom Årneset og Volda stadion. Altså ein stad mellom 2 og 3 m.

Greg. Rotevatn, brev datert 02.02.2016

Korleis kan ein gangveg på nordsida av Rotevatnet «harmonere» med måla og retningslinene I kommuneplanen?

Kommentar:

I kommunedelplanen for Volda sentrum vedteken i sak 15/10 den 04.02.2010 seiast det følgjande om utvikling av området for det som gjeld om turvegelementet spesielt:

- ”Rotevatnet er både hjartet i det store løypenettsystemet og i seg sjølv attraktivt for m.a gåing, sykling, jogging og bading. Dette vil vere ein sær viktig del av utviklinga når det gjeld grønstrukturen i tettstaden Volda. Derfor ser vi det som svært viktig å få på plass ein offentleg turveg langs nord- og austsida av Rotevatnet slik at ein får ei samanhengande rundløype rundt vatnet.” (pkt 7 s 32)

Gjerdeplikt.

Dersom turvegen vert bygd, vil han skjere over alle bytelinene mellom gardsbruka og opne opp heile landskapet for beitedyr.

Kommentar:

Gjerdehald er kommentert i planomtalen (pkt 4.17) og teke med som rekkjefølgjekrav i reguleringsføresegnene (§5.1).

Drikkevatt for beitedyr.

Turvegen vil, slik planen ligg føre, avskjere beitande husdyr frå drikkevasskjelda, Rotevatnet. Vil Volda kommune syte for at det vert lagt opp drikkevatt som erstatning for den tapte drikkevasskjelda?

Kommentar:

Kommentert i planomtalen (pkt 4.18) og teke med som rekkjefølgjekrav i reguleringsføresegnene (§5.1).

Drensgrøfter.

Drensgrøftene i kulturlandskapet gangvegen vil skjere av har, naturleg nok, avlaup til Rotevatnet. Vil Volda kommune bere ekstrakostnadene turvegen vil føre til med omsyn til å halde ved like drensgroftene som går til Rotevatnet?

Kommentar:

Alle drensgrofter som ein kjem i kontakt med under anlegg av turveg vil måtte først igjennom turvegtraséen og knytast saman med avløpet nedanfor. Dreneringa vil såleis fungere som i dag. Det er naturleg at utbyggjar har tilsyn og vedlikehald med drencsystemet knytt til turvegen.

Rydningrøysene.

For å kunne drive jordbruk på steinrik morenejord, som vi har i Vikebygda, må overskotsstein frå drifta deponerast på rydningrøysene. Desse ligg i stor mon i strandsona av Rotevatnet. Vil Volda kommune gi garantiar for at rydningrøysene, som kvart bruk har i strandsona, kan brukast i framtida om ein turveg vert bygd?

Kommentar:

Sjølv om det er lang tradisjon for å nytte areal ved strendene ved Rotevatnet til rydningrøyser, eksisterer det ikkje ein rett for bruka i område til å fortsette slik praksis. Generelt er deponering/fylling av masse - som vert vurdert som vesentlege terrenginngrep - underlagt søknadsplikt i kvart einskild tilfelle. (PBL § 20-1).

Etter reguleringskartet å døme, kjem den planlagde turvegen i konflikt med Moldholene søraust for ridebana på Vollane. Desse er å sjå på som automatisk freda, men er ikkje fanga opp i den arkeologiske rapporten. Dette mishøvet pliktar Volda kommune å rette opp

Kommentar:

Moldholene er i omtalt i arkeologirapporten som er utarbeidd av fylkeskommunen og er oppgitt å vere i bruk fram til ca 1940, men rapporten identifiserer ikkje desse som automatisk freda i hht kulturminnelova. Objektene er likevel interessante og har stor verdi som kulturarv som det under arbeid med turvegen vil vere naturleg å ta størst mogleg omsyn til. Ein viser elles til vilkår i reguleringsføresegnene (§3.2.1.1)

Landbrukskontoret Ørsta Volda, brev datert 05.01.2016

Landbruksfagleg vurdering:

Området turvegen går gjennom har stort potensiale for rasjonell jordbruksdrift. Området er

sydvent med rikt jordsmonn, god bonitet og høveleg helling. Areala som ikkje alt er oppdyrka er dyrkbare. Som sist har ein bade sjølvstendig drift og areal som vert drive som leigejord. Dagens landbruksføretak er avhengige av leigejord, og dei fleste føretaka har meir leigejord enn eigd jord. Det er ingen ideell situasjon men diverre eit vilkår for å få økonomi i jordbruket. Uavhengig av kven som er drivar kan vi stadfeste at jordbruksareala i området er i drift. Pr. i dag er det 7 ulike føretak som har drift her. Det vert feil når ein i planomtalen omtalar at det ikkje er aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding. Ein har her tradisjonelt drift med beiting av sau, storfe og hest, i tillegg til at store delar av areala vert brukt til fôrproduksjon. Areala gjev med andre ord produksjon av kjøt frå sau/storfe og grovfôr.

Kommentar:

Sett på bakgrunn av denne informasjonen vil ein kunne seie at opphøveleg formulering i planomtalen om at det ikkje er aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding, er misvisande. Dette er no retta opp. Merknaden er imøtekome.

Omsyn til jordbruksdrift:

Jordbruksareala vert brukt som beite eller til fôrproduksjon. Veglina er i hovudsak lagd i kanten av jordbruksareala, men nokre stader kan den skjere av mindre areal. Veggen vil gå langs areal med beitedyr/landbruksaktivitet. Forhold som må takast omsyn til og vurderast nærare er t.d.: drikkevatn for beitedyr, drenggrøfter som kryssar veglina, tilkomst til areala sør for veglina, gjerdehald, gjødsling med husdyrgjødsel, m.m.

Landbrukskontoret meiner at desse punkta må takast omsyn til i planforslaget :

- a) Ein føreset at planen kjem nærare inn på korleis ein vil sikre drikkevatn til beitedyra som no hentar dette i vatnet (vasspostar).*

Kommentar:

Drikkevatn til beitedyr er kommentert i planomtalen (pkt 4.18).

Ei rekkje stader går drenggrøfter som vil krysse veglina. Desse må sikrast mot skade, i tillegg til at ein må supplere med nye stikkrenner.

Kommentar:

Alle drenggrøfter som ein kjem i kontakt med under anlegg av turveg vil måtte først igjennom turvegtrasèen og knytast saman med avløp nedanfor. Dreneringa vil såleis fungere som i dag. Det er naturleg at utbyggar av turvegen har tilsyn og vedlikehald med drengsystemet knytt til turvegen.

Landbrukseigedomane må sikrast tilkomst til areala på nedsida av turvegen.

Kommentar:

Det vil vere naudsynt å sikre tilkomst for dei einskilde eigedomane i området fram til dei delane av eigedomane som vert liggande mellom vatnet og turvegen. Ein ser føre seg at kryssingspunkt med avkøyrslar kan avtalast der det er mest praktisk å etablere slike. Dersom området er nytta til beite vil det vere behov for grunder der avkøyrslene er lokalisert. Ordningane må avtalast nærare ved innspel frå den einskilde grunneigar der ein også ser til at finansiering og drift av tiltaka vert formalisert, t.d ved kompensasjon/erstatning.

I dag utgjer vatnet eit naturleg gjerde. Dette må erstattast med gjerde langs veggen.

Kommentar:

Gjerdehald er kommentert i planomtalen (pkt 4.17).

Jordbruksareala vert/kan verte gjødsla med husdyrgjødsel. Her må brukarane av vegen respektere at vegen går gjennom eit jordbruksareal.

Kommentar:

Noko av intensjonen med å tilrettelegge dette området for ferdsel er at kulturlandskapet kan eksponerast og opplevast på nært hald. Spreiing av husdyrgjødsel på jordbruksareala inngår som ein naturleg del av drifta i dette området og må akseptierast av brukarane.

Kommentar:

Omsyn til kulturlandskap:

Vegen vil gå gjennom eit viktig kulturlandskap med dyrka jord og beite. Klima gjer at ein i beita har varmekjære lauvtre som mange stader gjev fine jordbrukslandskap. Det må takast omsyn til verdifulle element i kulturlandskapet som steingardar, rydningsrøyser, naust, mv.

Vegen må og byggjast slik at det vert gode overgangar mot tilstøytande jordbruksareal slik at ein ikkje får ulemper knytt til drift av jordbruksareala.

Kommentar:

Turvegen tenkjast bygd som ein integrert del av kulturlandskapet og det vil vere eit poeng i seg sjølv å ivareta verdifulle element som nemnd i merknaden, nettopp for å gjere opplevinga ved å ferdest gjennom området rikare.

Vegtrasèen er i størst mogleg grad plassert i randsona mellom jordbruksareal og vegetasjonsbeltet langs vatnet og elles slik at han ikkje vert liggande langt inne på desse og resulterer i fragmenterte, urasjonelle driftseiningar.

Paul Robert Rotevatn, brev datert 04.02.2016

Dei økonomiske konsekvensane knytt til gjennomføring av reguleringsplanen er manglar realisme. Det er utarbeidd ei nøktern kalkyle der totalkostnadane ved vegen vert på kr 14,3 mill inkl mva.

Som skattebetalar til Volda kommune saknar eg eit sterkare fokus på økonomien og fokus på realisme i forhold til faktiske kostnadar før prosjekt som dette vert trumfa igjennom/oppstarta. Det høyrer med til historia at ein nesten parallelt med turvegen som ein no vurderer å bygge har ein flott og belyst gangveg når den vedtekne Botnavegen vert bygd om kort tid slik det har kome lovnadar om.

Kommentar:

Økonomiske konsekvensar for kommunen er kommentert i planomtalen (pkt 4.20).

I saksdokumentet datert 08.12.2015(arkivsak 2012/151) er det på siste side tatt med eit avsnitt om økonomiske konsekvensar. I dette avsnittet går ein i stor grad vekk i frå ei strukturert og heilheitleg utbygging av vegen som er skissert i planomtalen. Det vert vist til at det viktigaste er å sikre seg grunn/areal og deretter kan ein ta resten stegvis. Dette vil være å halde innbyggjarane, inklusive grunneigarane for narr då ein går vekk i frå premisser knytta til ivaretaking av eksisterande næringvirksomheit (hovedsak jordbruk), miljø og dyreliv, og ivaretaking av universell utforming for å nevne nokre få. All erfaring tilseier at ei stegvis utbygging sjeldan er den rimeligaste løysinga for ein utbyggar.

Kommentar:

Ein er samd i vurderinga av at ei stegvis utbygging av turvegen mellom Årneset og Botnasanden neppe er den rimelegaste løysinga. Dette er likevel den framgangsmåten som truleg vil fungere best både i høve kommunale løyvingar og i høve statleg medverknad/kostnadsdeltaking. Som tidlegare nemnd vurderast turvegprosjektet som realistisk og gjennomførbart. Den finansielle sida av tiltaket vil måtte vurderast/prioriterast i kommunen sine framtidige økonomiplanar og årsbudsjett.

Geir K Rotevatn, brev datert 07.02.2016

Jeg stiller spørsmål om det er avklart om det er tursti eller turveg som det planlegges- opprinnelig var det vel en fortsettelse av turstien langs elva ned til sentrum som var planlagt.

Kommentar:

Kommentert i planomtalen (pkt 4.16).

Jeg har fått høre at eierne av gårder på nedre Heltne leier bort grunn til denne stien for en lengre periode-hvorfor er ikke dette foreslått for grunneierne lenger fremover?

Kommentar:

I planprosessen er det ikkje signalisert korleis avtale om bruk av grunn konkret tenkjast løyst. Det som er viktig er at det sikrast varige rettar som gjer området disponibelt for dei aktuelle føremåla i reguleringsplanen. Sikring av grunn kan gjerast ved innløyising eller ved ulike former for bruksrettsavtalar/servitutavtalar. Spørsmål som dette må ein kome tilbake til under grunnforhandlingane.

Skal en vei eller tursti anlegges må det utarbeides alternativer der en tar hensyn til fortsatt husdyrhold langs vannet.

Kommentar:

Alternative trasear er kommentert i planomtale (pkt 4.19).

Det synes som saksbehandler i liten grad har forsøkt å komme grunneierne i møte ved tidligere saksgang, kan det være at det fra dennes side har gått så mye prestisje i saken at en ikke makter å se på løsninger som både ivaretar turfolkets ønske og grunneiernes ønsker.

Kommentar:

Ein minner om at det er kommunestyret som har vedteke – først i to etterfølgjande kommunedelplanar - der plassering av turvegen har vore signalisert - dernest i særskild vedtak at reguleringsplan for turveg på nord- og austsida av Rotevatnet, skal utarbeidast. Det er såleis ikkje sakshandsamarar si rolle i saka som er avgjerande her.

Rådmannen si oppgåve er å vurdere ulike løysingar og å utgreie fagleg forsvarlege og grunngeivne framlegg til kommunen sine styrande organ med bakgrunn i dei ulike omsyna i merknadane som er mottekne frå partar og fagorgan m.fl.

Friluftsforeninga Volda, brev datert 07.01.2016

FFV ser på turvegen rundt Rotevatnet som ei viktig lavterskel friluftsf- og folkehelseiltak.

Området ved Rotevatnet (Volda stadion- Årneset-Rotevatnet) er eit område som etterkvart har tilbod om mange ulike aktivitetar, både for organiserte og uorganiserte og for innbyggjarar i alle aldrar.

Dette bør vere eit område ein utviklar vidare. Det ligg også nær bebyggelse slik at svært mange har lett tilgjenge. Turvegen vil vere eit viktig supplement til området,- ein vil kunne ferdast fritt utan biltrafikk og på ein turveg tilnærma utan stigning. Vi trur turvegen vil føre til at området vert endå meir brukt.

Eit slikt aktivitetsområde og med ein turveg som går langs vatnet er er svært viktige kvalitetar for ein tettstad som Volda, og ikkje minst: eit viktig friluftsliv- og folkehelseilt

Kommentar:

Merknaden samsvarer med dei vurderingane som ligg til grunn for kommuneplanen og for vedtaket om å utarbeide ein eigen reguleringsplan for området. Som tiltak for å fremje folkehelse og trivsel mellom innbyggjarane vil tiltaka nedfelt i planen ha svært stor positiv verknad.

Sindre Rotevatn, brev datert 07.02.2016

Sakshandsamar vil melde tilbake til besluttande mynde at planprosessen er gjort og gjort etter boka. Fordi konklusjonen egentlig er flagga i utgangspunktet, så meiner eg planprosessen ikkje framhevar konfliktene godt nok og ikkje vektar argumenta godt nok. Etter mitt syn er landbruket sine interesser, behov og brukskonflikter bagatellisert i planarbeidet.

Kommentar:

Konfliktane mellom landbruk og turvegbygginga er relativt inngående drøfta i saka og det erkjennast at det finnast utfordringar som må løysast. Dømer på dette er:

- tilgang til vatn for beitedyra,
- gjerdehald, grunder
- drenering
- tilkomstordningar for grunneigarane til arealet nedom turvegen,

Alle desse elementa er økonomisk/praktiske/tekniske spørsmål som det er mogleg å finne ordningar på som ivaretek både landbruks- og friluftslivsinteressene i området. Det er skissert konkrete løysingar (sjå planomtalen) korleis desse utfordringane kan handterast. Ved å gjennomføre tiltak - som skissert i planomtalen - vil eventuelle arealbrukskonfliktar verte relativt avgrensa.

Det vi treng for dette området er ei samla vurdering av korleis landbruksområdet skal disponerast framover. Vi vil ikkje ha klattvise reguleringsplanar som et opp landbruksområdet sakte, men sikkert.

Kommentar:

Ein viser til at regulering av areal til turveg baserer seg på føringane i kommuneplanen. I overordna plan har det fram til no ikkje vore signalisert behov for annan arealbruk enn LNF på mesteparten av areala mellom Rotevatnet og Vikebygdvegen/Botnavegen. Dersom det er aktuelt å disponere områda til bustadføremål, næringsføremål e.l. skal dette først avklarast i overordna plan.

Eg vil også nemne at når planområdet grensar til ei stor golfbane og eit stort hestesportanlegg, som begge må reknast som fritids-/friluftaktivitetar, så finn eg det pussig og kortsiktig at ikkje planområdet inkluderer i det minste desse to anlegga.

Kommentar:

Slik dette vert vurdert i ettertid hadde det nok vore eit føremun å inkludere også desse anlegga i planarbeidet knytt til turvegen.

Etter mitt syn tek ikkje planen og planområdet reelt sett inn over seg at dette er eit landbruksområde. Ein bagatelliserer det aktive landbruket i området og omdisponeringa av landbruksareal som i realiteten skjer i området. Politiske mynde bør sjå dette momentet og returnere planen med beskjed om å utvide planområdet til å gjelde heile området mellom Rotevatnet, Botnavegen/Vikebygdvegen og vest til Heltneelva.

Kommentar:

Det er rett at turvegeplanen fører til omdisponering av landbruksareal. For denne eigedomen sin del utgjer dette ca 0,75 da (turvegareal).

Når det samstundes som det argumenterast for å bevare landbruksinteressene i området peikast på behov for å regulere alt areal mellom Rotevatnet, Botnavegen/Vikebygdvegen og vest til Heltneelva kan det oppfattast som eit resonnement i retning av at ein ønskjer å gå vekk ifrå LNF som arealbruk og over til annan utnytting. Eg minner om at sist vedtekne kommuneplan for området er klår på at arealbruken skal vere LNF. Dersom ein ønskjer at denne arealstatusen framleis skal gjelde vil det ikkje vere behov for å regulere, anna enn for å stadfeste kommuneplanen.

Alternativ arealbruk i dette området bør som tidlegare nemnt knytast opp mot overordna plan/ kommuneplanen.

I punkt 2.6 Landbruk i plandokumentet står det at det ikkje er aktiv landbruksdrift («i tradisjonell forstand») på eigedomane. Dette er direkte feil, og eg undrar meg over kva ein meiner med «i tradisjonell forstand». På mitt bruk er det like aktiv drift som tidligare. Rett nok leiger eg vekk jorda til ein som driv aktivt jordbruk, men «aktiv landbruksdrift» kan ikkje vere definert av at det er eg eller den som til ei kvar tid eig, som driv det. «Aktiv landbruksdrift» er definert av aktiviteten, ikkje kven som eig der. Det er ei gåte for meg korleis ein snur dette til at det ikkje vert drive aktivt landbruk i området.

Kommentar:

Formuleringa i planomtalen om at det ikkje er aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding kan seiast å vere misvisande. Planomtalen er retta opp på dette punktet.

I vårt tilfelle er beitedyr sentralt og har alltid vore det i dette området. Planen peikar på dette, men viser i realiteten ikkje korleis brukskonflikta med beitedyr skal løysast. Beitedyra er store og vennlige, men urbane friluftsmenneske går ikkje nødvendigvis så godt sammen med dei. Derfor må avgrensingane mellom brukarar takast skikkelig på alvor. I tillegg er det faktisk slik at når ein avgrensar (gjerder inne), så skaper ein nye problem. Det er berre eit spørsmål om tid før nokon lar ei grind stå open og dyra kjem seg ut. Ein flokk dyr

på nokre hundre kilo kvar vil kome til å bevege seg langs turvegen. På grunn av gjerda vil dei ikkje så lett kome seg nokon annan stad.

Kommentar:

Brukskonflikt beitedyr – ferdsel friluftsliv er kommentert i planomtalen (pkt 4.17).

Store beitedyr treng også store mengder vatn, det monnar ikkje med ei bøtte i ny og ne. Tilgangen må vere stor og kontinuerlig, og vatnet må vere godt, så her er tilgangen vi har til vatnet unik. Sjølv på vårt kant av landet, er det på sommarstid heilt vanlig at nede i vatnet er einaste tilgangen på skikkelig drikkevatt for dyra. Ein kan teoretisere om andre løysingar på behovet for drikkevatt for dyra, men dette blir berre tull og ressursløsing når vatnet alltid har vore der og fortsatt vil vere der. Denne tilgangen må oppretthaldast for beitedyra i området.

Kommentar:

Drikkevatt til beitedyr er kommentert i planomtalen (pkt 4.18).

Sakshandsamar vil forklare besluttande mynde at planstruktur og -prosess er på plass og landbruksinteressene har vorte høyrde. Problemet er at sakshandsamar framstiller landbruket som nærast ikkje-eksisterande og brukskonfliktene som minimale. Besluttande mynde bør returnere planen med beskjed om at det må revurderast om landbruksområdet skal disponerast på denne måten og forvitre sakte, men sikkert.

Kommentar:

Ein viser til at spørsmålet om arealbruk der ein legg til rette for etablering av turveg langs nord- og austsida av Rotevatnet er vurdert i overordna plan. Både i kommunedelplanen og i reguleringsplanprosessen for området er konsekvensane og konfliktområda knytt til landbruksinteressene avdekkja. Det er registrert at einskilde opplever reguleringa som eit hinder for vidare landbruksdrift og har otte for at brukskonfliktar oppstår. Planframlegget tek inn over seg desse momenta og peikar på løysingar som reduserer/hindrar desse.

Politisk mynde i kommunen har – til tross for at det er registrert latent konfliktmateriale knytt til ein slik plan - vedteke at reguleringsplan for turvegen skal utarbeidast.

Å definere området som friluftsområde er storsamfunnet sin litt avanserte måte å annektere eit område utan å gjere opp for seg. Samtidig kan kommunen i ein kvar samanheng hevde at det er nokon andre som eig området. Dette er naturlegvis vanskelig for grunneigar å akseptere.

Dersom ein meiner at interessene for å få gjort tiltaket er så stort at det er nødvendig å ta frå grunneigar råderetten til området og ansvaret for området, så får ein ha mot nok til overta ansvaret for området også. Vi ser mange eksempel på at kommunal eigedom forfell. Etter mitt syn er ein tent med å ordne dette på ein måte slik at private har eigedomsretten. Då må ein også ha fridomen og ansvaret. Ingen vil ha ansvar for noko som ein ikkje har fridom til å ta vare på.

Kommentar:

Ein går ut ifrå at det her meinast området som vert liggande mellom turvegtraséen og vasskanten i Rotevatnet. Dette området er i kommunedelplanen for Volda sentrum avsett til LNF – F (Landbruks-, natur- og friluftsområde der friluftsliv er dominerande). Som

nemninga i arealstatusen i kommuneplanen tilseier vil dette framleis ligge som landbruksområde, men pga av at det ved strendene ved Rotevatnet knytast relativt store samfunnsverdiar til karakteren som friluftsområde, har ein valt å vidareføre LNF-F også i reguleringsplanen. I planframlegget vert det ikkje lagt opp til endring av eigarstatus.

Området er på mange måtar ein utvida del av vår hage. Vi er vane med dyra og lever greit saman med dyra når vi brukar området. Plandokumentet neglisjerer så glatt retten til det private rekreasjonsområdet, at det brukar eg ikkje tid på å argumentere for. Vi har denne muligheita og denne retten i dag. Vi deler den gjerne, mykje og med mange, men vi vil ikkje miste den. Som vanlig, nær sagt, registrerer vi at private rettar blir vegde og funne for lette, til og med neglisjerbare, samanlikna med ålmenta sine interesser.

Kommentar:

Ein innser at reguleringsplanen legg til rette for endringar for den einskilde grunneigar som grip inn i private verdiar etablert i området. Tilrettelagt turveg open for ålmenta vil medføre at private kvalitetar i form av skjerma strender, naustplassar o.l. vert meir tilgjengelege for andre enn eigarane. Kvalitetane i seg sjølve vert ikkje endra som følgje av planen, men konsekvensen vil vere at fleire vil kunne opphalde seg der og den «skjerma» bruken i dag vert noko redusert.

Dersom ein vil tillate at landbruksområdet vert delt opp og at landbruksområdet forvitrar sakte, men sikkert, så må ein i det minste gjere følgjande endringar i plandokumentet:

- 1. Beitedyr på gnr 27, bnr 10; beitedyr må ha kontinuerlig tilgang til vatn.*
- 2. Det er kommunen som skal ha gjerdeplikta, gjerdet skal vere dimensjonert og vedlikehalde for å halde dyra innanfor beitet, og ansvaret for det skal stå i reguleringsplanen.*

Kommentar:

Drikkevatn til beitedyr og gjerdehald er kommentert i planomtalen (pkt 4.17 og 4.18).

Ferdsle langs turvegen; turvegen vert lagt på den delen av arealet der det høver best å bevege seg på tvers av eigedomen. Det skal derfor spesifiserast i reguleringsplanen at vi har rett og muligheit til bevege oss med traktor langs vegen så langt vår eigedom strekker seg. Dette inneber også at på vår eigedom, 27/10, må vegen vere brei nok til ein traktor, og gjerdeplikta må inkludere plikt til å halde minimum 2 grinder på begge sider langs vår eigedom. Ei grind i eine enden er ikkje tilstrekkelig fordi ein ikkje kan bevege seg på tvers av området med traktor nedom vegen. Subsidiært kan ein vurdere å bygge kulverten (ref pkt 1) så høg at den køyrast gjennom med traktor. Husk, gode lesar, at vi har ikkje bedt om dette tiltakte. Det er kommunen som vil legge denne hindringa gjennom vårt område.

Kommentar:

I reguleringsføresegnene er det lagt opp til at turvegen kan kryssast med traktor for å kome til på områda nedanfor. (§ 3.2.1.g)

Det er elles sett reglar for at vegen kan byggast med maksimum breidde 3,0 m (reguleringsføresegnene § 3.2.1.a). I praksis vil den breidda som faktisk vert bygd vere avgjerande for om han kan nyttast til å køyre langs etter med traktor. Dersom vegen vert bygd med tilstrekkeleg breidde og fundamentering til at slike køyrety kan nytte han vil det vere aktuelt å opne for slik ferdsel knytt opp mot drifta av dei einskilde landbrukseigedomane.

Drenering; deler av området er vasstrekt fordi det myrlendt. Andre deler er vasstrekt fordi dyrkingsgrøfter endar akkurat i det området vegtraséen er tenkt lagt. I dag løyser naturen og fallet i terrenget dette. Ein veg vil avskjære fleire av dagens naturlige og tilrettelagde dreneringar. Dette er ikkje uløyselig, men det må gå klart fram av plandokumentet at alle endringar i terrenget som inneber vassproblem er kommunen sitt ansvar. Dette inkluderer også at avløp frå ny drenering ikkje vert plassert på min eigedom utan å gå heilt i vatnet. Også her vil motargumentet vere at dette skal takast «seinare». Nei, det skal ikkje det. Ansvar for dette skal plassert no.

Kommentar:

Konkrete moment som vedkjem drenering på dei einskilde eigedomane vil måtte takast opp og løysast i samband med detaljprosjekteringa og vilkåra for dette må regulerast i avtale om bruk av grunn. Det er elles teke inn eit nytt punkt i reguleringsføresegna som omhandlar dette. (§3.2.1.m)

I reguleringsføresegnene § 3.1 er det elles sagt følgjande om dette:

«Kryssing av bekkar og elvar skal utførast med omsyn til omgjevnadane. Dei største elvane - som Rotevasselva, Storelva samt einskilde kanalar i Vassbotnen - skal kryssast med bru. Mindre bekkar kan kryssast med stikkrenner, rør eller kulvert.»

Detaljreguleringar; I reguleringsplanar er det ein sterk tendens til å ville regulere «den gode smak». Takvinklar, takdekke, veggjar og slike detaljar endrar seg over tid. Det må vere rom i reguleringsplanar til å kunne utforske og utvikle kva som er god smak. Eg gir ikkje konkrete endringsforslag, men oppmodar til at ein vurderer kor snevre rammer det egentlig er naudsynt å ha i reguleringsføresegner og i dette nye, artige omgrepet «retningsliner».

Kommentar:

Avgrensingar i høve storleik, bygningsvolum, kledning, fargar og takktekking er tekne med i retningslinene fordi dette utgjer eit viktig grep for å ivareta kulturlandskapet slik det er.

Kommunen har store økonomiske utfordringar. Kommunesammenslåing(ar) endrar neppe dette. Som grunneigar i området ser eg det ikkje som mi oppgåve å halde orden på kommunale budsjett, men denne turvegen vil verte svært kostbar. Det forbausar meg ikkje om vi er over 10 mill kroner for dette prosjektet. Eg betalar gjerne min skatt, men som innbyggjar ville eg ikkje like at dette blir prioritert føre endå viktigare basisoppgåver. Sakshandsamar argumenterer for at det er store tilskot å få til slike prosjekt. Men kven skal betale dei kanskje 50% som Staten ikkje betalar då?

Kommentar:

Økonomiske konsekvensar for kommunen er kommentert i planomtalen (pkt 4.20).

Monika Heltne Poehlmann-Kairies, brev datert 07.02.2016

Er Arbeidet med Botnavegen sett i gang? Kvifor er det ingen framgang der? Har kommunen brukt opp all kapasitet (både personal og økonomi) på å kaste bort pengar på ein turveg? Kommunen lova at Botnavegen skulle prioriterast. Kvifor har det ikkje skjedd noko syneleg her enno?

Kommentar:

Kommunen er i mål med reguleringsplan og prosjektering av ny veg til Vassbotnen (Botnavegen). Det er vidare sett av midlar på investeringsbudsjettet til bygging av vegen.

Når kjem Kommunen til å betale det den er skuldig – (sakskostnadane som vart kravde frå Advokat Hove for grunneigarane innan fristen i 2015)? Kvifor starta kommunen prosessen på nytt før den har gjort opp for seg frå siste omgang?

Kommentar:

Saksomkostnader som den einskilde grunneigar har hatt til juridisk bistand i samband med klagesak til fylkesmannen, er utbetalt. Totalt er det utbetalt kr 40 968,-.

Kva kostar heile planarbeidet og omsetjinga av planen? Korleis vil Kommunen finansiere dette? Korleis vil kommunen erstatte krav frå grunneigarane – (det blir mest sansynleg ikkje aktuelt med løysningar for kvar enkelt)?

Kommentar:

Kostnader med planarbeidet inngår som del av dei ordinære oppdraga planseksjonen utfører. Det vert ikkje ført egne registreringar for tidsbruken i kvar einskild oppgåve og ein har såleis ikkje oversikt over medgåtte kostnader for dette. Kostnader med bygging av turvegen er kommentert i planomtalen (pkt 4.20).

For det som gjeld erstatning av krav frå grunneigarar vil det først verte klargjort når eventuelle slike krav ligg føre.

Kva kostar vedlikehaldet av denne stien/vegen? Kva er kalkulasjonen av dette?

Kommentar:

Vedlikehaldet for turvegen vil i hovudsak omfatte brøyting, tøming av boskasser, kantslått, tilsyn med stikkrenner o.l. Det vil vere aktuelt å opprette rutiner der dette vert gjort rutinemessig, særleg i sommarhalvåret. Kalkyle for årleg vedlikehald: ca kr 30 000,- /år. Merknaden er kommentert i planomtalen (pkt 4.20).

Kor stort er arealet som blir berørt av planframlegget – (vennligst oppgje totalt areal i m²)?

Kommentar:

Sjølve turvegarealet er på 14,56 da (2428m x 6m). Totalt areal innanfor reguleringsgrensene: ca 87 da (omfattar naturområde i vatn/elvar, friområde samt LNF-område mellom vatnet og turvegen).

Eg kan ikkje sjå at kommunen har forandra på Planomtalen til "Detaljreguleringsplan Turveg Rotevatnet" sidan 2012 bortsett frå at naustretten har vorte teken bort.

Kommentar:

Planomtalen er endra på ei rekkje punkt.

Eg ønskjer endeleg klarlegging om det til slutt er snakk om ein "Sti" eller ein "Veg".

Kommentar:

Kommunen har i planomtale, i saksutgreiingar, på plankart og i kontakt med partar og konsulterande organ nytta omgrepet turveg som nemning.

I reguleringsføresegnene § 3.1 er dette stadfest slik: «innanfor føremålet turveg; T1 kan det byggast veg med breidde maksimum 3,0 m».

Eg protesterer imot at det blir etablert eit ekstra "Friområde" på grannen sin grunn (gnr 27/bnr 7). Her har eg aldri blitt høyr! Dessutan må trasévalget for vegen revurderast og fjernast minst 40m frå vasskanten.

Kommentar:

Friområdet GF1, GF2 og VFV1 er teke inn i planen fordi det er ønskjeleg å kunne gjere einskilte tilretteleggingstiltak for friluftsliv på turvegstrekinga mellom Årneset og Botnasanden. Innanfor turvegarealet er det avgrensa moglegheiter for dette.

Avstand mellom turveg og vatnet er kommentert i pkt 10 ovanfor.

Eg kan ikkje sjå at planen frå 25.11.2015 er ny og ønsker ein verkeleg ny detaljreguleringsplan, der det er tatt med svar på alle spørsmål som er blitt stilte tidlegare av alle berørte partar og viser til vedlagde dokument, spesielt "Innspel+Merknadar+Protest til Planframlegget PLANID 2011009-Reguleringsplan Turveg Rotevatnet-Offentleg Ettersyn-Sak 191_12 Monika November 2012". Her har eg enno ikkje fått tilstrekkeleg svar på alle mine spørsmål.

Kommentar:

Planen er endra på fleire punkt: døme på dette er vilkår for naustbygging, flytting av turvegtrasè vekk frå vatnet i området Bukta, endring og komplettering av reguleringsføresegner på ei rekkje punkt.

Merknaden spesifiserer ikkje kva spørsmål som manglar svar.

Korleis sikrar Kommunen naturvernkrava når det gjeld raudlista arter som er berørte (t.d. vipe og oter)?

Kommentar:

Naturverdiar i området er kommentert i planomtalen (pkt 2.4).

Planen er i strid med stortingsmeldinga om friluftsliv. Planen er i strid med fleire overordna planer, mellom anna Kommunedelplanen for Volda sentrum. Planen grip i urettmessig form inn i landbruksareal (dei løysningane som har vorte framlagde er utilstrekkelege).

Kommentar:

Det er vanskeleg å sjå at planforslaget vil vere i strid med overordna plan/Stortingsmelding. Det visast ikkje til kva måte planen eventuelt er i strid med stortingsmelding og med overordna plan og det er derfor problematisk å vurdere/svare på påstanden.

Tek dei kommunale myndighetene og ordføraren på seg ansvaret for dei store negative verknadane som "Tiltaket turveg på nord og austsida av vatnet" har for denne og komande generasjonar? Og korleis vil dei overta dette ansvaret?

Kommentar:

Konsekvensane ved gjennomføring av reguleringsplanen er vurdert til å vere av relativt avgrensa både med omsyn til landbruksdrift og naturmiljø. For komande generasjonar av innbyggjarar i Volda vil tiltaka reguleringsplanen legg til rette for ha positive verknader for det som gjeld trivsel og folkehelse.

Volda og Dalsfjord bondelag, brev datert 02.02.2016

Volda og Dalsfjord bondelag ser positivt på utbygging av turvegen rundt Rotevatnet. Turvegen vil ha stor verdi for mange og vil i liten grad gå utover landbruksdrift. Det er likevel viktig at vegen vert lagt så nær vatnet som mogeleg, for ikkje å dele opp eigedomane meir ann naudsynt. Der det eventuelt er beitebruk, er det viktig med godt samarbeid med jordeigar og at det vert gjort avtalar om gjerdeansvar, grunder og eventuelt alternative drikkevasskjelder for beitedyr

Kommentar:

Innspelet bygg opp under vurderinga som er gjort undervegs i planarbeidet vedrørande konsekvensar for landbruket. Turvegtrasèen er plassert med avstand til vatnet som gjer at ein ikkje fragmenterer beite- og slåttemark, men samstundes slik at vegetasjonen langs vasskanten vert ståande att. Det vert også teke høgde for at gjerdehald, grunder og alternative drikkevasskjelder for beitedyr skal løysast. Dette kan skje ved oppretting av egne avtalar/tekniske ordningar for dei områda der dette er aktuelt.

Volda og Ørsta Bonde- og Småbrukarlag, brev datert 07.02.2016

I reguleringsplanen sitt punkt 2.6 skriv ein "På dei eigedomane som er berørt av planarbeidet er det i dag ikkje aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding". Småbrukarlaget stillar spørsmålsteikn til korleis ein definerer "aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding", då det er driveplikt på eigedomane og dei som ikkje vert drivne av eigar er leigejord. Dessutan har dagens driftssituasjon mindre å seie for verdien av inntakte jordbruksareal i framtida.

Kommentar:

Å definere dagens landbruksdrift som ikkje aktiv i tradisjonell tyding kan seiast å vere upresist og ikkje dekkjande. Formuleringa i planomtalen er derfor endra og lyd no slik: «På dei eigedomane som er berørt av planarbeidet er det i dag 7 ulike føretak som har drift. Dette er tradisjonell drift med beiting av sau, storfe og hest, i tillegg er store delar av areal nytta til fôrproduksjon. Dei områda som vert beita utgjør for ein stor del leigeareal knytt til gardsdrift annan stad i bygda.»

Bygging av ein slik veg som skissert i planforslaget vil medføre ulemper for jordbruksdrift. Vegen vil vanskeleggjere vedlikehald og etablering av drenering på området. I tillegg vil beitedyr verte forhindra frå å nytte Rotevatnet som vasskjelde. Det er òg risiko for konflikter mellom beitedyr og hundar i eller utan band langs turvegen.

Kommentar:

Eksisterande dreneringsordningar i området vil kunne innpassast i turveganlegget ved å gjere fysiske tiltak i samband med bygginga av vegen.

Drikkevattn for beitedyra er kommentert i planomtalen (pkt 4.18).

Det reisast spørsmål om risiko for konflikt mellom beitedyr og hundar. Ein viser til at det i tida 1 april til og med 20 august gjeld bandtvang i heile landet. Dersom det viser seg at det oppstår konflikt ut over dette tidsrommet i det aktuelle området har kommunen høve til å vedta eiga forskrift som kan gjelde for turvegen. Dette vil ein i så fall kunne ta opp om situasjonen tilseier det.

Småbrukarlaget meiner gjennomføring av reguleringsplanen med anlegging av turveg på nordsida av Rotevatnet vil vere til sterk ulempe for notidig og framtidig drift på dei berørte

jordbruksareala. I tillegg vil det føre til ei oppsplitting og forringing av verdifullt kulturlandskap. Allereie vedteken utbetring av Botnavegen dekker i våre auge behovet for tursti i området og areala bør derfor bevarast som i dag.

Lene og Roy Inge Heltne, brev datert 05.02.2016

Korleis vil kommuna syte for drikkevatt til beitedyr når det skal setjast opp langsgående gjerde langs vegen som hindrar all tilkomst til vatnet?

Kommentar:

Drikkevatt til beitedyr er kommentert i planomtalen (pkt 4.18).

Kven vil ha gjerdeplikt og plikt til vedlikehald av gjerde og grunder?

Kommentar:

Gjerdehald er kommentert i planomtalen (pkt 4.17).

Kven har ansvar for det som er planlagt omregulert til friluftsområde med tanke på stell og vedlikehald?

Kommentar:

Området mellom vatnet og turvegen vil framleis vere i privat eige og det er ikkje definert som eit offentleg ansvar å halde orden på desse areala. Dette vil som før ligge på grunneigaren. Erfaringane frå t.d sørsida av vatnet – der vegen også ligg like ved stranda er at ferdselen medfører relativt lite ureining. Det er likevel aktuelt å plassere ut boskassar og å etablere tømmerutvarer slik at folk kan få kaste frå seg avfall i området.

Kvifor unnlet kommunen å leggje fram alternative løysingar som førebygg konflikter slik kommunestyret vedtok i sak 0102/04?

Kommentar:

Alternative løysingar som t.d å legge turvegen vesentleg lenger ifrå vatnet er vurdert men ikkje funne tilrådelege då slike løysingar vil medføre fragmentering av landbruksareal og reduksjon av naturopplevinga for dei som ferdist på turvegen.

Plasseringa av trasèen er elles gjort med basis i gjeldande kommuneplan og utført slik at det omfattar minst mogleg landbruksareal samstundes som det oppnåast ei viss nærleik mellom vasskanten og turvegen.

Kvifor vert det nytta biletemateriale for å marknadsføre vegen som ikkje stemmer med røynda? Det vert synt bileter av en veg som er betydeleg smalare og mindre skjæringar enn den som er planlagt bygd langs vatnet.

Kommentar:

Ein er samd i at bildematerialet som er nytta i planomtalen kan oppfattast som misvisande, men ein ser ikkje føre seg at det vil vere behov for å avvike i særleg grad ifrå prinsippet turvegen mellom Årneset og Volda stadion er bygd på når turvegen skal vidareførast langs nord- og austsida av Rotevatnet – anna enn i høve breidde.

Reguleringsføresegnene for turvegen opnar for at han kan byggast med noko større breidde enn bileta i planomtalen frå Årneset viser, men bileta er likevel vurdert som relevante for å

illustrere korleis turvegen på nord- og austsida av Rotevatnet vil sjå ut. Teksten knytt til bileta i planomtalen er endra på dette punktet (planomtalen s.13)

I område som er særleg fuktige vil det truleg vere behov for noko meir grøfting og legging av stikkrenner enn ein det bileta ved Årneset syner.

Kvifor vert det fortsatt nytta feil mål på avstanden mellom vatnet og vegen sjølv om dette har yore påpeika fleire gongar? Vasslinja er høgare enn det som viser på dei karta som er lagt fram, og betydeleg høgare når vatnet "fløder". Dette er opplysningar som må vere velkjende etter som at den offentlege badeplassen Årneset årvist fløymer over.

Kommentar:

Turvegrasèen er på denne aktuelle eigedommen plassert i høgde og avstand frå vatnet slik det er gjort på mange av dei andre teigane i planen. Ein føreset at vegen kan byggast innanfor regulert område i terrenghøgde som ligg over flaumnivå.

Det er ikkje planlagt tilkomstvegar mellom Vikebygdvegen og den planlagde turvegen. Korleis tenker planleggjaren dette? Er det planlagt å legge opp til at det er dyrkamarkene som skal nyttast som tilkomstveg. Ein veit vel at det vert resultatet?

Kommentar:

I planframlegget er det ikkje teke med tilkomstveg mellom byggefelta ovanfor og turvegen. Dette er eit moment som kan seiast å vere mangelfullt ivareteke i planen og det bør derfor spelast inn til den pågåande rulleringa av kommuneplanen.

Meinar kommunen verkeleg at den naturfaglege vurderinga frå Naturfagleg Utredning AS er god nok når dei ikkje er meir konkrete enn å " anta at utredninga omfattar veg"? Minner om at dette er ein plan med svært mange merknadar, mange med heilt anna syn enn denne utredninga konkluderar med. I ei så omfattande sak må ein kunne forvente ei utredning basert på viktigare ting enn antakelsar. Dette er useriøst.

Kommentar:

Kommunen har nytta konsulentfirma Naturfaglig Utredning AS til oppdraget med å kartlegge naturen innanfor planområdet. Firmaet har høg kompetanse på dette feltet og har elles knytt til seg lokal ekspertise som er godt kjent med naturkvalitetane i det aktuelle området. Ein har full tiltru til at rapporten er utarbeidd på ein forsvarleg og fagleg godt grunngjeve måte.

Vi har i alle år hatt dyr på beite i området ovanfor Heltne/Bratteberg. Kommunen har, etter dom, hatt gjerdeplikta mot utmark. Dette gjerdet vart oppsett tidleg på 80 talet og har hindra dyra å gå ned i byggefelta. Men kommunen har ikkje overholdt sine plikter med å vedlikehalde gjerdet slik dei er forplikta til, til tross for fleire både munnlege og skriftlege henvendingar. Dette har fort til at vi har måtte gi opp å ha dyra på beite i dette området. Som kompensasjon for dette har vi dei seinare åra hatt beiteområde langs Rotevatnet på 4-5 eigedomar. Meiner kommuna det er moralsk rett å gi blaffen i å fylgje opp sine plikter og i tillegg nok ein gong øydelegge det vi prøver å drive til alle sitt beste ?

Kommentar:

Spørsmål som gjeld gjerdehald andre stader enn det som kan knytast til sjølve reguleringsplanen bør rettast til kommunen separat. Dersom det kan visast til at kommunen ikkje overheld sine plikter bør dette takast opp med ansvarleg fagavdeling.

Eit argument, pkt 4.11, som er brukt ved fleire høver er at "vegen er viktig for folkehelsa". At fysisk aktivitet er viktig for folkehelsa er vel udiskutabelt. Men ut over dette, er vår påstand at nettopp denne vegen skal bedre folkehelsa udokumentert synsing. Sidan planarbeidet vart oppstarta for mange år sidan, har det skjedd mykje i Volda. Det er mellom anna bygd eit nytt skogsvegnett i området Heltne, Bratteberg og Driveklepp. I tillegg er det satt opp tre "hukar / grinder" som har blitt ynda turrsti både for unge og eldre. Desse vegane er lett tilgjengelege utan bruk av bil for størstparten av sentrumsinnbyggjarane, gode for alle brukargrupper, moglege å byggje ut vidare med både med vegar og stiar utan konflikter og ikkje minst heilt gratis for kommunen. Har kommunen gjort ei nyare vurdering over behovet for vegen? Det vert også hevda at det er mange som vil ha vegen. Er det dokumentert? Vår påstand er at vegen som allereie er rundt vatnet dekkjer behovet til innbyggjarane.

Kommentar:

Det er ikkje gjort ny vurdering av behovet for turvegen då viljen til å realisere dette tiltaket er klart dokumentert både i kommuneplan, i tettstadsanalyse og i eige kommunestyrevedtak.

I pkt 4.10 vert det fokusert på born og unge sine interesser. Sitat: Det er viktig at born har lett tilgang til naturområder for å kunne bli trygge på å ferdast i naturen. Dette kan legge grunnlaget for gode haldningar for ferdsel og åtferd i naturen.

Er det å "skapa gode haldningar" å rasere naturen med vegbygging? Er det slik at ungane skal opplærast til å måtte ha veg for å kome seg på tur? Her må kommunen vere på kollisjonskurs med dei fleste friluftsansjonar med respekt for seg sjølv.

Kommentar:

Tiltaket som planleggast bygd skal tilpassast natur- og kulturlandskapet utan skjemmande skjeringar/fyllingar og vil verte ein estetisk integrert del av miljøet og kulturlandskapet langs vatnet.

Born og unge sine interesser.

Har kommunen vurdert born og unge sine interesser i høve det å ha sentrumsnær gardsdrift og moglegheit til å kunne sjå og besøke levande dyr i sitt nærmiljø opp mot ein veg?

Kommentar:

Ein viktig del av arbeidet med å legge til rette for vern og bruk av kulturlandskapet kan seiast å gjere det tilgjengeleg for ålmenta. Turvegen gjennom dette området vil truleg bidra til at fleire kan oppleve kontakt med levande dyr og gardsdrift fordi ein kjem tettare på miljøet dette skjer på.

Merknad til "retningsliner for naustbygging":

Det vert lagt til grunn at "nausta skal byggast i tråd med lokal byggeskikk, med tradisjonell ståande kledning og med torvtak". Det har aldri yore tradisjon med torvtak på nausta langs vatnet. Det som er vanleg tradisjon er å bruke stålplater.

Kommentar:

Formuleringa i føresegnene er endra på dette punktet og lyd no slik:

«Nausta skal byggast i tråd med lokal byggeskikk, med tradisjonell trekledning og med torvtekte tak. Eventuelt kan også skifer/bølgeblikk nyttast.»

Avslutningsvis vil vi krevje at dette planarbeidet vert no vert stoppa og vegplanane utsatt inntil kommunen endrar planane for området mellom Vikebygdvegen og Rotevatnet. Det er i dag LNF-område og skal det fortsatt vere det, så kan ikkje vegen byggast. Om kommuna likevel, mot all sunn fornuft, vel å presse gjennom denne planen vil vi krevje at også resterande areal på vår eiedom vert omregulert, då til framtidig bustadområde. Skal grunnlaget for gardsdrifta først øydeleggast så må kommunen legge til rette for andre bruksområder.

Kommentar:

Framlegg om endra arealbruk på tilstøytande areal må spelast inn til og løysast i overordna plan.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, brev datert 04.02.2016

I vårt høyringssvar av 04.12.2012, påpeika vi at vi sakna ei konkret vurdering av prinsippa i §§ 8-12 i naturmangfaldlova. Vi kan framleis ikkje sjå at dette ligg føre

Kommentar:

Prinsippvurdering i høve naturmangfaldslova §§8-12 er gitt i planomtalen (pkt 4.21).

Når det gjeld naustbygging langs vatnet, ser vi at det er laga retningsliner som gir føringar for handsaming av dispensasjonssøknader. Retningsliner er som kjent ikkje juridisk bindande, og uavhengig av retningslinene må saka handsamast etter pbl. § 19-2.

Kommentar:

Merknaden er teken til vitande.

Vi rår ifrå at det er knytta retningsliner til planen som gir signal om at det kan bli opna opp for naustbygging. Det bør visast stor varsemd med etablering av tiltak langs vatnet som svekker rekreasjonsverdiane området har for ålmenta. Etablering av tursti gjer området meir tilgjengeleg, og private tiltak bør avgrensast.

Kommentar:

Ein er samd med fylkesmannen i at det ideelle ville vere å avgrense naustbygging i området fordi slike etableringar vil vere med på å redusere rekreasjonsverdiane.

Det vert hevda at det finnast rettar til naustbygging langs Rotevatnet og ein kan kome i ein situasjon der det kjem søknadar til oppføring av naust knytt til landbrukseigedomane eller til friluftsmål og at det derfor er trong for retningsliner for handsaming av eventuelle slike. Søknadar om dispensasjon vil måtte handsamast i samsvar vilkåra i PBL §19.2.

Retningslinene er endra i samsvar med dette.

Dag Bratteberg, brev datert 06.02.2016

Kommunen motarbeider matprodusentane som ønskjer å drive landbruk langs Rotevatnet. Meiner at kommunen først og framst skal bruke sine midlar til lovpålagde teneseter som: helsetilbod, barnehagar, skule og eldreomsorg

Kommentar: Merknaden er teken til vitande

Møre og Romsdal fylkeskommune, brev datert 05.02.2016

Automatisk freda kulturminne.

Området vart arkeologisk registrert november 2012. Det vart gjort funn av eit førhistorisk dyrkingslag, ID 169638. Dyrkingslaget er frigjeve utan vilkår om vidare undersøking, viser til brev datert 23.04.2013.

Vi er nøgd med at ID 169638 er lagt inn i plankart med tilhøyrande føresegn §2.4 slik vi bad om i vårt fråsegn i same brev, og har såleis ingen merknader til det vidare planarbeidet. Saka har igjen vore til vurdering ved Bergens Sjøfartsmuseum angående kulturminne under vatn, og viser også til tidligare fråsegn i saka dagsett 09.01.2012. Museet skriv i epost av 18.01.2016 at dei ikkje kjenner til kulturminne ved planlagd tursti ved Rotevatn i Volda kommune som kan bli direkte råka av reguleringa. Museet har derfor ingen merknader til reguleringa.

Kommentar: Merknaden er teken til vitande

Eldrerådet, brev datert 16.02.2016

Volda eldreråd ser svært positivt på ei realisering av turveg langs Rotevatnet. Det er eit lågterskeltilbod som har stor verdi for eldre.

Kommentar: Merknaden er teken til vitande

Vurdering og konklusjon:

Etter at framlegget til reguleringsplan for turveg Rotevatnet på nytt har vore lagt ut til offentleg ettersyn, har kommunen - etter å ha gjennomgått mottekne merknadar - gjort fleire endringar/justeringar av plankart, planomtale og reguleringsføresegner.

Det mest sentrale grepet som er gjort i planframlegget knytast opp imot fylkesmannen sin oppheving av kommunestyret si godkjenning av førre planframlegg.

Reguleringsføresegnene er endra på det punktet som gjeld naustbygging ved at det no vert gjort gjeldande ei retningsline for handsaming av søknadar om eventuelle slike etableringar innanfor planområdet.

Vidare har ein på grunnlag av mottekne merknadar flytta turvegtrasèen vekk ifrå vasskanten i området Bukta og det er lagt inn ei rekkje vilkår i reguleringsføresegnene som omfattar omsyn til naturmangfaldslova, kulturminnelova, naturkvalitetar, kulturmiljø, tilgang for grunneigarane til området mellom vatnet og turvegen, motorisert ferdsel m.m.

Endring av turvegtrasèen i området Bukta er gjort for å ivareta naturverdiar på ein betre måte og er plassert innanfor varsla planområde ved oppstart. Denne endringa samsvarer også i med merknad frå grunneigar og det er vanskeleg å sjå at flyttinga medfører negative konsekvensar for landbruksdrifta.

Dei endringane som er gjort i plandokumenta er vurdert å vere relativt avgrensa i høve planframlegget slik det var utforma ved tidspunktet for utlegging til offentleg ettersyn. Fleire av endringane er til gunst for grunneigarane og dei fleste har positive konsekvensar for naturverdiar/ålmenne interesser og gir etter rådmannen si vurdering ikkje behov for utlegging til nytt offentleg ettersyn.

Det er framleis ein del moment av teknisk karakter som først kan finne si endelege løysing når detaljprosjekteringa av tiltaka ligg føre samt at grunnforhandlingar mellom det offentlege

og eigarane av dei respektive eigedomane er fullført. Dette gjeld t.d. korleis drikkevatn for beitedyr, drenering, behov for gjerdehald/led i praksis skal ordnast.

Planomtalen skisserer løysingar på desse utfordringane og ein vonar at kommunen i planframlegget og dokumentasjonen knytt til dette no har gitt svar som – om ikkje alle partane er nøgde – syner at dei er gjennomførbare.

Sett opp imot den samfunnsmessige verdien tiltaka i reguleringsplanen legg til rette for i høve folkehelse, trivsel og naturoppleving for fleire tusen innbyggjarar i nærområda til Volda sentrum, bør dei relativt avgrensa negative konsekvensane ved turvegbygging langs nord- og austsida av Rotevatnet vere akseptable.

Eg syner også til samfunnsdelen i kommuneplanen (vedteken 26.05.2016) der arbeid med folkehelse er halde fram som eit overordna og førande prinsipp som skal ligge til grunn for utviklinga i kommunen. Reguleringsplanen utgjør eit godt grunnlag for investering i betre helse hjå innbyggjarane.

Reguleringsplan for turveg på nord- og austsida av Rotevatnet bør no kunne godkjennast med dei endringar som er gjort etter nytt offentleg ettersyn.

Helse og miljøkonsekvensar:

- For plantelivet er det ikkje negative konsekvensar.
- For fuglelivet vil meir ferdsel i området kunne føre til auka uro.
- Tiltaket vil utgjere ein viktig trivselsfaktor for innbyggjarane.
- Turvegen og friområda vil vere attraktive som leikeområde.
- Tiltaket vil utgjere eit attraktivt tur- og rekreasjonsområde.
- Arena for friluftslivsutøving (bading, fiske m.m.)
- Tiltaket vil medføre etablering av sosiale møteplassar.
- Tiltaket vil vere tilgjengeleg for alle og vere universelt utforma.
- Turvegen vil kunne nyttast som gang- og sykkelveg til og frå jobb/skule/butikk.

Økonomiske konsekvensar:

I nasjonal handlingsplan for statleg sikring og tilrettelegging av friluftsområde er det frå regjeringa si side signalisert auka satsing på friluftslivsområde i og ved byar og tettstader.

Den nasjonale satsinga er fylgd opp med tilskotsordningar for å stimulere kommunar og friluftsråd til å gjennomføre prosjekt med tilrettelegging av slike område – særleg prioritert i denne ordninga er nettopp prosjekt som denne reguleringsplanen legg til rette for; turvegar med lågterskel-standard i nærområdet til stor befolkningsgruppe.

Etter søknad til Miljødirektoratet kan tilskotsordninga dekkje frå 50% og i nokre høve opp til 100% av kostnadane ved oppretting av grunnavtalar. Tilsvarande ordning gjeld for kostnader ved gjennomføring av tiltak t.d. ved sjølv bygginga av turveg.

Det er også mogleg å nytte seg av spelemiddelordninga, der tilskotet for slike prosjekt dekkjer inntil 50% av kostnaden.

For økonomien i Volda kommune, vil det på kort sikt vere ei utfordring å finne midlar til å gjennomføre eit prosjekt som dette som eitt samla tiltak. Det vil derfor vere fornuftig å

avgrense kommunen sin innsats til i første omgang til å gjelde oppretting av avtalar på bruk av grunn/sikring av grunn og at ein ser sjølve tilretteleggingstiltaka i eit noko lengre perspektiv.

Når sikring av grunn er gjennomført kan tilretteleggingstiltak – turvegbygging o.a. gjennomførast etappevis tilpassa dei økonomiske rammer som til ei kvar tid gjeld. I første fase kan ein gjennomføre rydding av vegetasjon og etablere sti med mellombelse klopper og elvekryssingar i turvegtraséen. Truleg vil slike enkle tiltak i betydeleg grad kunne organiserast gjennom dugnadar i samarbeid med lag, organisasjonar og einskildpersonar.

I neste fase kan turvegen byggast steg for steg etter kvart som dei økonomiske premissane ligg til rette for det.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ikkje vurdert

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Sektor for Utvikling, for kunngjering av plan

Klageinstans:

Fylkesmannen

TEIKNFORKLARING

- Plandata**
- Reguleringsplan - Grønstruktur (PBL2008 §12-5 NR.3)**
    - GN Naturområde
    - TI Turveg
    - GF Friområde
  - Reguleringsplan- Landbruks-, natur- og friluftsmål og reindrift (PBL2008 §12-5 NR.5)**
    - LNF-LP Friluftsmål
  - Reguleringsplan- Bruk og vern av sjø og vassdrag (PBL2008 §12-5 NR.6)**
    - VNV Naturområde i sjø og vassdrag
    - VEV Friluftsområde i sjø og vassdrag
    - VNS Naturområde i sjø og vassdrag med tilhørende strandsone
- - - - - Planomriss
 ————— Formålsgrense

Kartopplysningar
 Kjelde for basiskart: Statens kartverk
 Dato for basiskart:
 Koordinatsystem: UTM sone 32 / EuroF89
 Høgdegrunnlag: NGO 1954

Ekvidistans 1,0 m
 Kartmålestokk 1:2700
 0 25 50 75 100 m

REGULERINGSPLAN ETTER PBL AV 2008
Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet

Volda kommune MED TILHØYRANDE REGULERINGSBESTEMMELSER

Areaalplan-ID
 Forslagstillar: Volda kommune
 Kartprodusent: Statens kartverk

SAKSHANDSAMING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVA		SAKS-NR.	DATO	SIGN.
Kommunestyrevedtak:				
2. gongs handsaming	Formannskapet			
Offentleg ettersyn frå 10.12.2015 til 08.02.2016				
1. gongs handsaming	Formannskapet	PS 196/15	08.02.2015	tst
FM i Mare og Romsdal vedtak 02.09.15; oppheving avkommunestyrevedtak i sak PS 88/14 19.06.14.				
Kommunestyrevedtak:				
2. gongs handsaming	Formannskapet	PS 88/14	19.06.2014	tst
Offentleg ettersyn frå 19.10.2012 til 27.11.2012				
1. gongs handsaming	Formannskapet	PS 116/14	10.06.2014	tst
Kunngjering av oppstart av planarbeidet 07.12.2011				
Kunngjering av oppstart av planarbeidet 07.12.2011				
PLANEN UTARBEIDD AV: Volda kommune, Sektor for Utvikling		PLANNR.	Teikn nr	SAKSH.
		2011009	30.03.2017	tst

1. Reguleringsføresegner

§1 – GYLDIGHEITSSOMRÅDE

Reguleringsføresegnene gjeld for området som på plankartet er vist med reguleringsgrenser. Innanfor grensene skal areala nyttast som planen (plankartet og føresegnene) fastset.

§2 – ANDRE BESTEMMINGAR

- §2.1 Føresegnene kjem i tillegg til ei kvar tid gjeldande sentrale og kommunale lover og føresegner.
- §2.2 Universell utforming
Tiltak på offentlege areal skal i størst mogleg grad tilretteleggast etter prinsippet om universell utforming.
- §2.3 Etter at reguleringsplanen med tilhøyrande føresegner er gjort gjeldande, kan det ikkje gjerast privatrettslege avtalar som er i strid med planen.
- §2.4 Automatisk freda kulturminne (idnr 169638) er avmerka som bestemmelsesområde i planen. Det er ikkje krav om vilkårsgranskning knytt til realisering av planen.
- §2.5 Tilhøvet til naturmangfaldslova og kulturminnelova.
Tiltakshavar pliktar å stanse arbeidet og å gje melding til overordna mynde dersom det under arbeid med gjennomføring av reguleringsplanen vert gjort funn som krev vurdering etter desse lovene.
Planting av framande vekstar er ikkje tillate.

§3 - REGULERINGSFØREMÅL

Arealet innanfor reguleringsgrensene skal nyttast i samsvar med pbl til følgjande føremål slik:

§ 3.1 Landbruks- natur- og friluftsmål PBL § 12-5 nr. 5

§3.1.1 Friluftsområde

- Innanfor føremålet **friluftsområde LNF-LF1, LNF-LF2, LNF-LF3, LNF-LF4, LNF-LF5**, er det forbod mot alle typar inngrep, med unntak av tiltak som er naudsynt for landbruksdrifta. Sistnemnde tiltak må vurderast særskild og alternative lokaliseringar må vurderast først. Slike inngrep skal godkjennast av kommunen etter søknad.
- Tiltak som vert gjennomført for å rydde og tilbakeføre strandområda til opphaveleg naturterreng kan gjerast, men etter godkjent plan.
- Det er forbode å settje opp gjerde eller fysiske hindringar mellom turvegen og friluftsområdet. Dette gjeld også skilting som privat område.
- Friluftsområda vil vere i privat eige, men prinsippet om fri ferdsel gjeld.
- Ved søknad om dispensasjon i områda LNF-LF1, LNF-LF2, LNF-LF3, LNF-LF4, LNF-LF5, skal følgjande retningsliner leggast til grunn:

Retningsliner:

Eksisterande rettar til bruk av områda mellom turvegen og vatnet skal gjelde. Slik rett kan også omfatte naust der slike ikkje allereie er oppført på vedkomande hovudbruk. Det må søkjast om dispensasjon til oppføring av naust.

Eventuelle nye naust innanfor friluftsområda **LNF-LF1, LNF-LF2, LNF-LF3, LNF-LF4, LNF-LF5** skal i størst mogleg grad samlokalisert med eksisterande naust.

Naust innanfor friluftsområda skal ikkje frådelast, men høyre til hovudbruka i området.

Storleiken på naust skal ikkje overstige 25 m² utbygd areal. Gesimshøgde skal ikkje overstige 2,0 m, Maksimal mønehøgde 3,0 m. Takvinkel mellom 30 og 35 grader. Nausta skal byggjast i tråd med lokal byggjeskikk, med tradisjonell trekledning og med torvtekte tak. Eventuelt kan også skifer/bølgeblikk nyttast.

Farge: tradisjonell fargebruk t.d.: tjærebrunt, tradisjonell raud lødefarge, oker, jordfargar.

§3.2 Grønstruktur PBL § 12-5 nr. 3

§3.2.1 Turveg

- a. Innanfor føremålet **turveg; T1** kan det byggast veg med breidde maksimum 3,0 m.
- b. Tiltak skal tilretteleggast etter prinsippet om universell utforming. Dette medfører m.a etablering av akseptable stigningstilhøve, terskelfrie overgangar og skilting.
- c. Toppdekket skal etablerast med grus som er komprimerbar til fast overflate. Vegen skal ikkje asfalterast.
- d. Sidekantar skal planerast og tilsåast slik at overgangen mellom vegområde og tilgrensande areal; naturområde/dyrkamark/beite vert mest mogleg naturlege. Vegen skal opparbeidast med minst mogleg terrenginngrep. Behovet for grøfting og skjæring/fylling skal reduserast i størst mogleg grad.
Kryssing av bekkar og elvar skal utførast med omsyn til omgjevnadane.
Dei største elvane - som Rotevasselva, Storelva samt einskilde kanalar i Vassbotnen - skal kryssast med bru. Mindre bekkar kan kryssast med stikkrenner, rør eller kulvert. Sportsfiskarlaget skal kontaktast for rådgjeving før sistnemnde tiltak vert iverksett.
- e. Det skal takast særlege omsyn under anleggsarbeid ved froskedammar i området Vassbotnen.
- f. Der det er naudsynt å krysse steingardar skal endane som vender inn mot turvegen murast oppatt og istandsettast på fagmessig vis i tråd med lokal skikk/metode.
- g. Turvegen skal kunne kryssast - på avgrensa stad - med landbruksmaskiner av den som eig eller har bruksrett på den aktuelle teigen.
Motorisert ferdsel etter vegen anna enn til drift og vedlikehald er ikkje tillatt. Det kan oppsettast fysisk stengsel for å hindre ulovleg ferdsel.
- h. Det kan settast opp benkar innanfor vegområdet.
- i. Det kan leggast til rette for lyssetting av trasèen. Armatur og stolpekonstruksjon skal vere utforma slik at ein avgrensar lysspreiing sidevegs.
- j. Under anleggsarbeid med turvegen skal froskedammar i området Vassbotnen visast særlege omsyn.
- k. Mot eigedomar som vert nytta til beite kan det oppsettast gjerde som avgrensing mellom vegområdet og beiteområde på oppsida av vegen. Tilgang til den delen av eigedomane som vert liggande mellom turvegen og vatnet skal ordnast med led.
- l. Moldholer som er registrert i området skal omsyntakast i størst mogleg grad.
- m. Under bygging av turvegen skal eksisterande drengrofter sikrast mot skade.
- n. Turvegen skal vere offentleg.

§3.2.2 Friområde

- a. Innanfor føremålet **friområde GF1, GF2, GF3 og GF4** kan det tilretteleggast for opphald, oppleving og aktivitet knytt til friluftsliv, herunder opparbeiding av rasteplassar og det kan gjerast skjøtsel av vegetasjon.
- b. Utskifting og påfylling av masser er tillate men skal gjerast i minst mogleg grad. Det kan tillatast oppført mindre bygningskonstruksjonar som skal nyttast i samsvar med føremålet areala er regulert til, t.d. gapahuk, utstyrshytte.
- c. Eventuelle bygg skal utformast i samsvar med lokal byggeskikk med vekt på estetikk og naturtilpassing.
- d. Innanfor føremålet **GF4** kan det byggast parkeringsplass og sanitæranlegg.
- e. Friområda skal vere offentlege.

§3.2.3 Naturområde

- a. Innanfor **naturområda GN1, VNS1 og VNS2** er det ikkje tillate med inngrep anna enn i den hensikt å tilbakeføre fyllingar til opphaveleg eller "naturleg" terreng med etablering av stadeigen vegetasjon.
- b. Inngrep må på førehand vere planlagt og godkjent av kommunen.

§ 3.3 **Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhøyrande strandsone § 12-5 nr. 6**

§3.3.1 Naturområde

- a. Innanfor **naturområda VNS1 og VNS2** er det ikkje tillate med inngrep anna enn i den hensikt å tilbakeføre fyllingar til opphaveleg eller "naturleg" terreng med etablering av stadeigen vegetasjon.
- b. Inngrep må på førehand vere planlagt og godkjent av kommunen.
- c. **Naturområda VNV1, VNS3 og VNS4** skal behaldast urørt og det er forbod mot alle typar inngrep.

§3.3.2 Friluftsområde

- a. Innanfor føremålet **friluftsområde i sjø og vassdrag; VFV1 og VFV2** skal det kunne leggest til rette for ulike friluftaktivitetar.
- b. Aktuelle tilretteleggingstiltak er påfylling av masser/terrengforming, tilsåing, planting av stadeigen vegetasjon, etablering av fiskeplassar, grillplass, utsetting av benkar og bord, utlegging av flytebrygge, bygging av molo m.m.
- c. For tiltak som medfører endring av terreng gjeld krav om utarbeiding og godkjenning av detaljplan.
- d. Friluftsområda skal vere offentlege.

§ 4.1 Tilhøvet til naturmangfaldslova og kulturminnelova.

Tiltakshavarar pliktar å stanse arbeidet og å gje melding til overordna mynde dersom det under arbeid med gjennomføring av reguleringsplanen vert gjort funn som krev vurdering etter desse lovene.

§5.1 Rekkjefølgjekrav

Løysing for vatn til beitedyr, drenering, gjerde, led m.m skal avklarast før bygging av turveg kan iverksettast

Volda kommune, dato

-----
ordførar

-----
rådmann

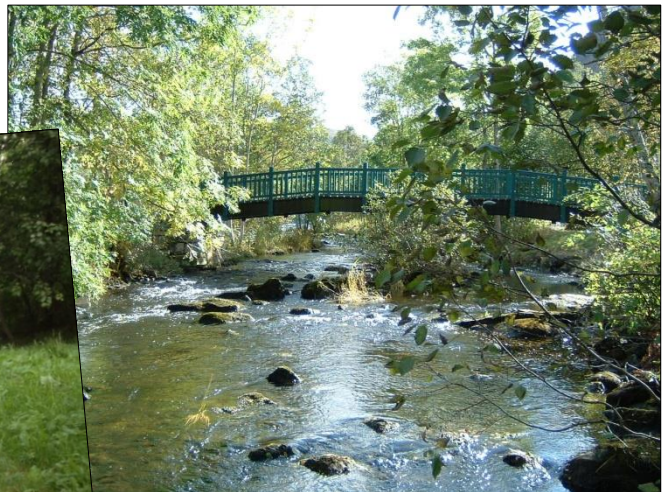

Framlegg til

DETALJREGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET

Planid.: 2011009

Planomtale

Volda kommune
Sektor for Utvikling
Revidert: 30.03.2017

Innhald

1. Innleiing

1.1. Oppdragsgjevar.....	3
1.2. Egedoms - og eigartilhøve.....	3
1.3. Planleggar.....	4
1.4. Formål med planen.....	4
1.5. Handsaming.....	4
1.6. Gjennomføringen av planen	5
1.7. Overordna planar, gjeldande reguleringsplan, og ev. andre juridiske tilhøve	5

2. Planområdet, eksisterande tilhøve

2.1. Beliggenheit og storleik – med oversiktskart.....	7
2.2. Landskap og vegetasjon, området sin bruk, innhald og tilhøve til omgjevnadar	7
2.3. Kulturminne og kulturmiljø	8
2.4. Naturverdiar	8
2.5. Rekreasjonsverdi	8
2.6. Landbruk	9
2.7. Tilkomsttilhøve og vegar innan planområdet.....	9

3. Planprosessen

3.1. Deltakarar i planprosessen.....	9
3.2. Kunngjering av igangsett planarbeid	9
3.3. Krav om konsekvensutgreiing	9

4. Skildring av planframlegget

4.1. Reguleringsformåla i planen – skildring av kvart formål og avgrensning av desse	10
4.2. Arealoppgåve	10
4.3. Arealbruk i planområdet; turveg m.m	11
4.4. Estetiske tilhøve	15
4.5. Terreng	15
4.6. Vegetasjon	15
4.7. Naturmangfald/biologisk mangfald– kunnskapsgrunnlag og miljørettslege prinsipp (jfr naturmangfaldslova § 8-12)	15
4.8. Universell utforming	19
4.9. Landbruksfagleg vurdering	19
4.10. Born og unge sine interesser	20
4.11. Folkehelseperspektiv.....	20

4.12. Parkering.....	21
4.13. Kartlegging biologisk mangfald.....	21
4.14. Konsekvensutgreiing golfbane	22
4.15. Lyssetting av turveg	22
4.16. 6 meter regulert vegområde	23
4.17. Gjerdeplikt, grunder	23
4.18. Vatn til beitedyr	23
4.19. Prinsipp for val av trasè	23
4.20. Økonomiske konsekvensar for kommunen	24
4.21. Prinsippvurdering i høve naturmangfaldslova §§ 8-12	25

5. Risiko- og sårbarheitsanalyse 27

1.1. Oppdragsgjevar

Volda kommune

1.2. Eigedoms - og eigartilhøve

Planområdet omfattar areal på Heltne, Rotevatn, Vassbotn og Rotset grunn lokalisert til nord- og austsida av Rotevatnet i Volda kommune. Det er registrert i alt 22 bruk som er omfatta av planarbeidet. I tillegg eksisterer det rettshavarar (naustrettar o.l).

Oversyn over eigedomar og heimelshavarar:

- Gnr 28 Bnr 6 Heimelshavar: Per Egil Nymark Vassbotn, Vikebygda 6104 Volda
- Gnr 28 Bnr 1 Heimelshavar: Svein Drabløs, Vogts Gate 45A 0477 Oslo
- Gnr 28 Bnr 2 Heimelshavar: Magnus Eichinger Vassbotn, Botnavegen 48 6104 Volda
- Gnr 28 Bnr 4 Heimelshavar: Bjørn Egil Vassbotn og Sølvi Vassbotn, Botnavegen 35 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 16 Heimelshavar: Knut Arne Solberg, Botnavegen 21 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 1 Heimelshavar: Bjørn Magnar Rotevatn, Botnavegen 18 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 3 Heimelshavar: Paul Robert Rotevatn, Botnavegen 7 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 12 Heimelshavar: Greg Rotevatn og Herdis Rotevatn, Botnavegen 5 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 6 Heimelshavar: Rune Rotevatn og Alice Ødegård Rotevatn, Botnavegen 6 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 10 Heimelshavar: Sindre Rotevatn, Vikebygdvegen 160 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 11 Heimelshavar: Oddbjørg Egge, Vikebygdvegen 132 6104 Volda
- Gnr 27 Bnr 4 Heimelshavar: Geir Kjetil Rotevatn, Prestegata 8 6004 ålesund
- Gnr 27 Bnr 7 Heimelshavar: Rune Rotevatn og Alice Ødegård Rotevatn, Botnavegen 6 6104 Volda
- Gnr 20 Bnr 22 Heimelshavar: Monika Heltne Pöhlmann-Kairies, Hundertpfundweg 7, D-81373 München, GERMANY
- Gnr 20 Bnr 20 Heimelshavar: Ståle Solgard, Talsetvegen 35, 6460 Eidsvåg i Romsdal
- Gnr 20 Bnr 18 Heimelshavar: Norunn Bjørke, Gullstølsbotn 19 5153 Bønes
- Gnr 20 Bnr 6 Heimelshavar: Roy Inge Heltne, Vikebygdvegen 67 6104 Volda

Gnr 20 Bnr 7 Heimelshavar: Per Heltne og Torild Skrede Heltne, Vikebygdvegen 62 6104 Volda

Gnr 20 Bnr 28 Heimelshavar: Hallgeir Heltne, Vikebygdvegen 42 6104 Volda

Gnr 20 Bnr 1 Heimelshavar: Henning Heltne, Vikebygdvegen 53 6104 Volda

Gnr 30 Bnr 8 Heimelshavar: Ragnar Aarflot jr, Rotset 6100 Volda

Gnr 30 Bnr 7 Heimelshavar: Cesilie Dahle Torbjørnson, Skrivarvegen 20 6100 Volda

1.3. Planleggar:

Volda kommune, Sektor for utvikling.

1.4. Formål med planen

Det skal utarbeidast detaljplan for å fastlegge arealformåla langs strandområda på nord- og austsida av Rotevatnet for m.a. å kunne legge til rette for friluftsliv, t.d. ved bygging av 2,4 km turveg.

Areala som vert liggande mellom turvegen og Rotevatnet inngår som del av planen og det skal fastleggast arealbruk for desse.

Planområdet omfattar også areal innanfor grensene til eksisterande reguleringsplan for Botnasanden der det er aktuelt å gjere mindre endringar.

1.5. Handsaming

Reguleringsplanen vert fremja som detaljplan iht PBL § 12-3 for å fylgje opp kommuneplanen sin arealdel. Planen vert handsama etter bestemmelsane i plan- og bygningslova og har følgjande forventa saksgang:

- Opphøveleg planforslag for detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet vart godkjent av kommunestyret den 19.06.2014. Planvedtaket vart påklaga og fylkesmannen i Møre og Romsdal oppheva vedtaket (jfr brev datert 02.09.2015). Bakgrunnen for opphevinga var ei fastsett ugyldig reguleringsføresegn knytt til oppføring av naust.
- Det er deretter utarbeidd revidert planframlegg som er vedteke utlagt til offentleg ettersyn (formannskaps-sak 196/15 den 08.12.2015) Vedtaket er gjort kjend i lokalavisa og på kommunen si heimeside og planframlegget er lagt ut til offentleg ettersyn i 6 veker. Høyringsfristen var 08.02.2016.
- Det er motteke i alt 22 innspel/merknadar og desse er kommentert og vurdert av i saksutgreiinga. Planendringar som følgje av dette er innarbeidd.
- Planen går til formannskapet for slutthandsaming før oversending til kommunestyret for eigengodkjenning.
- Slutthandsaming skjer gjennom vedtak i kommunestyret. Vedtaket skal kunngjerast i lokalavisa med opplysningar om klageadgang, erstatningar m.m og tilhøyrande fristar. Partar som er direkte berørt vert skriftleg orientert.

Resymè av tidlegare saksforløp i turvegsaka:

- 07.12.2011 Varsla oppstart av planarbeid
- 14.03.2012 Oppstartsmøte, Høgtun – møte mellom partane og kommunen
- 16.10.2012 Vedtak om offentlig ettersyn, f-sak 191/12
- 19.10.2012 – 27.11.2012 Høyringsperiode
- 19.06.2014 Godkjenning av reguleringsplan K-sak 88/14
- 02.09.2015 Fylkesmannen opphevar kommunestyret sitt vedtak
- 08.12.2015 Vedtak om nytt offentlig ettersyn f-sak 196/15

1.6. Gjennomføringen av planen

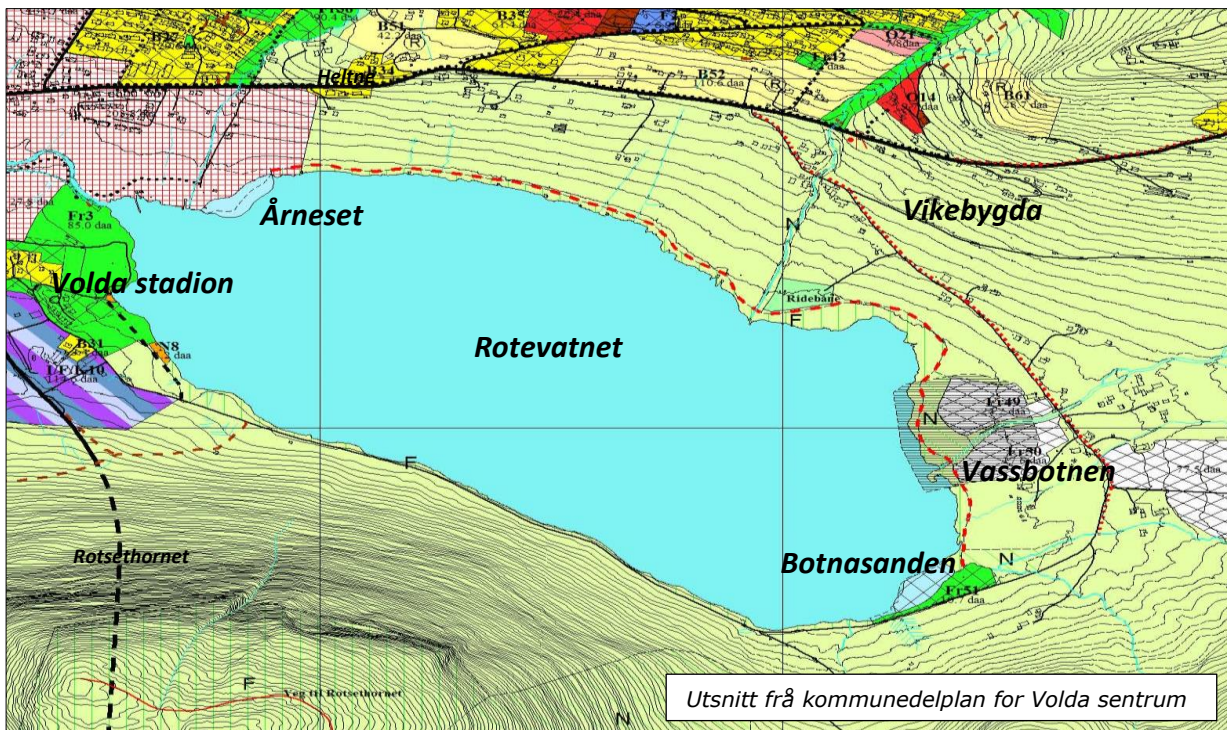
Planen legg til rette for vidare prosjektering av turveg og andre tiltak som tilrettelegg for friluftsliv. Tiltaka kan gjennomførast når avtale om bruk av grunn på dei einssilde eigedomane er på plass.

Når grunn til turveg/friområde er sikra ved avtale vil prioriteringar i kommunen sin økonomiplan og årsbudsjett avgjere når tiltak skal gjennomførast og det vil truleg vere aktuelt med utbygging gjennom fleire etappar og over fleire år. Inntil opparbeiding av turveg vert realisert, kan trasèen ryddast og nyttast som sti.

Kommunen kan pårekne betydeleg ekstern finansieringsbistand i form av tilskot både knytt til sikring av grunn og til konkrete tilretteleggingstiltak i planområdet.

1.7. Overordna planar, gjeldande reguleringsplan, og ev. andre juridiske tilhøve.

Planområdet er i kommunedelplanen for Volda sentrum inkludert Mork/Furene og Vikebygda - vedteken 18.06.2009 - lagt ut til arealføremåla hovudturveg, til LNF-F og til LNF-N.

Hovudmålsetting i kommunedelplanen:

Volda kommune skal, gjennom ei medviten tilrettelegging for idrett, friluftsliv og nærmiljøtiltak, medverke til auka fysisk aktivitet og gjennom dette også auke trivselen og livskvaliteten for alle aldersgrupper i alle delar av kommunen.

Særlege omsyn:

- Det er kommunen sitt ansvar å sikre areal til slike føremål.
- Det bør i planperioden i tillegg til tilrettelegging for dei ordinære idrettsanlegga, leggest særleg vekt på utvikling av nærmiljøtiltak i/ved bustadområda, utvikling av skuleområda som gode aktivitetsareal som kan stimulere til auka fysisk aktivitet. Utvikling av tur- og badeområde, tilrettelegging for mosjonsidrett og tiltak for fremjing av friluftsliv.
- Målet er å skape betre vilkår for alle typar fysisk aktivitet og tilbod tilpassa etter individuelle behov.
- Ved all planlegging og opparbeiding av anlegg for idrett og friluftsliv skal omsynet til universell utforming vere vurdert og så langt mogleg teke omsyn til.
- Omsynet til estetikk, miljø og landskap skal vektleggjast i all planlegging og utbygging.
- Det helsefremjande aspekt ved tilrettelegging av tiltak og utvikling av anlegg skal vektleggjast.

Universell utforming innebærer ei inkluderande planlegging og utforming av produkt og omgjevnadar. Universell utforming legg til grunn mangfaldet av menneskje og tilstreber løysingar som kan nyttast av alle.

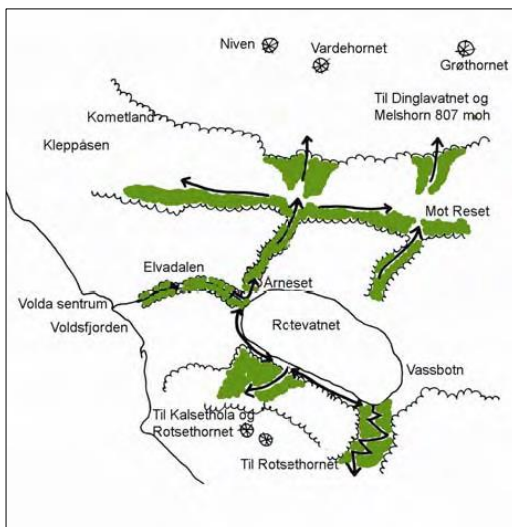
Hovudline i friluftspolitikken:

“Målsetjinga er å fremje det enkle friluftslivet – for alle, i dagleglivet og i harmoni med naturen. Friluftslivspolitikken legg hovudvekta på ein kjerne av ikkje konkurranseprega, ikkje motoriserte fritidsaktivitetar som går føre seg på allment tilgjengelege, naturprega område.”

Tettstadsanalyse.

Tettstadsanalysa er utarbeidd for å kunne nyttast som dokumentasjon på den fysiske utviklinga av tettstaden Volda, og analysa fungerer som ein kunnskapsbase.

Utdrag frå analysedelen i tettstadsanalysa:

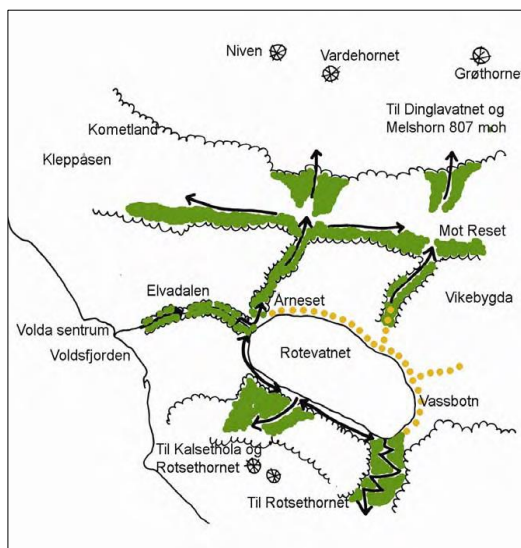

«Rotevatnet er eit sentralt utgangspunkt for fleire typar friluftaktivitetar. Den etablerte gangvegen langs sørsida av vatnet gir tilgang til etablert stinett til Kalsethola og vidare til Rotsethornet. Ein alternativ sti til Rotsethornet fins ved Vassbotn i søraust.

Rotevatnet knyter saman grøntområda langs Øyraelva med grøntområda oppover langs Heltnelva, som er ein av dei viktigaste friluftskorridorane på nordsida. Lenger aust finn vi ein grøn korridor som leiar opp mot Dinglavatnet og Melshorn 807 m.o.h. Desse korridorane gir kopling mot eit etablert nett av stiar i skog- og fjellområda høgare oppe, jfr illustrasjon til høgre.

Manglande gang samband langs nordsida av vatnet og mellom Elvadalen og sentrum representerer brot i den overordna grønstrukturen frå fjell til fjord.”

Utdrag frå visjonsdelen i tettstadsanalysa:

” I den overordna grønstrukturen er det særleg elvedraga med tilhøyrande vegetasjonsbelte som er viktig. Desse fungerer som bindeledd mellom fjella og fjorden. Dei kontinuerlige grøntbelta er òg viktige for det biologiske mangfaldet i området. Det er særskilt viktig at elvedraga vert bevarte og sikra mot nedbygging, samt forsterka ved mellom anna auka tilgjenge.

Som eit ledd i dette må ein få på plass kopling mellom grøntområdet Elvadalen og strandpromenaden i sentrum.

I tillegg er det viktig å etablere offentleg turveg langs nord- og austsida av Rotevatnet slik at ein får ei samanhengande rundløype rundt vatnet. Viktig fordi Rotevatnet både er hjertet i det store løypenettssystemet og i seg sjølv er attraktivt for mellom anna gåing, sykling, jogging og bading. Dette vil vere ein særskilt viktig del av utviklinga når det gjeld grønstrukturen i tettstaden Volda.”

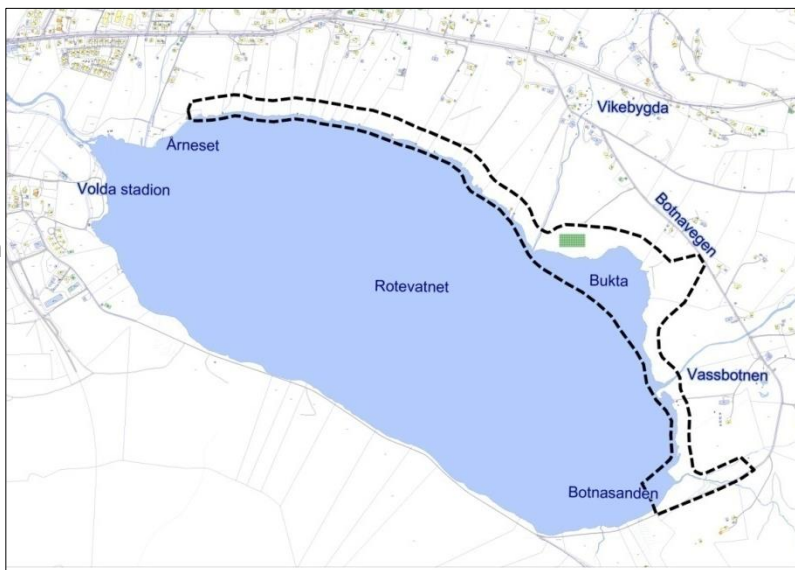
2. Planområdet

Planområdet er lokalisert til nord- og austsida av Rotevatnet i Volda kommune og omfattar strandsona mellom Årneset i vest og Botnasanden i aust.

2.1. Beliggenheit og storleik

Planområdet er definert i kartet vist til høgre og har ein storleik på ca 87 da. Strekninga reguleringsplanen vil gjelde for er på ca 2,4 km og sjølv turvegen utgjer eit areal på ca 14,6 da.

Areal ved Botnasanden er teke med i planområdet for å fornye gjeldande reguleringsplan og for å kunne utvide området han gjeld for i noko grad.

Planområdet

2.2. Landskap og vegetasjon, området sin bruk, innhald og tilhøve til omgjevnadane.

Planområdet består av landbruksareal med varierende bonitet og dyrkningsgrad. I hovudsak ein blanding av fulldyrka jord, blandingskog med relativt høg bonitet, overflatedyrka jord, innmarksbeite samt einiskilde område med jorddekt fastmark. Delar av planområdet omfattar også areal i Rotevatnet.

På strekninga mellom Årneset og Botnasanden er det registrert 8-10 mindre naust av varierende bygningsmessig kvalitet. Nausta er i dei fleste høve knytt til dei eigedomane dei er

lokalisert på og har verdi som private rekreasjonsområde og som utgangspunkt for bruken av Rotevatnet til fiske, bading o.a aktiviteter.

På Rotevatn grunn er det etablert ridebane på eit areal liggande 30-40m avstand ifrå vatnet. (merka med grøn skravur på kartet ovanfor).

2.3. Kulturminne og kulturmiljø

Det er oppretta kontakt med fylkeskommunen og fylkesmannen vedrørende aktuelle objekt som bør omsyntakast i høve automatisk freda kulturminne jfr kulturminnelova §9, samt med omsyn til kulturminne av nyare tid. Det er som følgje av dette gjennomført arkeologisk registrering, jfr rapport frå Møre og Romsdal fylkeskommune datert 09.01.2013.

Kulturminne med idnr 169638 skal avmerkast som bestemmelsesområde i planen. Dette er utført.

Kulturminne av nyare tid gjeld kulturlandskap, naust og steingardar m.m. er ivaretekne i plan/planføresegner.

Møre og Romsdal fylkeskommune tillet vedtak av reguleringsplan utan vilkår om vidare undersøking.

2.4. Naturverdiar

Oppslag i Naturbase viser at plantearten ask er einaste art av nasjonal forvaltningsinteresse som er registrert i planområdet og at ingen prioriterte naturtypar er registrert i denne basen.

Det vart ikkje gjort funn av raudlista fugleartar eller naturtypeavgrensingar under naturtypekartlegginga som vart gjort i området i 2007 (Holtan & Jordal).

For å sikre eit godt nok kunnskapsgrunnlaget for det som gjeld biologisk mangfald og for å greie ut eventuelle konsekvensar av reguleringsplanen har kommunen fått utarbeidd «Naturfaglig vurdering», datert 29.05.2012 (Miljøfaglig utredning AS).

I samband med utarbeiding av denne vurderinga er det gjennomført feltobservasjonar og det er ikkje registrert raudlista fugleartar i området og det er ikkje registrert anna enn triviell vegetasjon innanfor planområdet.

Oter – som er av nasjonal forvaltningsinteresse - er registrert i området. Dette er truleg individ som kjem opp langs Øyraelva på matsøk. Rapporten viser til at tiltaka reguleringsplanen legg til rette for ikkje vurderast som problematiske i høve arten sin aktivitet i vassdraget. Oteren er omtala to stader i rapporten frå Miljøfaglig Utredning – under kommentar som raudlista art og under tema verknadar på naturverdiane.

I området mellom Storeelva og Botnasanden er det registrert dammar for frosk og vassinnsekt.

Av fuglar er det tidlegare registrert fleire raudlista artar, slike som fiskemåse, strandsnipe, hønehauk, hettemåse, stare, dvergdukkar, vipe, makrellterne og åkerrikse. I hovudsak gjeld dette fugleartar på matsøk, men to av av desse artane vart då også registrert som hekkande ved vatnet (fiskemåse og strandsnipe). Desse observasjonane er som nevnt gjort for ein del år sidan og er ikkje funne att i seinare feltobservasjonar.

2.5. Rekreasjonsverdi

Slik tilhøva er i dag har strendene i området i hovudsak rekreasjonsverdi knytt til dei private interessene. Dei einskilde bruka har tilkomst til vatnet anten ved sti eller traktorveg og rekreasjonsverdien er gjerne knytt til bruk av naust og/eller rydda strand for bading, fiske o.l. Einskilde stader er det etablert sti som kan nyttast til ferdsel langs vasskanten på tvers av teigane.

2.6. Landbruk

På dei eigedomane som er berørt av planarbeidet er det i dag 7 ulike føretak som har drift. Dette er tradisjonell drift med beiting av sau, storfe og hest, i tillegg er store delar av areal nytta til fôrproduksjon.

Dei områda som vert beita utgjør for ein stor del leigeareal knytt til gardsdrift annan stad i bygda. Delar av jordbruksareala i Vassbotnen er disponert til golfbane.

2.7. Tilkomsttilhøve og vegar innan planområdet

Slik tilhøva er i dag har planområdet tilkomst ifrå kvar ende; frå Årneset i vest og ifrå Botnasanden i aust.

3. Planprosessen

3.1. Deltakarar i planprosessen

I tillegg til heimshavarar og rettshavarar er følgjande partar invitert til å delta i planprosessen: Møre og Romsdal fylke, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Statens vegvesen, Norges naturvernforbund, Norsk Ornitologisk Forening, Norges Handikapforbund, Vikebygda grendautval, Heltne Bratteberg grendalag, Rotset grendautval, Høgskulen i Volda, Fortidsminneforeninga, Volda Golfklubb, Ungdomsrådet, Eldrerådet, Kommunalt råd for funksjonshemma, Dalsfjord og Volda Bondelag, NVE, Volda- Jeger og Sportsfiskarlag, Volda Rideklubb, barnerepresentanten, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, VTI, dei ulike kommunale fagavdelingane.

3.2. Kunngjering av igangsett planarbeid, oppstartsmøte og utsending av førebels planskisse.

Knytt til planoppstart ved opphøveleg planframlegg (plan godkjent i juni 2014) vart det halde oppstartsmøte på Høgtun i Vikebygda der partane var invitert.

Partane hadde då fått tilsendt førebels planskisse samt brev der dei vart inviterte til drøftingar og til å kome med innspel i høve planarbeidet. Det vart i denne samanheng også gitt høve til å gjennomføre synfaring/møte med kvar einskild part. Oppstart av planarbeidet vart på vanleg måte kunngjort i lokalpressa og på kommunen si heimeside i tillegg til varsla i eige brev til partane.

Etter at fylkesmannen oppheva kommunestyret sitt godkjenningsvedtak er det utarbeidd revidert planframlegg som er vedteke utlagt til offentleg ettersyn (formannskaps-sak 196/15 den 08.12.2015)

Vedtaket er gjort kjend i lokalavisa og på kommunen si heimeside og planframlegget er lagt ut til offentleg ettersyn i 6 veker. Høyringsfristen var 08.02.2016

3.3. Krav om konsekvensutgreiing

Tiltaket er vurdert etter "Forskrift om konsekvensutgreiing" og etter PBL. Det er konkludert med at planlagde tiltak ikkje har så vesentlege konsekvensar for miljø og samfunn at utarbeiding av planprogram og/eller konsekvensanalyse er naudsynt.

Ein viser og til fylkesmannen si vurdering i brev dater 02.09.2015 og legg dette til grunn for planarbeidet:

"Det følgjer av pbl. § 4-2 at for reguleringsplanar som kan få «vesentlege virkningar for miljø og samfunn» skal det utarbeidast ei konsekvensutgreiing. Kva for reguleringsplanar som vil

omfatta av dette kravet er nærare presisert i Forskrift om konsekvensutredninger etter plan- og bygningslova av 26.06.2009, som var gjeldande på tidspunktet for utarbeiding av denne planen. Det følgjer av § 2 i forskrifta at reguleringsplaner som inneheld tiltak nemnt i vedlegg I alltid skal behandlast etter forskrifta. Fylkesmannen kan ikkje sjå at denne reguleringsplanen legg til rette for tiltak som er nemnt i vedlegg I i forskrifta, og det ligg såleis ikkje føre noko plikt til konsekvensutgreiing etter § 2.

I forskrifta § 3 er det vidare nemnt kva planar som skal vurderast nærare i hove til kriteria i § 4, og behandlast etter forskrifta dersom planarbeidet blir omfatta av eitt eller fleire av desse kriteria. Fylkesmannen kan heller ikkje sjå at denne reguleringsplanen legg til rette for tiltak eller verksemder som nemnt i vedlegg II. Vidare kan ein ikkje sjå at denne detaljreguleringa inneber endring av kommuneplanen, jfr. § 3 bokstav d). Planen vil såleis heller ikkje vere omfatta av denne regelen, og det er difor ikkje noko krav om konsekvensutgreiing".

4. Skildring av planframlegget

4.1. Reguleringsformåla i planen

- Grønstruktur (PBL § 12-5. nr 3), herunder areal for naturområde, turdrag, friområde og parkar.
- Landbruks-, natur- og friluftstformål (PBL § 12-5. nr 5) herunder område for jordbruk, skogbruk, reindrift, naturvern, jordvern, særlige landskapshensyn, vern av kulturmiljø eller kulturminne, friluftsområde m.m.
- Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhøyrande strandsone (PBL § 12-5. nr 6) herunder område for ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevatt, natur- og friluftsområder.

4.2. Arealoppgåve

Totalt areal innanfor plangrensa: 87,8 da.

Areala i reguleringsplanen er delt i følgjande område:

Område	Storleik (daa)	Arealbruk	Sosi-kode	Kommentar
LNF-LF1	5,3	friluftsområde	5130	Strandsone mellom vatnet og turvegen - på Heltne/Rotevatn grunn.
LNF-LF2	7,8	friluftsområde	5130	Strandsone mellom vatnet og turvegen - vest for Rotevasselva.
LNF-LF3	6,5	friluftsområde	5130	Strandsone mellom vatnet og turvegen - ved Ridebana/Bukta.
LNF-LF4	3,8	friluftsområde	5130	Strandsone mellom vatnet og turvegen- mellom Bukta og Storeelva.

LNF-LF5	3,8	friluftsområde	5130	Strandsona mellom vatnet og turvegen - i Vassbotnen sør for Storeelva.
T1	14,6	Grønstruktur, turveg	3031	2,4 km turveg mellom Botnasanden og Årneset.
GF1	1,9	Grønstruktur, friområde	3040	Friområde på gnr 27 bnr 7. På nordsida av turveg
GF2	0,6	Grønstruktur, friområde	3040	Friområde på gnr 27 bnr 7. På sørsida av turveg
GF3	3,9	Grønstruktur, friområde	3040	Friområde ved Botnasanden.
GF4	5,3	Grønstruktur, friområde	3040	Friområde ved Botnasanden.
VNS1	0,5	Bruk og vern av sjø og vassdrag, naturområde	6620	Utløpet av Rotevasselva.
VNV1	11,6	Bruk og vern av sjø og vassdrag, naturområde	6610	Naturområde i vatnet ved Bukta.
GN1	4,6	Grønstruktur, naturområde	3020	Naturområde på land ved Bukta.
VNS2	1,8	Bruk og vern av sjø og vassdrag, naturområde	6620	Utløpet av Storeelva.
VNS3	1,7	Bruk og vern av sjø og vassdrag, naturområde	6620	Utløpet av Høgedalselva.
VNS4	4,1	Bruk og vern av sjø og vassdrag, naturområde	6620	Nedre del av Høgedalselva inkl osen.
VFV1	1,7	Friluftsområde i sjø og vassdrag	6710	Område i vatnet på gnr 27 bnr 7.
VFV2	8,3	Friluftsområde i sjø og vassdrag	6710	Område i vatnet ved Botnasanden.

4.3. Arealbruk i planområdet.

4.3.1. Landbruks- natur- og friluftsmål PBL § 12-5 nr. 5

Friluftsområde (LNF-LF1, LNF-LF2, LNF-LF3, LNF-LF4, LNF-LF5)

Områda omfattar areala mellom turvegen og vatnet. Det knytast ein del private interesser til desse områda då det på nokre av teigane er etablert naust og andre strandfasilitetar.

Av naturomsyn er det ikkje ønskjeleg å gjere inngrep innanfor desse føremåla. Det er derfor lagt ned forbod mot alle typar inngrep, med unnatak av tiltak som er naudsynt for landbruksdrifta. Sistnemnde tiltak må vurderast særskild og alternative lokaliseringar må vurderast først. Landbrukstiltak må ikkje føre til reduksjon av området sin bruk som friluftsområde.

På fleire strekningar av strandsona er denne nytta til fylling av rydningsstein i samband med tidlegare dyrking og det er for nokre av desse behov for å tilbakeføre strandområda til opphavelig naturterreng. Eventuelle slike tiltak er det sett vilkår for i reguleringsføresegnene.

Eit sentralt prinsipp som ligg til grunn for reguleringsplanen er at det skal vere tilgang til vatnet frå turvegen. Det er derfor nedfelt i føresegnene forbod mot å montere gjerde eller fysiske hindringar mellom turvegen og friluftsområdet. Dette gjeld også skilting som privat område. Friluftsområda vil vere i privat eige, men prinsippet om fri ferdsel gjeld, jfr friluftlova.

Premissar for eventuell naustbygging i området er sett opp i eigne retningslinjer og følgjer planen som del av reguleringsføresegnene. I retningslinjene er det opna for at naust kan søkjast oppført, men på grunnlag av dispensasjonshandsaming frå reguleringsplan.

Begrensningar i høve utforming (farge, storleik, materialbruk) er sett fordi ein vurderer dette som eit viktig grep for å bevare eksisterande kulturlandskap.

4.3.2 Grønstruktur PBL § 12-5 nr. 3

Turveg (T1).

I planen er det lagt opp til at det skal byggast 2,4 km turveg på strekninga mellom Årneset og Botnasanden. I planføresegnene tillatast vegen bygd med ei maksimal breidde på 3,0 m (§3.2.1.a).

Det er vurdert fleire alternative lokaliseringar av turvegtrasèen, men utgangspunktet for det endelege planframlegget finn ein i føringane i kommunedelplanen (Volda sentrum inkludert Mork, Furene og Vikebygda, vedteken 04.02.2010).

Undervegs i detaljplanprosessen er andre alternative trasèval vurdert og det er lagt vekt på at han bør leggjast inn mot randvegetasjonen nede ved vatnet og ikkje splitte opp landbruksareal ved å verte plassert med større avstand frå vatnet. Samstundes er det vurdert som viktig at eit vegetasjonsbelte mellom turvegen og vatnet - der dette finnast - bør stå att og vere urøyvd av inngrep.

Det er også lagt vekt på tilpassingar til naturverdiar t.d ved flytting av trasè i området Bukta.

Det er ønskjeleg å bygge vegen med slik breidde at han vil fungere godt i høve ulike brukargrupper og vere open for ferdsel både med sykkel, hestar, barnevogner, rullestolar m.m og ein ser det som viktig at vegen er brei nok til at dei ulike brukargruppene kan møtast utan at det oppstår farlege situasjonar og at ferdsel i området opplevast som trygt t.d ved møte med sykkel i fart eller møte mellom hest og fotgjengarar med barnevogn.

Anbefalt gangbanebreidde i gjeldande føresegner for tildeling av spelemidlar er sett til 2,5 – 3,0 m, så det kan vere aktuelt å bygge vegen noko smalare enn maksimalgrensa som i reguleringsføresegnene er sett til 3,0 m.

Bakgrunnen for at det i planen er lagt opp til ei slik breidde er behovet for å kunne drifte anlegget rasjonelt. Det er aktuelt å etablere ordning med snørydding av trasèen og det vil vere behov for å kunne utføre tilsyn og skjøtsel av området med motorisert køyrety.

Turvegen tenkjast bygd med liknande standard som turveganlegget i området Årneset/Volda stadion/Elvadalen og vil når han er ferdig utgjere del av eit samanhengane turvegsystem mellom Volda sentrum og området kring Rotevatnet. Det er lagt opp til at vegen skal byggast med noko større breidde enn ved Årneset/Volda stadion.

Sjølvvegbreidda er avgrensa til maksimum 3,0 m. Samla regulert breidde for turvegkorridoren er på 6,0 m. Dersom vegen vert bygd med breidde 3,0 m vil det såleis vere att 1,5 m på kvar side til skulder, naudsynte grøfter, snøopplag, benkar o.l.

Vegen skal elles byggast med minimale skjeringar/fyllingar, med langsgåande grøfter i spesielt fuktige område og med stikkrenner som drenering under/gjennom vegen.

Bilete frå turvegen mellom Årneset og Volda stadion. Vegen mellom Årneset og Botnasanden bør byggast etter same prinsipp; med minimale skjeringar/fyllingar og der kantane vert planert og tilsådd.

Turvegen på nord- og autsida av Rotevatnet planleggast bygd med noko større breidde (2,5 – 3,0 m)

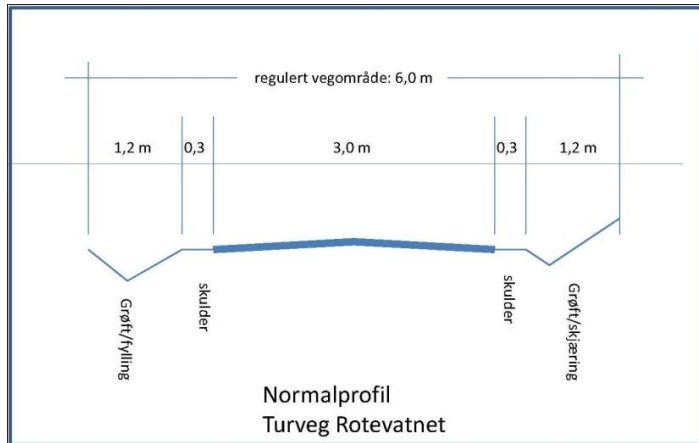
På bilete ser ein òg døme på kryssing av steingard, der endane er "reparert".

Kryssing av elvar og bekkar bør i hovudsak gjerast med bygging av bruer (ikkje rør/kulvert).

Det vil vere naturleg at bruene på turvegen mellom Årneset og Botnasanden vert bygd i ein litt "røffare" stil enn slik det er gjort i Elvadalen, men estetisk utforming og landskaps-tilpassing skal ha høg prioritet.

Normalprofil for turveg mellom Botnasanden og Årneset. Det vil ikkje vere behov for grøfting alle stader, så i hovudsak vil vegkantane planerast mot terrenget utan utan store skjeringar eller fylling omlag på same vis som andre turvegar i nærområdet.

Frrområde (GF1, GF2, GF3, GF4)

Innanfor dei areala som er avsett til frrområde er det aktuelt å kunne utføre terrengforming/planering og tilsåing, utlegging av flytebrygge m.m. På frrområdet ved Botnasanden vil det vere aktuelt å bygge parkeringsplass og sanitæranlegg. Andre tiltak i frrområda kan vere tilrettelegging for bading, roing, padling, segling, grilling m.m.

Bilete frå Årneset. I frrområde knytt til turvegen mellom Årneset og Botnasanden vil liknande tiltak vere aktuelle.

Naturområde (GN1)

Innanfor område GN1 i Bukta er det lagt til grunn at dette utgjer eit spesielt sårbart og viktige naturområde.

På bakgrunn av dette er det i føresegnene nedfelt restriksjonar i form av forbod mot inngrep anna enn i den hensikt å tilbakeføre fyllingar til opphaveleg eller "naturleg" terreng med etablering av stadeigen vegetasjon. Dersom slike tiltak ønskjast gjennomført skal dei på førehand vere planlagt og godkjent av kommunen.

4.3.3 Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhøyrande strandsone § 12-5 nr. 6

Naturområde (VNS1, VNS2, VNS3, VNS4)

Innanfor området av utløpsosen i Rotevasselva (VNS1), Storelva (VNS2), Høgedalselva (VNS3), nedre del av Høgedalselva (VNS4) er det lagt til grunn at desse er spesielt sårbare og utgjer viktige naturkvalitetar ved Rotevatnet.

På bakgrunn av denne vurderinga er det i føresegnene nedfelt restriksjonar i form av forbod mot inngrep anna enn i den hensikt å tilbakeføre fyllingar til opphaveleg eller "naturleg" terreng med etablering av stadeigen vegetasjon. Dersom slike tiltak ønskjast gjennomført skal dei på førehand vere planlagt og godkjent av bygningsmyndet.

Friluftsområde i vassdrag (VFV1, VFV2)

Områda omfattar areal i vatnet utanfor regulert friområde på gbr 27/7 og utanfor friområdet på Botnasanden. Innanfor desse areala skal det kunne leggest til rette for ulike friluftslivsaktivitetar, fylling av masser/terrengforming, tilsåing, planting av stadeigen vegetasjon, etablering av fiskeplassar, utlegging av flytebrygge, bygging av molo m.m. For tiltak som medfører endring av terreng gjeld krav om utarbeiding og godkjenning av detaljplan. Friluftsområda skal vere offentlege.

4.4. Estetiske tilhøve

Natur- og kulturlandskapet i området tilseier at alle tiltak som skal gjennomførast med basis i reguleringsplanen må ha høge krav til estetisk utforming.

4.5. Terreng

Endringar i terrenget som følgje av tiltak gjennomført med basis i reguleringsplanen skal vere minimale. Der tiltak vert gjennomført må overgangar til eksisterande terreng planerast og tilsåast. På areal avsett til friområde kan meir omfattande terrengendringar gjerast. Det visast til krav i reguleringsføresegnene.

4.6. Vegetasjon

Innanfor planområdet bør det ikkje innførast ny og framand vegetasjon.

4.7. Naturmangfald/biologisk mangfald.

For å greie ut eventuelle konsekvensar av reguleringsplanen har kommunen fått utarbeidd ei «Naturfaglig vurdering», datert 29.05.2012 (Miljøfaglig utredning AS).

I fleire av merknadane ved offentleg ettersyn er det stilt spørsmål ved ulike sider ved konsulentrapporten. Merknadar som gjeld dette temaet er tidlegare kommentert i klagesaka, men ein finn grunn til å orientere nærare om dette også i planomtalen.

Rapportarbeidet vart oppstarta i april 2012 etter at kommunen i mars same år hadde teke kontakt med konsulentfirma Miljøfaglig Utredning AS og innhenta pristilbod på registrering av biologisk mangfald innanfor det aktuelle planområdet for turveg ved Rotevatnet.

Kontakten med konsulent vart oppretta på bakgrunn av råd gitt frå fagavdeling i Møre og Romsdal fylkeskommune.

I førespurnaden frå kommunen til konsulenten vart det poengtert at oppdraget gjaldt registrering av biologisk mangfald, spesielt med tanke på fugleliv men det vart også bedt om at andre sider ved det biologiske mangfaldet i området skulle vurderast i rapporten.

For å gi konsulenten eit betre grunnlag i arbeid med konsekvensvurderingane og for å synleggjere omfang og intensjonar i høve korleis ein såg føre seg turvegutbygging i området vart fleire illustrasjonar oversendt konsulentfirmaet. Illustrasjonane er utarbeidd i lesbar målestokk og angir m.a aktuell breidde for turvegen. Dei 4 illustrasjonane som vart oversendt omfatta heile planområdet mellom Årneset og Botnasanden er også forsynt med utheva beskrivande tekstar for å markere dei ulike planføremåla. Mellom anna er omgrepet turveg nytta, jfr utsnitt av kart sendt til konsulenten (sjå nedom).

At tiltaket som administrasjonen såg føre seg var ein turveg og ikkje ein sti vart elles formidla i telefonsamtalar mellom Miljøfaglig Utvikling AS og kommunen i tidsrommet før og medan rapporten var under utarbeiding.

Rapporten låg føre 29.05.2012.

Eit av spørsmåla som fleire har reist i høve planprosessen er om administrasjonen har gitt korrekte opplysningar om storleiken på tiltaka planframlegget legg til rette for og om konsulenten har forstått at det t.d. var ein turveg og ikkje ein sti som skulle ligge til grunn for planframlegget.

I ettertid er det sendt ein førespurnad til konsulenten for å få avdekka korleis han vurderer dette. Spørsmålet som vart stilt frå kommunen (14.10.2015) var slik:

“Eg viser til oppdrag utført av Miljøfaglig Utredning AS for Volda kommune i 2012 vedrørende kartlegging av biologisk mangfald knytt til utarbeiding av reguleringsplan for turveg ved Rotevatnet. Rapport frå dette arbeidet er levert kommunen den 31.08.2012.

I samband med handsaminga av reguleringsplanen har vi ønskje om å få ei tilbakemelding frå dykk vedrørende korleis oppdraget frå kommunen i si tid vart oppfatta. I rapporten frå Dykk nyttast omgrepet tursti som nemning på tiltaket som planleggast realisert og vi ønskjer å få avklara om det er slik at verknadar, avbøtande tiltak m.m - som det er gjort greie for i rapporten - ikkje dekkjer omgrepet/tiltaket turveg. Eg legg ved to av fire planskisser sendt deg den 22.05.2012 som grunnlag for det arbeidet som då var iverksett, der kommunen sine intensjonar med planarbeidet er målsett og illustrert”

Svaret frå Miljøfaglig Utredning AS (15.10.2015), var slik:

Akkurat skillet i begrepsbruk mellom “tursti” og “turveg” var nok ikke vi spesielt bevisst ved vår rapportering og vurdering, men indirekte antar jeg nok at våre vurderinger også omfattet det en vanligvis oppfatter som en turveg, dvs en viss grad av opparbeiding og tilrettelegging (vi nevner jo i vår rapport bl.a. anleggelse av bruer og bruk av rør ved kryssing av bekker, der særlig sistnevnte innebærer større inngrep enn en vanligvis tenker på ved anleggelse av turstier). Så etter min oppfatning bør dere betrakte vår rapport som en besvarelse på vurderingene også av turveg gjennom dette området.

Ut ifrå den kontakten som har vore mellom konsulent og kommunen som oppdragsgjevar før, under og etter at miljørapporten vart utarbeidd - er det rådmannen si vurdering at det er gitt tilstrekkeleg informasjon om omfanget av tiltaka som var signalisert nedfelt i planforslaget.

Konsulenten har etter rådmannen si vurdering såleis hatt turvande opplysningar om kva tiltak som var tenkt gjennomført innanfor planområdet for å kunne vurdere natur- og miljøkonsekvensane ved ei eventuell turvegbygging og med basis i dette også kunne gi fagleg kvalifiserte råd om eventuelle avbøtande tiltak.

*

Vurderingane i rapporten er utforma etter gjennomført feltarbeid/synfaringar i området, våren 2012 samt etter tidlegare observasjonar og kartleggingar i området. Det er ikkje påvist verdifulle naturtypelokalitetar, raudlista plantar eller naturtypeavgrensingar og naturmangfaldet innan planområdet er samla vurdert å ha liten verdi.

Oter – som er av nasjonal forvaltningsinteresse - er registrert i området. Dette er truleg individ som kjem opp langs Øyraelva på matsøk.

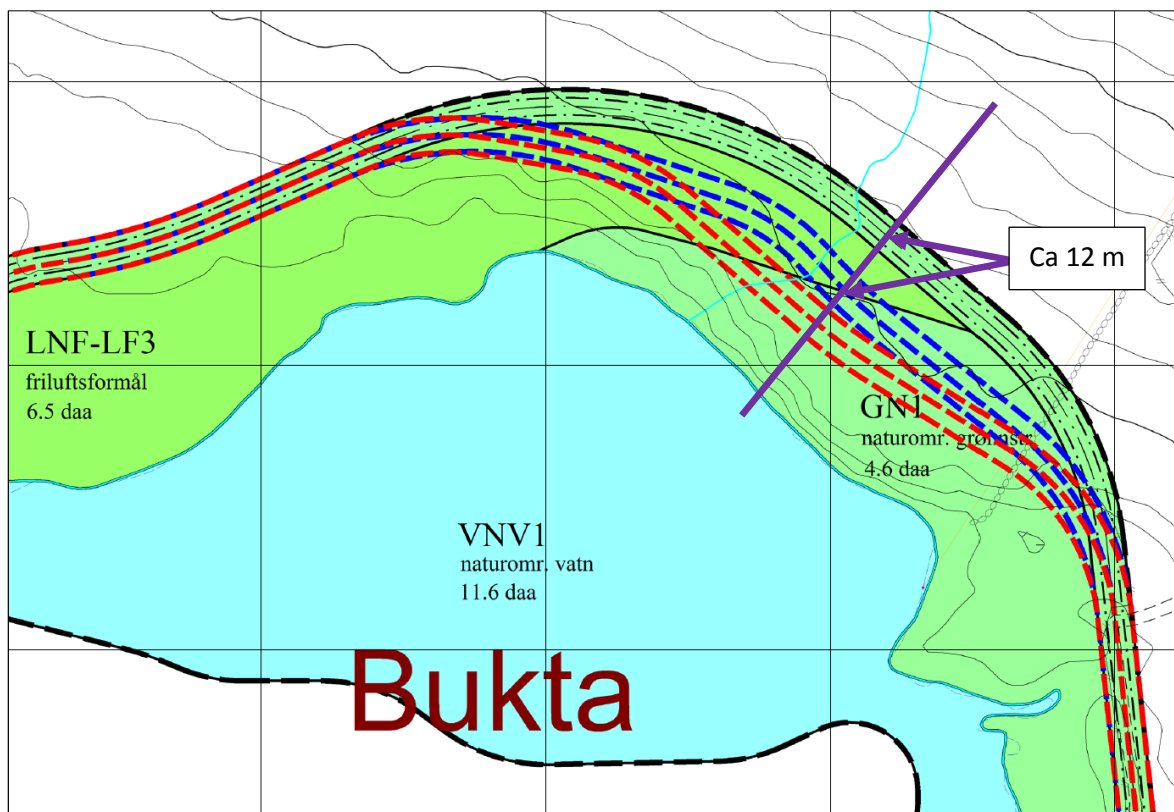
Rapporten viser til at tiltaka reguleringsplanen legg til rette for ikkje vurderast som problematiske i høve arten sin aktivitet i vassdraget.

Omfanget av turvegbygging i området er vurdert å ha *middels negativ* verknad dersom vegen vert bygd slik planframlegget såg ut på det tidspunktet rapporten var utarbeidd.

Dersom avbøtande tiltak vert gjennomført vil ein kunne redusere verknadane til *lite/inkje* verknad.

Som avbøtande og kompenserande tiltak vert det peika på flytting av vegtrasèen lenger vekk ifrå vatnet i området Bukta/Storeelva, hindre spreieing av framande artar, bygge bruer over bekkar og elvar i staden for å legge rør, unngå å berøre froskedammar.

Rådet om flytting av trasèen er imøtekome i planframlegget for det som gjeld området Bukta. Endringa som vedkjem dette momentet er vist på kartet nedanfor:

Utsnitt av reguleringsplanen - området Bukta.

Raud linje viser turvegavgrensing i den opphavsplanen (godkjent av kommunestyret den 19.06.2014). Blå linje viser trasè foreslått i plan lagt ut til offentlig ettersyn (formannskapet i sak PS 196/15 den 08.12.2015). Som kartet syner er trasèen flytta ytterlegare lenger nord-aust i det endelege planframlegget. Slik flytting samsvarer med råd gitt i Naturfagleg vurdering (s.11) der slik justering er sagt å ville redusere forstyrringa av vassfugl og gje eit tørrare terreng å bygge veg i.

Desse avbøtande og kompenserande tiltak er innarbeidd i planframlegget/ føresegnene:

- Tiltak for å hindre spreieing av framande artar, jfr reguleringsføregne (§2.5).
- Flytta turvegtrasèen lenger vekk frå vatnet i området Bukta.
- Det er sett krav om at der større elvar og bekkar skal kryssast skal det gjerast ved å nytte brukonstruksjonar, ikkje rør eller kulvert. (§3.2.1.f).
- Froskedammar skal visast spesielt omsyn i samband med vegbygging. (§3.2.1.i).

Avbøtande tiltak – foreslått i rapporten – er no i all hovudsak innarbeidd i planen og verknaden for natur og miljø vert derfor *lite/inkje*.

4.8. Universell utforming

Det vert vist til prinsippet om at universell utforming skal ivaretakast både i planlegginga og i krav til eventuelle framtidige byggetiltak jfr PBL §§1-1. Tiltak skal innanfor sin funksjon vere universelt utforma i samsvar med forskrift gitt av departementet jfr PBL §29-3. Ein føreset at PBL og byggteknisk forskrift (TEK 10) vert lagt til grunn for gjennomføring av tiltak etter denne planen.

Det mest sentrale tiltaket som er aktualisert i reguleringsplanen er bygging av turveg i ei strekning på ca 2,4 km. Turvegen må etablerast på ein slik måte at det med omsyn til stigningsgrad m.m, ivaretek dei krava som er stilt i teknisk forskrift (TEK 10).

4.9. Landbruksfagleg vurdering/konsekvensvurdering:

Det vert vist til uttale frå lokalt landbruksmynde, datert 04.02.2016.

Sitat:

« Området turvegen går igjennom har stort potensiale for rasjonell jordbruksdrift.

Området er sydvendt med rikt jordsmonn, og bonitet og høveleg helling. Areala som ikkje alt er oppdyrka er dyrkbare. Som sist har ein både sjølvstendig drift og areal som vert drive som leigejord.

Dagens landbruksføretak er avhengig av leigejord, og dei fleste føretak har meir leigejord enn eigd jord. Det er ingen ideell situasjon men diverre eit vilkår for å få økonomi i jordbruket. Uavhengig av kven som er drivar kan vi stadfeste at jordbruksareala i området er i drift. Pr i dag er det 7 ulike føretak som har drift her. Det vert feil når ein i planomtalen omtalar at det ikkje er aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding. Ein har her tradisjonell drift med beiting av sau, storfe og hest, i tillegg til at store delar av areal vert brukt til fôrproduksjon. Areal gjev med andre ord produksjon av kjøt frå sau/storfe og grovfôr.

Omsyn til jordbruksdrift:

Jordbruksareala vert brukt som beite eller til fôrproduksjon. Veglina er i hovudsak lagd i kanten av jordbruksareala, men nokre stader kan den skjere av mindre areal. Vegen vil gå langs areal med beitedyr/landbruksaktivitet. Forhold som kan takast omsyn til og vurderast nærare er t.d. drikkevatn for beitedyr, drenggrøfter som kryssar veglina, tilkomst til areal sør for veglina, gjerdehald, gjødsling med husdyrgjødsel m.m.

Landbrukskontoret meiner at desse punkta må takast omsyn til i planforslaget:

- a) Ein føreset at planen kjem nærare inn på korleis ein vil sikre drikkevatn til beitedyra som no hentar dette i vatnet (vasspostar)*
- b) Ei rekkje stader går drenggrøfter som vil krysse veglina. Desse må sikrast mot skade, i tillegg til at ein må supplere med nye stikkrenner.*
- c) Landbrukseigedomane må sikrast tilkomst til areala på nedsida av turvegen.*
- d) I dag utgjer vatnet eit naturleg gjerde. Dette må erstattast med gjerde langs vegen,*
- e) Jordbruksareal vert/kan verte gjødsla med husdyrgjødsel. Her må brukarane av vegen respektere at vegen går gjennom eit jordbruksareal.*

Omsyn til kulturlandskap

Vegen vil gå gjennom eit viktig kulturlandskap med dyrka jord og beite. Klima gjer at ein i beita har varmekjære lauvtre som mange stader gjev fine jordbrukslandskap. Det må takast omsyn til verdifulle element i kulturlandskapet som steingardar, rydningsrøyser, naust mv.

Vegen må byggast slik at det vert gode overgangar mot tilstøytande jordbruksareal slik at ein ikkje får ulemper knytt til drift av jordbruksareala.»

Dei ulike omsyna landbruksmyndet held fram i sin merknad til planframlegget som drikkevatt til beitedyr, ivaretaking av kryssande drenggrøfter, tilkomst for grunneigarane til arala mellom turvegen og vatnet, gjerde langs turvegen og gjødslingsproblematikk er vurdert og det er vist til gjennomførbare ordningar for dette i saksutgreiing, planomtale (pkt 4.17 og pkt 4.17) og reguleringsføresegner (§3.2.1.d, f, g, k, m).

Det vil vere naudsynt å sikre tilkomst for dei einskilde eigedomane i området fram til dei delane av eigedomane som vert liggande mellom vatnet og turvegen. Dersom området er nytta til beite vil det vere behov for gjerde samt grinder der avkøyrslar til eigedomane vert lokalisert.

Dei konkrete ordningane som skal gjelde for dei einskilde eigedomane kan først avklarast i samband med detaljprosjekteringa. Når dette er på plass kan vilkåra i grunnavtalar mellom partane utformast for dei aktuelle områda.

Turvegen skal byggast som ein integrert del av kulturlandskapet og det er eit poeng i seg sjølv å ivareta verdifulle element nettopp for å gjere opplevinga ved å ferdast gjennom området interessant og rikt.

Vegtrasèen er i størst mogleg grad plassert inntil randsona mellom jordbruksareal og vegetasjonsbeltet langs vatnet og elles slik at han ikkje vert liggande langt inne på desse og resulterer i oppsplitta, urasjonelle driftseiningar.

4.10. Born og unge sine interesser

Turvegen ved og rundt Rotevatnet ligg nær bustadfelt, barnehagar og skular, og er såleis ein viktig arena for sentrumsnært friluftsliv for alle. Det er viktig at born har lett tilgang til naturområde for å kunne bli trygge i å ferdast i naturen. Dette kan legge grunnlaget for gode haldningar til ferdsel og åtferd i naturen. Det er særleg viktig at born, unge og vaksne har høve til å vere fysisk aktive på ulike måtar. Turvegen vil ikkje krevje spesialisert utstyr for å kome seg på tur. Det einaste ein treng er gode sko og klede etter vêrtilhøva.

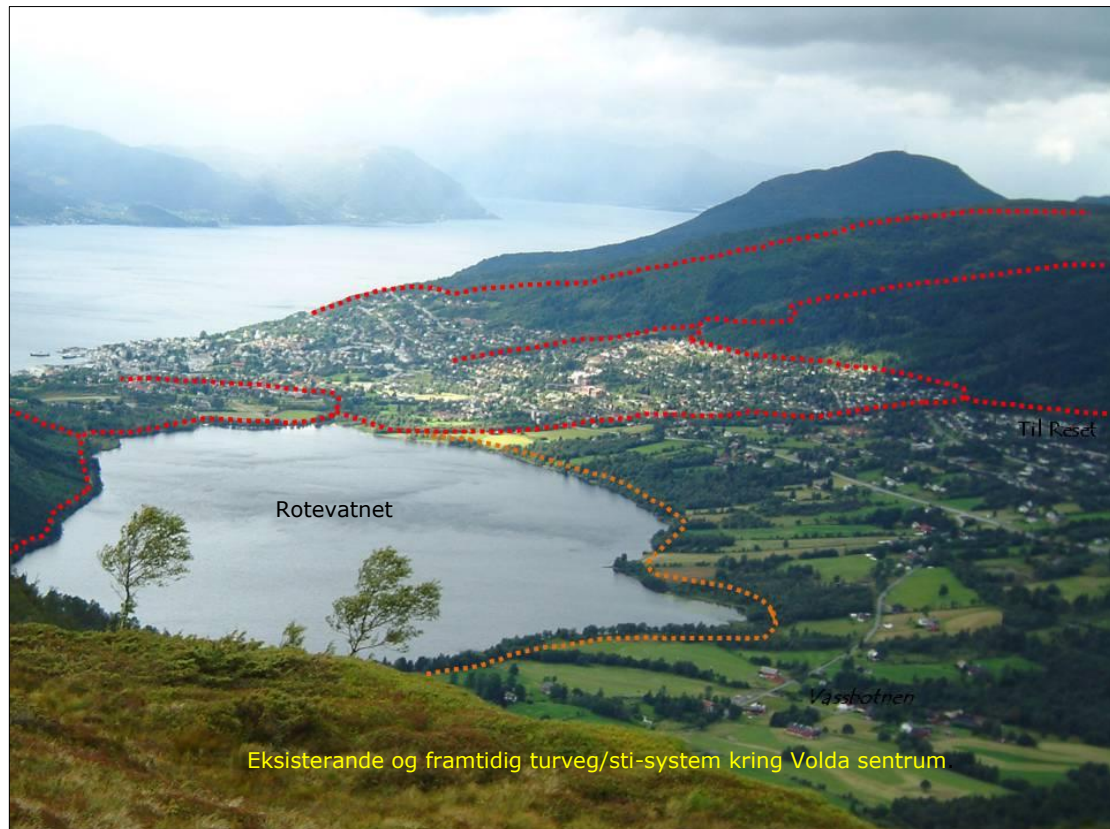

4.11. Folkehelseperspektiv

Turvegen kring Rotevatnet vil utgjere ein arena for rekreasjon og sansestimulering. Her vil vere tilgjenge for barnevogn, rullestol og sykkel. Alle som nyttar turvegen og nærleiken til vatnet, får ei oppleving med spanande naturinntrykk i trygg avstand frå motorisert ferdsel. Småbornsforeldre kan t.d. bruke vegen til fysisk aktivitet og rekreasjon medan borna er på trening på stadion.

Her er høve til å bade, ro, segle, fiske, ri, spele golf, fotball og frisbee/disk golf, og lære om flora, fauna, og lokale kulturminne. Ein samanhengande grønstruktur med turveg frå Voldsfjorden til Volda stadion, Årneset og rundt Rotevatnet, vil gjere området enda meir attraktivt. Attraktive turvegar og stiar kan bidra til at fleire vil vere fysisk aktive, noko som er svært viktig sett i eit folkehelse-perspektiv.

4.12. Parkering

Det er tilrettelagt parkeringsareal på friområdet ved Årneset i den vestlege delen av planområdet og det er aktuelt å etablere tilsvarende p-areal ved Botnasanden (friområdet som i planframlegget er kalla F4).

4.13. Kartlegging av biologisk mangfald

Under naturtypekartlegging som vart utført i 2007 (Holtan & Jordal) vart det ikkje registrert funn av raudlista artar eller naturtypeavgrensingar i planområdet. Heller ikkje i kartlegginga som vart gjort i 2012 – i samband med reguleringsplanarbeidet – vart det påvist verdifulle naturtypelokalitetar som t.d raudlisteartar i området.

I rapporten frå Miljøfaglig Utredning AS er det vist til at det tidlegare (ein del år attende) har vore gjort observasjonar av raudlista artar i området ved Rotevatnet. Desse er som nemnt ikkje registrert korkje i samband med naturtypekartlegginga i 2007 eller under synfaring/feltarbeid knytt til arbeidet med rapporten frå Miljøfaglig Utredning AS.

Av andre artar enn fuglar er det stilt spørsmål ved korleis omsynet til oteren er vurdert. Denne arten er observert innanfor planområdet og er truleg individ på matsøk som kjem opp langs Øyraelva. Oteren (*Lutra lutra*) er – som påpeika i innspel til planarbeidet – raudlista og arten sin aktivitet i området er omtala to stader i rapporten frå Miljøfaglig Utredning – både under kommentar som raudlista art og under tema verknadar på naturverdiane.

Det vert her ikkje sett på som problematisk tilhøve mellom tilretteleggingstiltaka nedfelt i reguleringsplanen og arten sin aktivitet i vassdraget.

4.14. Golfbane

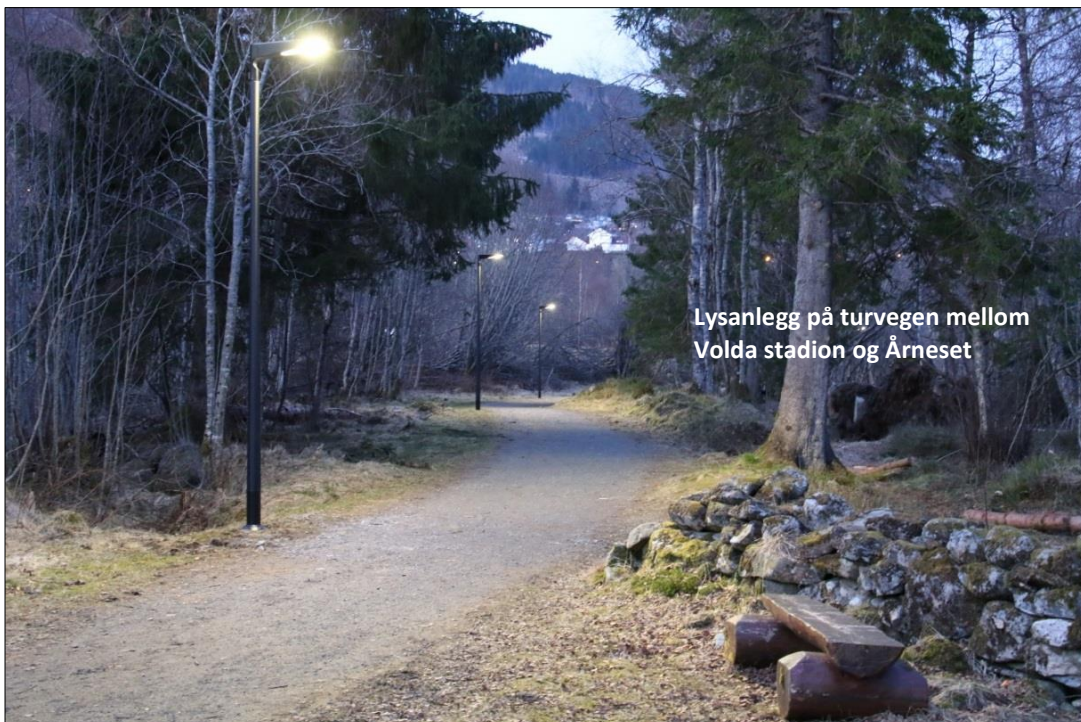
I planframlegget er turvegtrasèen plassert med avstand ca 20 m til greenen på hol 1 slik Volda Golfklubb peiker på som minimumsavstand. Vidare tryggleikstiltak ved drivingrangen og ved hol 1 vil det vere aktuelt å sjå på i samband med planrealisering, men ein vurderer det som overkomelege utfordringar å samordne golfbaneinteressene med bygging av turveg. Dersom det syner seg naudsynt må tryggleikstiltak iverksettast.

Golfklubben har sjølv eit ansvar for at aktiviteten deira ikkje fører til skade på personar som ferdast i området. Dette gjeld både i dag og når turvegen vert etablert. Dersom det viser seg at det vert konflikt av bruk av turvegen må ein setje inn tiltak for å hindre dette. Det kan vere aktuelt å setje opp informasjon om faremoment og eventuelt montere skjerming mellom turvegen og golfbanen, men ein føreset at både brukarane av golfbanen og av turvegen tek naudsynte omsyn slik at ein unngår farlege situasjonar.

4.15. Lyssetting av turveg

Planframlegget legg opp til at det kan leggest til rette for lyssetting av trasèen. Moderne LED-armaturar som er aktuelle å nytte er utforma slik at lyset vert konsentrert på sjølve vegtrasèen og har relativt avgrensa lysspreiing sidevegs. Dette reduserer i betydeleg grad tidlegare problemstillingar knytt til bruk av slike verkemiddel i naturområde der "lysuring" kunne vere uheldig.

4.16. 6 meter regulert vegområde

I fleire av klagene er det stilt spørsmål ved kor omfattande turvegtrasèen vil verte. I planen er det sett av eit areal med breidde 6,0 m. Sjølve vegbreidda er avgrensa til maksimum 3,0 m. Då vil det vere att 1,5 m på kvar side til snøopplag, naudsynte grøfter o.l. Bakgrunnen for at det i planen er lagt opp til ei slik breidde er behovet for å kunne drifte anlegget rasjonelt. Det er aktuelt å etablere ordning med snørydding av trasèen og det vil vere behov for å kunne utføre tilsyn og skjøtsel av området med motorisert køyrety.

Noko av grunngevinga for å bygge vegen med slik breidde er at han vil vere open for ferdsel både med sykkel, hestar, barnevogner, rullestolar m.m og ein ser det som viktig at vegen er brei nok til at dei ulike brukargrubbene kan møtast utan at det oppstår farlege situasjonar og at ferdsel i området opplevast som trygt t.d ved møte med sykkel i fart eller møte mellom hest og fotgjengarar med barnevogn.

4.17. Gjerdeplikt, grinder

Spørsmålet om korleis behovet for gjerde og led (grinder) skal ordnast er eit tema som opptek fleire. Ved bygging av turvegen vil det vere naudsynt å etablere fysisk skilje langs dei delane av turvegen som grensar inn til område nytta som beite. Dette vil måtte løysast med langsgåande gjerde på oppsida av turvegen der det også må ordnast med led som mogleggjer tilgong for grunneigarane til dei delane av eigedomane som vert liggande ned mot vatnet.

Einskilde er opptekne av at det kan oppstå brukarkonfliktar ved at dyr som er gjerda inne kjem seg utanfor og kan representere faremoment for dei som ferdist på turvegen. Vurdert utifrå at slike ordningar med gjerde mot offentleg veg eller anna område med ferdsel har vore praktisert til alle tider og på mange stader utan at det er store problemerfaringar, bør dette vere mogleg å få til å fungere.

Vilkåra for gjerdehald må konkret fastsettast i grunnavtale for dei einskilde eigedomane og dette kan t.d løysast ved at det vert utbetalt godtgjerdsel/kompensasjon til kvar einskild grunneigar for å halde gjerde på sin grunn eller at det offentlege tek ansvar for oppsetting og vedlikehald.

4.18. Vatn til beitedyr

For nokre eigedomar sitt vedkomande er det opplyst at beitedyra har tilgang til drikkevatt frå sjølve Rotevatnet. Ved bygging av turvegen inkludert langsgåande gjerde vil ei slik ordning ikkje lenger vere praktisk gjennomførbar. Dersom det heller ikkje eksisterer naturleg vasskjelde som bekk eller elv i beiteområdet må vatn til dyra ordnast på annan måte. Vilkår som regulerer desse tilhøva må konkret fastsettast i grunnavtale og dette kan t.d løysast ved at det vert etablert vassuttak/vasspost frå offentleg vassleidning i dei einskilde områda. Oversyn over behova for slike ordningar får ein først når detaljprosjekteringa av turvegen er utarbeidd.

4.19. Prinsipp for val av trasè

Under planlegginga av turvegen har ein lagt til grunn at trasèen som hovudregel bør ligge i tilknytning til vatnet med ein avstand frå vasskanten som varierer frå 10 – 15 m og opp til 35 m. Vurderinga er gjort slik fordi ein då oppnår minst mogleg oppsplitting av lanbruksareal, ein får plassert turvegen inn mot kantvegetasjon ved vatnet og ein oppnår på denne måten ei gunstig forankring i kulturlandskapet. Til sist vil ei lokalisering av turvegen i nærleiken av vatnet utgjere er ein vesentleg faktor for friluftslivsopplevinga i området.

Innanfor ei slik ramme har ein i planframlegget forsøkt å ta dei omsyn så langt råd i høve naturkvalitetar, landbruk, kulturlandskap, private interesser samt friluftsliv.

Andre trasèval er vurdert, men desse er ikkje funne tilrådelege då dei anten fører til oppsplitting av av landbruksareal eller dei vert mindre interessante i høve friluftsiinteressane.

Det må erkjennast at ein ikkje har oppnådd tilslutning om trasèvalet mellom ein del av partane, noko som i hovudsak truleg skuldast at fleire generelt er imot bygging av turveg i området.

4.20. Økonomiske konsekvensar for kommunen

Fleire av partane held fram kommuneøkonomi som eit moment som talar imot godkjenning av planen. Det vert hevda at det ikkje vil vere økonomisk grunnlag for å gjennomføre dei tiltaka som planen legg til rette for og at det vil vere feilprioritering av økonomiske resursar osv.

Om ein ser dette i eit langsiktig perspektiv vurderast det å bygge turveg mellom Årneset og Botnasanden – ei strekning på omlag 2,4 km – som fullt ut realiserbart. Vurderer ein erfaringane med bygginga av turveganlegga i Elvadalen og i områda ved Volda stadion er desse stegvis bygd med relativt avgrensa kommunale midlar. Dei einskilde prosjekta er finansiert med deltaking frå ulike statlege tilskotsordningar der det har variert frå 1/3 av totalkostnadane til opp mot full statleg finansiering – dømer på det sistnemnde er parkeringsplassen på Lidæidet og turveg i Flommen som er fullfinansiert med midlar løyvd frå Møre og Romsdal fylkeskommune/Miljødirektoratet.

Kommunar og interkommunale friluftsråd kan også søkje om støtte til tilrettelegging i statlige friluftslivsområde frå investeringsordninga "Tiltak i friluftsområde, kap. 1420 post 78". Ordninga omfattar støtte til opparbeiding av område, tilrettelegging, vedlikehald og skjøtsel. Aktuelle tilretteleggingstiltak er informasjonstavler, tilrettelegging for tilkomst som for eksempel, parkering, turveg, turstiar, toalett, renovasjonsordning, badebrygge, tilplanting, rydding av vegetasjon o.l.

Som aktuelt døme på korleis denne ordninga er nytta lokalt kan nemnast at kommunen i 2016 mottok tilskot til å dekkje 50% av kostnadane ved kjøp av ca 20 da friområde på Andaneset. Det vart her også gitt 50 % tilskot til tilretteleggingstiltak

Når reguleringsplanen er godkjent vil det vere aktuelt for kommunen å forhandle med grunneigarane om vilkår for bruken av grunn til friområda/turveg. Det er ikkje teke stiling til korleis dette skal/kan løysast, men avtalefesting av rettar eventuelt kjøp av grunn/kompensasjon for påført ulempe o.l. vil medføre kostnader for kommunen. Å stipulere grunnpris/leige er ikkje tilrådeleg i denne samanhengen då det kan ha konsekvensar for fastsetting av framtidig prisnivå.

Når det gjeld kostnadane med turvegbygging er det ikkje gjort nøyaktige kalkulasjonar, men erfaringstal tilseier ein pris på omlag kr 2200,- pr meter. På grunnlag av dette vil sjølve vegen ha ein byggeskostnad på omlag 5,3 mill. I tillegg kjem kostnader med bruer over Storelva, Rotevasselva og eit par mindre bekkar i området Vassbotnen. Samla kostnader til 2,4 km turveg mellom Vassbotnen og Botnasanden vert stipulert til omlag kr 7,6 mill.

Det vil også påløpe kostnader til drift av turveganlegget. Dette vil i hovudsak omfatte brøyting, tømning av boskasser, kantslått, tilsyn med stikkrenner o.l. Det vil vere aktuelt å

opprette rutiner der dette vert gjort jamnleg, særleg i sommarhalvåret. Kalkyle for årleg vedlikehald: ca kr 30 000,- /år.

Staten har i samarbeid med kommunane sett i gong arbeid med ein nasjonal handlingsplan for sikring og tilrettelegging av friluftslivsområde. Volda kommune er med i dette arbeidet. Den statlege satsinga signaliserer betydeleg økonomisk deltaking både i samband med oppretting av grunnavtalar og ved sjølve realiseringa av anlegg for slike prosjekt som dette.

Slik statusen for økonomien i Volda kommune er pr i dag, vil det vere ei utfordring å finne eigne midlar til å gjennomføre tiltaka som er nedfelt i planen. Det vil derfor vere fornuftig å avgrense kommunen sin innsats til i første omgang å gjelde etablering av avtalar på bruk av grunn/sikring av grunn og at ein ser sjølve tilretteleggingstiltaka i eit noko lengre perspektiv. Staten ved Miljødirektoratet har etablert tilskotsordning for å stimulere kommunar og interkommunale friluftsråd til å gjennomføre prosjekt med tilrettelegging av friluftslivsområde – særleg prioritert i denne ordninga er nettopp prosjekt som dette; turveggar av lågterskel-standard i nærområdet til stor befolkningsgruppe. Etter søknad til Miljødirektoratet kan ordninga dekkje frå 50% og i nokre høve opp til 100% av kostnadane ved oppretting av grunnavtalar. Tilsvarande ordning gjeld for kostnader ved gjennomføring av tiltak t.d. ved sjølve bygginga av turveg.

Når reguleringsplanen er godkjend og varige avtalar på grunnen er oppretta, vil kommunen kunne realisere tiltak etter kvart som økonomien tilseier at dette er mogleg. I mellomtida vil store delar av områda likevel kunne nyttast ved å etablere mellombelse og mindre kostnadskrevjande løysingar t.d. ved å rydde sti i turvegtrasèen.

4.21. Prinsippvurdering i høve naturmangfaldslova §§ 8-12

I fråsegn frå fylkesmannen datert 04.02.2016 knytt til siste offentlege ettersyn påpeikast det at saksdokumenta manglar konkret vurdering av prinsippa i §§ 8-12 i naturmangfaldslova sett opp imot tiltaka reguleringsplanen tilrettelegg for. I samband med kommunestyret si handsaming av sak: Planid 2011009 – detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet – eigengodkjenning (sak 88/14 den 19.06.2014) var dette ein del av saksutgreiinga og dei etterlyste vurderingane har såleis vore på plass og lagt til grunn for planvedtaket. Vurderingane vert gjengitt her.

§8 Kunnskapsgrunnlaget.

I tillegg til oppslag i Naturbase har kommunen innhenta kunnskapsrapport om naturmangfaldet i området der konsekvensar planframlegget har for natur og miljø er vurdert. I rapporten er det også gitt råd om avbøtande tiltak. Rapporten er utarbeidd av Miljøfaglig Utredning AS, som dokumenterer god fagkompetanse på konsekvensutgreiingar og kartlegging av miljøfaglege tema. Kunnskap om verknader av reguleringsplanen er på dette grunnlaget vurdert som tilstrekkeleg.

§ 9 Føre-var-prinsippet.

Det er tilstrekkeleg opplyst kva verknader reguleringsplanen kan ha for naturmiljøet og det ligg ikkje føre risiko for alvorleg eller irreversibel skade på naturmangfaldet som følgje av tiltak angitt i planen eller at ein manglar kunnskap om slike.

Rapporten som er utarbeidd i samband med planarbeidet konkluderer med at naturmangfaldet innan planområdet samla sett er vurdert å ha liten verdi og at ei eventuell gjennomføring av planen vert vurdert å ha middels negative verknader. Dersom avbøtande tiltaka vert gjennomført, er verknad for naturmangfaldet vurdert til å vere liten/inkje negativ. Planframlegget er justert slik at ein imøtekjem i stor grad dei avbøtande tiltaka som rapporten gjer framlegg om. For ikkje å hindre oppvandring av fisk eller skade gyteområder vert Rotevasselva, Storelva og kanalane i Vassbotnen kryssa med brukonstruksjonar utan fysiske tiltak som medfører endringar av sjøve elveløpet. Jmf reguleringsføresegnene (§3.2.1.d). Vidare er turvegtrasèen flytta i noko grad unna vasskanten i området Bukta.

§ 10 Økosystemtilnærming og samla belastning.

Tiltaka som reguleringsplanen legg til rette for vil endre bruken av landskapet i noko grad, men vil – slik ein vurderer det - ha avgrensa påverknad på økosystemet. Omfanget av ei eventuell bygging av turveg gjennom området vert vurdert som middels negativ, dette gjeld i hovudsak omsynet til einskilde vassfuglartar som kan verte uroa av framtidig ferdsel. Auka ferdsel med folk og dyr (hestar/hundar) vil kunne påverke einskilde fuglearter som hekkar eller nyttar området til næringsøk.

Verknaden av den samla belastninga for landskap, økosystem, naturtypar og artar er gitt ei tilstrekkeleg fagleg fundert vurdering. Den eventuelle negative påverknaden av økosystemet, kan settast opp mot verdien området og tiltaka har som framtidig folkehelsefaktor for innbyggjarane i området. I eit perspektiv der også menneskje er definert som ein del av økosystemet, vil ei tilrettelegging av aktivitetar som stimulerer til fysisk aktivitet og naturoppleving ha betydeleg positiv samfunnsverdi.

§ 11 Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar.

Tiltakshavar har betalt utgreiing om planområdet sine naturverdiar der det er gitt anbefalingar om korleis naturverdiane best kan takast vare på. Tiltakshavar har i planframlegget gitt retningsliner for å avgrense eventuelle negative konsekvensar vedrørande naturmangfaldet og har til hensikt å fylgje dette opp under realisering av tiltak nedfelt i planen.

§ 12 Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar.

Slik planen med tilhøyrande føresegner er utforma vert skader på naturmangfaldet avgrensa til eit minimum. Dei einskilde tiltaka som planen legg til rette for skal gjennomførast med metodar som ivaretek omsyn til miljøet i tilstrekkeleg grad.

I førebels planskisse har lokal landbruksmynde konkretisert utfordringane som må avklarast mellom jordbruksinteressene og etableringa av turstien. Vidare planarbeid må søkje å finne ei avklaring på dei momenta som er lista opp.

Risiko og sårbarheitsanalyse.

Sjekkliste for vurdering av risiko og sårbarheit i samfunnsplanlegginga:

Emne		Er det knytt uakseptabel risiko til følgjande forhold?	Nei	Ja
Naturgitte forhold	a	Er området utsett for snø-, jord-, steinskred eller større fjellskred?	X	
	b	Er det fare for flodbølger som følgje av fjellskred i vatn/sjø?	X	
	c	Er det fare for utgliding av området (ustabile grunnforhold)?	X	
	d	Er området utsett for flaum eller flaumskred, også når ein tek omsyn til auka nedbør som følgje moglege av klimaendringar?	X	
	e	Vil skogbrann/lyngbrann i området vere ein fare for bustader/hus?	X	
	F	Er området sårbart for ekstremvêr/stormflo medrekna ei ev. havnivåstigning som følgje av endring i klima?	X	
	g	Er faren for radon vurdert i området?	X	
	h	Er det tatt omsyn til ein potensiell fare for radon (radonsperre)?	X	
	i	Anna (Spesifiser)?		
Omgivnad	a	Er det regulerte vassmagasin med spesiell fare for usikker is i nærleiken?	X	
	b	Er det terrengformasjonar som utgjer spesiell fare (stup etc.)?	X	
	c	Vil tiltaket (utbygging/drenering) kunne føre til oversymjing i lågareliggande område?	X	
	d	Anna(spesifiser)?		
Verksemdsrisiko	a	Omfattar tiltaket spesielt farlege anlegg?	X	
	b	Vil utilsikta/ukontrollerte hendingar i nærliggande verksemdar (industriføretak etc.), utgjere ein risiko?	X	
Brann/-ulykkesberedskap	a	Har området tilstrekkelig sløkkjevassforsyning (mengde og trykk)?	X	
	b	Har området gode tilkomstruter for utrykkingskjøretøy?	X	
Infrastruktur	a	Er det kjende ulykkespunkt på transportnett i området?	X	
	b	Vil utilsikta/ukontrollerte hendingar som kan inntreffe på nærliggande transportårer inkl. sjø- og luftfart utgjere ein risiko for området:	X	

	c	Er det transport av farleg gods til/gjennom området?	X	
Kraft- forsyning	a	Er området påverka av magnetfelt frå høgspenliner?	X	
	b	Er det spesiell klatrefare i høgspenmaster?	X	
	c	Vil tiltaket endre (styrke/svekke) forsyningstryggleiken i området?	X	
Vassforsyning	a	Er det tilstrekkeleg vassforsyning i området?	X	
	b	Ligg tiltaket i eller nær nedslagsfeltet for drikkevatt, og kan dette utgjere ein risiko for vassforsyninga?	X	
Sårbare objekt	a	Medfører bortfall av følgjande tenester spesielle ulemper for området: - elektrisitet ? - teletenester? - vassforsyning? - renovasjon/spillvatn?	X	
	b	Er det spesielle brannobjekt i området?	X	
	c	Er det omsorgs- og oppvekstinstitusjonar i området?	X	
Er området påverka/ forureina frå tidligere bruk	a	Gruver: opne sjakter, steintippar etc.?	X	
	b	Militære anlegg: fjellanlegg, piggtrådsperringar etc.?	X	
	c	Industriverksemd som t.d. avfallsdeponering?	X	
	d	Anna (spesifiser)?		
Ulovleg verksemd	a	Er tiltaket i seg sjølv et sabotasje-/terrormål?	X	
	b	Finst det potensielle sabotasje-/terrormål i nærleiken?	X	

Kopi: POL-A1

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/151	Utv. UTV
Løpenr.	Sns TS
04 SEPT 2015	
Arkivdel: Planid	
Klassering P: 2011009	
Klassering S:	

Volda kommune – oppheving av vedtak - reguleringsplan turveg Rotevatnet

Fylkesmannen opphevar kommunen sitt vedtak på bakgrunn av at det er fastsett ei ugyldig reguleringsføresegn knytt til oppføring av naust. Klagen blir såleis tatt til følgje.

Fylkesmannen viser til kommunens ekspedisjon av 27.10.14.

Volda kommunestyre har den 19.06.14, under sak 88/14, eigendokjent detalj-reguleringsplan for turveg Rotevatnet, med tilhøyrande reguleringsføresegner. Føremålet med planen er å leggje til rette for turveg på nord og austsida av Rotevatnet.

Vedtaket er påklaga av fleire partar. Under følgjer ei oppsummering av klagegrunnane:

Paul Robert Rotevatn, 09.07.14

- Reguleringsplanen vil gjere det umogleg med lønsam drift på gbnr 27/3 på grunn av vegbelte og innregulert friområde på eiegen. Dette harmonerer ikkje med kommuneplanen for landbruk.
- Det ligg føre godkjent plan for opprusting av eksisterande kommunal veg (Botnavegen), slik at ferdsel rundt Rotevatnet vil bli godt ivareteke gjennom denne.
- Turvegen vil medføre unødvendige inngrep i naturområde, og det blir etterlyst ei konsekvensanalyse i denne samanheng
- Det ligg ikkje føre estimat på kva prosjektet vil koste, og dette vitnar om lite fokus på økonomi og økonomistyring
- Det blir stilt spørsmål ved bakgrunnen for den strenge reguleringa, som medfører omfattande restriksjonar for grunneigarar med tanke på etablering av nye naust mv.

Roar Driveklepp, 09.07.14

- Viser til at dei har eit naust på friområde GF2 og VFV, ønskjer at dette fortsatt skal bli ståande

Advokat Bjørn Kristian Hove, på vegne av fleire grunneigarar, 10.07.14 og 29.08.14

- Klagen viser til tidlegare innsendte merknader av 27.11.12
- Planen ignorerer vedtak av 25.11.04, der tidlegare planforslag vart returnert med instruks om å finne løysingar som førebygg konflikter mellom ferdsel, næringsinteresser, natur- og miljøkvalitetar mv.

- Planen ignorerer konklusjonen i «Naturfagleg vurdering» om å trekke stien lengre opp frå vasskanten, på bakgrunn av intensjon om at stien skal ligg nært knytt til vatnet, ein intensjon som ikkje går fram av plandokument/planprosessen.
- Kommuneplankartet skal ikkje vere styrande for konklusjonen
- Omsynet til folkehelse og trivsel for innbyggjarane gjer det ikkje naudsynt å bygge ned strandsona langs Rotevatnet, da ålmenta har tilgang til vatnet på andre måtar. Turvegen vil derimot bidra til å redusere naturopplevinga.
- Manglande drøftingar med omsyn til negative konsekvensar for landbruket.
- Manglande avklaring av arealbrukskonflikter
- Manglande vurdering/kostnadsrekning av erstatningsansvar
- Arealbrukskategorien friluftsområde kan ikkje nyttast her
- Kravet til kunnskapsgrunnlaget i nml. er ikkje ivareteke. Det blir i denne samanheng vist til at NOF ikkje har vore høyrte i planprosessen, samt faktagrunnlaget og mandatet for den naturfaglege rapporten
- Behov for fagleg utgreiing i høve til landbruksinteressene, ikkje korrekt at aktuelle bruk er nedlagte
- Konflikt med kulturminner
- Folkehelse og trivsel tilstrekkeleg ivareteke utan denne turvegen

Bjørn M. Rotevatn, 12.07.14

- Manglande konsekvensutgreiing
- Den naturfaglege rapporten har vesentlege manglar, sidan premissene ikkje har vore tydelege.
- Feil i ROS-analyse med omsyn til flaumfare.
- Manglande vurderingar av arealbrukskonflikt med omsyn til landbruksinteresser
- Alternativ tilkomst til vatnet langs Botnavegen

Roy Inge Heltne, 22.07.14

- Manglande utgreiing med omsyn til landbruksinteresser
- Misvisande bildemateriale i planomtalen
- Feil mål på avstanden mellom planlagt veg og strandlinje
- Stiller spørsmål ved at det skal settast opp gjerde mellom veg og beiteområde
- Manglande forsøk på å finne løysingar som førebygg konflikter, jf. kommunestyrevedtak av 25.11.04

Tormod Utne og Audhild G. Rotevatn, 23.07.14

- Vedtaket er i strid med gjeldande kommuneplan
- Manglande konsekvensutgreiing, mangelfull utgreiing av naturmangfald og feilaktig grunnlag for miljørapport
- Planen tek ikkje omsyn til raudlista, truga oterbestand i området
- Planarbeidet illustrerer ikkje inngrepet på ein tilfredsstillande måte
- Planen er ikkje godt nok opplyst i høve til naturmangfoldloven
- Alternativ turveg langs Botnavegen

Greg. Rotevatn, 23.07.14

- Planen bryt med grunnleggjande føringar i kommuneplanen
- Etterlyser konsekvensutgreiing for jordbruket
- Manglar ved den naturfaglege vurderinga

- Konflikt med automatisk freda kulturminne
- Alternativ turveg langs Botnavegen

Norsk Ornitologisk Foreining avd. Møre og Romsdal, 30.07.14

- Etterlyser status som høyringspart
- Innspel frå 2004 er ikkje teke med i den nye reguleringsprosessen
- Ikkje gjort tilstrekkelege vurderingar av konsekvensar for naturmiljøet
- Mangelfulle og misvisande vurderingar i planomtalen
- Stiller spørsmål ved faktagrunnlaget for naturfagleg notat og dei vurderingar som er gjort i denne samanheng

Monika Heltne Pöhlmann-Kairies, 31.08.14

- Det har gjennom planprosessen vorte teke lite omsyn til grunneigarane sine meiningar og argument
- Tilhøvet mellom naustrettar og turstien
- Overflødig turveg på grunn av Botnavegen
- Uklarheiter omkring omfanget av tiltaket

Formannskapet behandla klagene i møte den 21.10.14, og under sak nr 186/14 har dei halde fast på vedtaket i k-sak 88/14. I medhald av plan- og bygningsloven § 1-9 er saka etter dette oversend fylkesmannen som klageinstans.

Fleire av klagarane har i brev av 30.10.14 til fylkesmannen peika på fleire ankepunkt som dei meiner kommunen ikkje har teke stilling til i si klagebehandling.

Når det gjeld bakgrunnen for saka elles blir det vist til saksdokumenta.

Fylkesmannens merknader:

Klagene er levert innafør lovbestemt klagefrist, og vilkåra for å behandle dette som ei klagesak er oppfylt. Fylkesmannen kan etter dette prøve alle sider av saka, jf. forvaltningsloven § 34. Resultatet av klagebehandlinga kan bli at kommunen sitt vedtak blir stadfesta eller oppheva. Fylkesmannen kan derimot ikkje gjere endringar i reguleringsplanen utan å leggje saka fram for kommunen, jf. pbl. § 12-12.

Arealbruk

Av pbl. § 3-2 går det fram at kommunestyret er det øvste plan- og arealbruksmyndet i kommunen. Etter pbl. § 12-1 avgjer kommunestyret, på bakgrunn av ei skjønsmessig vurdering, kva areal som skal regulerast, om det skal gjerast endringar i vedtekne reguleringsplanar, og korleis eit areal skal utnyttast i plansamanheng. Vurderinga blir gjort i samråd med fagorgan og dei som har interesser i reguleringsområdet. Ved denne vurderinga vil det ofte vere ulike omsyn som gjer seg gjeldande. Dei rettslege rammene for lovleg arealbruk i reguleringsplanar er fastsett i pbl. §§ 12-5, 12-6 og 12-7.

Kva som er hensiktsmessig arealbruk innafør desse rammene er ei vurdering som er underlagt det frie skjønet, og fylkesmannen skal i klagebehandlinga leggje vekt på omsynet til det kommunale sjølvstyre, jf. forvaltningslova § 34, 2. ledd, 3. pkt. Under føresetnad av at dei omsyna kommunestyret har lagt vekt på er saklege ut frå reguleringsmessige og alminnelege forvaltningsrettslege krav, er det i utgangspunktet opp til kommunestyret å

avgjere korleis dei ulike omsyn skal avvegast. Ingen har såleis krav på at ein eigedom skal nyttast på ein bestemt måte i plansamanheng.

Ein reguleringsplan vil ha rettsverknad som oreigningsgrunnlag. Prinsippet om interesseovervekt i oreigningslova § 2, 2. ledd vil difor få betydning ved godkjenning av ein reguleringsplan. Denne regelen tilseier at vedtak om oreigning ikkje kan gjerast «utan at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn til skade». Reint generelt er det lagt til grunn at det er tilstrekkeleg at det ligg føre ei overvekt av grunnar til fordel for tiltaket.

Tilhøvet til kommuneplanen og tidlegare vedtak i regulerings sak

Klagarane meiner at vedtaket er i strid med kommuneplanen for Volda, og viser mellom anna til felles planføresetnader og overordna mål og retningslinjer knytt til landbruk og naturressursar, vedteke 24.04.97. Det følgjer av pbl. § 11-3 at kommuneplanens samfunnsdel, som skal ta stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar, skal leggast til grunn for kommunen si eige verksemd. Dette inneber likevel ikkje at det som går fram av den langsiktige planen er rettsleg bindande føresegner, men denne vil gi eit grunnlag for prioriteringar i kommuneplanen sin arealdel.

Det aktuelle området er omfatta av kommunedelplan for Volda sentrum av 18.06.09. Området er lagt ut til turveg også i kommunedelplanen. Arealdisponeringa i kommunedelplanen vil ikkje setje nokon direkte rettslege skrankar for innhaldet i ein reguleringsplan, men vil vere eit styringsinstrument og eit utgangspunkt for reguleringsplanarbeidet.

Klagarane meiner at planvedtaket ikkje samsvarer med det vedtaket som vart gjort i samband med tidlegare planprosess den 25.11.04 der det mellom anna går fram følgjande:
«Kommunestyret sender dei delane av planen som omhandlar turveg på nord- og austsida av Rotevatnet tilbake til DFP. I det vidare arbeidet ber ein om at det vert funne løysingar som førebygg konflikter mellom ferdsel, næringsinteresser, natur- og miljøkvalitetar m.m.»

Det er framleis til dels motstridande interesser som gjer seg gjeldande innfor dette planområdet, men fylkesmannen kan ikkje sjå at tidlegare vedtak i seg sjølv vil vere til hinder for at ein likevel kan vedta reguleringsplanen. I etterkant av dette vedtaket har det vorte vedteke ein kommunedelplan som legg opp til denne arealbruken, og der denne har vore vurdert i ein større samanheng. Det vil ofte vere motstridande interesser med omsyn korleis eit areal skal nyttast, og som nemnt ovanfor er det i utgangspunktet opp til kommunestyret å gjere ei avveging av desse interessene.

Arealbruksføremål

Det er anført av klagarane at arealbrukskategorien friluftsområde ikkje kan nyttast i samanheng med turvegen som planen legg til rette for. Når det gjeld sjølve turvegen er denne vist med arealføremål grønstruktur; turveg, jf. § 12-5 nr. 3. Når det gjeld areala mellom turvegen og vatnet er desse i hovudsak vist som landbruks-, natur- og friluftsføremål; friluftsføremål, jf. § 12-5 nr. 5.

Føremålet grønstruktur kan delast inn i naturområde, turdrag, friområde mv. Eit friområde vil vere eit område som normalt skal tilretteleggast/opparbeidast til bruk for ålmenta, og

som i utgangspunktet skal vere i offentleg eige. Fylkesmannen kan ikkje sjå at det vil vere i strid med § 12-5 å vise turvegen under føremål grønstruktur.

Føremålet friluftsområde er tenkt nytta for større samanhengande område utanfor tettstader og som er nytta eller skal nyttast av ålmenta til friluftsliv, og der friluftinteressene er meir tungtvegande enn til dømes landbruksinteressene. I motsetnad til friområda er friluftsområda føresett å framleis skulle vere i privat eige, men ålmenta vil ha bruksrett i samsvar med friluftsløven.

Arealet mellom gangvegen og vatnet er i hovudsak vist som friluftsområde, med unntak av enkelte mindre område som er vist som friområde (GF) der det er lagt opp til tilrettelegging for opphald, oppleving og aktivitet knytt til friluftsliv, samt naturområde (GN). I reguleringsføresegnene § 3.2 er det fastsett at det innafør føremålet friluftsområde er forbod mot alle typar inngrep, med unntak av naustbygging og tiltak som er naudsynt for landbruksdrifta. Vidare går det fram at kvart av bruka som har rettar i vatnet kan føre opp 1 naust pr bruk, og at kommunen etter søknad kan dispensere ifrå maksimumskravet frå eitt til to naust pr bruk. Reguleringsføresegnene legg såleis opp til ein rett til å føre opp private naust innafør friluftsområdet. I Planjuss 1/2003 har departementet kome med følgjande uttale om reguleringsføresegner knytt til friluftsområde:

«I friluftsområder er tiltak som nevnt i bl.a. § 93 til annet formål enn allmennhetens friluftsliv som foran nevnt ikke tillatt. Etter departementets oppfatning kan det ikke gis reguleringsbestemmelser om at det i friluftsområder er tillatt å føre opp private naust og brygger. Derimot kan det gis bestemmelser som tillater naust og brygger som er i samsvar med friluftslivformålet, dvs. naust og brygger som skal brukes av allmennheten til friluftsliv. Bestemmelser som tillater andre naust og brygger i friluftsområder vil ikke være gyldige. Slike bestemmelser vil da bare få virkning som retningslinjer for behandling av søknader om dispensasjon fra planen.»

Departementet sin uttale var knytt til reguleringsføremålet spesialområde; friluftsområde etter 1985-loven, men fylkesmannen ser det slik at dette også vil gjere seg gjeldande i høve til arealføremålet i den aktuelle planen. Det vil såleis ikkje vere høve til å fastsetje ei slik føresegn om rett til oppføring av naust i friluftsområda. Når det gjeld opninga for to naust pr bruk, vil fylkesmannen bemerke at det ikkje er høve til å gi eigne dispensasjonsreglar i reguleringsføresegnene. Dispensasjon må såleis vurderast etter den generelle regelen i § 19-2. Reguleringsføresegner om dispensasjon og praktiseringa av dispensasjonsregelen vil difor verte å sjå som retningslinjer.

Det går fram at kommunen gjennom reguleringsplanen har ønska å leggje til rette for etablering av nye naust i området, og at ein ville opne for meir enn eitt naust pr bruk. Vidare har turvegtraseen enkelte stader blitt justert av omsyn til eksisterande og framtidige naust. Rett til å føre opp naust har også vorte teke opp i fleire av klagene. Ein kan såleis ikkje sjå vekk ifrå at bortfall av denne føresegna vil kunne få verknader for planen elles, og fylkesmannen finn difor ikkje å kunne gjere endringar i planen ved å ta ut den ugyldige føresegna. Fylkesmannen er etter dette kome til at kommunen sitt reguleringsplanvedtak må opphevast og saka sendast tilbake til kommunen for ny behandling.

Fylkesmannen vil likevel knyte nokre kommentarar til enkelte av dei andre klagegrunnane.

Konsekvensutgreiing

Klagarane meiner at det er ein saksbehandlingsfeil at det ikkje er utarbeidd konsekvensutgreiing for denne planen.

Det følgjer av pbl. § 4-2 at for reguleringsplanar som kan få «vesentlige virkningar for miljø og samfunn» skal det utarbeidast ei konsekvensutgreiing. Kva for reguleringsplanar som vil omfatta av dette kravet er nærare presisert i Forskrift om konsekvensutredningar etter plan- og bygningsloven av 26.06.2009, som var gjeldande på tidspunktet for utarbeiding av denne planen. Det følgjer av § 2 i forskrifta at reguleringsplaner som inneheld tiltak nemnt i vedlegg I alltid skal behandlast etter forskrifta. Fylkesmannen kan ikkje sjå at denne reguleringsplanen legg til rette for tiltak som er nemnt i vedlegg I i forskrifta, og det ligg såleis ikkje føre noko plikt til konsekvensutgreiing etter § 2.

I forskrifta § 3 er det vidare nemnt kva planar som skal vurderast nærare i høve til kriteria i § 4, og behandlast etter forskrifta dersom planarbeidet blir omfatta av eitt eller fleire av desse kriteria. Fylkesmannen kan heller ikkje sjå at denne reguleringsplanen legg til rette for tiltak eller verksemder som nemnt i vedlegg II. Vidare kan ein ikkje sjå at denne detaljreguleringa inneber endring av kommuneplanen, jf. § 3 bokstav d). Planen vil såleis heller ikkje vere omfatta av denne regelen, og det er difor ikkje noko krav om konsekvensutgreiing.

I tillegg til dei konkrete saksbehandlingsreglane som gjeld for reguleringsplaner, er det óg eit generelt krav om at ei sak skal vere «så godt opplyst som mulig» før vedtak blir treft, jf. forvaltningslova § 17. Forvaltninga har såleis eit sjølvstendig ansvar for at ei sak er tilstrekkeleg opplyst før ein treff avgjerd i saka. Kor omfattande undersøkingar som skal krevjast vil mellom anna avhenge av saka sin karakter, slik at det må stillast strengare krav til klarlegging av dei faktiske tilhøva og vurderinga av relevante interesser og omsyn i saker som gjeld vesentlege inngrep overfor den enkelte borgar.

Underretning og medverknad

Etter § 12-8 skal berørte offentlege organ og andre interesserte varslast ved igangsetting av planarbeid, og etter § 12-10 skal forslag til reguleringsplan sendast på høyring og leggst ut til offentlig ettersyn, jf. § 5-2 som seier at forslaget skal sendast m.a. private organisasjonar og institusjonar som blir berørt av dette. Det følgjer av forarbeida til plan- og bygningsloven av dette er meint å omfatte «enhver form for interesseorganisasjon eller organisasjon for formål eller hensyn som er relevante for avgjørelsen av den aktuelle plansak. Uttrykket omfatter både landsomfattende interesseorganisasjoner og lokale organisasjoner (...) Planmyndighetene må kunne avgrense utsendelser til det som er naturlig og rimelig ut frå ressurshensyn og sakens betydning. Gjennom offentlig kunngjøring og ettersyn får alle som berøres uansett mulighet til å gjøre sine synspunkter gjeldende.», jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008).

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har ikkje vore høyringspart i denne saka. NOF er ein naturvernorganisasjon med hovudvekt på fuglar og fuglevern. Omsynet til fuglelivet i området har vore eit av dei tema i reguleringssaka der det har vore naudsynt med nærare utgreiingar og vurderingar, og NOF ville såleis kunne vere ein naturleg høyringspart i denne samanheng. Dette også sett i samband med engasjement i tidlegare reguleringssak, der NOF har kome med uttale i saka, først saman med Naturvernforbundet, og seinare i eigen uttale

der dei har gått imot godkjenning av planen. Fylkesmannen ser det difor slik at det ville vere nærliggande at NOF vart gjort til høyringspart i denne saka.

Naturmangfald og naturfagleg vurdering

Ein reguleringsplan kan få verknader for naturmangfoldet, og må difor vurderast opp mot føresegnene i naturmangfoldloven (nml). Prinsippa i nml. §§ 8-12 skal leggjast til grunn som retningsliner, men treng ikkje nødvendigvis vere avgjerande for utfallet i saka, da andre samfunnsomsyn kan vege tyngre enn omsynet til naturmangfald.

Nml. § 8 stiller krav til kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i eit rimeleg tilhøve til saka sin karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

I samband med planarbeidet har Miljøfaglig Utredning AS gjort ei naturfagleg vurdering, jf. notat av 29.05.12. Klagarane stiller spørsmål ved faktagrunnlaget og premissene for denne vurderinga. Klagarane hevdar at det ved bestillinga ikkje var opplyst om den korrekte storleiken på tiltaket. Som det går fram av notatet har kartlegginga teke utgangspunkt i planområdet. Vidare har konsulenten den 22.05.12 motteke ei førebels planskisse, der turvegen er markert. I sistnemnde er omgrepet «turveg» nytta for tiltaket. I notatet har ein nytta omgrepet «sti», men utan at det er sagt noko om kva ein legg i dette omgrepet og utan at det er teke noko atterhald med omsyn til storleiken av ein slik tursti. Fylkesmannen har såleis ikkje haldepunkt for å seie at konsulenten ikkje har hatt korrekte og tilstrekkelege opplysingar, men det er heller ikkje dokumentert i saka kva opplysingar om tiltaket som har lege til grunn for utarbeidinga av rapporten. Det vil difor kunne vere hensiktsmessig for det vidare planarbeidet om kommunen søkjer å få ei avklaring av om rapporten er dekkande for tiltaket.

Som nemnt ovanfor finn fylkesmannen å måtte oppheve kommunen sitt reguleringsvedtak, på bakgrunn av at det er fastsett ei ugyldig reguleringsføresegn knytt til oppføring av naust, og ein finn difor ikkje grunn til å gå inn på ei nærare vurdering av dei momenta som elles er teke opp i klagene.

Fylkesmannen seier seg lei for at det har tatt lang tid å få behandla denne saka.

Fylkesmannens vedtak:

Med heimel i plan- og bygningsloven § 1-9, jf. forvaltningsloven § 34 og rundskriv T-2/09 frå Miljøverndepartementet, opphevar fylkesmannen Volda kommune sitt vedtak i sak nr. 88/14.

Dette vedtaket er endeleg og kan ikkje påklagast vidare, jf. forvaltningsloven § 28.

Eventuelle krav om sakskostnader må setjast fram innan 3 veker etter at dette brevet vart motteke. Kravet skal avgjerast av fylkesmannen, jf. forvaltningsloven § 36.

Partane er underretta om vedtaket ved kopi av dette brevet.

Med helsing

Rigmor Brøste (e.f.)
Ass. fylkesmann

Janne Woie

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi:

Roar Driveklepp	Uravegen 10 b	6104	VOLDA
Norsk Ornitologisk Foreining, avd. Møre og Romsdal v/Olav Runde	Kveldsro	6096	RUNDE
Roy Inge Heltne	Vikebygdvegen 67	6104	VOLDA
Monika Heltne Pöhlmann-Kairies	Hundertpfundweg 7		München
Bjørn Rotevatn	Botnavegen 16	6104	VOLDA
Greg. Rotevatn	Botnavegen 5	6104	VOLDA
Tormod Utne og Audhild Rotevatn	Vikebygdvegen 200	6104	VOLDA
Advokatene Aarsæther, Hove og Tynes v/adv. Bjørn K. Hove	Postboks 815	6001	ÅLESUND
Paul Robert Rotevatn	Botnavegen 7	6103	VOLDA

Vi viser til mottatt Detaljreguleringsplan og til punkt 3.3 2) der Volda Golfklubb sine merknader er tatt inn. Kommentaren frå Volda Kommune ser grei ut: «...ein vurderer det som overkomelege utfordringar å samordne golfbaneinteressene med realisering av turveg.»

Vi vil likevel presisere følgjande:

Volda Golfklubb har stadig aukande aktivitet og nivået på spelarane blir betre og betre. Dette betyr at mange etter kvart slår langt. Ein golfball i full fart, dvs over 200 km/t, er livsfarleg. Vi ser tydeleg nå at det vil vere nødvendig med fysiske hindringar som gjerde e.l. slik at turgåarar, t.d. barn, ikkje kan stikke inn på bana og drivingrangen.

Med helsing

Volda Golfklubb

Harald Indresøvdde, leiar.

Volda Jeger og Sportsfiskarlag

Postboks 59

6101 Volda

www.njff.no/volda

voldajegerogfisk@gmail.com

Org.nr: 991852999

Volda, 6. januar 2016

Høyringsfråsegn Planid 2011009 Reguleringsplan Turveg Rotevatnet

Vi har ingen vesentlege merknader, men ber om at følgande vert tatt omsyn til.

- Øyravassdraget er eit vassdrag med anadrom fisk som Volda Jeger og Sportsfiskarlag har kultivert i lang tid. Ved opparbeiding av tursti rundt vatnet med kryssing av elvar og bekker, må ein ikkje hindre fiske i å gå opp i sideelvane for å gyte. Spesielt må ein ta omsyn ved legging av rør/ kulvert under turvegen, slik at desse ikkje vert fiskeperrer (unngå nivåforskjell i høve vatnet). Spesielt sjøauren kan gyte i forholdsvis små bekkar.
- Årneset friluftsområde er populært. Mange nyttar parkeringsplassen der som utgangspunkt - også for turar langs vatnet. Behovet for parkeringsplassar vil truleg auke ved ei realisering av ein turveg også på nordsida av vatnet. Ofte er parkeringsplassen i dag for liten. Ein bør difor ta høgde for ei mogleg utviding av parkeringsplassen nordover på Gnr 20 bnr 1. Det er til tider stor aktivitet på Årneset, og ei evt bustadutbygging her kan kome i konflikt med utøving av friluftaktivitetar på Årneset, jamfør det ein har erfart ved VTI-sine anlegg.

Hans Martin Dypvik
leiar (sign.)

Syner til brev datert 10.12.2015.

NVE har ingen merknader til planframlegget.

Med helsing

Toralf Otnes

Senioringeniør

Avdeling: Skred- og vassdragsavdelinga

Seksjon: Region vest

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Telefon: 22 95 95 27/95 87 50 35

E-post: toot@nve.no

Web: www.nve.no

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Statens vegvesen

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Behandlende enhet:
Region midt

Saksbehandler/telefon:
Per Norvald Walderhaug /
90288380

Vår referanse:
15/251979-2

Deres referanse:

Vår dato:
14.01.2016

Detaljregulering – Offentleg ettersyn – Reguleringsplan turveg Rotevatnet – Volda kommune – PlanId 2011009 – Fråsegn

Vi viser til e-post datert 11.12.2015 med vedlagte dokument vedrørende offentlig ettersyn av plan for Detaljregulering turveg Rotevatnet.

Statens vegvesen har ut frå sitt ansvarsområde ingen merknad til at reguleringsplanen vert stadfesta.

Plan- og trafikkseksjonen
Med hilsen

Lisbeth Smørholm
Seksjonssjef

Per Norvald Walderhaug

Kopi

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Postboks 2520, 6404 MOLDE
Møre og Romsdal fylkeskommune, Postboks 2500, 6404 MOLDE

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ansvaret for fylkesvegene, avgjør hvilke prosjekter som skal gjennomføres hvert år og gir politiske føringer for utvikling av fylkesvegene. Det er Statens vegvesen som normalt planlegger, bygger, drifter og vedlikeholder fylkesvegene på vegne av fylkeskommunen.

Postadresse	Telefon: 02030	Kontoradresse	Fakturaadresse
Statens vegvesen		Vestre Olsvikveg 13	Statens vegvesen
Region midt	firmapost@vegvesen.no	6019 ÅLESUND	Landsdekkende regnskap
Postboks 2525			
6404 MOLDE	Org.nr: 971032081		9815 Vadsø

Vedr. Volda - Detaljplan - Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet - Offentleg ettersyn. Forholdet til marine kulturminne.

Me viser til e-post motteke 11.12. 2015. Me viser også til tidligare fråsegn i saka dagsett 09.01. 2012.

Saka har igjen vore til vurdering ved Bergens Sjøfartsmuseum.

Museet kjenner ikkje til kulturminne ved planlagd tursti ved Rotevatn i Volda kommune som kan bli direkte råka av reguleringa.

Museet har derfor ingen merknader til reguleringa.

Det er likevel mogleg at det ligg kulturminne i det aktuelle området. Me gjer derfor merksam på at tiltakshavaren pliktar å gje melding til museet dersom ein under arbeid i sjøområda finn skipsvrak, keramikk eller andre marine kulturminne. Dersom kulturminne på sjøbotnen kan bli råka av tiltaket, må arbeidet under vatn straks stoppast. Verksemda må i så fall ikkje takast opp att før museet har undersøkt og eventuelt frigjeve området. Eventuelle brot på desse vilkåra vil være i strid med føresegnene i Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminne.

For stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum

Eirik Søyland
Marinarkeolog
55 54 96 02
marinarkeologi@sjofartsmuseum.no

From: torgeir.stenso@volda.kommune.no [mailto:torgeir.stenso@volda.kommune.no]

Sent: Friday, December 11, 2015 10:03 AM

To: Anders.roynstrand@mr fylke.no; torgeir.stenso@volda.kommune.no; post@mr fylke.no; postmottak@fmmr.no; firmapost-midt@vegvesen.no; rv@nve.no; marinarkeologi@bsj.uib.no; plan.mrf@statkart.no; postmottak@volda.kommune.no

Subject: Volda - Detaljplan - Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet - Offentleg ettersyn

Denne e-posten inneheld plandokument sendt gjennom skjemaløysninga for oversending av plansaker på nettsida til Møre og Romsdal fylkeskommune.

Vi ber om at mottakar journalfører oversendinga og eventuelle vedlegg for vidare saksbehandling/dokumentasjon.

For meir informasjon om skjema for oversending av plansaker, sjå [Møre og Romsdal fylkeskommunes nettside](#).

Vedlegga for denne saka er for store for å kunne sende på epost.

Du kan laste dei ned via denne lenka:

https://mr fylke.no/mr_form/download/8691b04a2da810ca10aa9dcbd7f22701

Volda - Detaljplan - Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet - Offentleg ettersyn

Dato	11/12 2015
	post@mr fylke.no postmottak@fmmr.no firmapost-midt@vegvesen.no

Mottakarar	rv@nve.no marinarkeologi@bsj.uib.no plan.mrf@statkart.no postmottak@volda.kommune.no
1.1 Kommune	Volda
1.2 Avsenders referanse sak / arkiv nr.	2012/151
1.3 Avsender	Kommunen selv
2. Prosess / frist	
2.1 Plantype	Detaljplan
2.2 Gjeld mindre reguleringsendring	Nei
2.3 Plannamn	Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet
2.6 Prosess nivå	Offentleg ettersyn
2.11 Antall offentlege ettersyn	2
2.12 Avgrensa offentleg ettersyn	Nei
2.13 Utgreiingar	Uten konsekvensutgreiing
2.14 Høyringsfrist	08.02.2016
2.15 Plan-ID	2011009
3. Vedlegg	
3.1 Oversendingsbrev	Oversendingsbrev.pdf
3.5 Planomtale	PLANOMTALE REGULERINGSFOERESEGNER revidert 25.11.2015.pdf
3.6 Føresegn	Reguleringsfoeresegner_25.11.2015.pdf
3.7 Plankart PDF	Plankart.pdf
3.8 Plankart SOSI	PlanId_2011009_detaljreguleringsplan_turveg_Rotevatnet.sos
3.9 Politisk behandling	Formannskaps-sak PS 196-15_dato_08.12.2015.pdf
3.14 Andre vedlegg	Brev fraa fylkesmannen datert 02.09.2015.pdf

Bjørn M. Rotevatn
Botnavegen 16
6104 VOLDA

Volda kommune
Sektor for utvikling
Stormyra 2
6100 VOLDA

Volda 1. Februar 2016

MERKNADAR TIL PLANFRAMLEGG - TURVEG ROTEVATNET (Arkivsaknr. 2012/151)

Det er med stor undring vi mottek nytt planframlegg som i svært liten grad gjer greie for moment sendt frå fleire partar i tidlegare handsaming av saka. Eg reknar med tidlegare innspel følgjer saka, men ønskjer likevel å fokusere på nokre moment:

RAPPORTEN FRÅ MILJØFAGLIG UTREDNING AS

I saksdokumentet til formannskapet forsøker sakshandsamar å klargjere eitt av punkta det var tvil om i førre handsaming. Det er no sendt e-post til Miljøfaglig utredning AS med spørsmål om korleis dei vurderte oppdraget sidan omgrepet tursti i stor grad var nytta. Selskapet «antar» at vurderingane også omfattar det ein vanlegvis oppfatar som turveg. Vi konstaterer at sakshandsamar framleis unnlét å presisere at det planlagde tiltaket er eit regulert vegområde på 6 meter inkl. grøfter, med muligheiter for belysning. Vi ber Volda kommune innhente stadfesting frå Miljøfaglig utredning på at deira rapport framleis er korrekt med slik skildring av tiltaket. Dette er relevant med tanke på om naturmangfaldlova vert etterlevd.

NATURMANGFALDLOVA

Fylkesmannen presiserte i førre handsaming at ein reguleringsplan kan få verknader for naturmangfaldet, og må difor vurderast opp mot føresegnene i naturmangfoldloven (nml.). Av miljøverndepartementet sin rettleiar til nml går det fram at aktsomheitsplikta i §6 medfører to plikter:

- 1. Enhver skal søke å gjøre seg kjent med hvilke naturverdier som kan bli skadelidende.*
- 2. Den enkelte skal «gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet».*

Nml. §8 stiller krav til kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet. Manglar knytt til dette er påpeika av fleire partar i førre handsaming av saka. Vi meiner rapporten frå Miljøfaglig utredning ikkje er dekkande sidan den er laga på uklare premiss.

Nml. §7 stiller krav til at sakshandsamar må vurdere konkret i kva grad avgjerda faktisk medfører at naturmangfaldet vert påverka, enten positivt eller negativt. Sakshandsamar viser til rapport frå Miljøfaglig utredning AS som vurderer turvegbygginga slik:

Omfanget av ei eventuell bygging vert vurdert som middels negativ, dette med tanke på vassfugl som lett vert uroa om stien kjem nær vatnet. Verknaden av utbygginga vert med dette middels negativ. Om avbøtande tiltaka vert følgd opp, blir vurdering for omfang og verknad for vassfugl lite/inkje negativ.

Rapporten inneheld tilrådinga: «Særleg er det i området mellom Bukta og utløpsosen av Storeelva, det vil være uheldig å føre stien for nær vatnet». Likevel er ikkje dette rådet imøtekome i planframlegget. Grunngevinga for dette er at intensjonen med turveg kring Rotevatnet ligg i at han vert liggande nær knytt til vatnet. Etter vår vurdering skal ikkje ein intensjon med ein turveg gå framfor råd frå rapporten og regelverk i naturmangfaldlova.

Sakshandsamar oppsummerer ikkje korleis han vurderer at naturmangfoldet vert påverka sidan råda ikkje vert følgde, så vi må då gå ut frå middels negativ verknad.

I planomtalen pkt. 2.4 er det nemnt 9 raudlista fugleartar i området. I tillegg har vi i førre handsaming av saka sendt fotodokumentasjon og informasjon om ynglande oter i biotopen. Oteren er også raudlista, og Miljøfaglig utredning AS har unnlatte å sette denne på artslista. Vi reknar med dette kan ha samanheng med at det berre er bestilt ei vurdering av fuglelivet – såleis ei mangelfull bestilling.

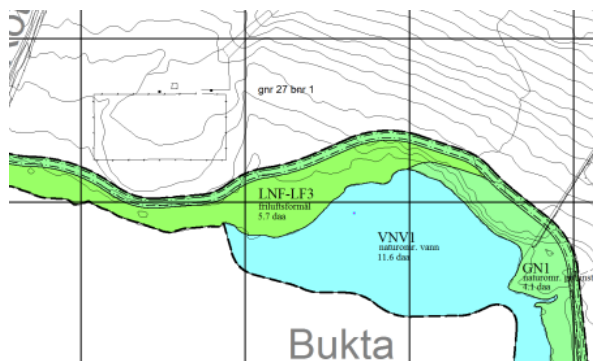
Av rettleiaren frå Miljøverndepartementet går det fram at reguleringsplanar som berører naturmangfald som eit utgangspunkt skal handsamast grundig. Desse vurderingane er blant anna avhengig av framtidig arealdisponering, kor mykje naturmangfald som vert råka, om tilstand i ein vannforekomst vert råka, og i kva grad det er raudlista artar eller verdifulle kulturlandskap i området. Vi meiner dette i høgste grad er gjeldande for planområdet.

Føre-var-prinsippet i Nml §9 er sentralt i denne saka. Forvaltninga har plikt til å reagere og gjere nødvendige grep når det er risiko for alvorleg eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Forvaltninga har også ei handlingsplikt der ein art eller naturtype går sterkt tilbake. I slike tilfeller må forvaltninga vurdere kva som skal gjerast for å unngå irreversibel skade på arten eller naturtypen. Dette er etter vår vurdering ikkje utført i handsaminga av turvegen.

I denne saka er det altså 10 raudlista artar i området, og likevel vurderer ein at intensjonen med turvegen er viktigare enn naturmangfoldet. I denne saka har også kommunen fått motstridande faglege råd, men valt å ikkje ta omsyn til Norsk Ornitologisk Forening i førre handsaming av saka. Dette er også kommentert av Fylkesmannen. I slike situasjonar vil det vere naturleg å tillegge føre-var-prinsippet i §9 meir vekt i saka, jf rettleiaren frå Miljøverndepartementet.

ALTERNATIV VEGTRASÉ

Vi saknar framleis ei vurdering av alternativ vegtrasé i planframlegget. Vi meiner dette er nødvendig for å unngå området ved Bukta. Ved å legge traséen på vår eigedom ovanfor ridebana kan ein redusere problemstillingane knytt til Bukta. Ein vil få litt motbakke – men vi trur ikkje dette er skadeleg for folkehelsa. Nedanfor er utsnitt frå planframlegget som viser at vegen går rett gjennom området Miljøfagleg utredning AS er mest opptatt av å ta vare på.

LANDBRUK OG KULTURLANDSKAP

Konsekvensane for landbruket er kommentert i fleire tidlegare klagar. Likevel unnlét ein å svare på problemstillingane i utgreiingane. Vegen vil i stor grad hindre framtidig landbruksdrift på dei 16 bruka langs vatnet. Dette er alvorleg, men tydelegvis ikkje viktig så lenge ein får realisert vegen. Nokre aktuelle problemstillingar som ikkje er drøfta er: Drikkevatt til dyra som nyttar Rotevatnet til vasskjelde, gjerdehald, grunder, vedlikehald av drengrøfter og bandtvang. Vi forventar gode løysingsforslag til desse utfordringane.

Det er også fleire moldholer i området som etter kva vi forstår er automatisk freda kulturminner. Dette er ikkje særskilt belyst i omtalen anna enn «Teke til vitande». På Rotevatn er det dyrkingsspor allereie frå før-romersk tid (tidfesta ved utgraving både ved Botnavegen og ved bygging på Åbakken, ved kjemperøysa). Det er ikkje tatt omsyn til dette i planen.

KONSEKVENSENTGREIING

Basert på tidlegare gjeldande forskrift såg ikkje Fylkesmannen eit direkte krav om konsekvensutgreiing, men han påpeika tydleg forvaltninga sitt sjølvstendige ansvar. No er tidlegare vedtak oppheva, og saka vert handsama på nytt. Vi går då ut frå at det er forskrift om konsekvensutgreiing gjeldande frå 1. januar 2015 som skal nyttast i desse vurderingane ved ny handsaming. Vi ber på nytt om vurdering av konsekvensutgreiing i saka.

ØKONOMISKE KONSEKVENSAAR FOR KOMMUNEN

Det vert lagt opp til vedtak utan at ein kjenner kostnadsramma for prosjektet. Vi ber dei folkevalde reflektere over kva framtidige kostnader vedtaket medfører. Slik berekning vert også levert i uttale frå annan part i saka.

Bjørn Magnar Rotevatn

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/151	Avd. utv
Løpnr.	Sks 1erste
29 JAN 2016	
Arkivnr. Vikebygda 26.01.2016	Planid
Klassering	2011009
Klassering S	

Tormod Utne/Audhild G. Rotevatn
Vikebygdvegen 200
6104 Volda

Volda kommune

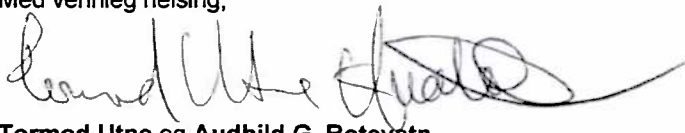
Høyringsfråsegn reguleringsplan turveg Rotevatnet, saksnr 2012/151

Vi har fleire vesentlege merknader, jfr klage av 23.07.2014, som enno ikkje er realitetshandsama av Fylkesmannen, då kommuna sjølv felte planen ved å bruke feil reguleringsføresegn. Desse står ved lag.

I denne høyringsrunda vil vi påpeike følgjande:

1. For det første er miljørapporten laga på feil premiss, då tiltaket som skulle miljøvurderast sitt omfang ikkje vart opplyst (Miljøfaglig Utredning AS har utgreidd "sti", ikkje seks meter breitt veganlegg med gatelys). Fylkesmannen har og påpeika denne kritiske svakheiten, om rapporten er dekkande for tiltaket. Konsulent Gaarder i MU stadfester faktisk denne uklårheita i epost av 15.10.2015, og sår ytterlegare usikkerheit om rapporten er dekkande: "...indirekte **antar** jeg nok at våre vurderinger også omfattet det en vanligvis oppfatter som en turveg,..." (vår utheving). Antakingar er ikkje nok, det er strenge krav til kunnskapsgrunnlaget i Naturmangfoldlova (NML). Om ikkje ein ny, uheldig miljørapport vert utarbeidd, vil dette garantert bli juridisk prøvd.
2. Det er kritiske manglar i sjølve naturutgreiinga, som gjer at tiltaket er i konflikt med kravet til kunnskapsgrunnlag etter NML Kap. II, § 8. Raudlista artar (virveldyr) har fast tilhald i våtmarksområdet på nordsida av vatnet og i vassdraga som vert kryssa av veganlegget, men **dei er unndrege artslista i miljørapporten**. Arten vert jamnleg observert og er dokumentert med m.a. foto. Dette er Volda kommune gjort merksame på, utan at dei tek omsyn til det. Grunneigarar og kjentfolk bistår gjerne i ei ny, objektiv kartlegging, jfr § 8 i NML. Om mangelen ikkje blir retta på kan det utløyse klagehandsaming hos Fylkesmannen, Sivilombodsmannen og dei delar av rettssystemet som ivaretek brot på miljølovar. Det er i NML lovfesta føre var-prinsipp som betyr at bevisbyrden for miljøforsvarlegheit ligg på den som vil gjere naturinngrepet. Når det manglar vesentleg kunnskap kan ikkje inngrepet bli tillate. Då sakshandsamar tinga rapporten, fekk konsulentane beskjed om "å fokusere på fuglelivet" (16.03.12). Også her har sakshandsamar lagt premiss for utgreiinga som gjer at rapporten inneheld alvorlege feil: truga dyreartar (VU) er definert vekk og blir ikkje sikra vern etter Bernkonvensjonen sine krav. Å aktivt sjå bort ifrå dokumentasjon om dette, er særleg alvorleg.
3. **Styr unna automatisk freda kulturminne**: På Rotevatn er det stadfesta dyrking av jord tilbake til førromersk tid (410-380 f.Kr), vi ber om at traseen vert styrt utanom dei hittil ikkje undersøkte moldholene aust for Rotevasselva (eldgamal teknikk for å utvide vekstsesong, inn mot "Den vesle istid" i mellomalderen). Desse er med all sannsynlegheit eldre enn frå 1537 og automatisk freda etter Kulturminneloven Kap II, § 4.c.

Med vennleg helsing,

Tormod Utne og Audhild G. Rotevatn
Komande drivarar av gnr. 27/12

Naturvernforbundet i Volda og Ørsta,
Lokallag av Norges Naturvernforbund.

3.02.2016

Volda kommune.

Vårt syn på planutkastet til turveg rundt Rotevatnet.

Etter vårt syn vil den store verdien turvegen vil få for friluftsliv og folkehelse, vege tyngre enn belastninga den vil få på natur og kulturlandskap.

I dei naturfaglege vurderingane støttar vi rapporten frå Miljøfagleg Utredning AS frå 2012. Den finn vi grundig og dekkjande.

Vi vil og støtte opp om dei avbøtande og kompensierende tiltaka i rapporten , og tek ikkje dei opp att her. Men vi vil legge vekt på forslaget om å trekke vegen lengre vekk frå vatnet ved Bukta.

Omsynet til fuglelivet i Bukta bør gjere det mogeleg å vurdere ei vegline i oppkant av ridebana.

Vi vil sterkt gå imot lyssetjing av turvegen. Kunstig lys vil hemme naturmøtet i vandrainga rundt Rotevatnet. Skumring, stjernehimmlen og måneskin kan lett forsvinne der det er kunstig belysning.

Det må komme fysiske hinder for motorisert ferdsel, og turvegen må i bredde og utforming få omlag same standard som turvegen mellom Årneset og Volda stadion.

Med helsing frå Naturvernforbundet i Volda og Ørsta.

Greg. Rotevatn
Botnavegen 5
6104 Volda
gregrotevatn@hotmail.com
Telf 97 56 30 12

Volda 2.februar 2016.

Volda kommune
Sektor for utvikling
Stormyra 2
6100 Volda.

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/151	Ans. UTV
Løpnr.	TORGSTE
04 FEB 2016	
Arkivnr.	
Klassering P:	
Klassering S:	

Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet. Arkivsaks nr. 2012/151

Merknader til planen.

Vi syner til våre tidlegare innsende fråsegner til saka. Skadeverknader og problem som turvegen vil føre med seg, har til no vorte «høvla» ned i sakspapira og nærast gjort til inkje. Problema har såleis ikkje «kome på bordet» og vorte drøfta i dei politiske organa.

Vi bed difor formannskapet/kommunestyret ta opp til drøfting problemområda vi vil peike på nedanfor, og kome med konkrete svar.

Kommuneplanen.

I Kommuneplanen, det viktigaste styringsdokumentet til kommunen, kan vi lese under «Langsiktig del, felles planføresetnader s. 4 : *Hovudmål og retningsliner for bruk av naturressursane :* *Målsetjing: Det er eit hovudmål for kommunen å ta vare på naturressursane, naturmiljøet og biologisk mangfald på ein slik måte at ein ikkje øyder føresetnader og livsgrunnlaget for framtidige generasjonar. «Føre- var» prinsippet ----*

Vidare finn vi under *Retningsliner: For arealbruken skal følgjande retningsliner leggjast til grunn: Dyrka og dyrkbar jord må vernast om. Inngrep i jordbruksareal for å ivareta andre samfunnsinteresser må gjerast med stor varsemd. Gjennom arealplanlegginga skal ein ta vare på kvalitetane i natur- og kulturlandskap og nærmiljø---*»

Korleis kan ein gangveg på nordsida av Rotevatnet «harmonere» med måla og retningslinene ovanfor, kva meiner formannskapet/kommunestyret?

Jordbruket.

Gjerdeplikt.

Dersom turvegen vert bygd, vil han skjere over alle bytelinene mellom gardsbruka og opne opp heile landskapet for beitedyr.

Vil Volda kommune ta ansvar for dette og, som avbøtande tiltak, syte for at fullgodt gjerde med naudsynte grunder vert sett opp og halde ved like?

Drikkevatn for beitedyr.

Turvegen vil, slik planen ligg føre, avskjere beitande husdyr frå drikkevasskjelda, Rotevatnet.

Vil Volda kommune syte for at det vert lagt opp drikkevatn som erstatning for den tapte drikkevasskjelda?

Drensrøfter.

Drensrøftene i kulturlandskapet gangvegen vil skjere av har, naturleg nok, avlaup til Rotevatnet.

Vil Volda kommune bere ekstrakostnadene turvegen vil føre til med omsyn til å halde ved like drensrøftene som går til Rotevatnet?

Rydningsrøysene.

For å kunne drive jordbruk på steinrik morenejord, som vi har i Vikebygda, må overskotsstein frå drifta deponerast på rydningsrøysene. Desse ligg i stor mon i strandsona av Rotevatnet. Vil Volda kommune gi garantiar for at rydningsrøysene, som kvart bruk har i strandsona, kan brukast i framtida om ein turveg vert bygd?

Moldholene.

Søraust for Ridebana på Vollane (27/1), nær vatnet, ligg Moldholene.

Moldholene dekkjer eit areal på fleire da og strekkjer seg frå vasskanten omlag 100m oppover i terrenget.

Moldholene er det jordstykket bøndene på Rotevatn, gjennom hundreåra, henta mold frå som dei brukte m.a. til å molde kornåkrane seint på etterm vinteren/våren for å kunne få starte våronna tidleg nok.

I dag kan vi sjå dette kulturminnet som «groper» i grunnen .Omfanget av molduttaket er så omfattande at det må ha vore i bruk i svært lang tid.

Etter reguleringskartet å dømme, kjem den planlagde turvegen i konflikt med Moldholene.

Dette kulturminnet har diverre «gått under radaren» til arkeologen som gjorde undersøkingane. Eg syner til rapporten s. 9 , punkt 5.2 underpunkt 2: *Det finnes nedgravinger langs Rotevatnet som er «moldhole» og de vart brukt til ca. 1940. Masser som var gravd og samlet i dette området ble dekket over veier å forebygge frysing.*

Sitatet ovanfor syner tydeleg at arkeologen har mistydd den informasjonen underteikna gav under synfaringa (Gregor Rotevatn er i dokumentet vist til som informant).

Det som står i rapporten om Moldeholene er ikkje rett.

Som fylgje av dette har Moldholene ikkje vorte granska av arkeologen.

Det ligg føre fleire arkeologiske rapportar som gir kunnskap om jordbruksdrift og busetnad på Rotevatn i førhistorisk tid:

Dokumentasjonen syner at det har vore jordbruksdrift for meir enn 2000 år sidan og at det må ha vore fast busetnad for meir enn 1000 år sidan på Rotevatn .

Med dette som bakgrunn er det , med stor overvekt, sannsynleg at deler av Moldholene er langt eldre enn året 1537 og såleis må vere eit automatisk freda kulturminne.

Sjå Lov om kulturminner (kulturminneloven): Kap II §3, §4 og §9.

Som vi har peika på ovanfor har Moldholene ikkje vorte«fanga opp» i den arkeologiske rapporten .

Dette mishøvet har Volda kommune , som tiltakshavar, plikt til å få retta opp.

Vil Volda kommune ta fatt i dette og syte for at naudsynt arkeologisk granskning vert utført ?

Eller vil formannskap/kommunestyre syte for at vegen vert lagt på nordsida av Moldholene?

Vi vonar no at formannskapet/kommunestyret vil ta fatt i dei utfordringane vi har peika på, og tek gangvegsaka opp til ny heilskapleg vurdering.

Mvh

Greg. Rotevatn

Herdis Rotevatn

Volda kommune
Utvikling

Stormyra 2
6100 VOLDA

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr	2012/151
Ltr	
Arkiv	Utv Ørsta
5 FEB 2016	
Arkivdel	Planid
Klassering P	2011009
Klassering S	

Saksnr	Løpenr.	Saksansvarleg	Arkiv	Dato
2016/171	1255/2016	NEDREKLEPP	Q21	04.02.2016

FRÅSEGNA FRÅ LANDBRUKSKONTORET I SAK 2012/151 VOLDA DETALJREGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET

Landbrukskontoret legg til grunn at areala nord/nordøst for Rotevatnet er eit stort og produktivt jordbruksområde som det er viktig å forvalte godt for framtida med omsyn til jordbruket.

Fråsegna har i rimeleg grad dokumentert dei landbruksfaglege interessene og den arealbrukskonflikt som kan oppstå ved anlegg av turveg Rotevatnet. Ein ber om at den landbruksfaglege fråsegna vert vektlagt i den politiske handsaminga for detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet.

Volda formannskap gjorde 08.12.2015 vedtak om å leggje ut detaljreguleringsplan for turveg Rotevatnet til nytt offentleg ettersyn. Planframlegget ligg ute med merknadsfrist 8.februar 2016.

Den 19.06.2014 eigengodkjende Volda kommunestyre detaljreguleringsplan for turveg Rotevatnet. Fylkesmannen oppheva kommunen sitt vedtak i brev av 02.09.2015.

I Fylkesmannen si oppsummeringa av klagegrunnane frå klagarane hadde ein m.a. med desse punkta knytt til landbruk:

- Manglande drøftingar med omsyn til negative konsekvensar for landbruket (adv. Bjørn Kr. Hove)
- Manglande avklaring av arealkonflikter (adv. Bjørn Kr. Hove)
- Behov for fagleg utgreiing i høve til landbruksinteressene, ikkje korrekt at aktuelle bruk er nedlagte (adv. Bjørn Kr. Hove)
- Manglande vurderingar av arealbrukskonflikt med omsyn til landbruksinteresser (Bjørn M. Rotevatn)
- Manglande utgreiing med omsyn til landbruksinteresser (Roy Inge Heltne)
- Etterlyser konsekvensutgreiing for jordbruket (Greg. Rotevatn)

Frå planomtalen i revidert plan (sitat frå tekst knytt til landbruk):

Pkt 2. Planområdet

Pkt 2.2 Landskap og vegetasjon, området sin bruk, innhald og tilhøve til omgjevnadane.

Planområdet består av landbruksareal med varierende bonitet og dyrkingsgrad. I hovudsak ein blanding av fulldyrka mark, blandingsskog med relativt høg bonitet, overflatedyrka jord, innmarksbeite samt einskilde område med jorddekt fastmark. Delar av planområdet omfattar og areal i Rotevatnet.

Pkt 2.6 Landbruk

På dei eigedomane som er berørt av planarbeidet er det i dag ikkje aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding. Dyrkamarka er til dels nytta til fôrproduksjon, dels til beite for husdyr/storfe. Dei områda som vert beita utgjer for ein stor del leigeareal knytt til gardsdrift annan stad i bygda. Delar av jordbruksareala i Vassbotnen er disponert til golfbane.

3.3 Innspel

13) Fylkesmannen i Møre og Romsdal

"Det må takast omsyn til landbruksinteressene ved utarbeiding av reguleringsplan for turveg Rotevatnet".

Fråsegn frå landbrukskontoret ved førre framlegg til plan, dagsett 05.06.2012:

Landbruksfagleg vurdering:

Området turvegen er planlagt å gå gjennom har stort potensial for rasjonell jordbruksdrift. Heilt frå Heltneelva og til Botnasanden er jorda dyrka eller dyrkbar. Opp til fylkesvegen/Rotevatn skogsveg er dette difor eit område som bør skånast mot omdisponering. Få av eigedomene har no sjølvstendig jordbruksdrift, men areala er bortleigde og nytta til slått og/eller beite. Det er gledeleg at fleirtalet av grunneigarane viser i uttalene sine at dei ser det som viktig at det i framtida skal vere lagt til rette for jordbruk i området. I tillegg til verdien området har som produksjonsareal for landbruk, har det og verdi som sentrumsnært kulturlandskap.

Omsyn til jordbruksdrift:

Mykje av arealet kan ha jord som høver til ulike åkerproduksjonar. Med gjeldande rammevilkår er det likevel produksjon av gras til slått og beite som er aktuelt. Det er då vesentleg å leggje til rette for drift av samanhengande areal. Arealet nedanfor turvegen vil vanskeleg verte drivverdig. Det er difor viktig også av arealøkonomiske omsyn at vegen vert lagt så nær ned mot vatnet som muleg. For beitebruken er sjølv sagt gjerdehaldet viktig. Gjerdeplikta langs vegen må klargjerast, og dersom denne fell på grunneigarane må dette kompenseras. Beitedyra må ha tilgang på nok, godt vatn i beitet. Der Rotevatnet har vore vasskjelda må dette erstattast.

Omsyn til kulturlandskap:

Ein viktig del av arbeidet med å leggje til rette for vern og bruk av kulturlandskapet er å gjere det tilgjengeleg for ålmenta. Slik sett vil turvegen vere positiv. Det er viktig at vegkroppen vert lagt fint i terrenget og at fyllingar/skjeringar vert minst muleg og med stabil skråning. Dersom dette ikkje er muleg må det vurderast natursteinsmurar. Det må takast omsyn til verdifulle element i kulturlandskapet som t.d. steingardar og naust."

Fråsegn til nytt framlegg til detaljreguleringsplan for turveg Rotevatn, revidert 25.11.2015:

I den førre fråsegna som gjev ei god beskriving av landbruket og landbruksinteressene i området. Når ein no legg fram ein revidert plan og då landbruksforvaltninga i ettertid er omorganisert finn ein det naturleg å kome med ei fornya/supplerande fråsegn.

Landbruksfagleg vurdering:

Området turvegen går gjennom har stort potensiale for rasjonell jordbruksdrift. Området er sydvent med rikt jordsmonn, god bonitet og høveleg helling. Areala som ikkje alt er oppdyrka er dyrkbare. Som sist har ein både sjølvstendig drift og areal som vert drive som leigejord. Dagens landbruksføretak er avhengige av leigejord, og dei fleste føretaka har meir leigejord enn eigd jord. Det er ingen ideell situasjon men diverre eit vilkår for å få økonomi i jordbruket. Uavhengig av kven som er drivar kan vi stadfeste at jordbruksareala i området er i drift. Pr. i dag er det 7 ulike føretak som har drift her. Det vert feil når ein i planomtalen omtalar at det *ikkje er aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding*. Ein har her tradisjonelt drift med beiting av sau, storfe og hest, i tillegg til at store delar av areala vert brukt til fôrproduksjon. Areala gjev med andre ord produksjon av kjøt frå sau/storfe og grovfôr.

Omsyn til jordbruksdrift:

Jordbruksareala vert brukt som beite eller til fôrproduksjon. Veglina er i hovudsak lagd i kanten av jordbruksareala, men nokre stader kan den skjere av mindre areal. Vegen vil gå langs areal med beitedyr/landbruksaktivitet. Forhold som må takast omsyn til og vurderast nærare er t.d.: drikkevatn for beitedyr, drenggrøfter som kryssar veglina, tilkomst til areala sør for veglina, gjerdehald, gjødsling med husdyrgjødsel, m.m.

Landbrukskontoret meiner at desse punkta må takast omsyn til i planforslaget :

- a) Ein føreset at planen kjem nærare inn på korleis ein vil sikre drikkevatn til beitedyra som no hentar dette i vatnet (vasspostar).
- b) Ei rekkje stader går drenggrøfter som vil krysse veglina. Desse må sikrast mot skade, i tillegg til at ein må supplere med nye stikkrenner.
- c) Landbrukseigedomane må sikrast tilkomst til areala på nedsida av turvegen.
- d) I dag utgjer vatnet eit naturleg gjerde. Dette må erstattast med gjerde langs vegen.
- e) Jordbruksareala vert/kan verte gjødsla med husdyrgjødsel. Her må brukarane av vegen respektere at vegen går gjennom eit jordbruksareal.

Omsyn til kulturlandskap:

Vegen vil gå gjennom eit viktig kulturlandskap med dyrka jord og beite. Klima gjer at ein i beita har varmekjære lauvtre som mange stader gjev fine jordbrukslandskap. Det må takast omsyn til verdifulle element i kulturlandskapet som steingardar, rydningsrøyser, naust, mv. Vegen må og byggjast slik at det vert gode overgangar mot tilstøytande jordbruksareal slik at ein ikkje får ulemper knytt til drift av jordbruksareala.

Liv Bente Viddal
seksjonsleiar

Roger Nedreklepp
fagansvarleg skogbruk

Høyringsuttale PLANID 2011009

Viser til mottekne dokument om vedtak av PLANID 2011009 Turveg rundt Rotevatnet som har blitt lagt ut for nytt offentleg ettersyn. Underteiknande etterlyste eit kostnadsoverslag på vegen sist denne saka var ute på høyring. Det er viktig at dei folkevalde og innbyggjarane i kommunen får vite kva vegen faktisk kjem til å koste. Vi er alle kjende med at Volda kommune har økonomiske utfordringar og er avhengig av å gjere rette prioriteringar av midlane.

I framlegget til Detaljreguleringsplan (planid 2011009) er det i punkt 4.15 teke inn eit avsnitt om økonomiske konsekvensar og vegen er stipulert til å koste 6,9 million kroner. Dette svarer til ein meterpris inklusive bruer på 2875 kroner. På side 21 under punkt 4.3 er det laga ei skisse over normalprofilen på vegen ein ser føre seg å bygge. Utbyggjar har tidlegare argumentert for at vegbanen må vere om lag 3 meter brei, grunna behov for tilkomst med brøyte- og vegvedlikeholdsutstyr. Dersom ein held fast ved at vegen skal vere mogleg å nytte med tradisjonelt lettare vegvedlikehaldsutstyr (for eksempel traktor) og at vegen skal byggast som skissert i teikninga som syner normalprofilen er ein pris på kroner 6,9 mill, tilsvarande 2875kr pr meter ein utopi.

Underteiknande jobbar med anbudsrekning på veg/vegdrift dagleg i rolla som innkjøpsdirektør i Mesta as. I samarbeid med Dagfinn Rotevatn, byggeleiar i Statens Vegvesen med svært lang fartstid innan bygging og kalkyle av veg har vi gjennomført ei grovkalkyle på vegen basert på den input som er tilgjengelig i plandokumentet og tatt høgde for at vegen skal være køyrbar for lettare vegvedlikeholdsutstyr. Det er også tatt høgde for bruk av pullertbelysning som tilrådd i reguleringsføresegnene. Kalkylen basert på normalprofilteikning i plandokumentet med merknadar for kvar prosess er vedlagt dette brevet slik at alle tal kan kvalitetssikrast. På lik linje med utbyggjar har kostnadar knytta til grunnverv og kompensasjon til grunneigarar ikkje blitt tatt med i reknestykket.

Som det framgår av vedlegget er ei nøktern kalkyle for vegen på 14,3 mill (inkl mva), dette svarar til ein meterpris på 5976 kroner inklusive bruer. Årlege drift og vedlikeholdskostnader av vegen kjem naturlegvis i tillegg.

Som skattebetalar til Volda kommune saknar eg eit sterkare fokus på økonomien og fokus på realisme i forhold til faktiske kostnadar før prosjekt som dette vert

trumfa igjennom/oppstarta. Det høyrer med til historia at ein nesten parallelt med turvegen som ein no vurderer å bygge har ein flott og belyst gangveg når den vedtekne Botnavegen vert bygd om kort tid slik det har kome lovnadar om.

I saksdokumentet datert 08.12.2015(arkivsak 2012/151) er det på siste side tatt med eit avsnitt om økonomiske konsekvensar. I dette avsnittet går ein i stor grad vekk i frå ei strukturert og heilheitleg utbygging av vegen som er skissert i planomtalen. Det vert vist til at det viktigaste er å sikre seg grunn/areal og deretter kan ein ta resten stegvis. Dette vil være å halde innbyggjarane, inklusive grunneigarane for narr då ein går vekk i frå premissar knytta til ivaretaking av eksisterande næringvirksomheit (hovedsak jordbruk), miljø og dyreliv, og ivaretaking av universell utforming for å nevne nokre få. All erfaring tilseier at ei stegvis utbygging sjeldan er den rimeligaste løysinga for ein utbyggjar.

Mvh Paul Robert Rotevatn

Turveg Rotevatnet, merknader fra innehaver av 27/4

Merknader til nevnte sak.

Jeg stiller spørsmål om det er avklart om det er tursti eller turveg som det planlegges- opprinnelig var det vel en fortsettelse av turstien langs elva ned til sentrum som var planlagt.

Jeg har fått høre at eierne av gårder på nedre Heltne leier bort grunn til denne stien for en lengre periode-hvorfor er ikke dette foreslått for grunneierne lenger fremover?

En løsning slik den er foreslått fra saksbehandlers side, med båndlegging av arealet mellom en eventuell sti eller vei langs vannet og ned til vannet er totalt uaktuelt å godta. Dette fordi det er et unødvendig tiltak som vanskliggjør grunneiers bruk og disponering av arealet. Dag Bratteberg leier nå jorda på mitt bruk og har søkt om tilskudd til å gjerde inn området mot Rotevatnet til kulturbeite og det vil fremover bli ryddet opp i kratt etc. Det er uaktuelt å godta at et eventuelt husdyrhold skal bli vanskliggjort ved et gjerde på oversiden av en eventuell vei eller tursti. Skal en vei eller tursti anlegges må det utarbeides alternativer der en tar hensyn til fortsatt husdyrhold langs vannet. Det er ikke ville dyr en har med å gjøre og dyr og mennesker må kunne ferdes fritt i samme område. At dyrene forblir på sitt beite kan sikkert løses ved benytte trapper/grinder etter Engelsk mønster. Ved at en ikke omdisponerer grunnen, mellom veien/turstien og Rotevatnet så unngår en problemet med naustbygging og fremtidig vedlikehold av disse.

Det synes som saksbehandler i liten grad har forsøkt å komme grunneierne i møte ved tidligere saksgang, kan det være at det fra dennes side har gått så mye prestisje i saken at en ikke makter å se på løsninger som både ivaretar turfolkets ønske og grunneiernes ønsker.

Mh
Geir K Rotevatn

Friluftsforeninga Volda (FFV) ønskjer å gi følgande innspel til reguleringsplanen turveg rundt Rotevatnet:

FFV ser på turvegen rundt Rotevatnet som ei viktig lavterskel friluftsf- og folkehelseiltak. Området ved Rotevatnet (Volda stadion- Årneset-Rotevatnet) er eit område som etterkvart har tilbod om mange ulike aktivitetar, både for organiserte og uorganiserte og for innbyggjarar i alle aldrar. Dette bør vere eit område ein utviklar vidare. Det ligg også nær bebyggelse slik at svært mange har lett tilgjenge. Turvegen vil vere eit viktig supplement til området,- ein vil kunne ferdast fritt utan biltrafikk og på ein turveg tilnærma utan stigning. Vi trur turvegen vil føre til at området vert endå meir brukt. Eit slikt aktivitetsområde og med ein turveg som går langs vatnet er er svært viktige kvalitetar for ein tettstad som Volda, og ikkje minst: eit viktig friluftsf- og folkehelseiltak.

Mvh Friluftsforeninga Volda v/styret

www.friluftsforeninga.no

Volda kommune
Sektor for Utvikling
Stormyra 2
6100 Volda

Sendt pr e-post til: postmottak@volda.kommune.no

07.02.2016

Merk: arkivsaknr 2012/151

Detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet – høyringsuttale frå gnr 27, bnr 10

I tilsendt skriv merkar eg meg at det er framheva at planen inngår i eit LNF-F område. Eg vil framheva og fasthalde at det er L'en (for Landbruk) som må prioriterast i området. Eg merkar meg også at det vert framheva at planen omhandlar fastlegging av arealformål. Eit slikt inngrep i arealet kan ikkje omhandle berre arealmessige problemstillingar. Gjer ein det, vil ein kome til å undervurdere kraftig mellom anna brukskonflikter. Derfor må ein slik plan sjå lenger enn til arealdisponering.

1 Planprosessen

Planleggande eining har bestemt seg i utgangspunktet og for lenge sidan for kva som er rett utfall av planlegginga. Rett nok har kommunen ei open og imøtekomande innstilling, så interessentar har fått uttale seg på fleire måtar og ved fleire høve. Realiteten er likevel at planleggande mynde har bestemt seg for kva for eit argument som veg tyngst. Alle innvendingar og motargument vert tolka i dette perspektivet. Same kva argument vi framfører, så kan planleggande mynde hevde at deira argument veg tyngre. Det tilsende materialet til denne høyringsrunden er ikkje oppdatert i eitt og alt. Til dømes er ikkje punktet 1.5 Handsaming oppdatert. Det adderer seg opp til mitt inntrykk av at ein tenker utfallet er gitt, vi skal berre gjennomføre prosessen først. At Fylkesmannen har tulla oss inn i ein uviktig formaldiskusjon i prosessen, brukar eg ikkje tid på.

Sakshandsamar vil melde tilbake til besluttande mynde at planprosessen er gjort og gjort etter boka. Fordi konklusjonen egentlig er flagga i utgangspunktet, så meiner eg planprosessen ikkje framhevar konfliktene godt nok og ikkje vektar argumenta godt nok. Etter mitt syn er landbruket sine interesser, behov og brukskonflikter bagatellisert i planarbeidet.

2 Planområdet

Det området som planen grip inn i er eit landbruksområde. Då er det svært ulogisk å lage eit planområde som går på tvers av strukturen i landbruksområdet og som avgrensar seg til eit utsnitt av landbruksområdet. Har planleggande mynde bestemt seg i utgangspunktet for at dette ikkje lenger er landbruksområde? I så fall er eg usamd. Dette er landbruksområde og skal vere landbruksområde.

Landbruksområdet i denne delen av bygda er utsett for press. Frå vest pressar utbyggingsinteresser på. Frå aust pressar fritidsinteresser på representert ved golfbane og hestesportanlegg. Frå nord pressar utbyggingsinteresser på, men er foreløpig greitt avgrensa av bygdevegen. Alle desse pressar på med sine klattvise reguleringsplanar eller utbygging med manglande reguleringsplanar. No pressar fritidsinteressene på også frå sørsida, også dette med ein klattvis reguleringsplan. Det vi treng for dette området er ei samla vurdering av korleis landbruksområdet skal disponerast framover.

Vi vil ikkje ha klattvise reguleringsplanar som et opp landbruksområdet sakte, men sikkert. På lenger sikt og for området sett i heilskapleg perspektiv, er det dette som skjer med ein slik plan. Meiner nokon at området ikkje lenger skal vere landbruksområde, så må ein ha mot til å stå fram og seie at det er heilt greit at landbruksområdet vert regulert vekk bit for bit. Planleggande og politiske mynde må innsjå at seier du ja til det eine tiltaket og den eine tiltakshavaren, så blir det vanskeligare å seie nei til den andre og den tredje.

Eg vil også nemne at når planområdet grensar til ei stor golfbane og eit stort hestesportanlegg, som begge må reknast som fritids-/friluftaktivitetar, så finn eg det pussig og kortsiktig at ikkje planområdet inkluderer i det minste desse to anlegga.

Sakshandsamar vil forklare besluttande mynde at planstrukturen er på plass, kommunedelplanen ligg der som tidligare, planlegginga er gjort og prosessen er gjort etter boka. Etter mitt syn tek ikkje planen og planområdet reelt sett inn over seg at dette er eit landbruksområde. Ein bagatelliserer det aktive landbruket i området og omdisponeringa av landbruksareal som i realiteten skjer i området. Politiske mynde bør sjå dette momentet og returnere planen med beskjed om å utvide planområdet til å gjelde heile området mellom Rotevatnet, Botnavegen/Vikebygdvegen og vest til Heltneelva.

3 Landbruksinteressene

Landbruket er dessverre på defensiven for tida. Det er synd at ein i planprosess og planområde også skal la denne defensive haldninga til landbruk få råde. Dette vert kraftig forsterka av at fagmynde i kommunen også ser ut til å bagatellisere landbruket i området. Ser det nye sammenslåtte landbrukskontoret med Ørsta sameleis på saka i dag også? I punkt 2.6 Landbruk i plandokumentet står det at det ikkje er aktiv landbruksdrift («i tradisjonell forstand») på eigedomane. Dette er direkte feil, og eg undrar meg over kva ein meiner med «i tradisjonell forstand». På mitt bruk er det like aktiv drift som tidligare. Rett nok leiger eg vekk jorda til ein som driv aktivt jordbruk, men «aktiv landbruksdrift» kan ikkje vere definert av at det er eg eller den som til ei kvar tid eig, som driv det. «Aktiv landbruksdrift» er definert av aktiviteten, ikkje kven som eig der. Det er ei gåte for meg korleis ein snur dette til at det ikkje vert drive aktivt landbruk i området.

Den foreslåtte turvegen ligg i randsona av landbruksområdet. Det er kanskje ein av grunnane til at ein overser landbruksinteressene og brukskonfliktene med landbruket. Landbruk er ikkje berre slåttemark, traktor og stort utstyr. I vårt tilfelle er beitedyr sentralt og har alltid vore det i dette området. Planen peikar på dette, men viser i realiteten ikkje korleis brukskonflikta med beitedyr skal løysast. Beitedyra er store og vennlige, men urbane friluftsmenneske går ikkje nødvendigvis så godt sammen med dei. Derfor må avgrensingane mellom brukarar takast skikkelig på alvor. I tillegg er det faktisk slik at når ein avgrenser (gjerder inne), så skaper ein nye problem. Det er berre eit spørsmål om tid før nokon lar ei grind stå open og dyra kjem seg ut. Ein flokk dyr på nokre hundre kilo kvar vil kome til å bevege seg langs turvegen. På grunn av gjerda vil dei ikkje så lett kome seg nokon annan stad.

Store beitedyr treng også store mengder vatn, det monnar ikkje med ei bømte i ny og ne. Tilgangen må vere stor og kontinuerlig, og vatnet må vere godt, så her er tilgangen vi har til vatnet unik. Sjølv på vårt kant av landet, er det på sommarstid heilt vanlig at nede i vatnet er einaste tilgangen på skikkelig drikkevatt for dyra. Ein kan teoretisere om andre løysingar på behovet for drikkevatt for dyra, men dette blir berre tull og ressursløsing når vatnet alltid har vore der og fortsatt vil vere der. Denne tilgangen må oppretthaldast for beitedyra i området.

Landbruk er elles ein arealkrevande aktivitet. Vi har alltid nytta arealet mot vatnet som ein del av det samla landbruksområdet. Det ein i dag syns er idylliske område, er kanskje ei steinfylling frå den tida området ovanfor vart dyrka opp. Slik har vi nytta området til å legge frå oss på, og til å hente frå, når vi har hatt behov for det. Sand til ymse formål har vi også gjort oss nytte av i tidligare tider. Og vi har laga nye sandstrender når vi har reinska opp ei grøft eit stykke oppover. Samspelet har vore og er godt.

Vi registrerer at planen ønsker å avskjere vår bruk av området ved vatnet. Sjølv om det er tatt atterhald om bruk for landsbrukformål, så inneber planen sin måte å løyse dette på i praksis som ei avskjering. Dette vitnar om at ein vektlegg for lite samspelet og korleis heile landbruksområdet vert nytta. Dette kan vi vanskelig akseptere så lenge vi snakkar om eit landbruksområde.

Vi har alle lett for å verte kortsiktige, lett for å sjå berre vår eigen tid, og ikkje minst har vi lett for å vektlegge tyngst kva som lønner seg akkurat no. Eg syns det er synd at kommunen, som skal sette arealbruken inn i eit heilskapleg og langsiktig perspektiv, bagatelliserer landbruksinteressene og overser brukskonfliktene slik det vert gjort i denne planen. Når slike brukskonflikter skal løysast, må ein ta utgangspunkt i kven som kom først. Landbruket var her og har ikkje bedt om å få denne avskjeringa av området.

Sakshandsamar vil forklare besluttande mynde at planstruktur og -prosess er på plass og landbruksinteressene har vorte høyrde. Problemet er at sakshandsamar framstiller landbruket som nærast ikkje-eksisterande og brukskonfliktene som minimale. Besluttande mynde bør returnere planen med beskjed om at det må revurderast om landbruksområdet skal disponerast på denne måten og forvitre sakte, men sikkert.

4 Privat eigedomsrett

Vi har eigd dette området i nokre hundre år. Slik planen er utforma vil vi i praksis miste råderetten over området. Eg veit godt at motargumentet er at det ikkje vil skje. For den som set seg inn i saka, vil ein likevel forstå at det er det planen legg opp til i praksis. Vi vil ha same rett til å vere i området som alle andre, naturlegvis, men vil i praksis ikkje kunne vere der eller gjere noko der som ingen andre kan. Å definere området som friluftsområde er storsamfunnet sin litt avanserte måte å annektere eit område utan å gjere opp for seg. Samtidig kan kommunen i ein kvar samanheng hevde at det er nokon andre som eig området. Dette er naturlegvis vanskelig for grunneigar å akseptere.

Dersom ein meiner at interessene for å få gjort tiltaket er så stort at det er nødvendig å ta frå grunneigar råderetten til området og ansvaret for området, så får ein ha mot nok til overta ansvaret for området også. Vi ser mange eksempel på at kommunal eigedom forfell. Etter mitt syn er ein tent med å ordne dette på ein måte slik at private har eigedomsretten. Då må ein også ha fridomen og ansvaret. Ingen vil ha ansvar for noko som ein ikkje har fridom til å ta vare på.

5 Privat rekreasjon

Området er på mange måtar ein utvida del av vår hage. Vi er vane med dyra og lever greit saman med dyra når vi brukar området. Plandokumentet neglisjerer så glatt retten til det private rekreasjonsområdet, at det brukar eg ikkje tid på å argumentere for. Vi har denne muligheita og denne retten i dag. Vi deler den gjerne, mykje og med mange, men vi vil ikkje miste den. Som vanlig, nær sagt, registrerer vi at private rettar blir vegde og funne for lette, til og med neglisjerbare, samanlikna med ålmenta sine interesser.

6 Konkrete planmoment

Dersom ein vil tillate at landbruksområdet vert delt opp og at landbruksområdet forvitrar sakte, men sikkert, så må ein i det minste gjere følgjande endringar i plandokumentet:

- 1) **Beitedyr på gnr 27, bnr 10;** beitedyr må ha kontinuerlig tilgang til vatn. Eg ber difor om at det på 27/10 vert regulert inn ein kulvert som vert dimensjonert slik at dyra kan gå gjennom/under vegen og ned til vatnet. Terrenget rundt den elva som er midt på eigedomen er slik at det ligg godt til rette for å gjere dette. Tiltaket inneber også at det må gjerdast med gode gjerde på begge sider av turvegen i dette området.
- 2) **Gjerdeplikt;** eg vil at kommunen sin gjerdeplikt skal inn i reguleringsplanen. Det er kommunen som vil gjennomføre eit tiltak og som sjølv sagt har gjerdeplikta. Eg veit også at eg blir møtt

med motargumentet at dette skal takast i prosessen med grunnavståing, men det vil ikkje eg. Dette er akkurat den måten planprosessar driv med bondefangeri; ein får vite at dette skal kome seinare. Når ein kjem til «seinare», så har ein blitt spelt ut. Det er kommunen som skal ha gjerdeplikta, gjerdet skal vere dimensjonert og vedlikehalde for å halde dyra innanfor beitet, og ansvaret for det skal stå i reguleringsplanen.

- 3) **Ferdsle langs turvegen**; turvegen vert lagt på den delen av arealet der det høver best å bevege seg på tvers av eigedomen. Det skal derfor spesifiserast i reguleringsplanen at vi har rett og muligheit til bevege oss med traktor langs vegen så langt vår eigedom strekker seg. Dette inneber også at på vår eigedom, 27/10, må vegen vere brei nok til ein traktor, og gjerdeplikta må inkludere plikt til å halde minimum 2 grunder på begge sider langs vår eigedom. Ei grind i eine enden er ikkje tilstrekkelig fordi ein ikkje kan bevege seg på tvers av området med traktor nedom vegen. Subsidiært kan ein vurdere å bygge kulverten (ref pkt 1) så høg at den køyrast gjennom med traktor. Husk, gode lesar, at vi har ikkje bedt om dette tiltakte. Det er kommunen som vil legge denne hindringa gjennom vårt område.
- 4) **Drenering**; deler av området er vasstrekt fordi det myrlendt. Andre deler er vasstrekt fordi dyrkingsgrøfter endar akkurat i det området vegtraséen er tenkt lagt. I dag løyser naturen og fallet i terrenget dette. Ein veg vil avskjære fleire av dagens naturlige og tilrettelagde dreneringar. Dette er ikkje uløyseleg, men det må gå klart fram av plandokumentet at alle endringar i terrenget som inneber vassproblem er kommunen sitt ansvar. Dette inkluderer også at avløp frå ny drenering ikkje vert plassert på min eigedom utan å gå heilt i vatnet. Også her vil motargumentet vere at dette skal takast «seinare». Nei, det skal ikkje det. Ansvaret for dette skal plassert no.
- 5) **Detaljreguleringar**; I reguleringsplanar er det ein sterk tendens til å ville regulere «den gode smak». Takvinklar, takdekke, veggjar og slike detaljar endrar seg over tid. Det må vere rom i reguleringsplanar til å kunne utforske og utvikle kva som er god smak. Eg gir ikkje konkrete endringsforslag, men oppmodar til at ein vurderer kor snevre rammer det egentlig er naudsynt å ha i reguleringsføresegner og i dette nye, artige omgrepet «retningsliner».

7 Er dette rett prioritering?

Kommunen har store økonomiske utfordringar. Kommunesammenslåing(ar) endrar neppe dette. Som grunneigar i området ser eg det ikkje som mi oppgåve å halde orden på kommunale budsjett, men denne turvegen vil verte svært kostbar. Det forbausar meg ikkje om vi er over 10 mill kroner for dette prosjektet. Eg betalar gjerne min skatt, men som innbyggjar ville eg ikkje like at dette blir prioritert føre endå viktigare basisoppgåver. Sakshandsamar argumenterer for at det er store tilskot å få til slike prosjekt. Men kven skal betale dei kanskje 50% som Staten ikkje betalar då?

Det er viktig å kome seg ut i naturen, for alle grupper av folket, og kommunen har ansvar for å tilrettelegge for dette. Ein turveg langs nordsida av Rotevatnet vil naturlegvis verte eit fint slikt tilbod. Den vil ligge fint i terrenget og inngrepa som vil krevast i naturen, frå eit natur- og miljøperspektiv, er etter mitt syn handterlige. Trass i dette, så meiner eg at brukskonflikten med landbruksområdet er undervurdert i planprosess og plandokument. Eg ber om at det igjen vert vurdert om det i eit langsiktig og heilskapeleg perspektiv er rett å la dette gode landbruksområdet verte redusert frå alle kantar. Her er det ikkje snakk om at enkeltsaker som denne vegen åleine er avgjerande. Summen av alle inngrepa mot landbruksområdet er det som over tid er øydeleggande.

Dersom kommunen framleis konkluderer med at planen må vedtakast, så ber eg om at mine innspel til endringar i planen på gnr 27 bnr 10 vert tekne omsyn til.

Med venleg helsing

Sindre Rotevatn

vert sendt via e-post postmottak@volda.kommune.no

Volda Kommune,
Sektor for Utvikling v/Torgeir Stensø
Stormyra 2
6100 Volda

München, 07.02.2016

**Gjeld melding om Politisk vedtak. Nytt offentlig ettersyn - Detaljreguleringsplan Turveg Rotevatnet.
Arkivsak 2012/151. Arkivkode 2011009.**

Eg har lese gjennom planen og vedlegga og vil gjerne fremje mi meining, og ønskjer at mine punkt blir omfattande svara på og tekne alvorleg denne gongen av Kommunestyret, Formannskapet og ordføraren. Eg legg difor ved alle tidlegare innsende dokument. I dette brevet legg eg fram nokre punkt som eg spesielt vil peike på, og eg synst bør prioriterast.

1. Er Arbeidet med Botnavegen sett i gang? Kvifor er det ingen framgang der? Har kommunen brukt opp all kapasitet (både personal og økonomi) på å kaste bort pengar på ein turveg? Kommunen lova at Botnavegen skulle prioriterast. Kvifor har det ikkje skjedd noko syneleg her enno?
2. Når kjem Kommunen til å betale det den er skuldig – (sakskostnadane som vart kravde frå Advokat Hove for grunneigarane innan fristen i 2015)? Kvifor starta kommunen prosessen på nytt før den har gjort opp for seg frå siste omgang?
3. Kva kostar heile planarbeidet og omsetjinga av planen? Korleis vil Kommunen finansiere dette? Korleis vil kommunen erstatte krav frå grunneigarane – (det blir mest sansynleg ikkje aktuelt med løysningar for kvar enkelt)?
4. Kva kostar vedlikehaldet av denne stien/vegen? Kva er kalkulasjonen av dette?
5. Kor stort er arealet som blir berørt av planframlegget – (vennligst oppgje totalt areal i m²)?
6. Eg kan ikkje sjå at kommunen har forandra på Planomtalen til "Detaljreguleringsplan Turveg Rotevatnet" sidan 2012 bortsett frå at nausretten har vorte teken bort. Har Kommunen tenk å overføre planleggingsarbeidet til fagfolk med kompetanse innanfor slikt planleggingsarbeid og koordinasjonsarbeid?
7. Eg ønskjer endeleg klarlegging om det til slutt er snakk om ein "Sti" eller ein "Veg".
8. Eg protesterer imot at det blir etablert eit ekstra "Friområde" på grannen sin grunn (gnr 27/bnr 7). Her har eg aldri blitt høyrte! Dessutan må trasévalget for vegen revurderast og fjernast minst 40m frå vasskanten.
9. Eg kan ikkje sjå at planen frå 25.11.2015 er ny og ønsker ein verkeleg ny detaljreguleringsplan, der det er tatt med svar på alle spørsmål som er blitt stilte tidlegare av alle berørte partar og viser til vedlagde dokument, spesielt "Innspel+Merknadar+Protest til Planframlegget PLANID 2011009-Reguleringsplan Turveg Rotevatnet-Offentleg Ettersyn-Sak 191_12 Monika November 2012". Her har eg enno ikkje fått tilstrekkeleg svar på alle mine spørsmål.
10. Korleis sikrar Kommunen naturvernkrava når det gjeld raudlista arter som er berørte (t.d. vipe og oter)?
11. Planen er i strid med stortingsmeldinga om friluftsliv. Planen er i strid med fleire overordna planer, mellom anna Kommunedelplanen for Volda sentrum. Planen grip i urettmessig form inn i landbruksareal (dei løysningane som har vorte framlagde er utilstrekkelege).
12. Tek dei kommunale myndighetene og ordføraren på seg ansvaret for dei store negative verknadane som "Tiltaket turveg på nord og austsida av vatnet" har for denne og komande generasjonar? Og korleis vil dei overta dette ansvaret?

Eg håper at merknadane mine kan vere til nytte, og eg ser fram til at planen til slutt blir lagt til side og ikkje vert vedteken.

Med vennleg helsing

Monika Heltne Poehlmann-Kairies

Volda og Dalsfjord bondelag
v/Erlend Koppen
Koppevegen 87
6133 LAUVSTAD

Volda Kommune
Utvikling

**Høyringsuttale frå Volda og Dalsfjord bondelag
DETALJREGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET**

Styret for Volda og Dalsfjord bondelag handsama saka i styremøte 02.02.2016.

Volda og Dalsfjord bondelag ser positivt på utbygging av turvegen rundt Rotevatnet. Turvegen vil ha stor verdi for mange og vil i liten grad gå utover landbruksdrift.

Det er likevel viktig at vegen vert lagt så nær vatnet som mogeleg, for ikkje å dele opp eigedomane meir ann naudsynt. Der det eventuelt er beitebruk, er det viktig med godt samarbeid med jordeigar og at det vert gjort avtalar om gjerdeansvar, grunder og eventuelt alternative drikkevasskjelder for beitedyr

2.februar 2016

Styret for Volda og Dalsfjord bondelag
v/leiar Erlend Koppen

Volda og Ørsta Bonde- og Småbrukarlag
v/leiar John Inge Leira Bjøringsøy
6190 Bjørke

johningen@gmail.com

Volda kommune
Stomyra 2
6100 Volda

Leira, 07.02.16

Merknader til detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet, sak 2012/151

Volda og Ørsta Bonde- og Småbrukarlag (heretter småbrukarlaget) deler synet til lokalt landbruksmynde og fleire grunneigarar om at området berørt av reguleringsplanen består av verdifulle jordbruksareal. Både som beite- og jordressursar for samtidige og framtidige drivarar, men òg spesielt som representant for den hardt pressa kulturlandskapstypen sentrumsnært landbruk. Dette er verdiar som vert stadig viktigare og kommuna trekk sjølv fram desse sentrumsnære jordbruksareala som viktige delar av dei grønne lungene i sentrum.

I reguleringsplanen sitt punkt 2.6 skriv ein "*På dei eigedomane som er berørt av planarbeidet er det i dag ikkje aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding*". Småbrukarlaget stillar spørsmålsteikn til korleis ein definerer "aktiv landbruksdrift i tradisjonell tyding", då det er driveplikt på eigedomane og dei som ikkje vert drivne av eigar er leigejord. Dessutan har dagens driftssituasjon mindre å seie for verdien av inntakte jordbruksareal i framtida.

Bygging av ein slik veg som skissert i planforslaget vil medføre ulemper for jordbruksdrift. Vegen vil vanskeleggjere vedlikehald og etablering av drenering på området. I tillegg vil beitedyr verte forhindra frå å nytte Rotevatnet som vasskjelde. Det er òg risiko for konflikter mellom beitedyr og hundar i eller utan band langs turvegen.

Småbrukarlaget meiner gjennomføring av reguleringsplanen med anlegging av turveg på nordsida av Rotevatnet vil vere til sterk ulempe for notidig og framtidig drift på dei berørte jordbruksareala. I tillegg vil det føre til ei oppsplitting og forringing av verdifullt kulturlandskap. Allereie vedteken utbetring av Botnavegen dekker i våre auge behovet for tursti i området og areala bør derfor bevarast som i dag.

Med venleg helsing
Volda og Ørsta Bonde- og Småbrukarlag
v/leiar John Inge Leira Bjøringsøy

Lene og Roy Inge Heltne

Vikebygdvegen 67

6104 Volda

Volda 05.02.2016

Volda kommune

Sektor for utvikling

Stormyra 2

6100 Volda

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/151	Avd. Litv
Løpnr.	SMS Tersten
8 FEB 2016	
Arkivde.	Emne 2
Klassering P	
Klassering S	

Merknad og spørsmål til detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet.

Vi har enno ikkje fått skikkelege svar på tidlegare innsende merknadar:

1. Korleis vil kommuna syte for drikkevatt til beitedyr når det skal setjast opp langsgående gjerde langs vegen som hindrar all tilkomst til vatnet?
2. Kven vil ha gjerdeplikt og plikt til vedlikehald av gjerde og grunder?
3. Kven har ansvar for det som er planlagt omregulert til friluftsområde med tanke på stell og vedlikehald?
4. Kvifor unnlet kommuna å leggje fram alternative løysingar som førebygg konflikter slik kommunestyret vedtok i sak 0102/04?
5. Kvifor vert det nytta biletmatriale for å marknadsføre vegen som ikkje stemmer med røynda? Det vert synt bileter av en veg som er betydeleg smalare og mindre skjæringar enn den som er planlagt bygd langs vatnet.
6. Kvifor vert det fortsatt nytta feil mål på avstanden mellom vatnet og vegen sjølv om dette har vore påpeika fleire gongar? Vasslinja er høgare enn det som viser på dei karta som er lagt fram, og betydeleg høgare når vatnet "fløder". Dette er opplysningar som må vere velkjende etter som at den offentlege badeplassen Årneset årvist fløymer over.
7. Det er ikkje planlagt tilkomstvegar mellom Vikebygdvegen og den planlagde turvegen. Korleis tenker planleggjaren dette? Er det planlagt å legge opp til at det er dyrkamarkene som skal nyttast som tilkomstveg. Ein veit vel at det vert resultatet?

Vidare vil vi stille fylgjande spørsmål:

1. Meinar kommunen verkeleg at den naturfaglege vurderinga frå Naturfagleg Utredning AS er god nok når dei ikkje er meir konkrete enn å "anta at utredninga omfattar veg"? Minner om at dette er ein plan med svært mange merknadar, mange med heilt anna syn enn denne utredninga konkluderar med. I ei så omfattande må ein kunne forvente ei utredning basert på viktigare ting enn antakelsar. Dette er useriøst.
2. Vi har i alle år hatt dyr på beite i området ovanfor Heltne/Bratteberg. Kommunen har, etter dom, hatt gjerdeplikta mot utmark. Dette gjerdet vart oppsett tidleg på 80 talet og har hindra dyra å gå ned i byggefelta. Men kommunen har ikkje overholdt sine plikter med å vedlikehalde gjerdet slik dei er forplikta til, til tross for fleire både munnlege og skriftlege henvendingar. Dette har ført til at vi har måtte gi opp å ha dyra på beite i dette området. Som kompensasjon for dette har vi dei seinare åra hatt beiteområde langs Rotevatnet på 4-5 eigedomar.
Meiner kommuna det er moralsk rett å gi blaffen i å fylgje opp sine plikter og i tillegg nok ein gong øydelegge det vi prøver å drive til alle sitt beste?
3. Eit argument, pkt 4.11, som er brukt ved fleire høver er at "vegen er viktig for folkehelsa". At fysisk aktivitet er viktig for folkehelsa er vel udiskutabelt. Men ut over dette, er vår påstand at nettopp denne vegen skal bedre folkehelsa udokumentert synsing. Sidan planarbeidet vart oppstarta for mange år sidan, har det skjedd mykje i Volda. Det er mellom anna bygd eit nytt skogsvegnett i området Heltne, Bratteberg og Driveklepp. I tillegg er det satt opp tre "hukar / grinder" som har blitt ynda turmål både for unge og eldre. Desse vegane er lett tilgjengelege utan bruk av bil for størsteparten av sentrumsinnbyggjarane, gode for alle brukargrupper, mogeleg å byggje ut vidare med både med vegar og stiar utan konflikter og ikkje minst heilt gratis for kommunen. Har kommunen gjort ei nyare vurdering over behovet for vegen? Det vert også hevda at det er mange som vil ha vegen. Er det dokumentert? Vår påstand er at vegen som allereie er rundt vatnet dekkjer behovet til innbyggjarane.
4. I pkt 4.10 vert det fokusert på born og unge sine interesser. Sitat: *Det er viktig at born har lett tilgang til naturområder for å kunne bli trygge på å ferdast i naturen. Dette kan legge grunnlaget for gode haldningar for ferdsel og åtferd i naturen.*
Er det å "skapa gode haldningar" å rasere naturen med vegbygging? Er det slik at ungane skal opplærast til å måtte ha veg for å kome seg på tur? Her må kommunen vere på kollisjonskurs med dei fleste friluftsansisasjonar med respekt for seg sjølv.
5. Born og unge sine interesser.
Har kommunen vurdert born og unge sine interesser i høve det å ha sentrumsnær gardsdrift og moglegheit til å kunne sjå og besøke levande dyr i sitt nærmiljø opp mot ein veg?

Merknad til "retningslinjer for naustbygging":

Det vert lagt til grunn at "nausta skal byggast i tråd med lokal byggeskikk, med tradisjonell ståande kledning og med torvtak"

Det har aldri vore tradisjon med torvtak på nausta langs vatnet. Det som er vanleg tradisjon er å bruke stålplater.

Avslutningsvis vil vi krevje at dette planarbeidet vert no vert stoppa og vegplanane utsatt inntil kommunen endrar planane for området mellom Vikebygdvegen og Rotevatnet. Det er i dag LNF område og skal det fortsatt vere det, så kan ikkje vegen byggast. Om kommuna likevel, mot all sunn fornuft, vel å presse gjennom denne planen vil vi krevje at også resterande areal på vår eidom vert omregulert, då til framtidig bustadområde. Skal grunnlaget for gardsdrifta først øydeleggast så må kommunen legge til rette for andre bruksområder.

Med helsing

Lene og Roy Inge Heltne

Gnr 20 brnr. 6

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Saksbehandlar, innvalstelefon
seniorrådgivar Kari Bjørnøy, 71 25 84 05

Vår dato
04.02.2016
Dykkar dato
11.12.2015

Vår ref.
2011/8727/KABJ/421.4
Dykkar ref.

Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

VOLDA KOMMUNE	
Søknr. 2012/151	Avd. utv
Løpnr.	Stis Torste
8 FEB 2016	
Arkivdel:	Planid
Klassering P:	201109
Klassering S:	

Volda kommune Detaljregulering - reguleringsplan turveg Rotevatnet Nytt offentlig ettersyn

Fylkesmannen har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Generelt

Detaljreguleringsplan for turveg langs Rotevatnet vart eigengodkjent av Volda kommune 19.06.2014. Etter klage vart vedtaket oppheva av fylkesmannen, på grunn av ulovlege føresegnar. Kommunen har no endra føresegnene og på nytt lagt ut reguleringsplanen til offentlig ettersyn.

Natur- og miljøvern

I vårt høyringsvar av 04.12.2012, påpeika vi at vi sakna ei konkret vurdering av prinsippa i §§ 8-12 i naturmangfaldlova. Vi kan framleis ikkje sjå at dette ligg føre.

Når det gjeld naustbygging langs vatnet, ser vi at det er laga retningslinjer som gir føringar for handsaming av dispensasjonssøknader. Retningslinjer er som kjent ikkje juridisk bindande, og uavhengig av retningslinjene må saka handsamast etter pbl. § 19-2.

Vi rår ifrå at det er knytta retningslinjer til planen som gir signal om at det kan bli opna opp for naustbygging. Det bør visast stor varsemd med etablering av tiltak langs vatnet som svekker rekreasjonsverdiane området har for ålmenta. Etablering av tursti gjer området meir tilgjengeleg, og private tiltak bør avgrensast.

Konklusjon

Vi viser til merknadene ovanfor, og ber om at det takast omsyn til desse i det vidare arbeidet.

Med helsing

Jon Ivar Eikeland (e.f.)
fagsjef - plansamordning

Kari Bjørnøy
seniorrådgivar

Postadresse:
Postboks 2520
6404 Molde

Telefon:
71 25 84 00

E-post:
fmmrpostmottak@fylkesmannen.no

Web:
www.fylkesmannen.no/mr

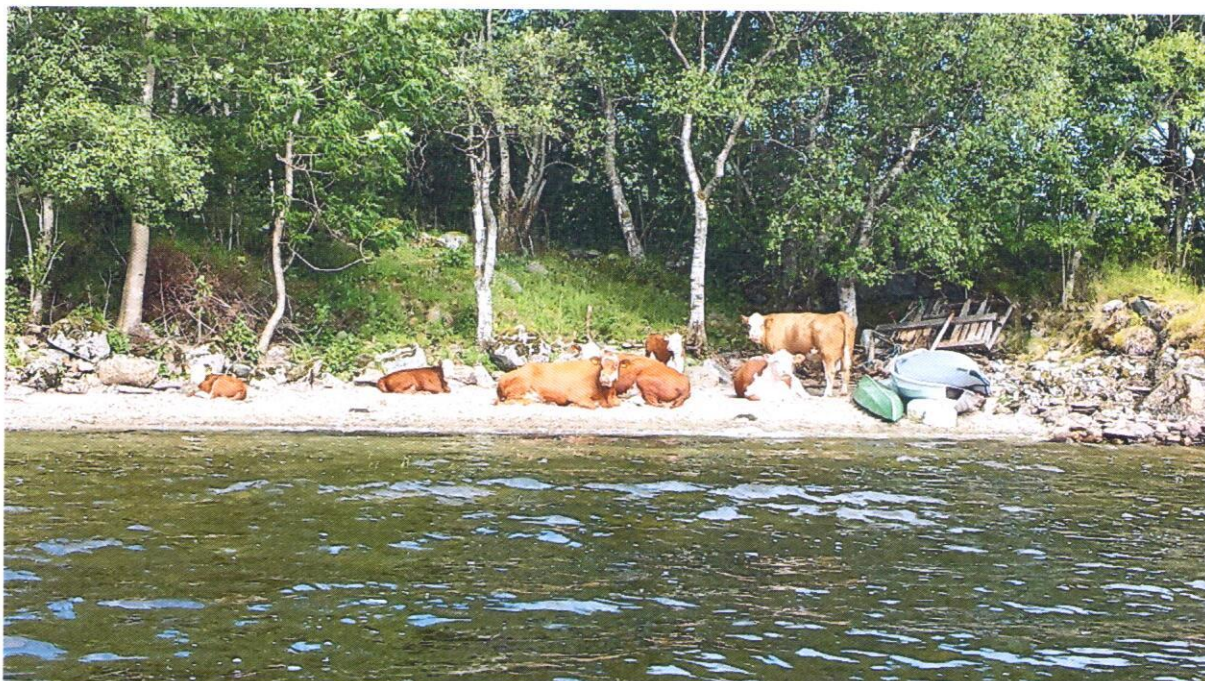
Org.nr:
974 764 067

Kopi:

Møre og Romsdal fylkeskommune Fylkeshuset 6404 Molde

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Klage på turveg langs nordsida av Rotevatnet.

Vi har med undring fylt med turvegsaka frå sidelinja. No må Volda kommune byrje å tenkje nytt. Vi tek sterk avstand til planen om turvegen rundt vatnet. Det er meir enn nok vegar i Volda kommune. Vegen rundt vatnet har vorte ei prestisjesak for politikarane.

Medan Ørsta Kommune, som Volda Kommune vil slå seg saman med, framsnakkar landbruksnæringa og skipar konferanse for vestlandsbonden med landbruksminister, Norges bondelag, Norsk landbrukssamvirke mfl., stikk Volda kommune «kjeppar i hjula» for dei få matprodusentane som ynskjer å drive landbruk langs Rotevatnet.

No skal det leggst veg over dyrkamarka, avskjere beitedyra frå vasskilda i Rotevatnet, øydelegge for dyre- og fuglelivet langs vatnet og fjerne opplevinga av ein stille ro- eller padletur langs nordsida av vatnet.

Ikkje ein gong bandtvang for hundar klarer Volda Kommune å innføre i den tida dyra går på beite på sørsida av vatnet, med det til fylgje at mann og lam hamna i vatnet og nær hadde forulykka.

Alle gardane som soknar til Rotevatnet er i drift til dyrking av grovfôr eller beite, bortsett frå Golfbana. Kulturlandskapet vert pleia, arbeidsplassar vert skapt. Aktivitet for born og unge gjennom opne gardar. Sau, høns, kyllingar, kveg og hest skapar positive opplevingar i fjøs og på den flotte ridebana på Vollane.

Som grunneigar i Bratteberg utmark føler vi korleis kommuna motarbeider grunneigarane. I skjønn frå 1979 vart kommuna forplikta bl.a. til gjerdeplikt, tilkomst til lunneplassar og førebygging av

Heltneelva, noko som fortsatt ikkje er utført. Midlane skulle skaffast gjennom tomtosalget, noko som ein vist nok har gløymt, for no har ikkje kommuna midlar til dette.

Når grunneigarane vert pålagde å utføre noko for kommuna, so skal det gjennomførast, medan kommuna kan fråseie seg ansvar fordi dei ikkje har råda. So difor har vi lita tru på at kommuna vil oppretthalde gjerdeplikt langs vegen rundt vatnet eller skaffe tilkomst til drikkekilder til dyra.

Er det dette eigedomsskatten skal brukast til? Har Volda kommune så stort overskot, så er det på sin plass å yte støtte til prosjekt som i dag slit økonomisk. Vi er sikre på at både idrett, hestemiljø, skianlegg og andre fritidsaktivitetar for born og ungdom, som i dag slit økonomisk sjølv med stor eigeninnsats, ville juble om dei fekk sin del av desse vegmidlane. Det er ikkje fleire vegar vi treng, men aktivitetar.

Og kvifor kome i konflikt med grunneigarane? Har ikkje dei skaffa skogsveg/turveg frå Reset til vassverket og oppover til Dinglavatnet, veg på sørsida av vatnet og mange andre skogsvegar rundt omkring i kommuna? Grindhus på Rotevassætra, grunn til anlegget på Reset, ridebane på Vollane, ja her er mangt å nemne. Alt dette til stor glede for innbyggjarane i Volda kommune.

Nei snu i tide – det er ingen skam å snu! Volda kommune skal først og fremst bruke midlane til lovpålagde tenester slike som: helsetilbod, barnehagar, skule og eldreomsorg. Vår erfaring med eldreomsorga i Volda kommune er at den kunne vore mykje bedre. Barnehagane vert fråtekne deler av tilskota med det til fylgje at kvaliteten vert redusert. Skulebygg forfell og skrik etter vedlikehald. Det er nok å ta fatt i. Det er vel viktigare med ein trygg gangveg langs Botnavegen?

Den økonomiske framtida ser ikkje lys ut. Aukande arbeidsløyse med det til fylgje at inntekta til kommunene vil minke. Det er greitt nok at staten vil yte litt tilskot med bygginga av vegen, men framtidig drift og vedlikehald vil verte belasta kommuna sitt budsjett. Desse pengane må hentast frå andre postar og kven vert då skadelidande?

Ørsta, den 6. februar 2016

Liv Norunn Aarseth

Sign.

Dag Bratteberg

Møre og Romsdal
fylkeskommune

«MOTTAKERNAVN»

«ADRESSE»

«POSTNR» «POSTSTED»

Dykkar ref:	Dykkar dato:	Vår ref:	Vår saksbehandlar:	Vår dato:
«REF»	«REFDATO»	81516/2015/REGULERINGSPLAN/1519	Anders Smith-Øvland, tlf. 71 25 82 91	05.02.2016

Volda kommune - detaljregulering - reguleringsplan turveg Rotevatnet - fråsegn ved offentleg ettersyn

Møre og Romsdal fylkeskommune har ut frå sine ansvarsområde følgjande merknader:

Automatisk freda kulturminne

Området vart arkeologisk registrert november 2012. Det vart gjort funn av eit førhistorisk dyrkingslag, ID 169638. Dyrkingslaget er frigjeve utan vilkår om vidare undersøking, viser til brev datert 23.04.2013.

Vi er nøgd med at ID 169638 er lagt inn i plankart med tilhøyrande føresegn §2.4 slik vi bad om i vårt fråsegn i same brev, og har såleis ingen merknader til det vidare planarbeidet.

Saka har igjen vore til vurdering ved Bergens Sjøfartsmuseum angående kulturminne under vatn, og viser også til tidligare fråsegn i saka dagsett 09.01.2012. Museet skriv i epost av 18.01.2016 at dei ikkje kjenner til kulturminne ved planlagd tursti ved Rotevatn i Volda kommune som kan bli direkte råka av reguleringa. Museet har derfor ingen merknader til reguleringa.

Det er likevel mogleg at det ligg kulturminne i det aktuelle området. Bergen Sjøfartsmuseum gjer derfor merksam på at tiltakshavaren pliktar å gje melding til museet dersom ein under arbeid i sjøområda finn skipsvrak, keramikk eller andre marine kulturminne. Dersom kulturminne på sjøbotnen kan bli råka av tiltaket, må arbeidet under vatn straks stoppast. Verksemda må i så fall ikkje takast opp att før museet har undersøkt og eventuelt frigjeve området. Eventuelle brot på desse vilkåra vil være i strid med føresegnene i Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminne.

Konklusjon

Vi viser til våre merknader i saksutgreiinga ovanfor og ber om at desse vert teke omsyn til i det vidare planarbeidet.

Dette brevet er elektronisk godkjent og vil ikke bli utsendt i papir.

Med helsing

Johnny Loen
plansamordnar

Anders Smith-Øvland
overarkitekt

Fagsaksbehandlar

Automatisk freda kulturminne: arkeolog, Guro Dehli Sanden, tlf. 71 25 88 63

Kopi:
Fylkesmannen i Møre og Romsdal, her

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

Utviklingssektoren

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2012/151	1869/2016	2011009	SVK/ SONHAV	16.02.2016

MELDING OM POLITISK VEDTAK - PLANID 2011009
DETALJREGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET - NYTT OFFENTLEG
ETTERSYN

Vi melder med dette frå at eldrerådet den 15.02.2016, hadde føre ovannemnde som sak PS 3/16, der det vart gjort slikt vedtak:

Volda eldreråd ser svært positivt på ei realisering av turveg langs Rotevatnet. Det er eit lågterskeltilbod som har stor verdi for eldre.

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Sonja Håvik
konsulent

Kopi til:
Torgeir Stensø - sakshandsamar

Postadresse:
Stormyra 2
6100 Volda

postmottak@volda.kommune.no
Telefon: 70058701

Telefaks:
70058701

www.volda.kommune.no
Org. nr: 939 760 946
Bankgiro: 3991.07.81727

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Torgeir Stensø	Arkivsak nr.:	2012/151
		Arkivkode:	2011009

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
	Kommunalt råd for funksjonshemma	
7/16	Ungdomsrådet	10.02.2016
3/16	Eldrerådet	15.02.2016

PLANID 2011009 DETALJREGULERINGSPLAN TURVEG ROTEVATNET - NYTT OFFENTLEG ETTERSYN

Vi melder med dette frå at formannskapet den 08.12.2015, hadde føre ovannemnde sak PS 196/15 - detaljreguleringsplan turveg Rotevatnet og vi ber om uttale frå kommunale råd til saka. Høyringsfrist er sett til 8 februar 2016.

Torgeir Stensø
planleggar

vedlegg:
Oversendingsbrev
Plankart
Planomtale
Reguleringsføresegner
Formannskaps-sak PS 196/15 den 08.12.2015
Brev frå fylkesmannen datert 02.09.2015

Handsaming:

Roger Nedreklepp orienterte om saka og viste til tidlegare vedtak i eldrerådet 12.11.2012.

Roger Nedreklepp kom med framlegg om å oppretthalde vedtak PS 28/12 frå 12.11.2012:

Volda eldreråd ser svært positivt på ei realisering av turveg langs Rotevatnet. Det er eit lågterskeltilbod som har stor verdi for eldre.

Røysting:

Framlegget frå Roger Nedreklepp vart samrøystes vedteke.

Vedtak i Eldrerådet - 15.02.2016:

Volda eldreråd ser svært positivt på ei realisering av turveg langs Rotevatnet. Det er eit lågterskeltilbod som har stor verdi for eldre.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Asbjørn Moltudal	Arkivsak nr.:	2017/89
		Arkivkode:	223

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
28/17	Formannskapet	14.02.2017
20/17	Kommunestyret	02.03.2017
59/17	Formannskapet	18.04.2017
43/17	Kommunestyret	27.04.2017

HJARTÅBYGDA SKYTTARLAG - TILSKOT TIL BYGGING AV VEG OG PARKERINGSPLASS

Handsaming:

Odd Harald Sundal kom med slikt framlegg:

Volda kommunestyre ser positivt på aktiviteten rundt Hjartåbygda Skyttarlag, og løyver 300.000 kr. I tilskot til å opparbeide vegen til skytebane. Dette for at tildelte tippemidlar skal bli utløyst.

Inndekning frå ubundne driftsfond.

Prøverøysting:

Det vart røysta alternativ mellom framlegget frå Odd Harald Sundal og tilråding frå administrasjonen. Framlegget frå Odd Harald Sundal fekk ni røyster. Tilrådinga frå administrasjonen fekk null røyster.

Røysting:

Framlegget frå Odd Harald Sundal vart samrøystes vedteke.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

Volda kommunestyre ser positivt på aktiviteten rundt Hjartåbygda Skyttarlag, og løyver 300.000 kr. I tilskot til å opparbeide vegen til skytebane. Dette for at tildelte tippemidlar skal bli utløyst.

Inndekning frå ubundne driftsfond.

Handsaming:

Odd Harald Sundal, SP, kom med slikt framlegg:

Volda kommunestyre ser positivt på aktiviteten rundt Hjartåbygda Skyttarlag, og løyver 300.000 kr. I tilskot til å opparbeide vegen til skytebana. Dette for at tildelte tippemidlar skal bli utløyst.

Inndekning frå ubundne driftsfond.

Odd A. Folkestad, FrP, kom med slikt framlegg:

Saka vert utsett.

Formannskapet inviterer Hjartåbygda skyttarlag til eit møte der dei blir bedne om å orientere nærare om prosjektet.

Formannskapet vurderer om dei med bakgrunn i denne orienteringa vil endre si innstilling i saka.

Endeleg avgjerd vert å handsame i Kommunestyret i april.

Røysting (27 røysteføre):

Utsettingsframlegget vart samrøystes vedteke.

Vedtak i Kommunestyret - 02.03.2017

Saka vert utsett.

Formannskapet inviterer Hjartåbygda skyttarlag til eit møte der dei blir bedne om å orientere nærare om prosjektet.

Formannskapet vurderer om dei med bakgrunn i denne orienteringa vil endre si innstilling i saka.

Endeleg avgjerd vert å handsame i Kommunestyret i april.

Handsaming:

Odd A. Folkestad kom med utsetjingsframlegg:

Han ynskje at Hjartåbygda skyttarlag skal kome til neste møte for å orientere om skyttarlaget.

Røysting: (ni røysteføre)

Framlegget frå Folkestad fekk 4 røyster (Odd A. Folkestad, Dan Helge Bjørneset, Odd Harald Sundal og Jørgen Amdam) og fall. 5 røysta mot.

Framlegget frå administrasjonen vart vedteke med 6 røyster. 3 røysta mot. (Odd A. Folkestad, Dan Helge Bjørneset og Odd Harald Sundal)

Tilråding i Formannskapet - 14.02.2017 til kommunestyret

Volda kommune syner til søknad d.s. 13. januar 2017 frå Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset om støtte til bygging av veg og parkeringsplass.

Kommunen finn ikkje å kunne imøtekome søknaden om dekning av årleg grunnleige. Kommunen finn heller ikkje å kunne imøtekome søknaden om tilskot på kr. 300.000,-.

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommune syner til søknad d.s. 13. januar 2017 gfrå Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset om støtte til bygging av veg og parkeringsplass.

Kommunen finn ikkje å kunne imøtekome søknaden om dekning av årleg grunnleige. Kommunen finn heller ikkje å kunne imøtekome søknaden om tilskot på kr. 300.000,-.

Vedleggsliste:

1. Søknad d.s. 13.01.2017 frå Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset om støtte til bygging av veg og parkeringsplass.
2. Kart og ortofoto

Uprenta saksvedlegg:

- Melding om politisk vedtak 15.11.2016 sak 78/16 – Gbr 35/3, 36/1, 37/2 og 38/3
Oppføring av hus skytebane og veg.

Samandrag av saka:

Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset har i skriv d.s. 13. januar 2017 søkt om tilskot på kr. 300.000,- til bygging av og parkeringsplass. I tillegg søkjer skyttarlaget om at kommunen dekkjer grunnleigekostnader til skyttarlaget.

Saksopplysningar/fakta:

Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset har i skriv d.s. 13. januar 2017 søkt om tilskot på kr. 300.000,- til bygging av og parkeringsplass. I tillegg søkjer skyttarlaget om at kommunen dekkjer grunnleigekostnader til skyttarlaget

I møtet 15.11.2016 sak 78/16 gjorde Forvaltningsstyret slikt vedtak:

Med grunnlag i gjennomført høyring og avklaring i høve til veg og landbrukstilhøve finn Forvaltningsstyret med heimel i plan og bygningslova §19-2 å kunne gje dispensasjon frå kommuneplan for bygging av veg til skytebana i samsvar med søknad datert 17.februar 2016.

Kommunen sin samfunnsdel.

Styrke samarbeidet, stimulere og legge til rette for frivillige lag og organisasjonar er strategiar ein har lagt opp til i kommuneplanen sin samfunnsdel. På den måten skal flest mogleg skal ha muligheit til å ta del i eit breitt, variert og aktivt kultur og idrettsliv.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er vurdert i sak 78/16, 15.11.2016

«Tilrettelegging for fysisk aktivitet og aktiv samlingsstad som skytebana utgjer synest positivt.

Kommunen finn ikkje at vegtiltaket i seg sjølv gjev grunnlag for vesentleg auke i aktiviteten ved bana eller støytilhøva rundt denne.»

Økonomiske konsekvensar:

Bygging av veg, parkeringsplass, skiveelektronikk og påbygg skyttarhus utgjer ein stor kostnad for skyttarlaget, om lag 2.225.000,- inkl. mva.

I tillegg vert det søkt om at kommunen dekkjer årleg grunnleigekostnader som skal indeksregulerast kvart 10 år, første gang i 2017. Det går ikkje fram av søknaden når tid grunnleigekostnaden som for 2016 er på kr. 6.164,- skal indeksregulerast frå.

Årleg dekning av grunnleigekostnad vil binde kommunale driftsbudsjett så lenge som ein slik avtale evt. vert inngått med skyttarlaget.

Det er ikkje budsjettert med midlar til prosjektet i budsjettet for Volda kommune.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Lite aktuelt, bortsett frå at iflg. lensmannen si fråsegn i sak 78/16 uttaler at *«aktive frå skyttarlaget har vore og er gode mannskap i heimevernet.»*

Vurdering og konklusjon:

Det går fram av sak 78/16 at laget i 2015 hadde 267 medlemmer der om lag 75 var under 25 år og det er lange tradisjonar for skarpskyting i Austefjorden.

Når det gjeld tilskot til prosjektet, har kommunen som det går fram av utgreiinga over ikkje budsjettert midlar for slike tiltak 2016. Det er ein god månad sidan budsjettet vart vedteke og det er såleis heller ikkje vurdert mindre tilskotssum. Rådmannen finn med bakgrunn i budsjettssituasjonen og at dei kommunale midlane kommunen har til rådvelde i 2016 ikkje å kunne tilrå søknaden.

Rådmannen kan heller ikkje rå til å binde opp kommunen i auka årlege driftskostnader ved å binde seg til å betale årlege grunnkostnader. Det er rett som det går fram av søknaden at kommunen i enkelthøve har gitt løyve til å disponere fri grunn av kommunen t.d. på stadionområdet, men det er grunn som kommunen sjølv eig og som ein ikkje har årlege driftsutgifter på. Kommunen har og i einskildhøve t.d. på Reset har inngått leigeavtalar med grunneigarar for å disponere grunn til allmenntilgjenglege formål, friluftformål. Men i det tilfellet er kommunen deleigar i selskapet og det er kommunen som har inngått leigeavtalane.

Til slutt er det og rett og nemne at Volda og Ørsta kommune i si tid satsa på eit felles skytebaneanlegg i Sollidalen, men heller ikkje til det anlegget gjeve tilskot eller dekning av årlege kostnader.

Rune Sjugard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Rådgevar

Utskrift av endeleg vedtak:

Hjartåbygda skyttarlag v/Hogne Homberset

Hjartåbygda skyttarlag
v/Hogne Homberset
Løviknesvegen 15
6106 VOLDA
Hogne.homberset@tussa.com
[Tlf. 91315284](tel:91315284)

Hjartåbygda, 13.januar 2017

Volda kommune

SØKNAD OM STØTTE.

Hjartåbygda skyttarlag skal i år til på si største utbygging nokon gong med påbygging av skyttarhuset, skiveelektronikk og bygging av veg til skytebana med parkeringsplass. Veggen vert 34 0 meter og parkeringsplassen 500 m².

Skyttarhuset og elektronikken er kostnadsrekna til 1 100 000,- inkl mva.

Vegen og parkeringsplassen har ein estimert kostnad på 1 125 000, inkl mva.

Total kostnad for prosjektet er 2 225 000,- inkl mva.

Skyttarhuset på 93m² og skiveelektronikk er det søkt spelemidlar på og er i tillegg finansiert med eigenkapital, dugnad og støtte frå dei lokale sparebankane.

Vegen og parkeringsplassen er det ikkje finansiering på enno og å låne alt som skal til for å bygge dette vert for mykje.

Ein er avhengige av å bygge vegen for få ut spelemidlane på skyttarhuset.

Difor søker me volda kommune om eit tilskot på 300 000,- til bygging av veg og parkeringsplass.

I samband med denne utbygginga har skyttarlaget fornya grunnavtalane på skytebana. For å kunne søkje på spelemidlar.

Desse avtalane gjeld tom 2060.

Sidan andre lag har fått dekt leige av grunn og andre får disponere fri grunn av kommuna vil me at Volda kommune dekkejer grunnleigekostandane til skyttarlaget. I 2016 var dei på 6164,-. Dei vert indeksjusterte etter konsumprisindeksen kvart tiande år. Første justering er i 2017.

Skyttarlaget vart stifta i 1908 og har så langt aldri motteke støtte frå kommuna anna enn nokon få kroner i kulturmidlar den tida den ordninga var.

Laget har dei siste 25 åra gjort store investeringar som dei har kosta sjølve i lag med sponsorar.

Laget gjev eit tilbod til innbyggjarane i kommuna innanfor Det Frivillige skyttarvesen (DFS) sine aktivitetar dvs bane- felt, miniatyr og hurtigskyting.

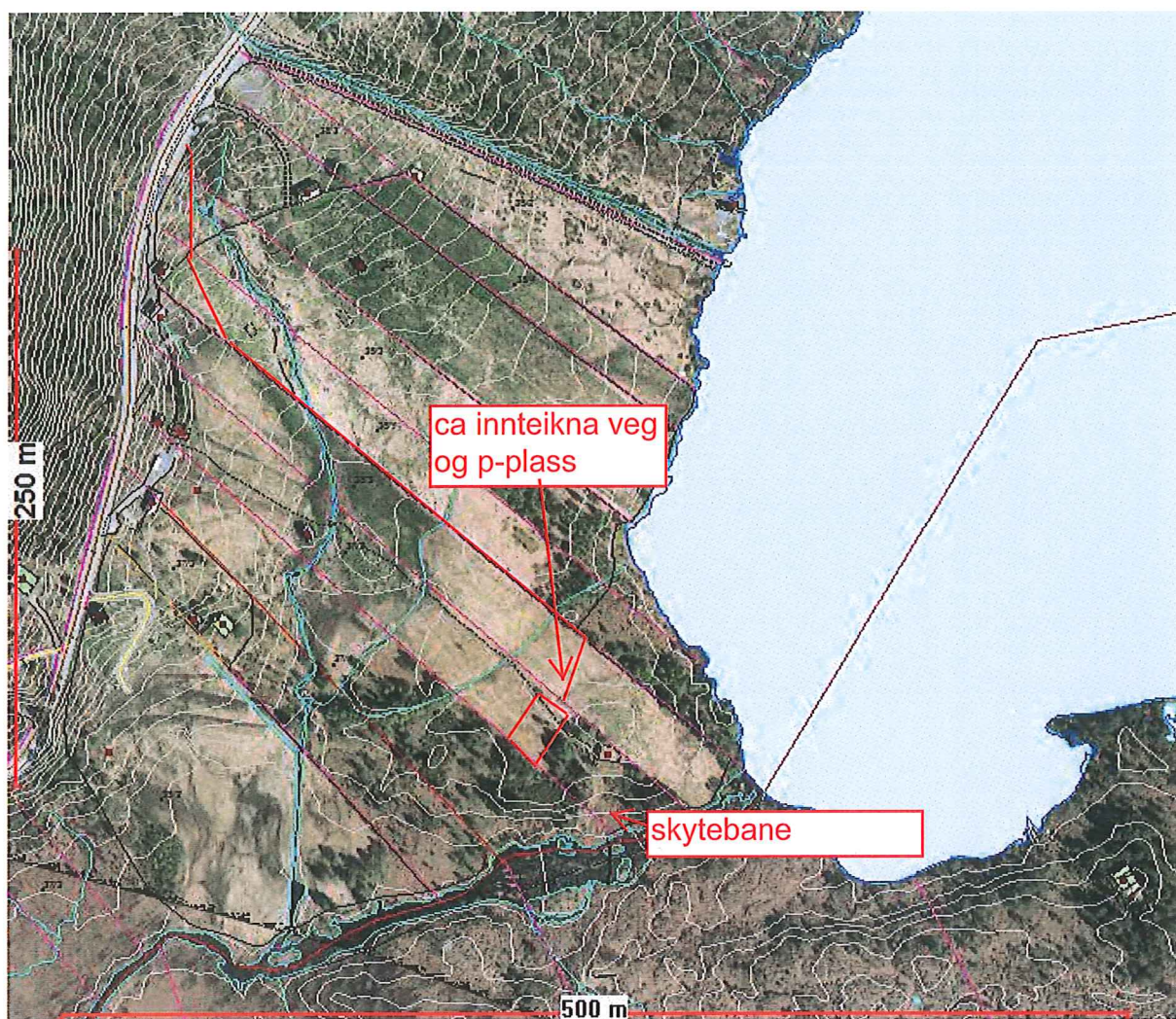
Samt kurs, instruksjon og jegerskytingar.

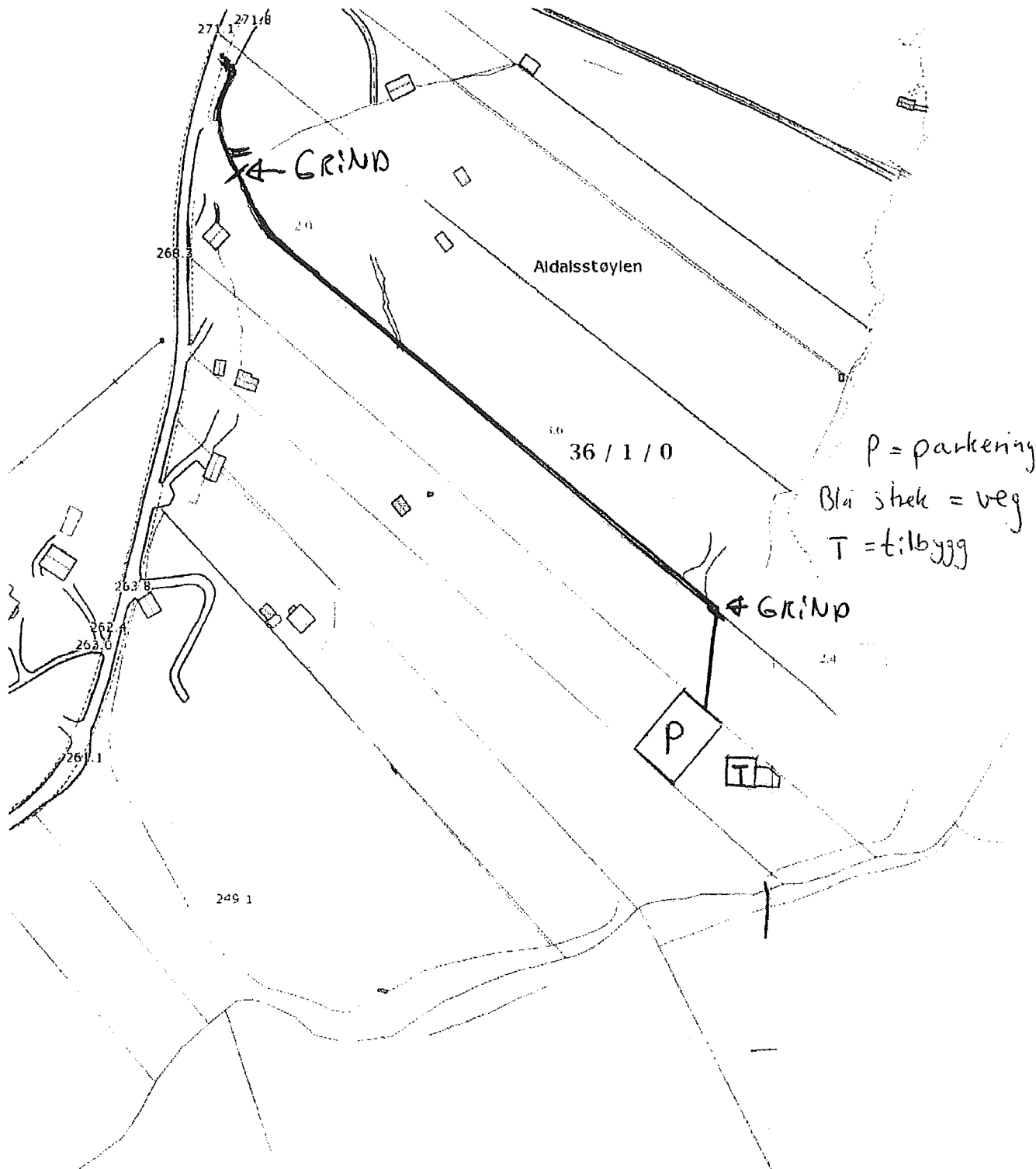
Håpar på snarleg og positivt svar.

Med helsing

Hjartåbygda skyttarlag

Hogne Homberset

<p>Målestokk 1 : 2000 ved A4 utskrift Utskriftsdato: 26.05.2015</p>	<p>Markslag (AR5) 13 klasser TEGNFORKLARING</p> <table border="0"> <tr><td></td><td>Fulldyrka jord</td><td>12.0</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Overflatedyrka jord</td><td>0.0</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Innmarksbeite</td><td>3.4</td><td>15.4</td></tr> <tr><td></td><td>Skog av særs høg bonitet</td><td>0.0</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Skog av høg bonitet</td><td>112.9</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Skog av middels bonitet</td><td>109.3</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Skog av lav bonitet</td><td>2.0</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Uproduktiv skog</td><td>73.0</td><td>297.2</td></tr> <tr><td></td><td>Myr</td><td>7.1</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Åpen jorddekt fastmark</td><td>15.6</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Åpen grunnlendt fastmark</td><td>22.4</td><td>45.1</td></tr> <tr><td></td><td>Bebygg, samf. vann, bre</td><td>1.3</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>Ikke klassifisert</td><td>0.0</td><td>1.3</td></tr> <tr><td></td><td>Sum:</td><td>359.0</td><td>359.0</td></tr> </table>		Fulldyrka jord	12.0			Overflatedyrka jord	0.0			Innmarksbeite	3.4	15.4		Skog av særs høg bonitet	0.0			Skog av høg bonitet	112.9			Skog av middels bonitet	109.3			Skog av lav bonitet	2.0			Uproduktiv skog	73.0	297.2		Myr	7.1			Åpen jorddekt fastmark	15.6			Åpen grunnlendt fastmark	22.4	45.1		Bebygg, samf. vann, bre	1.3			Ikke klassifisert	0.0	1.3		Sum:	359.0	359.0	<p>AREALTALL (DEKAR)</p> <p>Kartet viser en presentasjon av valgt type gårdskart for valgt eiendom. I tillegg vises bakgrunnskart for gjenkjennelse. Arealstatistikken viser arealer i dekar for alle teiger på eiendommen. Det kan forekomme avrundingsforskjeller i arealtallene.</p> <p>Ajourføringsbehov meldes til kommunen.</p> <p>— Arealressursgrenser — Eiendomsgrenser</p>
	Fulldyrka jord	12.0																																																								
	Overflatedyrka jord	0.0																																																								
	Innmarksbeite	3.4	15.4																																																							
	Skog av særs høg bonitet	0.0																																																								
	Skog av høg bonitet	112.9																																																								
	Skog av middels bonitet	109.3																																																								
	Skog av lav bonitet	2.0																																																								
	Uproduktiv skog	73.0	297.2																																																							
	Myr	7.1																																																								
	Åpen jorddekt fastmark	15.6																																																								
	Åpen grunnlendt fastmark	22.4	45.1																																																							
	Bebygg, samf. vann, bre	1.3																																																								
	Ikke klassifisert	0.0	1.3																																																							
	Sum:	359.0	359.0																																																							
<p>GÅRDSKART 1519-36/1 Tilknyttede grunnleilendommer: 36/1</p> <p></p>																																																										

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Ingunn Gjengedal

Arkivsak nr.: 2017/581

Arkivkode:

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
61/17	Formannskapet	18.04.2017
44/17	Kommunestyret	27.04.2017

UTFORDRINGAR KNYTT TIL MANGLANDE FASTE STILLINGSRESSURSAR VED AVLASTNINGSTILBOD OG BARNEBUSTADER

Handsaming:

Ass. helse- og omsorgssjef møtte under handsaminga av saka.

Formannskapet drøfta saka og var samde om at problemstillinga bør sendast til drøfting i driftsstyret.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

- 1. Kommunestyret tek informasjon om utfordringane knytt til manglande faste stillingsressursar ved avlastingstilbod og barnebustader til vitende og vedtek å opprette inntil 3,5 faste årsverk.***
- 2. Prioriteringa i punkt 1 representerer ein kostnad på ca kr 2 millionar som må dekkjast innanfor ramma til helse- og omsorgssektoren gjennom den samla ressursdisponeringa i løpet av året.***
- 3. Kommunestyret syner til oppfølging av arbeidsmiljøundersøkinga med fokus på leiing, arbeidsmiljøutvikling og kompetanseutvikling for å styrke meistringsorientert leiing og arbeidsmiljø. Kommunestyret vil***

vurdere auka ressursar til tiltak retta inn mot overordna måloppnåing.

Administrasjonen si tilråding:

- 4. Kommunestyret tek informasjon om utfordringane knytt til manglande faste stillingsressursar ved avlastingstilbod og barnebustader til vitende og vedtek å opprette inntil 3,5 faste årsverk.*
- 5. Prioriteringa i punkt 1 representerer ein kostnad på ca kr 2 millionar som må dekkjast innanfor ramma til helse- og omsorgssektoren gjennom den samla ressursdisponeringa i løpet av året.*
- 6. Kommunestyret syner til oppfølging av arbeidsmiljøundersøkinga med fokus på leiing, arbeidsmiljøutvikling og kompetanseutvikling for å styrke meistringsorientert leiing og arbeidsmiljø. Kommunestyret vil vurdere auka ressursar til tiltak retta inn mot overordna måloppnåing.*

Uprenta saksvedlegg:

I Lov om kommunale helse- og omsorgstenester § 3-2 Kommunen sitt ansvar for helse- og omsorgstenester, punkt 6 c & d.

Rundskriv Q-16/2013 Forebyggende innsats for barn og unge

Samandrag av saka:

Behovet for avlasting for barn og unge med samansette hjelpebehov har vore aukande i Volda kommune siste åra. I tillegg vart det i løpet av eit år fatta vedtak om tildeling av 2 barnebustadar. Begge tilboda er lokalisert i underetasjen ved Fjordsyn.

Det er i dag knytt om lag 5 faste årsverk til drifta. Det lovpålagde tilbodet blir drifta med om lag 9 årsverk.

Stabilitet i tenestetilbodet til ei av dei mest sårbare brukargruppene er vanskeleg å få til når ein ikkje har faste stillingsheimlar. I tillegg er inngåtte midlertidige arbeidsavtalar ulovlege når ein ikkje har oppretta tilstrekkelige stillingsheimlar i høve driftsbehovet. Dette gjer det svært utfordrande å behalde gode tenesteytarar og ein har siste tida opplevd at tilsette søker seg over i andre faste stillingar.

Helse- og omsorgssjefen ber om at ramma til sektoren vert auka med kr 2 mill. for å opprette 3,5 faste årsverk. Barneavlastninga treng meir ressursar for å gi lovfesta tilbod i samsvar med behovet. Rådmannen rår til at ein syt for dimensjonering av tilbodet i samsvar med behovet og sikre stabile og kvalitativt gode tenestetilbod til denne brukargruppa, men rådmannen rår ikkje til å auke ramma til helse- og omsorg, slik at prioriteringa må søkjast dekt gjennom den samla ressursforvaltninga til sektoren gjennom året.

Saksopplysningar/fakta:

Avlasting er ei lovpålagt teneste etter helse- og omsorgstenestelova. Målsetjinga med avlastingstiltak er å hindre utmatting hjå omsorgsytar, vere med på å oppretthalde familierelasjonar og sosiale nettverk, gje høve til regelmessig ferie og fritid, og gje høve til deltaking i vanlege samfunnsgode og aktivitetar. Tenestetilbodet er retta mot omsorgsytaren, den eller dei som har eit særleg tyngjande omsorgsarbeid i høve born og unge under 18 år.

Avlastinga for barn & unge starta opp i underetasjen på Fjordsyn i juni 2014. Det var då 4 born og 2,2 årsverk knytt til tiltaket.

I løpet av dei snart 3 åra dette samlokaliserte tilbodet har eksistert, har behovet for avlasting auka mykje. Det er i dag 10 barn & unge i alderen 8-25 år som mottek avlasting, 1 barn står på venteliste. Avlastingsbehovet varierer mykje. Eit barn har avlasting 14 dagar per måned, andre 2-8 døgn per måned. Alle har avlastingstilbod på helg, alt frå annakvar til fjerde kvar helg. 4 born har i tillegg dagleg tilbod om tilsyn etter skuletid.

Hjelpebehova til borna ved avlastinga varierer mykje. 3 av borna treng 1:1 bemanning. Årsakene til dette er utfordringar knytt til atferd samt store helsemessige utfordringar.

Det vart i budsjett 2017 avsett 1,2 mill. til utviding av arealet i underetasjen ved Fjordsyn. Arbeidet er iverksett og vil gjere det mogeleg å gi tilbod til 2 nye brukarar.

I 2015 vart den første barnebustaden etablert og ein fekk ein tilført 1,5 mill. til oppretting av faste stillingsheimlar. Til saman ga dette om lag 5 faste årsverk til drifta av tenestetilbod til 12 barn og unge. I 2016 vart den andre barnebustaden oppretta. Begge borna som bur her har store hjelpebehov og treng difor 1:1 bemanning.

Tenesteytarane i barnebustaden skal utføre den daglege omsorga på vegne av foreldra på permanent basis. Borna sin faste bopel er i barnebustaden. Dette stiller store krav til tilsette om å inneha fleire roller. Dei skal vere mor/far samt på same tid vere profesjonelle tenesteytarar. Dette er svært utfordrande å få til når ein ikkje har tilstrekkelig med faste stillingar.

Stabilitet og tryggleik for born i barnebustad er viktig i høve barnet si utvikling samt også avgjerande for omfanget i hjelpebehov i eit langsiktig perspektiv. Rundskriv Q-16/2013 *Forebyggjende innsats for barn og unge* utfordrar oss til å tenke heilheitleg samt å samordne innsatsen i høve førebyggjande arbeid på tvers av fagområde. Det er difor no iverksett eit samarbeid mellom avlastinga/barnebustadane og Voldaskulen, for å sjå på mogelege kombinasjonsstillingar mellom dei ulike tenesteområda. Dette er nyskapande og spennande og er i tillegg eit viktig bidrag til å fremje heiltidskultur i Volda kommune.

Kommuneplanen sin samfunndel – tema tenester:

- Tenestene skal vere i samsvar med lover og forskrifter, og med god nok kvalitet.
- Satse på tidleg oppdaging og tidleg innsats.
- Samarbeide godt på tvers av sektorar i organisasjonen, samordne tenester og kontinuerleg evaluere organisasjonen.
- Arbeide for samsvar mellom oppgåver og ressursar.
- Sikre realistisk budsjettering.
- Tilby gode tenester tilpassa innbyggjarane sine behov.

Helse og miljøkonsekvensar:

Fleire faste stillingsheimlar gir betre stabilitet som har innverknad på eit betre samla tenestetilbod.

Økonomiske konsekvensar:

Per i dag blir det nytta om lag 2 mill til ekstrahjelp innleige. Desse ressursane blir omgjort til faste heimlar. Sektoren nyttar i dag desse midlane gjennom innleige. Det er forventingar til at fast bemanning gir betre stabilitet og kvalitet, samt også meir effektiv bruk av ressursane. Det vert stilt forventingane om at helse- og omsorgssektoren over tid får effekt av dei tiltaka som er sett i gang med styrka fokus på leiing og arbeidsmiljø, , kompetanseutvikling og betre rutiner. Det vil vere eit sterkt press på ramma til sektoren i 2017 ved å ikkje få tilført auka midlar for å finansiere prioriteringa til barneavlastninga.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ikkje noko utover at stabiliteten ved oppretting av faste stillingsheimlar vil medføre betre tenestetilbod til borna i avlasting og barnebustad.

Vurdering og konklusjon:

Volda kommune, sektor helse- og omsorg, har mål om å vere ein kvalitets- og kompetanseorganisasjon. Dei tilsette er den viktigaste ressursen i organisasjonen. For at sektoren skal levere fagleg gode tenester, gi tryggleik, vise vilje, ha arbeidsglede, vere medmenneske, vere effektive, inkluderande og nytenkjande, må ein legge til rette for at tilsette kan utvikle seg mot dette målet. Faste tilsettingar er ein svært viktig faktor for å nå eit slikt mål.

Gode avlastingstilbod kan vere viktig førebyggjande arbeid i høve barn og unge med samansette hjelpebehov. Ved å ha auka fagleg kompetanse samt stabilitet i ei personalgruppe som skal yte desse tenestene, kan det vere med på å avhjelpe omsorgstyingda til foreldra i tilstrekkelig grad slik at borna kan bu lengst mogeleg i eigen heim.

Rådmannen rår til at kommunestyret godkjenner at innleige/variabel arbeidsløn vert overført til inntil 3,5 faste stillingar for å sikre betre stabilitet, kvalitet og effektivitet i avlastningstenesta. Sektoren er i ei god utvikling sjølv om det er utfordrande å drive utviklingsarbeid på brei front, både retta mot organisasjonen og tenestene, samtidig som ein skal levere gode tenester innanfor ei pressa økonomisk ramme. Rådmannen ser det slik at det vil vere meir effekt å setje inn auka ressursar til å styrke meistringskapasiteten til sektoren i form av kompetanseutvikling, leiarprogram og arbeidsmiljøutvikling. Dette kan ein sjå i samanheng med behov i oppfølging av handlingsplanen etter arbeidsmiljøundersøkinga i fjor og 10-faktorundersøkinga i år. Dei ulike nivå i sektoren har handlingsplanar med definerte mål og tiltak etter undersøkinga i regi av Stamina i fjor. I oppfølginga av KS sin 10-faktormodell vert det utover våren og sommaren definert konkrete mål retta mot styrka meistringsorientert leiing og arbeidsmiljø (dette gjeld også heile kommuneorganisasjonen).

Rune Sjugard
Rådmann

Svein Berg-Rusten
Konst. helse- og omsorgssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Økonomiavdelinga
Helse- og omsorgssjefen
Personalavdelinga

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Ingunn Gjengedal	Arkivsak nr.:	2016/2048
		Arkivkode:	231

Utvaksaksnr	Utval	Møtedato
41/17	Formannskapet	07.03.2017
62/17	Formannskapet	18.04.2017
45/17	Kommunestyret	27.04.2017

VURDERING AV TAKST I HØVE MATPENGAR VED HAMNA DAGSENER

Handsaming:

Ass. helse- og omsorgssjef, Ingunn Gjengedal var til stades under handsaminga av saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

Matpengane ved Hamna dagsenter har ikkje vore endra sidan 2015 og kommunestyret har i K-sak 166/16 vedteke å fasthalde dette nivået også for 2017. Formannskapet syner til saksutgreiinga og finn ikkje å ta initiativ til ny handsaming av matpengane for Hamna dagsenter for 2017.

Sølvi Dimmen møtte, og vara Uthman Harbid gjekk.

Handsaming:

Fride Sortehaug kom med slikt framlegg:

Saka vert utsett.

Røysting (ni røysteføre):

Utsettingsframlegget vart samrøystes vedteke.

Vedtak i formannskapet - 07.03.2017:

Saka vert utsett.

Administrasjonen si tilråding:

Matpengane ved Hamna dagsenter har ikkje vore endra sidan 2015 og kommunestyret har i K-sak 166/16 vedteke å fasthalde dette nivået også for 2017. Formannskapet syner til saksutgreiinga og finn ikkje å ta initiativ til ny handsaming av matpengane for Hamna dagsenter for 2017.

Vedleggsliste:

Notat frå brukarutvalet ved Hamna dagsenter v/Turid Tjugen.
Betalingssatsar for helse og omsorgstenester 2017.

Uprenta saksvedlegg:**Samandrag av saka:**

Brukarutvalet ved Hamna dagsenter hadde møte 28.11.16. Ei av sakene som vart spela inn til møtet var matpengetaksten. Fleire av medlemmene i utvalet reagerer på at taksten per i dag er for høg, og ynskjer difor ei ny vurdering av denne.

Saksopplysningar/fakta:

Brukarane ved dagsenteret blir i dag fakturert for kr 700,- per måned for heil plass. Dette dekker lunsjmåltid (brød, pålegg, mjølk, juice) samt kaffe eller te. Vidare dekker det feiringar av bursdagar og ekstra markering av jul, påske og sommar.

Takstane har ikkje vore endra sidan 2015 og det er heller ikkje føreslått auke i denne taksten i 2017. Til samanlikning er taksten for frukost/lunsj for brukarar av dagsenteret for eldre vedteke auka til kr 1000,- per måned. Dette er satsar som er prissett gjennom samarbeid med sjustjernekommunane.

Kommunestyret har vedteke å ikkje endre satsen for matpengar ved Hamna dagsenter (K-sak nr 166/16)

Rune Sjurgard
Rådmann

Svein Berg-Rusten
Konst. helse og omsorgssjef

Utskrift av endeleg vedtak:**Klageinstans:**

VOLDA KOMMUNE

Servicekontoret

«MOTTAKERNAVN»
«KONTAKT»
«ADRESSE»
«POST» «POSTSTED»
»

Arkivsak nr.   Løpenr.   Arkivkode   Avd/Sakshandsamar   Dato
2014/2184   14736/2016   205   SVK/ SONHAV   19.12.2016

MELDING OM POLITISK VEDTAK - ENDRING AV BETALINGSSATSAR FOR HELSE- OG OMSORGSTENESTER

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 15.12.2016, hadde føre ovannemnde som sak PS 166/16, der det vart gjort slikt vedtak:

Eigenbetaling for kommunale omsorgstenester for 2017 vert slik:

Praktisk bistand, herunder også brukarstyrt personleg assistanse:

G= 92.576,-	Inntektsgrunnlag	2016	2017, pr. mnd
<2G	Inntekt<185.152,-	190,-	200,-*
2 – 3G	185.153,- - 277.728,-	1.020,-	1.200,-**
3 – 4G	277.729,- - 370.304,-	1.390,-	1.500,-**
4 – 5G	370.305,- - 462.880,-	1.750,-	1.800,-**
>5G	462.881,->	2.100,-	2.100,-**
Timesats for enkelttimar, sjølvkostbeløp		357,-	357,-**

Sal av mat:

	Kommentar	2016	2017
Sal av middag på institusjon og bufellesskap		80	90**
Sal av frukost i inst. og bufellesskap		35	50**
Sal av kveldsmat i inst. og bufellesskap		35	50**
Varm mat levert i privat heim		92	100**
Kald mat levert i privat heim		80	85
Fullkost pr. døgn		150	190**
Fullkost pr. mnd.		4.562	4.900,-**

Tenester:

	Kommentar	2016	2017
Korttidsopphald på institusjon	Statleg fastsett døgnpris	150	155*
Dagopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Nattopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Tryggleiksalarm pr. mnd.	Lik pris i sjustjerna	310	320**
Alarmknapp i bufellesskap	Pr. mnd.	150	150

Postadresse:
Stormyra 2
6100 Volda

postmottak@volda.kommune.no
Telefon: Telefaks:
70058701

www.volda.kommune.no
Org. nr: Bankgiro:
939 760 946   3991.07.81727

Leige av bodareal pr. mnd.	Inkl. i husleige for dei i bufellesskap	340	340
Overnatting for pårørende	Legeloftet, Fjordsyn, døgnleige utan kost	270	280
Leige av treningssal	Eksterne personar/grupper, pr. time	250	250
Leige av bibliotek ved kaffistova	Avstengt til lukka arrangement	500	500
	Til konfirmasjonar	1.240	1.300
Leige av kafeteria(kaffistova)		1.340	1.380
Dagsenteret	Kveld og helg, inntil 3. timar	620	620
	Konfirmasjonar mm	1.340	1.380

Dagsenteret for eldre på omsorgssenteret:

		2016	2017
Tilbod på dagsenteret(tilbodet inkluderer ***)	Kostnad pr. dag	225	237
***Dagtilbod med aktivisering og underhaldning		62	62
***Transport		65	65
***Middag og kaffemat		99	110
Frukost kjem i tillegg for dei som ynskjer det		35	50**

Kurdøgnpris:

Utrekna etter statlege føringar		2016	2017
Kurdøgnpris, kommunal kostnad pr. seng pr. natt	Ikkje betalingssats	2.311,-	2.429,-

Hamna dagsenter:

Kva	Pris	Lengd
Ein skuletime, bruk av sanserom inkl. berøringsterapeut.	600,-	45 min
Ein skuletime, bruk av sanserom utan berøringsterapeut	300,-	60 min
Matpengar, lunsj og kaffe mm. Lik sum med frukost x 20/mnd	700,-*	1 mnd

*Alle satsar merka med stjerne vert fastsett i sentral forskrift.

** Satsane merka med to stjerner er prissett gjennom samarbeid med sjustjernekommunane. Satsane som står i kolonne "2017" er endra frå 2016, men dei statleg fastsette prisane er ikkje vedtekne endå, men når dei er gjort kjende endrar vi desse satsane.

Endringane for alle nye satsar er gjeldande frå 01.01.2017.

Sakutgreiinga med vedlegg følger vedlagt.
Volda kommune, servicekontoret

Sonja Håvik
konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Svein Berg-Rusten	Arkivsak nr.:	2014/2184
		Arkivkode:	205

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
238/16	Formannskapet	29.11.2016
166/16	Kommunestyret	15.12.2016

ENDRING AV BETALINGSSATSAR FOR HELSE- OG OMSORGSTENESTER

Handsaming:

Røysting (27 røysteføre):

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Vedtak i kommunestyret - 15.12.2016

Eigenbetaling for kommunale omsorgstenester for 2017 vert slik:

Praktisk bistand, herunder også brukarstyrt personleg assistanse:

G= 92.576,-	Inntektsgrunnlag	2016	2017, pr. mnd
<2G	Inntekt<185.152,-	190,-	200,-*
2 – 3G	185.153,- - 277.728,-	1.020,-	1.200,-**
3 – 4G	277.729,- - 370.304,-	1.390,-	1.500,-**
4 – 5G	370.305,- - 462.880,-	1.750,-	1.800,-**
>5G	462.881,->	2.100,-	2.100,-**
Timesats for enkelttimar, sjølvkostbeløp		357,-	357,-**

Sal av mat:

	Kommentar	2016	2017
Sal av middag på institusjon og bufellesskap		80	90**
Sal av frukost i inst. og bufellesskap		35	50**
Sal av kveldsmat i inst. og bufellesskap		35	50**
Varm mat levert i privat heim		92	100**
Kald mat levert i privat heim		80	85
Fullkost pr. døgn		150	190**
Fullkost pr. mnd.		4.562	4.900,-**

Tenester:

	Kommentar	2016	2017
Korttidsopphald på institusjon	Statleg fastsett døgnpris	150	155*
Dagopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Nattopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*

Tryggleiksalarm pr. mnd.	Lik pris i sjustjerna	310	320**
Alarmknapp i bufellesskap	Pr. mnd.	150	150
Leige av bodareal pr. mnd.	Inkl. i husleige for dei i bufellesskap	340	340
Overnatting for pårørende	Legeloftet, Fjordsyn, døgnleige utan kost	270	280
Leige av treningssal	Eksterne personar/grupper, pr. time	250	250
Leige av bibliotek ved kaffistova	Avstengt til lukka arrangement	500	500
	Til konfirmasjonar	1.240	1.300
Leige av kafeteria(kaffistova)		1.340	1.380
Dagsenteret	Kveld og helg, inntil 3. timar	620	620
	Konfirmasjonar mm	1.340	1.380

Dagsenteret for eldre på omsorgssenteret:

		2016	2017
Tilbod på dagsenteret(tilbodet inkluderer ***)	Kostnad pr. dag	225	237
***Dagtilbod med aktivisering og underhaldning		62	62
***Transport		65	65
***Middag og kaffemat		99	110
Frukost kjem i tillegg for dei som ynskjer det		35	50**

Kurdøgnpris:

Utrekna etter statlege føringar		2016	2017
Kurdøgnpris, kommunal kostnad pr. seng pr. natt	Ikkje betalingssats	2.311,-	2.429,-

Hamna dagsenter:

Kva	Pris	Lengd
Ein skuletime, bruk av sanserom inkl. berøringsterapeut.	600,-	45 min
Ein skuletime, bruk av sanserom utan berøringsterapeut	300,-	60 min
Matpengar, lunsj og kaffe mm. Lik sum med frukost x 20/mnd	700,-*	1 mnd

*Alle satsar merka med stjerne vert fastsett i sentral forskrift.

** Satsane merka med to stjerner er prissett gjennom samarbeid med sjustjernekommunane. Satsane som står i kolonne "2017" er endra frå 2016, men dei statleg fastsette prisane er ikkje vedtekne endå, men når dei er gjort kjende endrar vi desse satsane.

Endringane for alle nye satsar er gjeldande frå 01.01.2017.

Handsaming:

Røysting (9 røysteføre):

Tilrådinga frå administrasjonen fekk sju røyster og vart vedteken, to røysta imot (Sølvi Dimmen og Odd A. Folkestad).

Tilråding i formannskapet - 29.11.2016 til kommunestyret:

Eigenbetaling for kommunale omsorgstenester for 2017 vert slik:

Praktisk bistand, herunder også brukarstyrt personleg assistanse:

G= 92.576,-	Inntektsgrunnlag	2016	2017, pr. mnd
<2G	Inntekt<185.152,-	190,-	200,-*
2 – 3G	185.153,- - 277.728,-	1.020,-	1.200,-**
3 – 4G	277.729,- - 370.304,-	1.390,-	1.500,-**
4 – 5G	370.305,- - 462.880,-	1.750,-	1.800,-**
>5G	462.881,->	2.100,-	2.100,-**
Timesats for enkelttimar, sjølvkostbeløp		357,-	357,-**

Sal av mat:

	Kommentar	2016	2017
Sal av middag på institusjon og bufellesskap		80	90**
Sal av frukost i inst. og bufellesskap		35	50**
Sal av kveldsmat i inst. og bufellesskap		35	50**
Varm mat levert i privat heim		92	100**
Kald mat levert i privat heim		80	85
Fullkost pr. døgn		150	190**
Fullkost pr. mnd.		4.562	4.900,-**

Tenester:

	Kommentar	2016	2017
Korttidsopphald på institusjon	Statleg fastsett døgnpris	150	155*
Dagopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Nattopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Tryggleiksalarm pr. mnd.	Lik pris i sjustjerna	310	320**
Alarmknapp i bufellesskap	Pr. mnd.	150	150
Leige av bodareal pr. mnd.	Inkl. i husleige for dei i bufellesskap	340	340
Overnatting for pårørande	Legeloftet, Fjordsyn, døgnleige utan kost	270	280
Leige av treningssal	Eksterne personar/grupper, pr. time	250	250
Leige av bibliotek ved kaffistova	Avstengt til lukka arrangement	500	500
	Til konfirmasjonar	1.240	1.300
Leige av kafeteria(kaffistova)		1.340	1.380
Dagsenteret	Kveld og helg, inntil 3. timar	620	620
	Konfirmasjonar mm	1.340	1.380

Dagsenteret for eldre på omsorgssenteret:

		2016	2017
Tilbod på dagsenteret(tilbodet inkluderer ***)	Kostnad pr. dag	225	237
***Dagtilbod med aktivisering og underhaldning		62	62
***Transport		65	65
***Middag og kaffemat		99	110

Frukost kjem i tillegg for dei som ynskjer det		35	50**
--	--	----	------

Kurdøgnpris:

Utrekna etter statlege føringar		2016	2017
Kurdøgnpris, kommunal kostnad pr. seng pr. natt	Ikkje betalingssats	2.311,-	2.429,-

Hamna dagsenter:

Kva	Pris	Lengd
Ein skuletime, bruk av sanserom inkl. berøringsterapeut.	600,-	45 min
Ein skuletime, bruk av sanserom utan berøringsterapeut	300,-	60 min
Matpengar, lunsj og kaffe mm. Lik sum med frukost x 20/mnd	700,-*	1 mnd

*Alle satsar merka med stjerne vert fastsett i sentral forskrift.

** Satsane merka med to stjerner er prissett gjennom samarbeid med sjustjernekommunane. Satsane som står i kolonne "2017" er endra frå 2016, men dei statleg fastsette prisane er ikkje vedtekne endå, men når dei er gjort kjende endrar vi desse satsane.

Endringane for alle nye satsar er gjeldande frå 01.01.2017.

Administrasjonen si tilråding:

Eigenbetaling for kommunale omsorgstenester for 2017 vert slik:

Praktisk bistand, herunder også brukarstyrt personleg assistanse:

G= 92.576,-	Inntektsgrunnlag	2016	2017, pr. mnd
<2G	Inntekt<185.152,-	190,-	200,-*
2 – 3G	185.153,- - 277.728,-	1.020,-	1.200,-**
3 – 4G	277.729,- - 370.304,-	1.390,-	1.500,-**
4 – 5G	370.305,- - 462.880,-	1.750,-	1.800,-**
>5G	462.881,->	2.100,-	2.100,-**
Timesats for enkelttimar, sjølvkostbeløp		357,-	357,-**

Sal av mat:

	Kommentar	2016	2017
Sal av middag på institusjon og bufellesskap		80	90**
Sal av frukost i inst. og bufellesskap		35	50**
Sal av kveldsmat i inst. og bufellesskap		35	50**
Varm mat levert i privat heim		92	100**
Kald mat levert i privat heim		80	85
Fullkost pr. døgn		150	190**
Fullkost pr. mnd.		4.562	4.900,-**

Tenester:

	Kommentar	2016	2017
Korttidsopphald på institusjon	Statleg fastsett døgnpris	150	155*
Dagopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*

Nattopphald på institusjon	Statleg fastsett	80	??*
Tryggleiksalarm pr. mnd.	Lik pris i sjustjerna	310	320**
Alarmknapp i bufellesskap	Pr. mnd.	150	150
Leige av bodareal pr. mnd.	Inkl. i husleige for dei i bufellesskap	340	340
Overnatting for pårørnde	Legeloftet, Fjordsyn, døgnleige utan kost	270	280
Leige av treningssal	Eksterne personar/grupper, pr. time	250	250
Leige av bibliotek ved kaffistova	Avstengt til lukka arrangement	500	500
	Til konfirmasjonar	1.240	1.300
Leige av kafeteria(kaffistova)		1.340	1.380
Dagsenteret	Kveld og helg, inntil 3. timar	620	620
	Konfirmasjonar mm	1.340	1.380

Dagsenteret for eldre på omsorgssenteret:

		2016	2017
Tilbod på dagsenteret(tilbodet inkluderer ***)	Kostnad pr. dag	225	237
***Dagtilbod med aktivisering og underhaldning		62	62
***Transport		65	65
***Middag og kaffemat		99	110
Frukost kjem i tillegg for dei som ynskjer det		35	50**

Kurdøgnpris:

Utrekna etter statlege føringar		2016	2017
Kurdøgnpris, kommunal kostnad pr. seng pr. natt	Ikkje betalingssats	2.311,-	2.429,-

Hamna dagsenter:

Kva	Pris	Lengd
Ein skuletime, bruk av sanserom inkl. berøringsterapeut.	600,-	45 min
Ein skuletime, bruk av sanserom utan berøringsterapeut	300,-	60 min
Matpengar, lunsj og kaffe mm. Lik sum med frukost x 20/mnd	700,-*	1 mnd

*Alle satsar merka med stjerne vert fastsett i sentral forskrift.

** Satsane merka med to stjerner er prissett gjennom samarbeid med sjustjernekommunane. Satsane som står i kolonne "2017" er endra frå 2016, men dei statleg fastsette prisane er ikkje vedtekne endå, men når dei er gjort kjende endrar vi desse satsane.

Endringane for alle nye satsar er gjeldande frå 01.01.2017.

Vedleggsliste:

Uprenta saksvedlegg:

<http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-16-1349>

Rundskriv I-1/2016 om endring av fribeløp og egenandeler for kommunale helse- og omsorgstenester

Samandrag av saka:

Love og forskrifter regulerer mykje av det kommunen kan ta betalt for når det gjeld helse- og omsorgstenester. Nytt for året er at kommunane i sjustjerna Søre Sunnmøre har samarbeidd om utarbeiding av prisnivå for mange av tenestene innanfor helse- og omsorg. Endringane frå 2016 til 2017 skil seg stort sett på generell prisauke. Samarbeidet mellom kommunane har ikkje medført vesentlege endringar, då Volda har hatt eit prisnivå som har leie relativt likt oppimot det som no vart resultatet etter kommunesamarbeidet på prisfastsetjing.

Saksopplysningar:

Betaling for langtidsopphald på institusjon vert regulert i "forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstenester". Bebuarane betaler etter inntekt med ulike fråtrekksrettar. Dette er heilt regelstyrt og har såleis ikkje relevans i denne saka. Inntekta til den einskilde styrer også kva ein må betale for praktisk bistand, folkeleg kalla "heimhjelp". Sentral forskrift regulerer satsen for inntekter opp til 2G, som no er kr. 185.152,-. For inntekter over 2G står kommunane meir fritt til prisfastsetjing. I årets framlegg er forslaget frå kommunesamarbeidet lagt til grunn. Den sentrale forskrifta som fastsetter 2017- satsar er ikkje vedteken endå, men lekkasjer om satsane har kome i forbindelse med endringar på betaling for institusjonsopphald der pasientar må dele rom. I framlegg til vedtak er desse tala brukt. Tidlegare år er desse tala først blitt kjende når ny forskrift har blitt sendt ut på nyåret. Her er satsar frå nokre kommunar slik dei var i 2016.

	Abonnement og timesats for praktisk bistand pr. mnd.					Timesats
	<2G	2-3G	3-4G	4-5G	>5G	
Volda 2016	190	1020	1390	1750	2100	357
Ørsta 2016	190	960	1245	1660	2230	300
Ulstein 2016	190	960	1800	1800	1900	309
Hareid 2016	190	1200	1400	1910	2220	271
Vanylven 2016	190	774	1032	1548	1548	258
Herøy 2016	190	1400	1750	2110	2450	350
Sande 2016	190	962	1442	1730	2030	400

Tryggleiksalarm, abonnementskostnad pr. mnd. i 2016

	Volda	Ørsta	Herøy	Ulstein	Sande	Hareid	Vanylven
Mot alarmsentral	310	370	300	290	225	300	258
I bufellesskap	150	155					

Det er skilnad på det forskrift kallar "dagopphald på institusjon" og det som er dagsenteret for eldre. Dagsenteret for eldre legg vinn på å gi eit fagleg godt tilbod med aktivisering, trening, kulturelle opplevingar, turar, matlaging og mykje meir. Det er sterkt fokus på førebyggjande helsearbeid ved å legge til rette for at folk kan bu heime så lenge som råd. "Dagopphald på institusjon" er lite brukt hjå oss, men då blir tilbodet gitt i institusjonsavdeling og innhaldet skil seg frå det dagsenteret kan gi. Dette er forklaring på kvifor det er forskjell på statleg fastsett sats for institusjonsopphald og våre dagsenterprisar.

Hamna dagsenter har bygd opp fleire sanserom og kompetanse på berøring. For mange er bruk av desse romma viktige stimuli for ei positiv utvikling. Prisane gjeld for dei som ikkje er tildelt plass på Hamna dagsenter, men likevel vil nytte seg av tilbodet på Hamna dagsenter.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ikkje vurdert

Økonomiske konsekvensar:

Ikkje konkret utrekna då fleire satsar vert endelege først etter at nye forskrifter er vedtatt sentralt. Ein kan likevel grovt kalkulere samla inntektsauke på ca. 65.000,- om desse endringane vert ståande.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ikkje vurdert

Vurdering og konklusjon:

Dei ulike betalingsattsane for omsorgstenester blir endra årleg. Dei fleste endringane vert justerte på grunn av generell prisauke. Prissamarbeidet kommunane imellom på mange av desse tenestene er fornuftig. Ein fordel er at prisane kan leggest inn i fagsystemet Gericca og fakturerast utifrå tenestene brukarane er tildelt. Dette vil kunne spare merkantilt arbeid. Nokre prisar er uendra frå 2016, andre har fått påslag. Det er ingen nye tenester det vert krevd betaling for i 2017.

Rune Sjugard
Rådmann

Jorunn Anne Tomasgard
Helse- og omsorgssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Servicekontoret
Tildelingskontoret

Klageinstans:

Brukarutvalet
v/ Hamna Dagsenter
Hamna 20
6100 VOLDA

VOLDA KOMMUNE	
Saksnummer	2016/2048
Løpnr	HDS
11 DES 2016	
Arkivdel	Emne 2
Klassering	231
Klassering S	

kopi: SBR

Volda 11.12.16

Volda kommune

MATPENGAR PÅ HAMNA DAGSENER

Mandag 28.11.16 hadde brukarutvalet for Hamna dagsenter møte, ei sak som var oppe var at brukarar ved dagsenteret betalar ein høg takst for måltidet som dei får der.

Dei betaler ein sats 700 kr. Pr mnd., for eit brødmåltid pr. dag, satsane er politisk bestemt, og Hamna forhold seg til dei.

Til samanlikning kostar det for 100 % plass i barnehagane kr. 350,- og på SFO kr. 205,- i matpengar pr. mnd.

Dette synest vi i brukarutvalet er urimelig, og ber kommunestyret vurdere dette snarast.

Med helsing
Turid Tjugen

Tilleggsopplysingar i høve sak om matpengar ved Hamna dagsenter

Brukarane ved dagsenteret blir i dag fakturert for kr 700,- per måned for heil plass. Fordelt på vekedagar per måned blir dette kr 35,- per dag.

Dette dekker følgande:

- Lunsjmåltid kvar dag
  - Ulike typar brød, 5-6 ulike pålegg, yoghurt, mjølk, juice samt kaffi, te eller saft til alle 4 pausane som er i løpet av dagen. Av og til blir det kjøpt inn frukt i tillegg.
- Feiring av bursdagar
  - Brukarane kan velje mellom is m/peanøtter & non-stop eller gele/sjokoladepudding osv.
- Markering av jul
  - Sesongbasert pålegg samt mandarinar og twist/peparkaker hyppigare inn mot julehøgtida.
  - Kwart år blir det arrangert julelogg, der familie/vener blir invitert inn. Her er det då ekstra servering av gløgg med tilbehør, peparkaker, twist & mandarinar.
- Markering av påske
  - Sesongbasert pålegg samt påske egg med smågodt inn mot høgtida.
- Sommar aktivitetar
  - Kvar sommar blir det arrangert 2 veker med sommarturar. Her blir det kjøpt inn pølser m/brød, hamburger, salat, frukt & kjeks samt grillar.

Konsekvensar av reduksjon i matpengane:

- Ekstra betaling av alle tilleggsordningane utanom lunsjmåltida kvar dag.
- Meir administrasjonstid på teamleiar i høve ekstrabetaling.
- Eventuelt slutte med all ekstra tilleggsmarkering.

Rekneskap:

- Det er tilstrekkelig med inntekter i høve utgiftene til mat.

Volda 20.03.2017

Ingunn Gjengedal

Einingsleiar tenesta for funksjonhemma

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Sjurgard

Arkivsak nr.: 2014/1913

Arkivkode: A60

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
66/17	Formannskapet	18.04.2017
46/17	Kommunestyret	27.04.2017

CAMPUSUTVIKLING - RESSURSAR TIL Å BISTÅ KOMMUNEN I PLANLEGGING AV KULTURHUS OG KINO

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

Kommunestyret løyver inntil kr 250 000 til planlegging i samband med utgreiing av kulturhus og kino i sambruksløysing i samarbeid med Høgskulen sitt nye mediebygg på Campus. Løyvinga vert dekt over formannskapet sin disposisjonspost.

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret løyver inntil kr 250 000 til planlegging i samband med utgreiing av kulturhus og kino i sambruksløysing i samarbeid med Høgskulen sitt nye mediebygg på Campus. Løyvinga vert dekt over formannskapet sin disposisjonspost.

Vedleggsliste:

Notat frå rådmannen til formannskapet av 07.03.16; Campusutvikling op høgskulen i Volda – rammer for kommunal medverknad (jfr orienteringssak for kommunestyret 30.03.17)

Uprenta saksvedlegg:

Intensjonsavtale mellom Volda kommune og Høgskulen i Volda.

Samandrag av saka:

Volda kommune og Høgskulen har inngått intensjonsavtale om eit samarbeid om kulturhus og kino som fleirbruksløyning i samband med planlegging av nytt mediebygg på Campus. Volda kommune har behov for å knyte til seg kompetanse for å ivareta kommunen sine behov i planlegginga.

Saksopplysningar/fakta:

Prosjektet vert administrert av Statsbygg med Høgskulen og Volda kommune som samarbeidspartar. Det er ein eigen programkomite som arbeider med rom- og funksjonsprogram der Jan Henning Egset deltek frå kommunen. I styringsgruppa for prosjektet deltek ordførar og rådmann frå kommunen. Prosjektet er inne i ei førebuingssfasa for grunnlag til kontrakt om skisseprosjekt, jfr framdriftsplan:

STATSBYGG

SKISSEPROSJEKT – AKTIVITETER OG FRAMDRIFT

SRG 1.3.2017-PL

	AKTIVITET	2017											
		F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	
LO	Lokalisering m/vedtak	■	■	■	■	■	■	■					
BP	Byggeprogram						■						
	RF Rom- og funksjonsbeskrivelse (rev.)	■	■	■	■	■	■						
	TS Teknisk spesifisering			■	■	■	■	■					
KS	Kontraktstrategi m/sak i komiteén												
KG	Konkurransegrunnlag			■	■	■	■	■					
ÅÅ	Anbudskonkurranse – åpen (PG)					■	■	■	■	■	■	■	
E	Evaluering								■	■	■	■	
KO	Kontraktssignering										■	■	
SP	Skisseprosjekt									■	■	■	
FB	Fasebehandling											■	

Markedsanalyse som grunnlag

Hvis ikke LO konkluderer eksakt blir det innledende aktivitet i skisseprosjekt.

STATSBYGG

TOTALPROSJEKT – FASER OG FRAMDRIFT

14.3.2017-PL

	AKTIVITET	2018				2019				2020			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
AK	Anbudskonkurranse entreprise	■											
RN	Regjeringsnotat		■	■	■								
HB	Husleieberegning			■	■								
E	Detaljprosjekt				■	■	■	■					
SPB	Start på byggeplass												
BF1	Byggefase – gr.arb/råbygg/bygg							■	■	■	■	■	■
BF2	Byggefase - teknikk									■	■	■	■
PD	Prøvedrift												■
OT	Overtakelse												■

innflytting ca 1.8.2020

Ferdig bygg semesterstart høsten 2020 eller januar 2021.

Ei politisk nemnd la fram ei overordna bestilling av kommunen sine behov. I fasen fram mot skisseprosjekt, og under utvikling av prosjektet i skisseprosjektfasen, må kommunen gjere avklaringar rundt tekniske spesifiseringar mv. Vidare må kommunen gjere utgreiingar rundt kva som skal med i prosjektet, avklare finansieringskjelder og utgreie grunnlag for å ta endeleg stilling til prosjektet. Kommunen har ikkje kompetanse og kapasitet i administrasjonen til dette. Det vil verte behov for ressursar til å leige inn ekspertise og elles til å kunne arbeide med prosjektet (som td synfaringar mv)

Vurdering og konklusjon:

Ut frå intensjonsavtalen skal Volda kommune ta endeleg stilling til deltaking i prosjektet når økonomiske og driftsmessige forhold er avklart i skisseprosjektfasen. Omfanget av skisseprosjektet vil samtidig vere avhengig av om kulturhusdelen skal inngå i planlegginga. Det er derfor forventingar til at kommunen kan leggje nokre premisser i eiga sak etter ferien.

Rådmannen ser det som heilt nødvendig at det vert sett av litt ressursar til planlegging og avklaring av ulike forhold rundt kulturhus og kino. Rådmannen foreslår at det vert sett av inntil kr 255 000 med dekning over formannskapet sin disposisjonspost. I budsjettet er denne oppført med kr 455 000. Frå tidlegare er det løyvd kr 200 000 til kulturmidlar for 2017.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Økonomiavdelinga

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Sjugard/Edvin Løfoll   Arkivsak nr.: 2017/452
Arkivkode: N64

Utvaksaksnr	Utval	Møtedato
60/17	Formannskapet	18.04.2017
47/17	Kommunestyret	27.04.2017
4/17	Mellombels fellesnemnd for Volda og Hornindal kommunar	20.04.2017

BREIBAND/FIBER VOLDA - GRODÅS

Handsaming:

Sakshandsamar Edvin Løfoll møtte under handsaminga av saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

- 1. Kommunestyret godkjenner at det vert søkt om statlege midlar over NKOM-ordninga for å leggje til rette for utbygging av høghastigheitsnett for husstandar på strekninga Grodås – Volda.*
- 2. Kommunestyret ber administrasjonen også søkje på infrastrukturmidlar for kommunar som slår seg saman med sikte på å etablere fiber/breiband mellom kommunehuset i Hornindal og Volda rådhus.*
- 3. Kommunestyret ser begge ordningane under punkt 1 og 2 i samanheng for å få til tilfredsstillande løysing for etablering av fiber/breiband mellom administrasjonsbygga i ny kommune, og er innforstått med at dei statlege tilskotsordningane føreset kommunal eigenfinansiering. Val av endeleg løysing og dekningsmåte vert å kome attende til når alle forhold er avklart (storleik på kostnad, tilskot mv)*

Administrasjonen si tilråding:

4. **Kommunestyret godkjenner at det vert søkt om statlege midlar over NKOM-ordninga for å leggje til rette for utbygging av høghastighetsnett for husstandar på strekninga Grodås – Volda.**
5. **Kommunestyret ber administrasjonen også søkje på infrastrukturmidlar for kommunar som slår seg saman med sikte på å etablere fiber/breiband mellom kommunehuset i Hornindal og Volda rådhus.**
6. **Kommunestyret ser begge ordningane under punkt 1 og 2 i samanheng for å få til tilfredsstillande løysing for etablering av fiber/breiband mellom administrasjonsbygga i ny kommune, og er innforstått med at dei statlege tilskotsordningane føreset kommunal eigenfinansiering. Val av endeleg løysing og dekningsmåte vert å kome attende til når alle forhold er avklart (storleik på kostnad, tilskot mv)**

Vedlegg/link (NKOM-ordninga)

<http://www.nkom.no/teknisk/bredb%C3%A5nd/utbygging/nasjonal-st%C3%B8nad-til-breibandutbygging>

Samandrag av saka:

Det må etablerast breibandssamband mellom kommunehuset på Grodås og Volda rådhus før kommunane vert samanslått til ny kommune i 2020. Det vert søkt om statlege midlar over dei såkalla NKOM-midlane og over ramma for infrastrukturtiltak i samband med kommunesamanslåing. NKOM er ei ordning der ein legg til rette for breiband til samfunnet samtidig som ein kan dekkje kommunane sine egne behov. Langs strekninga Grodås – Volda handlar dette om husstandar langs traseen ny E39. Utbygging her har ikkje vore vurdert som forretningsmessig lønsamt for aktørane i marknaden. Dersom kommunen får statleg tilskot der alle aktørar kjem betre ut enn ved leige, så kan ein samtidig leggje til rette med avtappingspunkt for privat utbygging av spreienett til omlag 170 husstandar. Traseen gjer det mogeleg å knyte saman fleire kommunale bygg i eige ekom-nett. Dette vil løyse behovet for bandbreidde (hastigheit) i framtida, samt redusere kostnader for intern kommunikasjon.

Saksopplysningar/fakta:

Volda og Hornindal kommunar har gjort vedtak om å slå seg saman. Det vil vere naudsynt å opprette høghastigheit breiband (fiber) mellom kommunane for å kunne nytte eksisterande og framtidige IT løysingar. Traseen som er tenkt nytta er ny E39 mellom Volda sentrum og Grodås i Hornindal. Langs denne vegen er det fleire stadar svært dårleg breibandsdekning, jamfør eksisterande dekningskart utarbeida av NKOM. Denne nye traseen er tenkt å legge til rette for FTH-nett (fiber til heimen) til mange lokalsamfunn langs vegen og dekkje behovet for framtidiretta ekom-nett til private. Den totale strekninga er om lag 38km. Vidare vil dette nettet gjere det mogeleg med vesentleg betre internt samband mellom kommunale bygg (t.d rådhuset i Volda – Myrtun).

Det er i utgangspunktet 2 statlege tilskotsordningar som er aktuelle å søkje om midlar frå. Dette er NKOM (nasjonal kommunikasjons mynde) si årlege tildeling, og regjeringa si ordning for stønad til infrastruktur for kommunar som slår seg saman. Uansett om ein lukkast eller ikkje i slike søknader, vil stønad dekkje berre delar av kostnaden for denne

utbygginga. Det er difor nødvendig at kommunen legg til grunn ei eigenfinansiering i kombinasjon med statleg stønad og andre statlege samarbeidspartar. Dette vil gje ein meir langsiktig tryggleik, vere føreseieleg og gje kommunen lågare kostnader over tid. Den totale økonomien vert å vurdere når ein får svar på dei statlege søknadene, der ein ut frå utrekning av årlege kostnader må ta endeleg avgjerd mellom eiga utbygging og leige av fiberkapasitet frå private leverandørar.

Kommunen er og skal vere, «elektronisk» i sakshandsaming og tenesteyting til innbyggjarane. Då er ein avhengig av at kommunen har tilgang til kapasitet og evnar å nytte både dagens og morgondagens IT løysingar. Denne utbygginga vil gjere kommunen i stand til å møte framtida på ein god måte, samt at det legg til rette for kommersielle aktørar å bygge ut delar av bygdene som ligg langs føringsvegen (FTH). Utan ei slik utbygging, vil truleg ikkje dette siste vere mogleg dei næraste åra.

Det er også mogeleg å redusere kostnader for slik utbygging ved å samarbeide med andre. Det kan vere Statens vegvesen (SVV), Mørenett AS, lokale, men og nasjonale marknadsstyrte breibands utbyggjarar. Det som avteiknar seg så langt, er at samarbeid med marknadsstyrt utbyggjarar, vil kunne redusere kommunen sin handlefridom ved for sterkt knyting og lite føreseieleg eigarskap. Noverande og framtidige kostnader vert truleg høgare enn ved å bygge sjølv. Det er difor naudsynt/tenleg at kommunen legg til grunn ei eigenfinansiering i kombinasjon med statleg stønad og evt andre statlege samarbeidspartar. Dette vil gje ein meir langsiktig tryggleik, vere føreseieleg og gje kommunen lågare kostnader over tid.

Etter å ha undersøkt litt ulike mogelegheiter, ser det vanskeleg ut å samarbeide med kommersielle aktørar. Dette fordi kostnadene for kjøp av kapasitet er høg, og kostnader ved kjøp av ekom kanalar er om mogeleg endå høgare. Det er relativt liten konkurranse i vår marknad (som dekkjer aktuell strekning og område) og prisane er truleg farga av det.

Det kan vere mogeleg å få til samband via Vanylven og Nordfjord-kommunane sin fiber. Dette vil ogs føre til leigekostnader, samt at det vil vere sårbart med tanke på utfall. Trasèen som vi tenkjer no, vil kunne gje redundant løysing (to-sidig innmating) og vil truleg vere interessant for Nordfjord-kommunane som alternativt samband. Det er vanleg i bransjen å swoppe (byte seg i mellom), men Volda kommune har lite eller ingenting å gje i swopp per i dag.

Helse og miljøkonsekvensar:

Eit slikt samband internt i kommunen vil saman med SSIKT-samarbeidet, gje framtidsretta løysing også for helse sektoren. Det vil vere lite (les ingen) avgrensing i bandbreidde (hastigheit), og ved å eige ekom-nettet legg det grunnlag for større tryggleik i kommunikasjonen.

Å nytte eksisterande infrastruktur, reduserer miljøkonsekvensane monaleg. Det er per i dag usikkert kor enkelt dette let seg gjere, men mogelegheitene er til stades.

Økonomiske konsekvensar:

Som omtala i saksopplysningar og fakta, ser det mest tenleg ut at kommunen (evt i samarbeid med anna kommunal/statleg aktør) sjølv står som eigar av dette ekom-sambandet. Fleire av kommunene på Sunnmøre har gjennomført denne modellen tidlegare og i desse dagar held

SSIKT (Søre Sunnmøre interkommunale IKT-samarbeid) på å knyte saman nokre samband der kommunane manglar eigen infrastruktur.

Leige av kapasitet vil koste kommunen dyrt over tid. I dag er det truleg berre Telenor som kan tilby dette. I skrivande stund har vi ikkje full oversikt over kostnader for slik leige, men baserer påstanden på erfaringstal. Vidare er det mogeleg å kjøpe seg inn i Statnett sin fiber på 440kV linja (monsterlinja) som går på tvers av den aktuelle trasèen. Dette vil og vere kostbart, da vi i tillegg må bygge eige nett for å nå tak i denne trasèen, samt leige med andre for å kome mellom senter i Volda og Grodås.

Å bygge dette sambandet i eigen regi langs E39 med alle kostnader medteke, vil truleg kome på om lag kr 8,5 – 10,5mill i total kostnad. Dette baserer seg på meterpris på kring kr 260,-/meter og er relevant i denne samanheng. Dersom det er mogeleg å samarbeide med eigar av infrastruktur (for eksempel SVV), vil ein kunne redusere kostnader monaleg, truleg halvere byggekostnaden. Det vert jobba med å få til slikt samarbeid, men det er ikkje avklara enno.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Det vert vurdert som mindre endringar i høve beredskap. Det å få mogeleg redundant løysing via Nordfjord kommunane, kan vere eit positivt bidrag.

Vurdering og konklusjon:

Det er nødvendig å finne løysing på høghastigheitskommunikasjon mellom Grodås og Volda til kommunane skal samanslåast og verte ein ny kommune. Rådmannen meiner at Hornindal og Volda kommune saman bør nytte dei ordningane som gir god og gjennomførbar løysing. Eksisterande ordningar som skissert i saksutgreiinga bør kombinerast. NKOM-ordninga er retta mot utbygging for å gi tilbod til husstandane, og der dette samtidig kan gi nytte for kommunen si verksemd. Staten sine infrastrukturmidlar til kommunesamanslåing kan nyttast for å etablere betre infrastruktur i den nye kommunen, og da som til dømes breiband/fiber.

Hornindal og Volda bør som ledd i kommunesamanslåingsprosessen arbeide strategisk med korleis ein skal få til god dekning av breiband/høghastigheitsnett for innbyggjarane i heile den nye kommunen. Dette vert viktig infrastruktur for innbyggjarane, og for at kommunen skal kunne yte framtidsretta tenester for innbyggjarane.

Rådmannen vil rå til at Volda kommune i samarbeid med Hornindal kommune søker om midlar over begge ordningane. Kva løysing som endeleg vert valt for høghastigheitsnett mellom Grodås og Volda vert å avgjere når vi får svar på søknadene, samt ut frå ei vurdering av kva som er mest tenleg ut frå den samla økonomien.

Ved eiga utbygging må kommunen vere budd på å setje av eigenandel. Dette bør også drøftast med fellesnemnda for den nye kommunen, og om ev heile eller delar av dette skal dekkjast av eingongstilskotet til ny kommune ettersom dette er grunnleggjande infrastruktur for å kunne få den nye kommunen opp og gå elektronisk.

Rune Sjugard
Rådmann

Edvin Løfoll

Utskrift av endeleg vedtak:

Edvin Løfoll for utarbeiding av søknad

Hornindal kommune

SSIKT v/ Guttorm Rimstad

Teknisk sjef, her

IKT, her

Økonomiavdelinga, her

Ass rådmann, her

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Andreea Beleuta	Arkivsak nr.:	2017/624
		Arkivkode:	209

Utvaksaksnr	Utval	Møtedato
64/17	Formannskapet	18.04.2017
48/17	Kommunestyret	27.04.2017

FINANSRAPPORT 2016 (PASSIVA)

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

Finansrapport 2016 (passiva) vert teken til vitende.

Administrasjonen si tilråding:

Finansrapport 2016 (passiva) vert teken til vitende.

Saksopplysningar:

Finansrapport 2016 (Passiva)

Det vert vist til rapport utarbeidd av vår rådgjevar (Kommunal Gjeld AS). Rapporten er med som vedlegg til saka.

Startlåna frå Husbanken (som vi lånar vidare ut til publikum) er ikkje ein del av denne rapporten. Startlåna utgjorde ca 53,7 mill kr ved utgangen av 2016.

Det vert også vist til Volda kommune si årsmelding for 2016 (vert handsama av kommunestyret i 2. kvartal) for omtale av Volda kommune si låneportefølje.

Finansrapport 2016 (Aktiva)

Dette vert ein del av Volda kommune si årsmelding for 2016

Vedleggsliste:

- Rapport låneporteføljen 31. desember 2016 (utarbeidd av Kommunal Gjeld AS)

Rune Sjurgard
Rådmann

Henrik Skovly
Økonomisjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

Volda kommune.

Låneporteføljen

Rapport 31. desember 2016.

Forklaring av ord og uttrykk finnes på siste side i rapporten.

Innhold:

- Kort sammendrag.
- Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

Kort sammendrag:

Det er fra 1. januar 2017 foretatt endringer i forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning. Disse er:

- Finansreglementet og interne rutiner skal omfatte refinansieringsrisiko ved opptak av lån.
- I rapporteringen til politisk nivå skal det opplyses om verdien av lån som forfaller og som må refinansieres de neste 12 måneder.
- Begrepet «finansforvaltning» erstattes med «finans- og gjeldsforvaltning».
- I tillegg er det foretatt endringer i anskaffelsesforskriften og dette innebærer bl.a. at «banklån» ikke lengre må kunngjøres.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 0,5% ved årets siste møte i desember. Selv om Sentralbanken ikke lukker døren for et ytterligere rentekutt, synes det som om flertallet av analytikerne mener at kortrenten ikke skal lavere i denne sykelen. Lange renter (10-års swap) har steget betydelig i løpet av 3. tertial. Marginen på niborlån i Kommunalbanken er holdt uendret på 0,7 prosentpoeng. Samlet lånevolum ved årsskiftet er 851 millioner kroner. Långivere er Kommunalbanken og verdipapirmarkedet. Gjennomsnittlig porteføljerente er 2,34% og andelen fastrente er 49%. Lån som skal refinansieres de neste 12 måneder utgjør 130 millioner kroner, eller 15% av samlet lånevolum. Gjennomsnittlig tid til forfall på hele låneporteføljen er 11,7 år.

Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

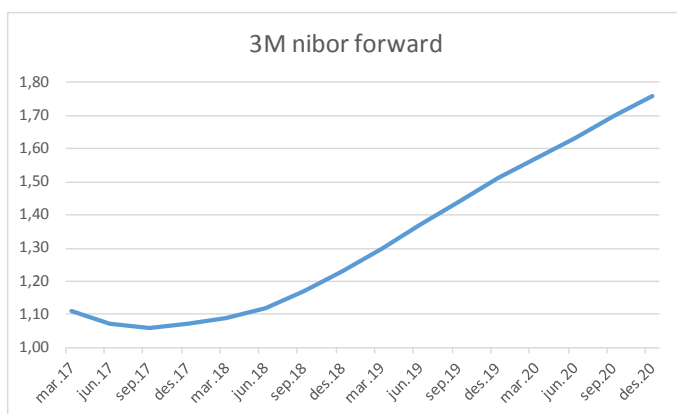
Markedet for lån med kommunal risiko.

Fra 1. januar er det vedtatt endringer i den såkalte finansforskriften. For det første så fokuseres det på at forskriften også omhandler gjeldssiden ved at forskriften skifter navn til «Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning». At begrepet «gjeld» tas inn er for å rette oppmerksomhet mot passivasiden. Da forskriften ble vedtatt i 2001, og senere endret i 2010, var det mye fokus rettet mot risikoer knyttet til aktivisasiden.

Av materielle endringer er det særlig refinansieringsrisiko det dreier seg om. Forskriften sier nå at finansreglementet skal omfatte refinansieringsrisiko ved opptak av lån. Dette forholdet er allerede beskrevet i eksisterende finansreglement. Videre skal også de interne rutinene omfatte refinansieringsrisikoen. Krav til rapportering endres når det gjelder denne type risiko ved at volum lån som har forfall og må refinansieres de neste 12 måneder skal rapporteres til kommunestyre/fylkesting.

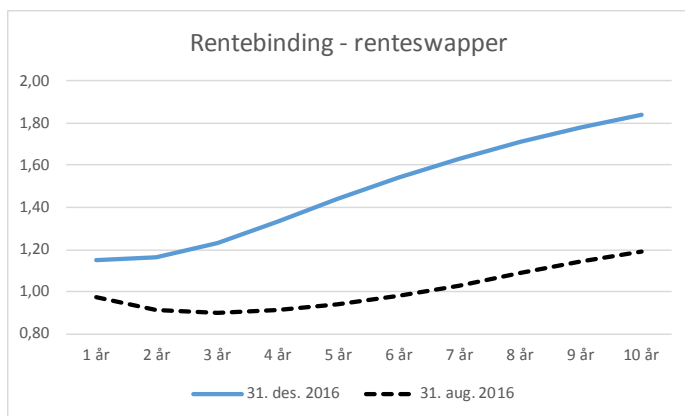
Anskaffelsesforskriften er også endret fra 1. januar. I §2-4, bokstav e, pkt. 1 er lån unntatt fra kravet om kunngjøring. Tidligere var det kun verdipapiriserte lån som var unntatt fra kunngjøring og regelendringen har vært ventet i lang tid. Nå blir det enklere å anskaffe langsiktige lån fra bl.a. Kommunalbanken og det antas at denne regelendringen vil være et bidrag til at kommuner og fylkeskommuner vil redusere sin kortsiktige opplåning. Endringen av finansforskriften, som er omtalt ovenfor, henger nemlig sammen med bekymring over økt bruk av kortsiktig opplåning de siste årene.

Norges Bank endret ikke styringsrenten på sitt siste møte i desember 2016. Mye kan tyde på at dagens nivå på 0,5% vil være bunnen. I sin rentebane holder Sentralbanken likevel døren åpen for et ytterligere kutt på 0,25 prosentpoeng, men markedet priser inn dette kun i beskjeden grad. I markedet for fremtidige renteavtaler (FRA-markedet) handles nivået på fremtidig 3M niborrente. Her ser vi at markedsaktørene legger til grunn at den korte renten vil ligge på dagens nivå, eller noe lavere, frem til midten av 2018.

I prognosen for renteutgifter benyttes denne kurven som utgangspunkt for å beregne kostnaden på lån med flytende rente.

Etter valget av ny president i USA har de lange rentene skutt i været. Bakgrunnen er forventninger om en mer aktiv finanspolitikk med økte investeringer i bl.a. infrastruktur. Også her hjemme har de lange rentene økt i 3. tertial. Tabellen nedenfor viser nivået på ulike swaprenter slik de var ved årsskiftet og hvordan nivået var ved utløpet av forrige tertial:

Kommunalbanken har holdt marginen på sine nibor-lån uendret i 3. tertial. I verdipapirmarkedet økte marginene noe mot slutten av året, men dette er den sedvanlige endringen man kan se når årsskifteproblematikken melder seg.

Kravet til den motsykliske bufferen (egenkapital) i bankene er vedtatt økt med 0,5 prosentpoeng med virkning fra 31. desember 2017. Dette treffer også Kommunalbanken, som i tillegg er ansett som en systemkritisk bank (1 av 3) i Norge. Endringen vil, isolert sett, redusere utlånsevnen, øke marginkravet på lån og ta ned kapasiteten til å betale eieren utbytte.

Sammensetning av låneporteføljen.

Ved utløpet av desember består låneporteføljen av lån fra Kommunalbanken og verdipapirmarkedet. Til sammen utgjør disse lånene 851 millioner kroner.

Långiver	31.des.16	andel
Verdipapirmarkedet	130	0,15
Kommunalbanken	721	0,85
(tall i mill.)	851	1,00

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (september - desember).

Det er etablert følgende fastrenter i oktober:

Lån 20160297 i Kommunalbanken:

Renten er bundet for perioden 21.12.16 til 21.12.23 på nivå 2,25%. Volumet på dette lånet er 150.000.000,-.

Lån 20100854 i Kommunalbanken:

Renten er bundet for perioden 21.12.16 til 21.12.23 på nivå 2,25%. Volumet på dette lånet er 170.000.000,-.

Avdrag.

Det er pr IMM desember betalt avdrag med 23.058.460,- mot lån 20100864 i Kommunalbanken.

Løpetid på lånene.

Tabellen viser en oppstilling av alle lån med långiver, lånevolum, hvor stor andel hvert lån utgjør av samlet lånevolum og innfrielsestidspunkt. I tillegg vises løpetiden i kolonnen til høyre, dvs. hvor lang tid (antall år) det er til forfall/innfrielse. Lån som har kortere tid til forfall enn 1 år er markert med gult. På nederste linje fremgår en vektet gjennomsnittlig løpetid.

Långiver	saldo 31.12.2016	andel av samlet volum	forfall/ innfrielse	Løpetid (år) (tid til forfall)
Sertifikatlån FRN +32 ff 03/17	130 136 000	0,153	mars 2017	0,2
Kommunalbanken fast 2,25% til 12/23	150 000 000	0,176	juni 2041	24,8
Kommunalbanken flytende margin	175 725 521	0,206	desember 2025	9,0
Kommunalbanken fast 2,25% til 12/23	170 000 000	0,200	desember 2025	9,0
Kommunalbanken flytende margin	56 563 330	0,066	desember 2025	9,0
Kommunalbanken flytende margin	87 683 000	0,103	juni 2030	13,6
Kommunalbanken flytende margin	40 000 000	0,047	mars 2031	14,4
Kommunalbanken flytende margin	21 525 000	0,025	desember 2036	20,2
Kommunalbanken flytende margin	19 370 000	0,023	september 2037	21,0
	851 002 851	1,000	Vektet løpetid (år):	11,7

Lån som forfaller/må refinansieres de neste 12 måneder.

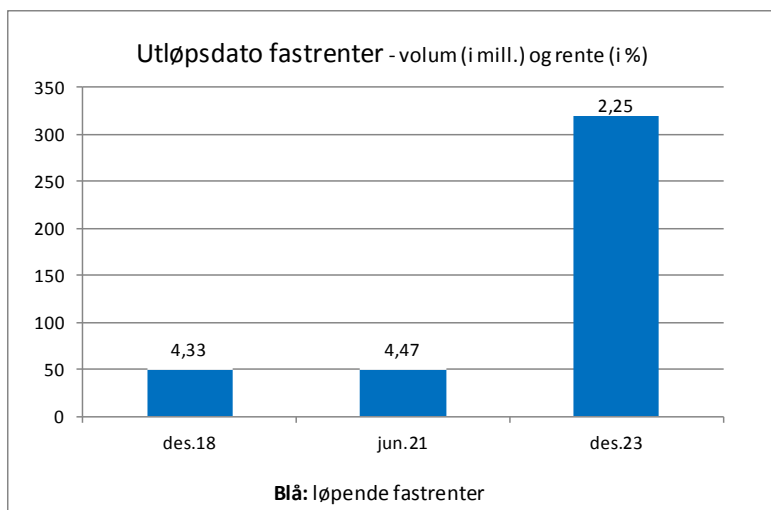
Det er ett lån som har kortere løpetid enn 1 år. Dette lånet utgjør 15% av samlet lånevolum. Lån med kort løpetid er benyttet for å skaffe lavere lånerente. Tabellen illustrerer at lånet med kortest løpetid har et margintillegg på 0,32 prosentpoeng, sammenlignet med de langsiktige lånene i Kommunalbanken som har et margintillegg på 0,7 prosentpoeng. Det vil alltid være en avveining i hvilken grad man skal benytte korte lån for å få lavere innlånsrente. Sammensetningen av låneporteføljen er innenfor begrensningene i finansreglementet.

Om kommunens låneportefølje.

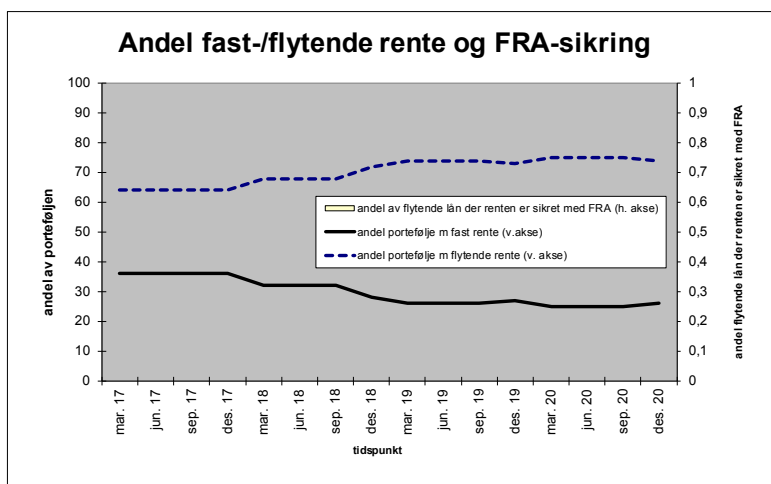
Kommunens nibor-lån i Kommunalbanken har flytende rente basert på 3M nibor. Lånene rentereguleres hver 3. måned lik 3M nibor pluss et margintillegg. Lånene her har lang løpetid. I tillegg har kommunen 2 lån med fastrente 2,25% i Kommunalbanken. Fastrenten utløper i desember 2023.

Kommunen har ett lån via verdipapirmarkedet. Dette har flytende rente på samme måte som niborlånene i Kommunalbanken, men marginen er lavere.

Kommunens fastrenter utgjør 49% av samlet lånevolum. Fastrentene er etablert som rentebytteavtaler og ordinære fastrentelån. Fast rente sikrer kontantstrømmen for det etablerte volumet og gjør porteføljerenten mer stabil. Tabellen under viser hver enkelt fastrente med volum og rentenivå:

Grafen under illustrerer en framskriving av fastrenteandelen i låneporteføljen. Her er det tatt forutsetning om antatte fremtidige låneopptak og avdrag (økonomiplanen). Det er lagt til grunn at det ikke etableres nye fastrenter i perioden.

Låneporteføljen har en gjennomsnittlig durasjon (varighet) på 2,90 år, mens rentefølsomheten ligger på 2,84 %.

Strategi for rentesikringer.

Kommunens finansreglement inneholder regler og rammer for bruk av rentesikring. Rentesikringer tas i bruk for å skape forutsigbarhet og stabilitet i kontantstrømmen knyttet til renteutgifter. Etablering av rentesikring skjer i hht. intern strategi for innlån og rentesikring. Rentesikringene foretas under forutsetning om lang tidshorisont og at de vil bli holdt til forfall.

Verdi på låneporteføljen og rentesikringer.

Verdien på en rentesikring er null når den etableres, da dette gjøres til markedspris. Ved opphør/utløp av rentesikringen vil verdien igjen være null. I mellomtiden vil verdien av rentesikringen variere i takt med at markedsrenten avviker fra nivået sikringen er etablert på. Jo lengre rentesikringen er, jo større vil utslagene i verdi bli. I hht. finansforskriften skal

verdien på rentesikringer etablert ved bruk av renteswapper rapporteres. Oppstillingen under viser at det er en negativ verdi (overkurs) på renteswappene. Dette skyldes at de er etablert på et tidspunkt med høyere rente enn det som er markedet nå:

Note til regnskapet.

Volda kommune

Verdivurdering renteswapper

Renteswapper - motpart, kupong, kurs og verdi.

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Formål med sikringen: sikring av kontantstrøm.

motpart	kupongrente	slutt dato	volum	markeds kurs	markeds verdi	start dato	type sikring
SMN1	4,3300	imm des 18	50 000 000	106,20	53 100 000	løpende	kontantstrøm
DNB	4,4700	imm jun 21	50 000 000	114,85	57 425 000	løpende	kontantstrøm

Tabellen over viser løpende renteswapper med motpart, hvilken fastrente som betales, slutt dato for fastrenten og markedskursen på rentesikringen.

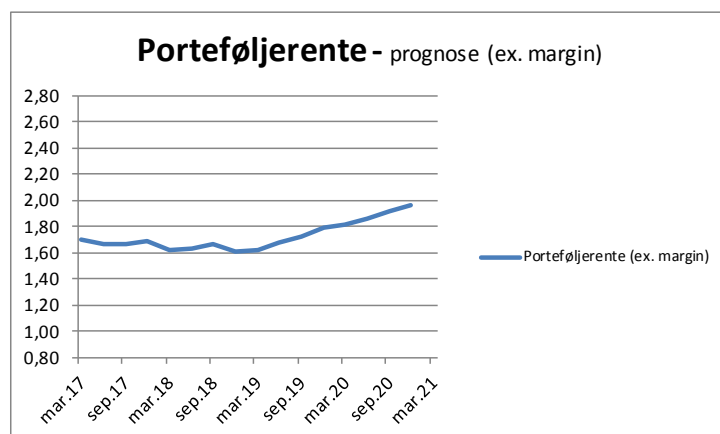
Når det gjelder lån med flytende rente blir disse renteregulert fortløpende til riktig markedsrente. Det vil derfor ikke oppstå særlige kursutslag her.

Avvik mellom faktisk forvaltning og krav i finansreglementet.

Ingen bestemmelser i finansreglementet er overtrådt og det har ikke funnet sted avvik fra dette i perioden. I denne sammenheng vises til vedlegget "Avviksanalyse" lengre bak i rapporten.

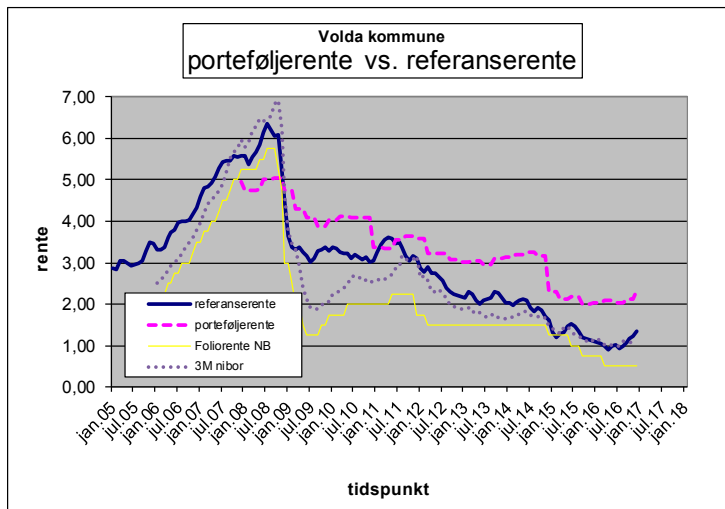
Markedsrenter og egne betingelser.

Gjennomsnittrenten i låneporteføljen er 2,34%. Hva blir den fremover i økonomiplanperioden? Dette kan simuleres ved noen forutsetninger: Kostnaden på flytende lån settes lik forwardkurven (FRA-renten) og vi legger til eksisterende fastrenter. Det legges til grunn at fastrentene ikke blir endret/tilpasset i perioden. Det forutsettes at det ikke etableres nye fastrenter og vi legger til nye låneopptak samt avdrag (fra økonomiplanen). Framskrivningen gjøres uten tillegg av margin (pt. 0,7 prosentpoeng i Kommunalbanken), da denne kan endres på kort varsel for de fleste lånene. Vi vil da få en porteføljerente som utvikler seg slik:

Sammenligning av renteutgifter (benchmarking).

Benchmarking av lånerenten er foretatt mot en referanserente som er sammensatt av 3M nibor (34% vekt) og 4 års fastrente (66% vekt). Grafen illustrerer at det de siste årene har oppstått et avvik mellom porteføljerenten og referanserenten. Dette skyldes 2 forhold: for det første har marginen på de flytende lånene økt mye i etterkant av finanskrisen. Den har gått fra å være negativ med (mer enn) 0,15 prosent til å bli positiv på 0,7% for lånene i Kommunalbanken. Det andre forholdet er at referanseindeksens element av 4-årsfastrente hele tiden oppdateres med gjeldende markedsrente, mens porteføljen beholder de gamle fastrentene som er etablert på høye nivåer. Med de kredittmarginene som nå er gjeldende, vil porteføljerenten neppe komme ned til referanserentens nivå.

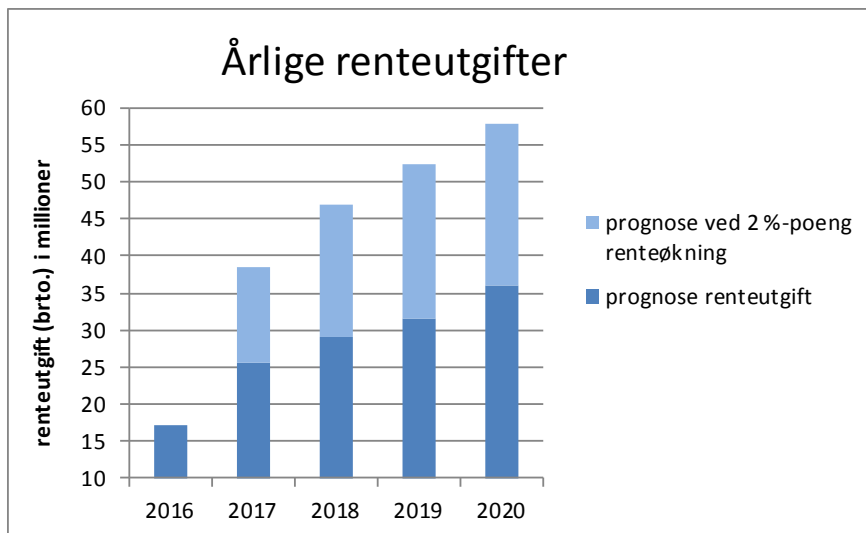
Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kommunen vurderer den finansielle risikoen i henhold til interne rutiner for finansforvaltning. Dette innebærer periodiske vurderinger, i tillegg til vurderinger i forkant av risikotilpasninger og låneopptak. Vurderingene som gjennomføres blir arkivert.

Samlet vurderes den finansielle risikoen å være tilfredsstillende, ønsket og innenfor rammene i vedtatt finansreglement, intern låne-/sikringsstrategi, forskrift og gjeldende lov.

Rentesjokk.

Lengre opp i rapporten er det laget en framskriving av porteføljerenten for økonomiplanperioden. Basert på denne, men med et tillegg for margin på lånene, kan vi beregne låneporteføljens brutto rentekostnad. Nedenfor er denne rentekostnaden fremstilt grafisk. I tillegg er det gjort en simulering der vi får en umiddelbar renteoppgang på 2% og hvilken effekt dette får på brutto renteutgifter:

En eventuell renteoppgang vil også ha betydning for kommunens selvfinansierende lån og aktivaside. Det ikke tatt høyde for dette i beregningen ovenfor.

Levanger, januar 2017.
Einar Bangstad

Avviksanalyse låneporteføljen - nøkkeltallsrapport.

Volda kommune

jfr. forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og intern rutinebeskrivelse for finansområdet.

Rapport "Nå" : IMM desember 2016

Rapport "Forrige" : IMM september 2016

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	49 %	11 %	Minimumskrav:	
Andel lån med flytende rente:	51 %	89 %	Minimumskrav:	
herav rentesikret for (resten av) 2017	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2018	0 %	0 %		
Gjennomsnittsdurasjon (år):	2,9	0,58	Min.-/makskrav:	0-4 år
Rentefølsomhet (%)	2,84	0,57		
Utløp lengste rentebinding (år)	2023	2021		
Andel største enkeltlån i porteføljen:	21 %	20 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	2,34 %	2,11 %		
Anslag renteutgift 2016 (mill. kroner)	17,18	17,05	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2017 (mill. kroner)	25,58	20,1		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-1,40 %	-1,50 %		
Innløsningsverdi passiva (i mill kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	-12	-12,8		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	15 %	15 %	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Endring i finansforskriften for kommuner, samt forskrift om off. anskaffelser mht låneopptak (fra 1. jan. 2017).

Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kontrollskjema

Risiko	Beskrivelse	ja	nei	merknad
Kredittrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1. Stikkord: kvalitet på motpart.	X		
Markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1 / kap 7, avsnitt 2, 3 + kulepkt 1, 2. Stikkord: verdisvingninger i markedet.	X		
Renterisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 2, 3 kulepkt 6, 7, 8. Stikkord: stabil finansiering av kommunens virksomhet.	X		
Likviditetsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 1, 3 kulepkt 1, 2. Stikkord: mulighet for realisering på kort varsel.	X		
Refinansieringsrisiko	Lån/sikring: presisering fra KMD vedr. refinansieringsrisiko. Regelverk endres fra 1. januar 2017.	X		
Valutarisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 6 avsnitt 1. Stikkord: kun norske kroner.	X		
Systematisk/ generell markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 7 avsnitt 3 kulepkt 6,7,8. Stikkord: sannsynlighet for verdiendring i et marked.	X		
Usystematisk/ spesifikk risiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 7, avsnitt 2 (liten mulighet for denne risikoen her, gitt samme låntager). Stikkord: sannsynlighet for at avkastning på objektet avviker fra den generelle markedsutviklingen.	X		
Finansiell risiko samlet	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 5, avsnitt 1. Stikkord: stabil finansiering, samt betalingsdyktig og lite eksponert for risiko.	X		
Rapportering/ rutiner	Finansreglementet kap 10. Er finansreglementets bestemmelser om rapportering oppfylt ?	X		

Ja = i samsvar med finansreglement

Nei = avvik fra finansreglement

Dato:

---

signatur

ORDLISTE - forklaring til ord og uttrykk.

Niborrente: interbankrente, en rente som bankene kan låne til seg imellom. Mer presist: hva de største bankene i kronemarkedet i utgangspunktet er villig til å tilby likviditet til gjennom valutabytte. Priser stilles for ulike perioder. Mest brukt er 3 mndr.

IMM: internasjonale oppgjørsdatoer - 3. onsdag i hhv. mars, juni, september og desember.

FRA (forward rate agreement): En FRA-kontrakt er en avtale mellom to parter om å låse rentesatsen for et lån eller en plassering for et gitt volum og en gitt periode på et fremtidig tidspunkt. Avtalen gjøres opp til gjeldende Niborrente på tidspunktet for avtalens begynnelse. Mest brukt er 3M-perioder. Det utveksles kun rentebeløp (netto) ved avregning, ingen hovedstol. Kontraktene avregnes på IMM (lik tidspunktet for renteregulering av underliggende lån). Prisen (renten) på kontrakten styres av balansepunktet der låntagere og långivere finner det attraktivt å handle. Dette balansepunktet styres igjen ut fra aktørens forventninger til økonomisk utvikling og bl.a. Sentralbankens rentebane (prognose). Ved å sette de ulike kontraktene etter hverandre kan man finne **forwardkurven** - som blir markedets prising av fremtidig kortrente. Forwardkurven benyttes i budsjettssammenheng for å finne kostnaden på den flytende delen av låneporteføljen for fremtidige perioder (f.eks. økonomiplanperioden).

Durasjon: Lån (og plasseringer) tilbakebetales ved forfall - og renter underveis betales på avtalte termindatoer frem til forfall. Til sammen utgjør dette lånets/plasseringens kontantstrømmer. Durasjon er den gjennomsnittlige tid (antall år) det tar før disse kontantstrømmene utveksles. Kontantstrømmene veies med størrelsen. Mer folkelig (men ikke korrekt) kan man si at durasjonen er et uttrykk for gjennomsnittlig rentebinding.

Rentefølsomhet: et uttrykk som henger nært sammen med durasjon (modifisert durasjon) og gir uttrykk for hvor stor kurssvingningen (verdiendringen) på et lån (eller en plassering) blir ved renteendringer. Følsomheten oppgis i prosent. En rentefølsomhet på 2% betyr at et lån (eller en plassering) vil endre seg i kurs (verdi) med 2% dersom renten endres med ett prosentpoeng.

Obligasjon: En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lengre løpetid enn ett år ved utleggelse.

Sertifikat: som obligasjon, men med løpetid under ett år ved utleggelse.

Renteswap: (også kalt rentebytteavtale) er en kontrakt mellom to parter (f.eks en bank og kommunen) om bytte av rente. En slik avtale innebærer bytte av fast rente mot flytende/kort rente (for eksempel 3M nibor). Kommunen benytter renteswapper for å få en ønsket struktur med fast-/flytende rente i sin låneportefølje. Det utveksles ingen hovedstol i en renteswap men kun rentedifferansen (mellom fast- og flytende rente) for det avtalte volum. Nåverdien av renteswappen er null ved inngåelse. Senere vil verdien av den svinge i takt med utviklingen for markedsrenten for den avtalte perioden. Ved utløpet av perioden vil nåverdien igjen være null.

Referanserente: en rente det er naturlig å sammenligne egne resultater (porteføljerenten) med (også kalt benchmarking).

Stresstest: Test for å måle effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk. Eksempler på mulige stresstestscenarier er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Ove Bjerkvik	Arkivsak nr.:	2013/554
		Arkivkode:	210

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
65/17	Formannskapet	18.04.2017
49/17	Kommunestyret	27.04.2017

ÅRSMELDING OG SKATTEREKNESKAP FOR 2016

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 18.04.2017 til kommunestyret:

Kommunestyret tek årsmelding og skatterekneskapen for 2016 til vitende.

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret tek årsmelding og skatterekneskapen for 2016 til vitende.

Vedleggsliste:

Årsmelding

Skatterekneskapen

Årsmelding interkommunal arbeidsgjevarkontroll

Kontrollrapport revisjon

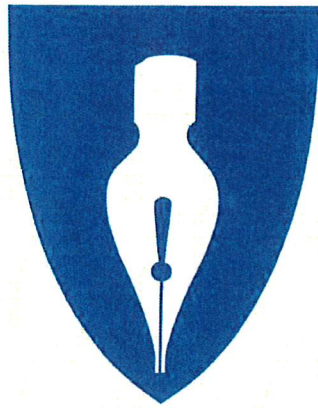
Uttale frå kontrollutvalet

Saksopplysningar/fakta:

Orienteringssak vedk. årsmelding og skatterekneskapen for 2016 jf vedlagte dokument.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:
Skatteoppkrevjaren i Volda

Årsmelding for 2016

**Skatteoppkrevjaren i
Volda kommune**

Innhold

1. Generelt om skatteoppkrevjaren sine oppgaver	3
1.1 Skatteoppkrevjarkontoret.....	3
1.1.1 Ressurser.....	3
1.1.2 Organisering.....	4
1.1.3 Ressurser og kompetanse	4
1.2 Internkontroll	4
1.3 Vurdering av skatteinngangen	5
1.3.1 Total skatte- og avgiftsinngang i rekneskapsåret	5
1.3.2 Kommunen sin andel av skatteinngangen i rekneskapsåret	5
1.4 Skatteutval	5
2. Skatterekneskaper	6
2.1 Framlegg av skatterekneskaper.....	6
2.2 Margin	6
2.2.1 Margin for inntektsåret 2015.....	6
2.2.2 Margin for inntektsåret 2016.....	6
2.2.3 Kommentarer til marginavsetninga.....	6
3. Innfordring av krav	7
3.1 Restanseutvikling	7
3.1.1 Totale restanser og berostilte krav	7
3.1.2 Kommentar vedk. restansesituasjonen og restanseutviklinga	7
3.1.3 Restanser eldre år.....	8
3.1.4 Kommentarer vedk. oppfølging av restanser eldre år	8
3.2 Effektivitet av innfordringsarbeidet.....	9
3.2.1 Vurdering av skatteoppkrevjarkontoret sitt resultat pr. 31.12.2016.....	9
3.2.2 Vurdering av innfordringsaktiviteten, og i kva grad den verkar inn på innfordringsresultatet	9
3.2.3 Omtale av særskilte forhold	9
3.2.4 Eventuelle tiltak skatteoppkrevjarkontoret har sett i verk for å betre effektiviteten i innfordringsarbeidet.....	9
3.3 Særnamskompetanse.....	10
4. Arbeidsgjevarkontroll.....	10
4.1 Organisering av arbeidsgjevarkontrollen	10
4.2 Planlagte og gjennomførte kontroller	10
4.3 Resultat frå arbeidsgjevarkontrollen	10
4.4 Vurdering av arbeidsgjevarkontrollen	11
4.5 Samarbeid med andre kontrollaktører	11
4.6 Utførte informasjonstiltak	11

1. Generelt om skatteoppkrevjaren sine oppgaver

Kort omtale av arbeidsområdet:

- Bokføring/kontroll/avstemming av skatterekneskap.
- Fordeling av skatteinntektene mellom dei ulike skattekreditorane.
- Skatteavrekning for personlege og upersonlege skattytarar
- Kontroll og avstemming av mottatte A-meldinger
- Innfordring av skatt og arbeidsgjevaravgift
- Tvangsinnfordring – tvangssal, konkurs, gjeldsordning m.m.
- Arbeidsgjevarkontroll/informasjontiltak
- Sekretærfunksjon for skatteutvalet

1.1 Skatteoppkrevjarkontoret

1.1.1 Ressurser

Ressursfordeling

	Årsverk	%-andel fordelt
Antall årsverk ved SKO som kun er nytta til SKO-funksjonen i rekneskapsåret	1,6	100 %
Ressursbruk ved SKO, fordeling av årsverk	-----	-----
Skatterekneskap	0,2	13 %
Innfordring av skatt/arbeidsgjevaravgift	0,6	38 %
Arbeidsgjevarkontroll	0,5	31 %
Informasjon og veiledning overfor skatte- og avgiftspliktige og rekneskapsførarar/revisorar	0,1	6 %
Skatteutval	0,1	6 %
Administrasjon	0,1	6 %
(Andel fordelt skal være 100 %)	1,6	100 %

1.1.2 Organisering

Den kommunale skatteoppkrevjaren er fagleg underlagt instruks frå skattedirektoratet og administrativt underlagt rådmannen i kommunen.

Skatt -og innfor.ingsseksjonen er organisert som eigen seksjon under økonomistaben og har i tillegg til skatteinnfor.ing også ansvar for innfor.ing av kommunale egedomsavgifter og andre kommunale krav som td husleige, barnehage, pleie og omsorgstenester m.m.

Skatteoppkrevjaren er leiar for seksjonen som har 2 tilsette + interkommunal kontrollør for arbeidsgjevarkontroll.

1,6 årsverk går hovudsakleg med til arbeid med skatterekneskap, innfor.ing av skatter og avgifter og arbeidsgjevarkontroll. I år rapporterer arbeidsgjevarkontrollen at dei har brukt 0,5 årsverk til kontrollarbeid.

0,8 årsverk er knytt til innfor.ing av kommunale egedomsavgifter og andre kommunale krav, samt administrasjon av dette. Innfor.ingskonsulenten har også ansvar for Volda sin del av det interkommunale innkjøps samarbeidet, og dette utgjør om lag 0,2 årsverk.

I 2012 vart det inngått avtale mellom Volda og Ålesund kommune vedk. kjøp av tenester knytt til arbeidsgjevarkontrollen . Volda sin del av kontroll samarbeidet utgjorde i 2016 omlag 6,76% og tilsvarer ca 50 % av ei heil stilling. Avtalen gjeld frå 01.08.2012 og tenesta vert utført av arbeidsgjevarkontrollen ved Nordre Sunnmøre Kemnerkontor i Ålesund.

1.1.3 Ressurser og kompetanse

- **Skatterekneskap**
Løpande ajorhald og føring av rekneskapen er tilfredstillande både med hensyn til ressurser og kompetanse.
Det er stort sett skatteoppkrevjar som utfører dette arbeidet.
- **Innfor.ing**
Kompetanse på innfor.ingsarbeidet vert vurdert som god, og vert i hovudsak utført av skatteoppkrevjar.
- **Arbeidsgjevarkontroll**
Vakant stilling som rekneskapskontrollør vart i 2013 tatt ut og erstatta med interkommunal arbeidsgjevarkontroll. Kompetansen vert rekna som god.

1.2 Internkontroll

Det vart utarbeidd nye skriftlege rutiner for skatteområdet i 2009.

Rutinene skal reviderast/oppdaterast regelmessig som ein del av internkontrollen ved kontoret.

Oppdatering av rutinene er utført i 2016.

1.3 Vurdering av skatteinngangen

1.3.1 Total skatte- og avgiftsinngang i rekneskapsåret

Skatteinngang 2016				
Ar	2016	2015	endring i kr	endring i %
Fordelt til Folketrygden – arbeidsgiveravgift	174 524 864	175 759 057	-1 234 193	-0,70 %
Fordelt til Folketrygden - medlemsavgift	202 993 095	194 680 061	8 313 034	4,27 %
Fordelt til Fylkeskommunen	44 474 854	42 572 391	1 902 463	4,47 %
Fordelt til kommunen	206 754 872	193 969 561	12 785 311	6,59 %
Fordelt til Staten	282 141 452	280 061 693	2 079 759	0,74 %
Plassering mellom kommuner	-12 662			
Totalt	910 876 475	887 042 763	23 846 374	2,69 %

Den totale skatteinngangen har hatt ei positiv utvikling for 2016, og har auka med 2,69 % i forhold til 2015. Staten, kommunen og fylkeskommunen er dei av skattekreditorane som har hatt ein oppgang i inntektene, medan fordeling til folketrygda av innbetalt arbeidsgjevaravgift har hatt ein liten nedgang. Skatteinngangen er god når ein ser på totalresultatet og indikerer bl.a. at sysselsettinga er høg, og at lønsveksten gir auka skatteinntekter.

Inntektsår	Skatteordning	Kommune	Fylke	Folketrygd	Staten	Herav fellesskatt	Herav toppskatt
2016	Etterskuddspliktige	3,30	0,60	0	96,10	101,90	+ 1,90
2016	Forskuddspliktige	30,39	6,55	29,65	33,41	76,77	23,23
2016	Renter og gebyr	30,39	6,55	29,65	33,41	76,77	23,23
2015	Etterskuddspliktige	3,30	0,60	0	96,10	101,90	+ 1,90
2015	Forskuddspliktige	28,75	6,29	29,13	35,83	87,66	12,34
2015	Renter og gebyr	28,75	6,29	29,13	35,83	87,66	12,34

Innbetalt skatt vert fordelt mellom skattekreditorane etter kapittel 8 i skattebetalingslova. Fordelingsprosentane kan variere noko frå år til år, og er fordelt slik i 2015 og 2016:

1.3.2 Kommunen sin andel av skatteinngangen i rekneskapsåret

Som ein ser av tabellen øvst på sida, så har kommunen hatt ei auke i skatteinntektene på 12,7 mill kr i forhold til året før. Dette gir ein prosentvis auke på 6,59 % og resultatet ligg om lag på forventa skatteinntekt.

Det var budsjettert med 206,2 mill medan reell skatteinngang var på 206,7 mill. Dette gir ei meirinntekt på skatt med 0,5 mill. kr. i 2016.

Det gode resultatet viser at lønsutvikling og sysselsetting for tida er stabil. I tillegg er effektiv innfordring og positivt marginoppgjør også med og påverkar resultatet i positiv retning.

1.4 Skatteutval

Nye skatteutval vart oppretta med verknad frå 01.01.2009 jfr endring i Skattebetalingslova § 15-1.

Endringa medførte at det skulle opprettast eit skatteutval for kvart skattekontor. Det betyr at ein har fått 5 regionale skatteutval for heile landet.

Volda kommune er knytt til region Midt-Norge som består av Møre og Romsdal, Sør Trøndelag og Nord Trøndelag. Skatteutvalet er inndelt i 3 avdelinger - 1 avdeling pr fylke og har 4 medlemmer i kvar avdeling.

Medlemmane er oppnemnt av fylkestinget i kvart fylke, og skal oppnemnst etter same kriterie som skattekontoret og skatteklagenemda. Skatteutvalet kan ettergi inntil kr. 200.000,- av velgjerds og rettferdsgrunnar. Er beløpet høgare går saka vidare til skattekontoret/skattedirektoratet.

Skatteoppkrevjaren er sakshandsamar for Skatteutvalet. Det var 2 saker til handsaming i 2016 og det vart ettergjeve kr 12.396,- medan det året før var 2 saker med ettergjeving på kr 29.850,-.

2. Skatterekneskapan

2.1 Framlegg av skatterekneskapan

Framlegg av skatterekneskapan

Skatteoppkrevjaren i Volda kommune stadfestar at skatterekneskapan for 2016 er bokført, avstemt og framlagt i samsvar med gjeldande forskrifter og retningslinjer, jf Instruks for skatteoppkrevjarar § 3-1.

Årsrekneskapan for 2016 ligg ved årsmeldinga, og er signert av skatteoppkrevjaren.

2.2 Margin

2.2.1 Margin for inntektsåret 2015

Forklaring	Beløp
Innestående margin for inntektsår 2015, pr. 30.10.2016	603 171
For mykje avsett margin for inntektsår 2015	603 171
For lite avsett margin for inntektsår 2015	

2.2.2 Margin for inntektsåret 2016

Marginavsetning for inntektsåret 2016 pr 31.12.2016: kr 61 678 939

Marginprosent

Prosentats marginavsetning: 10 %. Gyldig frå: 23.11.1992 (dato)

2.2.3 Kommentarer til marginavsetninga

Marginavsetninga er meint å skulle dekke framtidige utbetalinger av tilgode skatt. For inntektsåret 2015 kom vi ut med positiv margin, dvs for mykje avsett margin. Dette kan variere noko frå år til år jfr tabellen nedanfor.

	2011	2012	2013	2014	2015
Avsett margin i %	10	10	10	10	10
Overskytande margin	1 499 083	÷ 224 807	÷ 4 026 395	1 564 901	603 171
Kommunen sin andel	436 233	÷ 65 149	÷1 168 057	453 191	173 411

Marginprosenten vert fastsett av kommunestyret, og har ikkje vore endra sidan 1992. Prosentats marginavsetning: 10 %. Gyldig frå: 23.11.1992

Marginavsetning for rekneskapsåret 2015 pr 31.12.2015 var kr 61 104 151,

Prosentats for rekneskapsåret: 10 %

Skatteoppkrevjaren vurderer frå år til år om det er behov for justering av marginprosenten.

3. Innfordring av krav

3.1 Restanseutvikling

3.1.1 Totale restanser og berostilte krav

Skatteart	Restanse	Herav berostilt restanse	Restanse	Herav berostilt restanse	Endring i restanse	Endring i berostilt restanse
	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2014	Reduksjon (-) Auke (+)	Reduksjon (-) Auke (+)
Sum restanse						
pr. skatteart						
Arbeidsgiveravgift	338 222	0	460 631	0	-122 409	0
Artistskatt	0	0	0	0	0	0
Forsinkelsesrenter	612 483	19 945	623 851	19 945	-11 368	0
Forskuddsskatt	17 550	0	0	0	17 550	0
Forskuddsskatt person	1 996 396	118 067	1 813 207	118 067	183 189	0
Forskuddstrekk	213 917	0	475 791	0	-261 874	0
Gebyr	0	0	0	0	0	0
Innforderingsinntekter	237 524	3 320	243 809	3 320	-6 285	0
Inntekt av summarisk fellesoppgjør	0	0	0	0	0	0
Kildeskatt	0	0	0	0	0	0
Restskatt	1 772 190	0	198 371	0	1 573 819	0
Restskatt person	4 996 255	315 322	5 337 673	315 322	-341 418	0
Sum restanse diverse krav	0	0	0	0	0	0
Diverse krav	0	0	0	0	0	0
Sum restanse	10 184 537	456 654	9 153 333	456 654	1 031 204	0

Ulike tvangstiltak vert nytta for å få inn restansane. Dette er utlegg, utleggstrekk, betalingsavtaler, motrekning i tilgodebeløp hos kommune, fylke og stat, tvangssal og konkurs.

Skatteoppkrevjaren i Volda har særnamskompetanse for skatte- og avgiftskrav. Dette er med på å gi ei meir effektiv innfordring med mindre tidsforbruk.

I 2016 vart det utført 65 utleggsforretningar mot 62 året før. Pantegebyr overført til Volda kommune utgjorde kr. 199.297,-.

Skatteoppkrevjaren har tilgang til m.a. grunnlagsdataregisterert, eigedomsregisteret, motorvognregisteret og løsreregisteret. Dette er med på å effektivisere arbeidet med tvangsinnfordringa.

Frå inntektsåret 2007 innførte skattedirektoratet "stille aksept" for sjølvmeldingar på lønnstakarar og pensjonistar. Dette har medført ein betydeleg nedgang av antal skjønsligna personar, og det er no kun personleg næringsdrivande som vert skjønsligna dersom dei ikkje leverer sjølvmelding.

Ved skatteavrekninga for 2015 vart 4 personar skjønsligna mot 6 året før. Tilleggsskatt og forseinkingsavgift utgjorde til saman kr. 94.356,-. Tilsvarande tal for 2014 var total tilleggsskatt og forseinkingsavgift på kr 252.504,-.

3.1.2 Kommentar vedk. restansesituasjonen og restanseutviklinga

Av ulike årsaker vil totalrestansen svinge noko frå år til år.

Etter tabellen under pkt 3.1.1 ser ein at total restanse pr 31.12 totalt har auka med kr 1.031.204,- eller 11,27% i forhold til 2015.

Restanse på restskatt person har hatt ein nedgang på kr 341.418,- i forhold til året før, medan restskatt for upersonlege skattytarar auker med kr 1.573.819,-.

Arbeidsgjevaravgift og forskotstrekk har nedgang i restansen med hhv kr 124.409,- og kr 261.874,- i forhold til året før.

Restanse på forskotsskatt person har auka med kr 183.189,- og forskotsskatt upersonlege har auka med kr 17.550,- i i forhold til året før.

Det er avskrive og ettergjeve restansar i 2016 på skattytarar med totalt kr 494.149,- mot kr 472.528,- året før. Dette er restansar frå konkursar, gjeldsordningar, dødsbo og andre ufåande skattar som er tapsført.

2016 syner eit år med auke i totalrestansen. Denne auken kan forklarast med at ei verksemd står med restanse på restskatt 2015 med om lag 1,3 mill.

Ser ein bort frå dette, så er resultatet bra, og gode innfordringsrutiner er med på å halde restansen på eit akseptabelt nivå.

Utvikling i utlikna skatt:

(Beløp oppgitt i mill.kr)

	2011	2012	2013	2014	2015	Endring siste år	
Antal skattytere	6 586	6 707	6 775	6 868	6 885	17,0	0,25 %
Utlíkna skatt	599,5	595,9	636	650,7	677,1	26,4	4,06 %
Forskott	645,5	642,9	691,9	697,5	729,6	32,1	4,60 %
Til gode skatt	62,7	64,5	72,5	67,5	72,4	4,9	7,26 %
Restskatt	17,9	17,3	16,8	20,8	20,1	-0,7	-3,37%

Endring i utlikna skatt for inntektsåret 2015 har hatt ei auke på kr 26,4 mill eller 4,06 % i forhold til året før.

3.1.3 Restanser eldre år

Inntektsår	Sum restanse (debet)	Herav skatteart "Restskatt – person"
2014	471 745	344 108
2013	751 261	542 405
2012	389 325	315 642
2011 – 19XX	3 632 970	-----

3.1.4 Kommentarer vedk. oppfølging av restanser eldre år

Restansane for eldre år er sikra med utleggsforretning der resultatet enten er pant i ulike formuesgoder eller utleggsforretning der det ikkje er funne teneleg utlegg. Restansane vert regelmessig følgt opp for vurdering av vidare innfordring. Dette kan være ulike former for tvangsbegjæringer som utleggstrekk, tvangssal, konkursvarsel. I enkelte tilfeller har skuldnar fått opna offentleg gjeldsordning eller det er innvilga betalingsordningar.

Kontoret har fylgt opp rapporten "Restanseliste – forelda krav" dato tom 31.12. forrige år og sikra at krav ikke vert forelda uten at det er sett i verk tiltak.

Pr 31.12.2016 var 1 krav forelda på til saman kr 1.360,-. Skatteoppkrevjar har vurdert vidare innfordring på desse som lite teneleg og dermed latt dei bli forelda.

3.2 Effektivitet av innfordringsarbeidet

3.2.1 Vurdering av skatteoppkrevjarkontoret sitt resultat pr. 31.12.2016

Innfordra skatt/avgift av sum krav til innfordring siste år målt i %

Skatteart	Resultatkrav 31.12.16		Resultat pr. 31.12.16		Resultat regionen	Diff Krav/resultat
	Innfordra	Totalt innbetalt	Innfordra	Totalt innbetalt	Totalt innbetalt	Totalt innbetalt
Restskatt 2014 personlege	75,0	97,0	86,6	98,4	95,8	1,4
Forskotsskatt 2015 Personlege		99,7		99,3	99,3	÷0,4
Restskatt 2014 upersonlege		99,4		99,8	99,4	0,4
Forskotsskatt 2015 upersonlege		99,9		99,9	99,9	0,0
Forskotstrekk 2015		100		100	99,9	0,0
Arb.gj.avgift 2015		99,9		99,9	99,8	0,0

Innfordringsresultat pr 31.12 vert målt etter innfordra skatt og totalt innbetalt.

Innfordra skatt = sum/skatt og avgift når rettidig innbetalt og forseinka innbetalt er trekt i frå.

Innfordra skatt vert mao definert som innbetalt etter at skatteoppkrevjar har sett i verk innfordringstiltak.

Totalt innbetalt restskatt personlege s/y ligg 1,4 % over resultatkravet . Dette er ei positiv utvikling og tyder på at innfordringsarbeidet er tett på og gir svært godt resultat.

Resultatet på forskotsskatt personlege s/y ligg 0,4% under kravet, men likt med resultatet for regionen.

Ellers syner resultatet på dei andre skatteartane mindre avvik, men likevel over eller likt resultatkravet og gjennomsnittet for regionen.

3.2.2 Vurdering av innfordringsavktiviteten, og i kva grad den verkar inn på innfordringsresultatet

Innfordringsaktiviteten er god for Volda kommune, og står i klar samanheng med innfordringsresultatet. Volda ligg godt an resultatmessig samanlikna med dei andre kommunane i regionen, og ligg godt over gjennomsnittet for regionen og resultat på landsbasis.

SOFIE er eit effektivt og moderne innfordringssystem og har no vore i bruk i 10 år. Debitortilpassa innfordring vert aktivt brukt, og vi ser heilt klart gevinstar både når det gjeld innfordringsresultat og ikkje minst innsparing av tid og ressursar ved kontoret.

3.2.3 Omtale av særskilte forhold

Det har ikkje oppstått særskilte forhold som påverkar innfordringsresultatet for 2016.

3.2.4 Eventuelle tiltak skatteoppkrevjarkontoret har sett i verk for å betre effektiviteten i innfordringsarbeidet

Innføring av debitorstilpassa innfordring (DTI) for innkrevjing av restskatt frå 2010 har fungert godt, og ein ser ein klar samanheng mellom betring i resultat som gir raskere og meir korrekt innfordring under dei ulike strategiane. DTI betyr at opplysningar om økonomiske forhold og evt. betalingshistorikk for tidlegare restskattar vert sett i system og innfordra etter ulike betjeningsstrategier.

3.3 Særnamskompetanse

Skatteoppkrevjaren i Volda har hatt særnamskompetanse for skatte- og avgiftskrav sidan 01.06.1989. Frå 01.01.2009 vart denne kompetansen lovbestemt i Skattebetalingslova av 17.06.05. Særnamskompetansen gir heilt klart fordelar, og er med på å gi ei meir effektiv innfordring med mindre tidsforbruk.

4. Arbeidsgjevarkontroll

4.1 Organisering av arbeidsgjevarkontrollen

Frå 01.08.2012 vart det i samarbeid med kommunane Ulstein og Sande inngått samarbeid med Ålesund kommune vedk. kjøp av tenester knytt til arbeidsgjevarkontroll. Avtalen går ut på å kjøpe tenester tilsvarande om lag ei 50 % stilling og vert fordelt på deltakarkommunane rekna etter ein fordelingsnøkkelen basert på innbyggartal.

Tenesta vert utført av arbeidsgjevarkontrollen ved Nordre Sunnmøre Kemnerkontor i Ålesund og samarbeidet omfattar totalt 16 kommunar.

4.2 Planlagte og gjennomførte kontroller

Tal på planlagde kontrollar i 2016:

Det var planlagt 17 kontrollar for 2016

Desse utgjør: 5 % av alle leverandørane av LTO i kommunen.

Tal på utførte kontrollar i 2016:

Det er utført 14 kontrollar i 2016

Desse utgjør: 4,1 % av alle leverandørane av LTO i kommunen.

Tal på kontrollar utført i 2015:

Det er utført 17 kontrollar i 2015

Desse utgjør: 5 % av alle leverandørane av LTO i kommunen.

4.3 Resultat frå arbeidsgjevarkontrollen

Det er utført 14 kontrollar og det vart avdekt følgjande forhold:

Inntekt/utbytte som ikkje er innrapportert til skattekontoret: kr 1.012.887,-

Grunnlag for arbeidsgjevaravgift som ikkje er avgiftsberekna: kr 1.035.212,-

Det er i 2016 sendt 1 melding til politiet for brot på skatte- og avgiftsreglane. Resultatet av denne politimeldinga medførte at s/y vart idømt bot på kr 10.000,- og personleg erstatningsansvar for manglande betaling av forskotstrekk med kr 104.162,-.

4.4 Vurdering av arbeidsgjevarkontrollen

Kjøp av kontrolltenester frå Nordre Sunnmøre Kemnerkontor fungerer bra og vi har god dialog med kontrollørane vedkomande løpande kontrollar.

Vi har fått utført 14 av 17 planlagde kontrollar i 2016 og vi er også i år nær kravet om kontroll av 5% av alle arbeidsgjevarar i kommunen.

Sjølv om resultatet er bra, så er tidsbruken i kontrollordninga fortsatt ikkje godt nok utnytta.

Dette har styret i kontrollordninga hatt fokus på siste året og det er sett i verk tiltak for å følgje opp tidsbruken pr kontroll. For å styrke kontrollordninga er det også tilsett 2 nye lønsrevisorar og det er dermed 11 årsverk totalt. Frå 01.01.2017 vert også Sykkylven med i kontrollordninga.

4.5 Samarbeid med andre kontrollaktører

Det har i 2016 vore samarbeid med skattekontoret på området for personallistekontrollar.

4.6 Utførte informasjonstiltak

I desember vart det arrangert eit dagskurs for arbeidsgjevarar og næringsdrivande i kommunen.

Kurset vart halde ved Ivar Aasentunet i Ørsta i regi av den interkommunale arbeidsgjevarkontrollen frå Nordre Sunnmøre kemnerkontor. Det var 33 deltakarar på kurset og det var det same som året før.

Informasjonsdagen er lagt opp med forelesingar rundt aktuelle tema på lønsområdet.

Dette er eit kursopplegg som har vist seg å være populært, og vi tek sikte på å tilby arbeidsgjevarane dette kvart år framover.

Sted/dato: Volda, 20.01.2017

Ove Bjerkvik

Skatteoppkrevjaren sin signatur

VOLDA KOMMUNE
SKATT- OG INNFORDRINGSSEKSJONEN

Vedlegg: Årsrekneskap for 2016 - signert av skatteoppkrevjaren.

SKATTEREKNESKAPEN 2016

ÅRSREKNESKAP FOR 1519 VOLDA FOR INNTEKTSÅRET 2016 AVLAGT ETTER KONTANTPRINSIPPET

	2016	2015
Likvider	67 247 709	67 609 696
Skyldig skattecreditorer	-5 492 481	-6 497 231
Skyldig andre	-123 113	-67 234
Innestående margin	-61 632 113	-61 045 228
Udisponert resultat	-3	-3
Sum	0	0
Arbeidsgiveravgift	-174 524 864	-175 759 057
Kildeskatt mv - 100% stat	-1 181	0
Personlige skatteyttere	-681 612 709	-668 431 399
Tvangsmulkt	-5 124	
Upersonlige skatteyttere	-54 667 761	-42 938 124
Renter	-78 050	64 301
Innfordring	13 213	21 516
Sum	-910 876 475	-887 042 763
Fordelt til Folketrygden - arbeidsgiveravgift	174 524 864	175 759 057
Fordelt til Folketrygden - medlemsavgift	202 993 095	194 680 061
Fordelt til Fylkeskommunen	44 474 854	42 572 391
Fordelt til kommunen	206 754 872	193 969 561
Fordelt til Staten	282 141 452	280 061 693
Krav som er ufordelt	0	0
Videresending plassering mellom kommuner	-12 662	0
	910 876 475	887 042 763
	0	0

Volda 20.01.2017

Ove Bjerkvik
skatteoppkrevjar

FORKLARING TIL ÅRSREKNESKAPEN

Generelt

Skatterekneskapen er avlagt etter kontantprinsippet. Dette viser skattar og avgifter mv som er innbetalt i løpet av året, korleis desse fordeler seg på skatteartane, samt korleis innbetalte skattar og avgifter er fordelte mellom skattekreditorane.

Innbetalte skattar og avgifter blir fordelte mellom skattekreditorane i samsvar med gjeldande fordelingstal.

Hovudpostane i Årsrekneskapen

Likvider

Skatteoppkrevjaren sine likvider inneheld inneståande på bankkonto for skatt og eventuell kontantbeholdning.

Skuldig til skattekreditorane

Her ligg resultatet frå periodisk oppgjør for desember som blir utbetalt seinast 10. januar. Dersom kolonnen viser eit positivt beløp, har skattekreditorane gjeld til skatteoppkrevjaren. Dette beløpet forfell til betaling 20. januar.

Skuldig til andre

Posten inneheld uidentifiserte og uplasserte innbetalningar som ikkje er fordelt til skattekreditorane.

Udisponert resultat

Dette skal vere eit mindre beløp og gjeld øreavrunding.

Innbetalte skattar og avgifter, Renter, Innfordring

Dette er innbetalt arbeidsgjevaravgift, kjeldesatt, personlege skattytarar, selskapsskatt, renter, innfordring etter frådrag for margin m.m. som er fordelt mellom skattekreditorane.

Fordelt til skattekreditorane

Her kjem fram innbetalte skattar og avgifter, og korleis desse er fordelte mellom skattekreditorane.

Krav som er ufordelte

Dette skal vere eit mindre beløp og gjeld øreavrunding.

Interkommunal samarbeidsgruppe
Arbeidsgiverkontroll

Et samarbeid mellom kommunene

Ålesund, Giske, Haram, Hareid, Herøy, Norddal, Sande, Sandøy, Skodje, Stordal, Stranda, Sula, Ulstein, Volda, Ørskog og Ørsta

**ÅRSMELDING
INTERKOMMUNAL
ARBEIDSGIVERKONTROLL**

ÅR 2016

ARBEIDSGIVERKONTROLL

1. Generelt om arbeidsgiverkontroll

1.1 Samarbeidspartnere

Den Interkommunale arbeidsgiverkontrollen ved Nordre Sunnmøre kemnerkontor er et samarbeider mellom flere kommuner. Tilknyttet kommuner i samarbeidet for 2016 er; Giske, Hareid, Haram, Herøy, Norddal, Sandøy, Skodje, Stranda, Sula, Stordal, Sande, Volda, Ulstein, Ørskog, Ørsta og Ålesund. Ålesund kommune er vertskommune for samarbeidet, og samarbeidet er organisert etter kommuneloven § 28b, administrativt vertskommunesamarbeid. Den interkommunale arbeidsgiverkontrollen er organisert i et eget team som ligger under kemneren.

Det er inngått samarbeidsavtale i med Sykkylven kommune, gjeldende fra 1.1.2017.

1.2 Styringsgruppa

Det er etablert en styringsgruppe der saker vedrørende drift av arbeidsgiverkontrollen blir drøftet. Styringsgruppen består av tre medlemmer. Kemneren i Nordre Sunnmøre er fast medlem. De øvrige velges av og blant skatteoppkreverne i de samarbeidende kommuner. Funksjonstid er to år. Teamleder deltar på møtene i styringsgruppen. Valg av styre ble gjennomført i februar 2015. Sittende styre ble da gjenvalgt.

Medlemmer 2016 har vært:

Kemner i Nordre Sunnmøre	Lindis Skeide Nyland
Skatteoppkrever i Volda	Ove Bjerkvik
Skatteoppkrever i Herøy	Jan Driveklepp

Det har vært avholdt to møter i styringsgruppen i år der følgende saker er drøftet:

- Status - fremdriften i kontrollarbeid
- KOSS – effektiv eller ikke
- Kvalitetssikring – mer krevende kontroller
- Tiltak for effektivitet – øke antall kontroller
- Utvidelse – økt antall lønnsrevisor
- Ny kommune søkt seg inn i samarbeid
- Endring på brevmalen

1.6 Ressurs fordeling

Arbeidsgiverkontrollen har i 2016 utvidet fra 7 til 9 stillinger. Den siste startet 1. desember. I tillegg er det ansatt ytterligere to lønnsrevisorer som skal begynne henholdsvis i januar og mars i 2017. Antall stillinger utgjør etter dette elleve stillinger inklusiv teamleder.

Kontrollene i den enkelte kommune er fordelt etter fordelingsnøkkel basert på folketallet i kommunene. Registrering av årsverk følger Skatt Midt- Norge sin beregning, med 210 DV pr årsverk. For å vite hva ren kontrollarbeid utgjør har arbeidsgiverkontrollen også registrering av ren kontrolltid (effektiv kontrolltid). I dette inngår ikke reisetid, annet kontorarbeid, møter mm.

I årsplan for 2016 var beregnet tilgjengelig ressurs brutto 1489 DV, teamleder beregnet 84 DV (administrativ tid for teamleder ikke beregnet med). Effektiv kontrolltid ble beregnet til 1238 DV.

Ved full bemanning skulle årsverk være 7,8 (inkl teamleder 100 %) for 2016. Etter korrigering for sykefravær er årsverk beregnet til 7,2.

Registrert effektiv kontrolltid i 2016 er 899 DV. Til sammenligning var år 2015 registrert med 840 DV brukt til kontrolltid.

Registret reisetid utgjør 12 dagsverk og 95 dager er registrert som kursdager.

Til sammenligning var år 2015 registrert 9 dagsverk og 58 dager kursdager.

Reisetid og tid til kurs/opplæring er fordelt etter prosentvis andel på kommunene.

Total kursdager er iberegnet dager for de kurs arbeidsgiverkontrollen arrangerer selv for arbeidsgivere, regnskapsførere. Lønnsrevisorer som ikke er direkte involvert, er deltaker ved den ene kursdag.

Det er og å bemerke at to av lønnsrevisorene har deltatt på en kontrollopplæring som skatteetaten har gjennomført i høst og som vil fortsette til ca mai 2017. 1 lønnsrevisor har vært langtids sykemeldt.

2. Organisering

2.1 Medarbeidere 2016

Vi har ikke hatt full oppdekning i våre stillingshjemler i 2016. En stilling med midlertidig vakans på 10% og sykefravær gir reduksjon. Ett høyere antall kursdager har og påvirket ressursbruk. I tillegg har vi hatt to medarbeidere som tiltrådte stillingene 1. februar og har vært under opplæring.

Teamleder:

Sigrun Andersen

Lønnsrevisorer i 2016 :

Eldrid Smogeli, Marita Nogva, Kay Robert Brastad, Asbjørn Martin Fiedler Rørvik, Trude Grindvik, Hanne Elin Ytreid og Lars Heggdal fra 1. februar, og Åse Brandal Sandnes som startet 1. desember hos oss.

2.2 Opplæring / etterutdanning

Registret kurstid er

95 dager eksternt, inkl. fagdager / oppdateringskurs ved Skatt Midt- Norge.

Kurs beskrivelse med antall deltagere fra oss:

NARF kurs 1 stk.(4 d)

Skatt Midt - Norge 2 fagdager Tr. Heim 6 stk (12 d)

Skatt Midt - Norge informasjonsdag/ fagdag 1 stk (2 d)

Skatt Midt - Norge PLK (personallistekontroll) 1(1d)

Infotjenesten – lønnskurs 2 (2d)

Skatteetaten kontrollopplæring 2 stk (40 d)

Intern i kommunen, HMS 2 stykk (4 dv)

Egne kurs 2 stykker avholder 3 informasjonsdager (6)

Andre interne kurs / opplæring, lesedager 24 d

3. Arbeid og resultatoppnåelse

3.1 Resultat pr 31.12.2016

Kommune	Krav kontroller	Gj. ført tellende kontroller	PLK	Resultat i prosent av lev.
NSK*	158	80	30	2,5
Hareid	8	6		3,8
Herøy	21	10		2,3
Sande	5	5		5,3
Stranda	13	7		2,7
Sula	13	8		3,2
Ulstein	17	8		2,3
Volda	17	14	1	4,1
Ørsta	21	8		1,9
SUM	273	146	31	

*Nordre Sunnmøre kemnerkontor (NSK) står for 8 kommuner samlet.

*Antall kontroller i forhold til årsplan er korrigert, pga korrigert liste antall leverandør fra SKM.

Krav til antall kontroller var 273, dette ble lagt til grunn i årsplanen. Vi har oppnådd 146 tellende kontroller, avviket i forhold til krav blir 127 stk. I 2016 er ikke 31 PLK med i antall tellende. I utgangspunkt var det planlagt og lagt noe arbeid i utplukk før vi fikk informasjon om endret telling. Vi valgte da å gå videre med slike kontroller, også fordi det ble oppfordret til det fra skatteetaten. Til sammenligning i 2015 hadde vi 164 kontroller av dette var 75 PLK. Samlet kontroller tellende og PLK i 2016 er da 177 og total antall kontroller er litt økende.

Årsak for våre avvik tilskrives at vi i utgangspunkt mangler ressurser sett til antall pålagte kontroller. Krav til antall rapporter etter økt kommune antall tilsier ca 10 stillinger som ren lønnsrevisor. I 2016 har det tidvis ligget rundt 6-7 lønnsrevisorer frem til desember. Med knappe ressurser er vi sårbare ved fravær.

Vi vektlegger god kvalitet. Kontrollen med etterfølgende rapporten skal gi et godt grunnlag for den senere saksbehandling av vedtak om endring av ligning, og for eventuelle anmeldelser. Dette innebærer at vi bruker mer ressurser på å innhente informasjon i forbindelse med kontrollene og å få til gode fakta beskrivelser. Ny rutine innen kvalitetssikring medfører at vi er to som utfører kvalitetssikringen, dette skal også dokumenteres. Spesielt viktig med mange ferske i kontrollarbeid og dette utgjør en større del av kontrolltid enn tidligere.

Vi mener likevel det er forbedringspotensial i det å begrense tid pr kontroll jamfør vesentlighetsnivå og vurdert risiko.

Avdekning totalt er større enn i 2015, det tilskrives økt antall AK (avdekningskontroller), bedre utplukk og har i noe grad sammenheng med flere konkurssaker for inntektsendringer.

Avdekning av konkursobjekter medfører for vedtak av arbeidsgivergrunnlaget lavt antall og beløp. Det blir ikke foreslått vedtaksendring (behandling) av avdekt arbeidsgivergrunnlag i disse sakene, da det ikke er likvider å hente. Det blir allikevel meldt som endring på differanse mellom innberettet oppgaver og det som avstemning avdekker. Her vil det og i enkelte tilfeller bli en avdekning som er negativ. Det har vært innmeldt lønn, men hvor lønn ikke er utbetalt gir negativ avdekning.

Totalt sett; kravene er høye sett mot tilgjengelig ressurs. Det er flere forhold som har påvirket resultatet og det er gjort tiltak med at vi nå har styrket med antall stillinger. Det er også planlagt noen endringer fremover som vi mener skal vise effekt. Ser en til total antall kontroller er antallet økt med 13 stk fra 2015. I samme periode har det vært høyt sykefravær og flere nyansettelser.

3.2 Tidsforbruk

Det er i 2016 bestemt endring i forhold til beregningen av kontrolltid brukt på rapporter. Tidligere år er det gjort nøye avregning pr kontrollobjekt på gjeldende år. Dette var en beregnet kvartalsoversikt som lå til grunn. Vi har gått bort fra dette fordi det ikke gir et helhetlig bilde av tidsbruk ved kontrollarbeid. Etterarbeid som tilkommer gjerne i etterkant av en rapport har da ofte ikke vært medtatt i beregningen. Det kan være kontakt med skattepliktige, saksbehandler, politi, skatteoppkrever etc. som da ikke er kommet med. Registrering er avhengig av lønnsrevisors nøyaktighet. Vi mener det er bruk av ressurs som er lite hensiktsmessig og som lett misforstås når den skal forklares. Dette ble tatt opp i siste styremøte og avklart.

Antall dagsverk i snitt (alle kommunene) og beregnet fra antall rapporter utgjør da 5,08 DV.
Beregningsgrunnlag er: sum effektiv kontrolltid 899 / på antall kontroller 177.
Inklusiv reisetid med i fordeling vil forbrukt tid være 5,15 DV.

Sammenliknet med 2015 (samme beregningsgrunnlag) vil DV være henholdsvis 5,12 og 5,17.

3.3 Resultat av kontrollarbeidet 2016

For inntektsåret 2016 er dette telt;
Endringsforslag arbeidsgiveravgift.
Endringsforslag inntektsgrunnlag
Rettinger(egenrettinger) ved at vi sender lønns og trekkoppgaver.
Egenrettinger av virksomhet påvirket av kontroll.

Vi har følgende totalresultat i år:

antall kontroller 177
antall rapporter med avdekning er 36 stk, av disse er,
antall AK rapporter med beløp (endringsforslag) 33 stk
antall FK rapporter med avdekning 1 stk
antall kroner forslag egenretting for AGA grunnlag (arbeidsgiveravgift) 287 195
antall kroner forslag egenretting for inntekt 1 084 863
antall kontroller som er etter konkurs er 24 stk

Det er registrert 16 kontroller i 2016 med avdekt mulig straffbare forhold.
For NSK er det i 2016 sendt inn 14 anmeldelser mot 13 i 2015. I tillegg er en varslet om anmeldelse.

Interkommunal arbeidsgiverkontroll	2016	2015	2014
Endring inntekt ansatte, inkl egenretting	13 535 395	kr 12 185 855	kr 17 091 021
Endring AGA gr.lag inkl egenrettet:	13 493 730	kr 9 860 256	kr 10 910 169

Vedtak: vi er målt på:

Beløp – måle vedtaket fra skattekontoret i beløp som andel av forslaget i beløp fra SKO

Antall – måle hvor mange av skattekontorets vedtak som beløpsmessig er lik endringsforslaget i våre rapporter.

For hvert av forholdene (beløp og antall) er parameteren splittet på:

Grunnlag arbeidsgiveravgift og inntektsgrunnlag (likningsendring for ansatte)

Det er et krav at 50 % av avdekning på avdekningskontrollene

Sum totale antall vedtak for AGA er 11 fra skattekontoret.

Rett vedtak på 9 stk. Gir korrekt treff med 82 %.

Sum totale antall vedtak for inntektsgrunnlag er 57. Rette vedtak 44, gir riktig 77 %.

Avdekning målt i år prosentvis av total antall rapporter er 23,8 %, mot fjorårets 21,1 %.

Måler	2016 antall	2016 beløp	2016	Avdekn.	2015 antall	2015 beløp	2015	Avdekn.
Rett i fh til vedtak	Vårt / SKM	Vårt forslag	SKM vedtak	% beløp	Vårt / SKM	Vårt forslag	SKM vedtak	% beløp
Vedtak inntekt	44 / 57	7 323 392	7 121 937	97, %	36 / 49	8 928 607	8 722 304	97,7 %
Vedtak AGA	9 / 11	2 425 227	2 177 782	90 %	5 / 7	2 515 823	2 552 945	98,5 %

*Antall, «vårt tal» er antall rette sett til vedtak.

Vi har da 17 rapporter pr 31.12.16 som ikke er vedtaksbehandlet.
I personallistekontrollene (PLK) 2016 er det i 18 av 31 kontroller foreslått gebyrer totalt med sum kr 217 300,-. Disse er ferdig behandlet og vedtatt med samme sum.
Til sammenligning var det i år 2015, 30 av 75 PLK med foreslått gebyr sum 268 320, samme beløp er vedtatt.

Informasjonstiltak

Informasjons – dagene våre trakk 175 deltagere (eks. våre interne). Det ble i år gjennomført informasjonsdag i Ålesund, Herøy, og Ørsta.

4. Regnskap 2016.

Regnskap for år 2016 er avstemt og viser mindre forbruk enn budsjettet.
Fakturaoppgjør er utsendt. Regnskapsoversikt vil oversendes.

5. Konklusjon

Arbeidsgiverkontrollen har i 2016 ferdigstilt 177 bokettersynsrapporter. Dette er mindre enn hva vi i utgangspunkt hadde som mål. Det har vært utfordrende år med flere nye lønnsrevisorer, høyt sykefravær og manglende ekstra ressurs som vi har hatt innen NSK.
Vi har i 2016 en økning i endringsforslag/sum avdekning både ved inntekt og for AGA endring.

Proveny av disse PLK fremkommer ikke tall for avdekning.
Vi mener kvaliteten på kontrollene og rapportene er gode, men er viktig å ha fokus på også fremover.
Følgende dagsverk føres over til 2017:

Kommune	Overført DV til neste år
Ålesund	-53
Giske	41
Haram	33
Hareid	- 8
Herøy	-15
Norddal	5
Sande	13
Sandøy	- 1
Skodje	- 2
Stordal	10
Stranda	-27
Sula	-3
Ulstein	23
Volda	-60
Ørskog	15
Ørsta	28

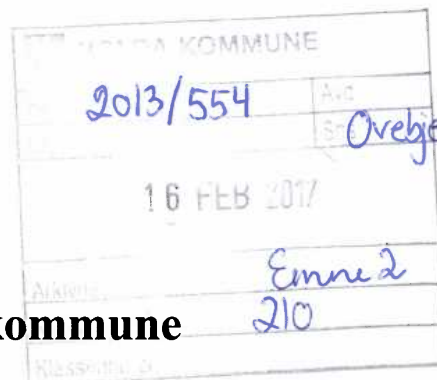
Ålesund, den 12.1.2017

Sigrun Andersen

Sigrun Andersen
teamleder

Kommunestyret i Volda kommune
Stormyra 2
6100 VOLDA

Kontrollrapport 2016 vedkomande skatteoppkrevjarfunksjonen for Volda kommune

1. Generelt om fagleg styring og kontroll av skatteoppkrevjarfunksjonen

Skatteoppkrevjaren sitt ansvar og mynde følger av "Instruks for skatteoppkrevjarar" av 8. april 2014.

Skattekontoret har fagleg ansvar og instruksjonsmakt overfor skatteoppkrevjarane i saker som vedkjem skatteoppkrevjarfunksjonen, og plikter å yte rettleiing og hjelp i faglege spørsmål. Skattekontoret søker gjennom mål- og resultatstyring å leggje til rette for best mogeleg resultat for skatteoppkrevjarfunksjonen. Grunnlaget for skattekontoret sin styring av skatteoppkrevjarfunksjonen er "Instruks for skattekontorenes styring og oppfølging av skatteoppkreverne" av 1. januar 2014.

Grunnlaget for skattekontoret sin kontroll av skatteoppkrevjarfunksjonen er "Instruks for skattekontorenes kontroll av skatteoppkreverne" av 1. februar 2011.

Skattekontoret har ansvaret for å avklare at skatteoppkrevjarfunksjonen vert utøvd tilfredsstillande i høve til gjeldande regelverk på følgjande områder:

- Intern kontroll
- Rekneskapsføring, rapportering og avlegging av skatterekneskapen
- Skatte- og avgiftsinnkrevjing
- Arbeidsgjevarkontroll

Riksrevisjonen har ansvaret for revisjon av skatteoppkrevjarfunksjonen. Skatteetaten utfører oppgåvene med kontroll av skatteoppkrevjarfunksjonen.

2. Om skatteoppkrevjarkontoret

2.1 Bemanning

Sum årsverk til skatteoppkrevjarfunksjonen iht. skatteoppkrevjaren sine årsrapportar:

Tal årsverk 2016	Tal årsverk 2015	Tal årsverk 2014
1,6	1,9	1,6

I år rapporterer arbeidsgjevarkontrollen at dei har brukt 0,5 årsverk til kontrollarbeid.

3. Måloppnåing

3.1 Skatte- og avgiftsinngang

Skatterekneskapen for Volda kommune viser per 31. desember 2016 ein skatte- og avgiftsinngang¹ til fordeling mellom skattekreditorane (etter frådrag for avsetjing til margin) på kr 910 876 475 og uteståande restansar² på kr 10 184 537, av dette krav stilla på vent kr 456 654. Skatterekneskapen er avlagt av kommunen sin skatteoppkrevjar 20. januar 2017.

3.2 Innkrevjingsresultat

Vi har gått gjennom innkrevjingsresultata per 31. desember 2016 for Volda kommune.

Resultata viser følgjande:

	Totalt innbetalt i MNOK	Innbetalt av sum krav (i %)	Resultatkrav (i %)	Innbetalt av sum krav (i %) førre år	Innbetalt av sum krav (i %) regionen
Restskatt personlege skattyttarar 2014	21,6	98,40 %	97,00 %	95,95 %	95,82 %
Arbeidsgjevaravgift 2015	172,8	99,93 %	99,90 %	99,89 %	99,86 %
Forskotskatt personlege skatteyttarar 2015	39,8	99,31 %	99,70 %	99,86 %	99,39 %
Forskotstrekk 2015	319,4	100,00 %	100,00 %	99,97 %	99,96 %
Forskotskatt upersonlege skatteyttarar 2015	36,3	99,95 %	99,90 %	100,00 %	99,97 %
Restskatt upersonlege skattyttarar 2014	11,1	99,84 %	99,40 %	98,79 %	99,42 %

3.3 Arbeidsgjevarkontroll

Skatteoppkrevjaren for Volda kommune kjøper arbeidsgjevarkontrollar av Nordre Sunnmøre kemnerkontor.

Resultat for kommunen per 31. desember 2016 viser i følgje skatteoppkrevjaren sin resultatrapportering:

Tal arbeidsgjevarar	Minstekrav tal kontrollar (5 %)	Tal utførte kontrollar 2016:	Utført kontroll 2016 (i %)	Utført kontroll 2015 (i %)	Utført kontroll 2014 (i %)	Utført kontroll 2016 region (i %)
340	17	14	4,1 %	5,0 %	3,5 %	4,2 %

I tillegg er det gjennomført 1 personallistekontroll i 2016 .

4. Kontroll av skatteoppkrevjarfunksjonen

Skattekontoret har i 2016 gjennomført stadleg kontroll av skatteoppkrevjarkontoret for områda intern kontroll og innkrevjing. Siste stadlege kontroll vart halden 2. juni 2016.

Skattekontoret har i 2016 i tillegg gjennomført kontorkontroll av skatteoppkrevjarkontoret for områda skatterekneskap og arbeidsgjevarkontroll.

¹ Sum innbetalt og fordelt til skattekreditorane

² Sum opne (ubetalte) forfalne debetkrav

5. Resultat av utført kontroll

- **Intern kontroll**

Basert på dei kontrollane som skattekontoret har gjennomført, finn vi at skatteoppkrevjaren sin overordna interne kontroll i det alt vesentleg er i samsvar med gjeldande regelverk.

- **Rekneskapsføring, rapportering og avlegging av skatterekneskapen**

Basert på dei kontrollane som skattekontoret har gjennomført, finn vi at rekneskapsføringa, rapporteringa og avlegginga av skatterekneskapen i det alt vesentlege er i samsvar med gjeldande regelverk og gjev eit rettvisst uttrykk for skatteinngangen i rekneskapsåret.

- **Skatte- og avgiftsinnkrevjing**

Basert på dei kontrollane som skattekontoret har gjennomført, finn vi at utføringa av innkrevjingsarbeidet og oppfølginga av restansane i det alt vesentlege er i samsvar med gjeldande regelverk.

- **Arbeidsgjevarkontroll**

Basert på dei kontrollane som skattekontoret har gjennomført, finn vi at utføringa av arbeidsgjevarkontrollen i det alt vesentlege er i samsvar med gjeldande regelverk. Arbeidsgjevarkontrollen vert likevel ikkje utført i eit tilstrekkeleg omfang då det er utført 4,1 % kontroller mot et krav på 5 %.

6. Ytterlegare informasjon

Skattekontoret har gjennom sine kontrollhandlingar i 2016 gjeve tilråding som er meddelt skatteoppkrevjaren i rapport av 1. juli 2016.

Skatteoppkrevjarkontoret har gjeve tilbakemelding på tilrådinga som er gjeven.

Venleg helsing

Stein-Ove Hjortland
Fung. avdelingsdirektør
Skatt Midt-Norge

Ida Moen
Fagansvarlig

Kopi til:

- Kontrollutvalet for Volda kommune
- Skatteoppkrevjaren for Volda kommune
- Riksrevisjonen

UTSKRIFT

frå

M Ø T E PROTOKOLL

Utval:	Sak nr.:	Arkiv:	Møtedato:
Kontrollutvalet i Volda kommune	06/17	232	29.03.2017

SAK 06/17 KONTROLLRAPPORT- ÅRSMELDING 2016 SKATTEOPPKREVJARFUNKSJONEN

Samrøystes uttale

Kontrollutvalet har ingen merknader til Skatteetaten sin kontrollrapport, Årsmelding for Skatteoppkrevjaren, Skatterekneskapen og Årsmelding interkommunal arbeidsgivarkontroll for 2016.

Vedlegg

- Kontrollrapport 2016 frå Skatteetaten av 15.02.2017
- Årsmelding for 2016 frå Skatteoppkrevjaren av 20.01.2017
- Skatterekneskapen 2016 av 20.01.2017
- Årsmelding interkommunal arbeidsgivarkontroll 2016 av 12.01.2017

Saksopplysning

Viser til Kontrollrapporten frå Skatteetaten, Årsmelding frå Skatteoppkrevjaren, Skatterekneskapen og Årsmelding interkommunal arbeidsgivarkontroll.

Fylgjande kjem av vedlagde dokument og særleg skatteetaten sin kontrollrapport:

Tilfredsstillande:

- Overordna intern kontroll.
- Rekneskapsføringa, rapporteringa og framlegginga av rekneskapen.
- Utføringa av innkrevjingsarbeidet og oppfølging av restansane.
- Arbeidsgivarkontrollen si utføring er i samsvar med regelverket

Ikkje tilfredsstillande:

- Arbeidsgivarkontrollen er ikkje utført i tilstrekkeleg omfang. 4,1% kontrollar medan kravet var på 5%.

Andre tilhøve:

Når det gjeld detaljar for innkrevjinga viser eg til Skatteetaten sin kontrollrapport pkt. 3, Årsmeldinga frå skatteoppkrevjaren pkt. 3 og Skatterekneskapen.

Skatt fordelt til kommunen viser kr 206.754.872 mot kr 193.969.561 i 2015. Dvs. ein auke på kr 12.785.311 eller 6,59%.

Kommunen hadde budsjettert med 206,2 mill. i skatteinngang. Tilleggsinntekta vart då 0,5 mill.. Jf. Årsmeldinga pkt. 1.3.2.

Rett utskrift

Åram 29..mars.2017

Ada Elise Håberg
Ada Elise Håberg
Konsulent

Utskrift til: Rådmannen for vidare saksbehandling til formannskap/kommunestyre

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Sonja Håvik

Arkivsak nr.: 2012/1214

Arkivkode: 004

Utvallsaksnr

Utval

Møtedato

50/17

Kommunestyret

27.04.2017

ÅRSMELDING FOR KONTROLLUTVALET FOR 2016

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret tek til vitende årsmeldinga for kontrollutvalet for 2016.

Vedleggsliste:

Årsmelding for kontrollutvalet 2016

Saksopplysning:

Viser til vedlagd årsmelding for kontrollutvalet 2016.

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Vest kontroll

UTSKRIFT

frå

M Ø T E PROTOKOLL

Utval:	Sak nr.:	Arkiv:	Møtedato:
Kontrollutvalet i Volda kommune	08/17	033	29.03.2017

SAK 08/17 ÅRSMELDING FOR KONTROLLUTVALET 2016

Samrøystes innstilling

Kommunestyret tek til vitende årsmeldinga for kontrollutvalet for 2016.

Vedlegg

Årsmelding 2016. Utarbeidd av Vest Kontroll.

Saksopplysning

Viser til vedlagd årsmelding for kontrollutvalet 2016.

Rett utskrift

Åram 29..mars.2017

Ada Elise Håberg
Ada Elise Håberg

Konsulent

 VEST KONTROLL
SEKRETARIAT FOR KONTROLLUTVAL

Utskrift til: **Kommunestyret til behandling. (Saka går direkte frå kontrollutvalet til kommunestyret)**

Dato: 23.02.2017

Arkiv: 033

8

Kontrollutvalet

SAK 08/17 ÅRSMELDING FOR KONTROLLUTVALET 2016

Forslag til innstilling

Kommunestyret tek til vitende årsmeldinga for kontrollutvalet for 2016.

Vedlegg

Årsmelding 2016. Utarbeidd av Vest Kontroll.

Saksopplysning

Viser til vedlagd årsmelding for kontrollutvalet 2016.

Jostein Støylen
Dagleg leiar

Ada Elise Håberg
Konsulent

ÅRSMELDING
FOR
KONTROLLUTVALET
2016
VOLDA KOMMUNE

1. INNLEIING

1.1 Heimel

Ansvar for tilsynet med kommunen er lagt til kommunestyret, jfr. KommuneLOVA § 76. Ordninga med kontrollutval i kommunen er heimla i kommuneLOVA § 77 nr 1, der kommunestyret sjølve er pålagt å velje eit kontrollutval til å føre det løpande tilsynet med den kommunale forvaltninga.

Ein del av kontrollutvalet sine oppgåver er heimla direkte i KommuneLOVA §77.

I medhald av KommuneLOVA §77 nr. 11 har Kommunaldepartementet gjeve eiga forskrift om kontrollutval som m.a. omhandlar kontrollutvalet sitt formål, samansetjing, saksbehandling, oppgåver, teieplikt med vidare.

1.2 Kontrollutvalet sitt formål

Kontrollutvalet sitt hovudmål er å medverke til at kommunen sine oppgåver vert løyste på ein best mogleg måte i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

Kontrollutvalet skal på **vegne av kommunestyret** føre det løpande tilsynet med forvaltninga i kommunen, jf. KommuneLOVA §77 nr 1. Kontrollutvalet skal vidare sjå til at rekneskapen blir revidert på ein trygg måte og at det årleg vert utført forvaltningsrevisjon, jf. forskrift om kontrollutval (forskrifta) §77 nr. 4 og forskrifta §6 og §9.

Kontrollutvalet sitt formål er dermed todelt. Den eine oppgåva rettar seg mot tilsyn med forvaltninga i kommunen. Den andre rettar seg mot utføringa av revisjonsoppgåvene (rekneskap og forvaltningsrevisjon).

I kommuneLOVA er det ikkje berre lagt til grunn at tilsyn og kontroll skal skje gjennom dei spesielle kontrollorgana (kontrollutval og revisjon), men at alle kommunale organ, folkevalde og administrative, har eit **sjølvstendig ansvar** for tilsyn og kontroll på egne områder.

Kontrollutvalet har som folkevalt organ både formelle og andre rammer for si verksemd. Saksbehandlinga i utvalet må skje i møte, og vedtak skjer etter vanlege prinsipp for dette.

Kontrollutvalet må i stor grad basere seg på det arbeid som blir utført av revisjonen i deira tilsyns- og kontrollverksemd.

1.3 Kontrollutvalet sin plass i organisasjonen

Det **direkte underordningsforholdet til kommunestyret** medfører at kontrollutvalet har ein **uavhengig** ståstad i høve til andre kommunale politiske og administrative organ. Dette prinsippet blir kommuneLOVA (§77) og forskrifta om kontrollutval ivareteke gjennom spesielle reglar om m.a. kven som kan veljast til utvalet, nyval , møte- og talerett, saksbehandling , rett til opplysningar, rett til gransking av all kommunal verksemd og til å gjere bruk av sakkunnig hjelp. Det er følgjeleg **berre kommunestyret som kan instruere kontrollutvalet**.

Kontrollutvalet er det organet som i praksis utfører det generelle tilsynsansvaret som ligg til kommunestyret.

Kontrollutvalet har då fylgjeleg **ikkje eit tilsynsansvar overfor kommunestyret**, men det hindrar ikkje utvalet i å kunne **uttale seg** om kommunestyret er i ferd med å gjere eller har gjort eit ulovleg vedtak.

Den uavhengige stillinga er grunnleggjande for kontrollutvalet sitt arbeid. Den skal medvirke til å sikre at kommunane og publikum får ei kontrollordning dei kan ha tillit til. Denne tilliten

vil vere avhengig av at dei som blir kontrollerte ikkje skal kunne påverke måten kontrollarbeidet blir utført på, organiseringa av dette eller omfanget det skal ha.

Kontrollorgana må m.a.o. vere **fristilte i høve til dei som skal kontrollerast**, dersom kontrollen skal vere truverdig.

1.4 Kontrollutvalet si samansetjing

For valperioden 2015 – 2019 har kontrollutvalet slik samansetjing:

Leiar	Ronald Hagen
Nestleiar	Solfrid Oline Førde
Medlem	Bjørn Ytrestøyl
Medlem	Jørgen Holte
Medlem	Inge Alexander Bruheim
Medlem	Torill Rødven Eide
Medlem	Ragnhild Folkestad

1. varamedlem	Anne Helen Sundalsfoll
2. varamedlem	Alinde Marie Bjørkedal
3. varamedlem	Eilev Halkjelsvik
4. varamedlem	Elin Mari Løvøy Wilhelmsen
5. varamedlem	Tor Mikalsen
6. varamedlem	Anne Karin Espe
7. varamedlem	Arne Ullaland

Ronald Hagen er kommunen sin representant i styret for Vest kontroll med Solfrid Førde som vara.

2. MØTER, SAKSBEHANDLING OG SAKER

2.1 Møteverksemd

Kontrollutvalet har i 2016 hatt 4 møter og behandla 33 saker. Ei oversikt over sakene følgjer under. Møtebøkene frå utvalet sine møte vart sende kommunestyret som melding etter kvart.

2.2 Saksbehandling/rolle

I kommunelova §77 og Forskriftene om kontrollutval fastset rollene for kontrollutvalet m.m.

Kontrollutvalet

Oppgåver ved rekneskapsrevisjon (kap. 4)

Oppgåver ved forvaltningsrev. (kap. 5)

Selskapskontroll (kap. 6)

Særlege oppgåver (kap. 7)

Sekretariatet

Vert ivareteken av Vest kontroll. Medlemskommunane i samarbeidet er: Hareid, Herøy, Sande, Ulstein, Vanylven, Volda, Ørsta, Selje og Vågsøy.

Revisjonen

Revisjonen vert ivareteken av Søre Sunnmøre kommunerevisjon IKS.

Revisjonen sitt arbeid og tilhøve revisjonen tek opp eller informerer om vil framleis vere tilhøve i kontrollutvalet sitt arbeid. Utan omsyn til revisjonsform (rekneskapsrevisjon, revisjon av intern kontroll, forvaltningsrevisjon) er utgangspunktet for revisjonsarbeidet at det skal rettast mot dei **risikoutsette** områda i kommunen.

Revisjonen sitt arbeid vil i stor grad vere avgrensa til å omfatte revisjon av rekneskapen og vurdere økonomiforvaltninga m.m. i kommunen ved å utføre forvaltningsrevisjon, medan kontrollutvalet sitt tilsynsansvar omfattar *alle* deler av forvaltninga.

Rådmannen

har innanfor kontrollutvalet sitt mynde ikkje høve til å instruere eller avgjere noko overfor sekretariatet. Eit godt samarbeid med rådmannen er viktig for felles forståing og best mulig resultat og læring.

2.3 Saker i året

Møte 01-16 09.03.2016

Sak 01/16 Godkjenning av innkalling og sakliste. Møteprotokollen

Sak 02/16 Godkjenning av møteprotokollen frå siste møte

Sak 03/16 Gjennomgang av møteprotokollar 2015

Sak 04/16 Gjennomgang av møteprotokollar 2016

Sak 05/16 Meldingar

Sak 06/16 Årsmelding for kontrollutvalet 2015

Sak 07/16 Møteplan 2016

Sak 08/16 Kontrollrapport - Årsmelding 2015 skatteoppkrevjarfunksjonen

Møte 02-16 04.05.2016

Sak 09/16 Godkjenning av innkalling og sakliste. Møteprotokollen

Sak 10/16 Godkjenning av møteprotokollen frå sist møte

Sak 11/16 Gjennomgang av møteprotokollar 2016

Sak 12/16 Meldingar

Sak 13/16 Revisjonen sitt arbeid med finansiell revisjon 2015

Sak 14/16 Kommunerekneskapen med årsmelding 2015

Sak 15/16 Orientering av rådmannen - Opprusting av parkeringsplassen til Volda skisenter AS

Sak 16/16 Prosjektplan forvaltningsrevisjon Barnevern

Møte 03-16 06.10.2016

Sak 17/16 Godkjenning av innkalling av sakliste. Møteprotokoll

Sak 18/16 Godkjenning av møteprotokollen frå sist møte

Sak 19/16 Gjennomgang av møteprotokollar 2016

Sak 20/16 Meldingar

Sak 21/16 Budsjett for kontrollutvalet 2017

Sak 22/16 Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019

Sak 23/16 Høyringsuttale NOU 2016 - 4 - NY kommunelov

Møte 04-16 02.12.2016

Sak 24/16 Godkjenning av innkalling av sakliste. Møteprotokoll

Sak 25/16 Godkjenning av møteprotokollen frå sist møte

Sak 26/16 Gjennomgang av møteprotokollar 2016

Sak 27/16 Meldingar

Sak 28/16 Revisjonsplanlegging 2016 - Finansiell revisjon

Sak 29/16 Plan og retningsliner for selskapskontroll 2016-2019

Sak 30/16 Forvaltningsrevisjonsprosjekt - Barnevern

Sak 31/16 Oppfølging av forvaltningsrevisjon - spesialundervisning - grunnskulen i Volda
kommune

Sak 32/16 Orientering om Stamina rapporten Helse- og omsorgssektoren

Sak 33/16 Neste forvaltningsrevisjonsprosjekt

Møteprotokoll

Det vert vist til kommunestyret sine møteprotokollar for saker frå kontrollutvalet som har vore behandla der.

3. MEIR OM KONTROLLUTVALET SINE OPPGÅVER

3.1 Omfang og avgrensing

Kontrollutvalet sine oppgåver er nærare lista opp i forskrift om kontrollutval kap. 3 til kap. 7.

3.2 Oppgåver

3.2.1 Alminnelege reglar om kontrollutvalet sitt ansvar og oppgåver. Kap. 3 i forskriftene.

§4. Tilsyn og kontroll.

Kontrollutvalet skal føre løpande tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltninga på vegne av kommunestyret, i dette sjå til at kommunen har ei forsvarlig revisjonsordning. Utvalet kan ikkje overprøve politiske prioriteringa som er gjort av kommunen sine folkevalde organ.

§5. Henting av opplysningar

Kontrollutvalet kan hos kommunen utan hinder av teieplikt, krevje alle opplysningar, utgreiningar og alle dokument og gjere dei undersøkingar som dei finner nødvendig for å gjennomføre oppgåvene. For kontrollutvalet sine medlemmer og deira sekretariat gjelder forvaltningslova sine alminnelige føresegner om teieplikt, jf. Forvaltningsloven § 13 mv.»

- Kontrollutvalet har, med dei tilgjengelege ressursar dei har hatt, ført tilsyn med forvaltninga og revisjonen.
- Utvalet har fått alle opplysningar dei har bede om.

3.2.2 Kontrollutvalet sine oppgåver ved rekneskapsrevisjon. Kap 4 i forskriftene.

§6 Rekneskapsrevisjon.

Kontrollutvalet skal sjå til at kommunen sin årsrekneskap og kommunale føretak sine årsrekneskap vert revidert på ein trygg måte, i dette halde seg løpande orientert om revisjonsarbeidet og sjå til at dette går føre seg i samsvar med dei føresegner som følgjer av lov og forskrift, god kommunal revisjonsskikk og kontrollutvalet sine instruksar og avtaler med revisor.

- Kommunen sin årsrekneskap for **2015** som har vore avlagde i året, har vore reviderte av Søre Sunnmøre kommunerevisjon IKS. Så langt kontrollutvalet kjenner til var lover, forskrifter og standar for revisjon følgde.
- Kontrollutvalet har i **sak 13/16** hatt opp sak om revisjonen sitt arbeid med finansiell revisjon for **2015**.
- Revisor har gitt skriftlege og munnlege orienteringar om arbeidet sitt til kontrollutvalet.

§ 7 Uttale om årsrekneskapet

Når kontrollutvalet fått revisjonsmeldinga frå revisor, skal utvalet gi uttale om årsrekneskapen før det vert vedteke av kommunestyret. Uttalen vert gitt til kommunestyret. Kopi av uttalen skal formannskapet ha tidsnok til at det kan ta omsyn til den før organet gir tilråding/innstilling om årsrekneskapet til kommunestyret/fylkestinget.”

- Kontrollutvalet har i **sak 14/16** uttala seg om kommunerekneskapen for **2015**.

§ 8 Oppfølging av revisjonsmerknader.

Kontrollutvalet skal sjå til at tilhøve som revisor peikar på vert følgt opp.

Også tidlegare saker som utvalet meiner ikkje er følg opp på ein tilfredsstillande måte skal det rapporterast om. Kontrollutvalet skal rapportere til kommunestyret korleis kommunestyret sine merknader er følgt opp.

- Kontrollutvalet har ikkje fått melding frå revisor om merknader som ikkje er følgt opp.

3.2.3 Kontrollutvalet sine oppgåver ved forvaltningsrevisjon. Kap. 5 i forskriftene.

§ 9 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalet skal sjå til at det kvart år vert utført forvaltningsrevisjon i kommunen eller kommunen sine verksemdar.

- Det er kommunestyret som i siste instans må sjå til at det vert utført forvaltningsrevisjon.

§ 10 Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalet skal minst en gong i valperioden og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide ei plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtakast av kommunestyret sjølv som kan delegere til kontrollutvalet å gjere endringar i planperioden.

Planen skal bygge på ein overordna analyse av kommunen si verksemd ut frå risiko- og vesentlege vurderingar, med den hensikt identifisere behovet for forvaltningsrevisjon på dei ulike sektorane og verksemdene.

- Plan forvaltningsrevisjon for perioden 2012 – 2016 vart behandla i kontrollutvalet i **sak 42/12** og kommunestyret **PS 164/12**.
- Plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2016 - 2019 vart behandla i kontrollutvalet i **sak 22/16** og kommunestyret **sak PS 129/16**.

§ 11 Rapportar om forvaltningsrevisjon.

Med utgangspunkt i planen for gjennomføring av forvaltningsrevisjon, skal kontrollutvalet gi rapport til kommunestyret om kva for forvaltningsrevisjonar som er gjennomført og om resultatane av desse.

I kommunen er etablert praksis at kvar enkelt forvaltningsrevisjonsrapport vert behandla i kommunestyret, som såleis også gjer endeleg vedtak.

- Kontrollutvalet har i 2016 behandla forvaltningsrevisjonsprosjekt - barnevern i **sak 30/16**. Kommunestyresak **PS 159/16**.

§ 12 Oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapportar.

Kontrollutvalet skal sjå til at kommunestyret sine vedtak i samband med behandlinga av forvaltningsrevisjonsrapportar vert følgt opp.

Kontrollutvalet skal gi rapportar til kommunestyret om korleis kommunestyret sine merknader til rapport om forvaltningsrevisjon er blitt følgt opp. Det skal også rapporterast om tidlegare saker som utvalet meiner ikkje er følgt opp på ein tilfredsstillande måte.

- Kontrollutvalet har i sak **31/16** følgt opp flg. Forvaltningsrevisjonsprosjekt: Spesialundervisning - grunnskulen i Volda kommune.

3.2.4 Selskapskontroll. Kap. 6 i forskriftene.

§13 Selskapskontroll.

Kontrollutvalet skal sjå til at det vert ført kontroll med forvaltninga av kommunen sine interesser i selskap m.m.

Kontrollutvalet skal minst en gong i valperioden og seinast innan utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtakast av kommunestyret sjølv som kan delegere til kontrollutvalet å gjere endringar i planperioden.

Kontrollutvalet avgjer sjølv kven som på deira vegne skal gjennomføre selskapskontroll.

Hittil er selskapskontroll utført av kommunerevisjonen.

- Plan og retningslinjer for selskapskontroll for perioden 2012 – 2016 vart behandla i kontrollutvalet **sak 41/12**, og i kommunestyret **PS 163/12**.
- Plan og retningslinjer for selskapskontroll for perioden 2016 – 2019 vart behandla i kontrollutvalet **sak 29/16**, og i kommunestyret **sak PS 160/16**.

§ 14 Selskapskontrollens innhald.

Kontrollutvalet skal sjå til det vert ført kontroll med forvaltninga av interessene ved å eige i dei selskap som er omfatta av slik kontroll, i dette kontrollere om den som utøver kommunen si interesse ved å eige i selskapa gjer dette i samsvar med kommunestyret sine vedtak og vilkår(eigarskapskontroll).

Selskapskontroll kan også omfatte forvaltningsrevisjon.

§ 15 Rapportering om selskapskontrollen.

Kontrollutvalet fastset sjølv korleis utført selskapskontroll skal rapporterast til utvalet, i dette kva innhald slik rapport skal ha. Eit selskap som er omfatta av selskapskontrollen, og den som utøve kommunen sin eigarfunksjon, skal givast høve til å gi uttrykk for sitt syn på dei forhold som omtales i rapporten. Eventuelle kommentarar skal gå fram av rapporten.

Med utgangspunkt i planen for gjennomføring av selskapskontroll skal kontrollutvalet gi rapport til kommunestyret kva kontroller som er gjennomført samt resultatata av desse”

I kommunen er etablert praksis at kvar enkelt selskapskontroll vert behandla i kommunestyret, som såleis også gjer endeleg vedtak.

- Kontrollutvalet har ikkje behandla eigne selskapskontrollar i året.
- Kommunestyret vedtok i **sak 37/08** Retningslinjer og rutinar for Eigarskapskontroll og økonomiske engasjement. I denne saka går kommunen sine eigne rutinar for kontroll av eigarskap og økonomiske engasjement fram.
Etter vedteken plan for selskapskontroll er ei av oppgåvene til kontrollutvalet å sjå til at nemnde sak vert følgt opp tilfredsstillande frå kommunen si side
- Kommunestyret vedtok i **sak 113/16** Rutine for eigarskapsstyring, som er ein «revisjon» av kommunestyresak **37/08**.
- Når tilhøva no er lagt til rette vert det forventa at kommunen framover fylgjer opp kommunestyresak **113/16** på ein tilfredsstillande måte.

3.3 Tilsynsrapportar frå fylkesmannen/statlege tilsyn

Det er etablert eit samarbeid med fylkesmannen vedkomande tilsynsrapportar, bl.a slik at desse vert behandla/rapporterte til kontrollutvalet. Kontrollutvalet rapporterer vidare til kommunestyret ved løpande oversending av møteprotokollen.

- Kontrollutvalet har ikkje følgt opp tilsynsrapportar i 2016.

3.4 Andre oppgåver

- Kontrollutvalet har ikkje vert på noko tilsynsbesøk i 2016.

Kontrollutvalet i Volda kommune, 29. mars 2017.

Ronald Hagen
Leiar i kontrollutvalet

Jostein Støylen
Dagleg leiar
Vest Kontroll

PS 51/17 Orienteringssaker

VOLDA KOMMUNE

Eigedomsavdelinga

NOTAT

Frå: Kjell Magne Rindal

Sak: Enøkinvestering/Energispareprosjekt

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd / Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2014/1705	5133/2017	S02	EIG/KJELRIN	20.04.2017

OVERSIKT OVER TILTAK SOM SKAL GJENNOMFØRST I HØVE RENOVERING AV SAMFUNNSHUSET - EPC

EOS - Energioppfølgingssystem
Styre varmekabler på rampen til kinosal
Isolering av varmeledninger/ventiler
Innsetting av luft/vann- varmepumpe, høytemp
Etterisolering av veggfelt over rømningsvei i kjeller.
Installere nytt større ventilasjonsanlegg 360.02 til kinosalen
Tilkobling til nytt toppsystem
Solskjerming kinosal
Etterisolere loft
Ny varmeautomatikk
Installere nytt ventilasjonsanlegg 360.01 til kommunestyresalen
Skifte ut gamle dører
Bytte ut belysning i Kinosalen til LED
Oppgradering av varmeanlegget
Skifte ut gamle vinduer
Nytt skifertak
Installasjon av romaggregat (360.03) til kunstskolen
Installasjon av romaggregat (360.04) til "klubben"
Ny rømningsvei kinosal
Oppussing kommunestyresal inkl. lydhimling og lys
Ny kjøkkeninnredning

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

«MOTTAKERNAVN»
«KONTAKT»
«ADRESSE»
«POST» «POSTSTED»
»

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2017/182	4107/2017	033	SVK/ SUNUTN	24.03.2017

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - ÅRSRAPPORT 2016 FRÅ
ARBEIDSMILJØUTVALET**

Vi melder med dette frå at Arbeidsmiljøutvalet den 09.02.17, hadde føre ovannemnde som sak PS 3/17, der det vart gjort slikt vedtak:

Arbeidsmiljøutvalet sin årsrapport for 2016 vert vedtatt som skildra i saksutgreiinga.

Sakutgreiinga med vedlegg følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Sunniva Utnes
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi til:

Stamina Helse – Anja B. Dahl
Sektorleiarar i Volda Kommune:
Jørgen Vestgarden
Rune Totland
Berit Lyngstad
Henrik Skovly
Brynhild Solvang
Inger-Johanne Johnsen
Rune Sjørgard
Per Ivar Kongsvik
Svein Berg-Rusten
Birgitte Sævik Pedersen – Personalstaben

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Birgitte Sævik Pedersen	Arkivsak nr.:	2017/182
		Arkivkode:	033

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
3/17	Arbeidsmiljøutvalet	09.02.2017

ÅRSRAPPORT 2016 FRÅ ARBEIDSMILJØUTVALET

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Vedtak i Arbeidsmiljøutvalet - 09.02.2017

Arbeidsmiljøutvalet sin årsrapport for 2016 vert vedtatt som skildra i saksutgreiinga.

Administrasjonen si tilråding:

Arbeidsmiljøutvalet sin årsrapport for 2016 vert vedtatt som skildra i saksutgreiinga.

Samandrag av saka:

Arbeidsmiljølova (Aml.) kapittel 7 omhandlar arbeidsmiljøutval. Det er i lova regulert kva arbeidsoppgåver utvalet skal ham. Mellom anna skal arbeidsmiljøutvalet kvart år gje rapport til verksemda sitt styrande organ og arbeidstakarane sine organisasjonar.

Saksopplysningar/fakta:

Medlemmer:

Arbeidsmiljøutvalet har inneverande år hatt 10 medlemmer. 5 frå arbeidstakarsida og 5 frå arbeidsgjevarsida. I tillegg har Stamina, bedriftshelsetenesta, møtt på møta. Personalavdelinga stiller med sekretær for utvalet.

Møteverksemd:

Utvalet har hatt fem møter, eit i februar og eit i april, to i september og eit i november.

Leiar:

Leiar for utvalet skal vekselvis veljast frå arbeidsgjevar- og arbeidstakarrepresentantane.

Frå mai 2015 overtok arbeidstakarsida ved Hovudverneombodet leiarvervet og har også hatt leiarvernet i 2016. I februarmøtet var det behov for ein nestleiar til utvalet, og arbeidsgjevarsida ved personalsjefen vart valt til nestleiar.

Hovudverneombodet sa frå seg vervet midt i året og sidan september 2016 har arbeidsgjevarsida ved personalsjefen leia møta.

Sakar til handsaming

Arbeidsmiljøutvalet har handsama sak om Handslingsplan 2016 for bruk av bedriftshelseteneste og årsrapport 2015 frå Stamina – bedriftshelsetenesta. Rapport om vernerunde og oppfølging av tiltak har vore til handsaming i utvalet. Sak om organisering av interkommunalt IKT samarbeid har vore handsama i utvalet, og rutinar for utprøving av anna arbeid internt i organisasjonen. Arbeidsmiljøutvalet har og overvaka sjukefråværet.

I tillegg har arbeidsmiljøutvalet vore orientert om og diskutert HMS- avvik, kurs i HMS for leiarar og verneombod, bruk av førebyggings- og tilretteleggingstilskot frå NAV til IA verksemder, tilsyn og pålegg frå Arbeidstilsynet, prosedyrar ved alvorleg skade eller sjukdom, og arbeidsmiljøundersøkinga i helse og omsorg.

Helse og miljøkonsekvensar:

Det at arbeidsmiljøutvalet er ein aktiv del av organisasjonen sitt HMS arbeid legg tyngd til arbeidet og er positivt for arbeidshelse og arbeidsmiljø.

Økonomiske konsekvensar:

Inge kjende

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen kjende

Vurdering og konklusjon:

Rådmannen rår til at årsrapport 2016 for arbeidsmiljøutvalet vert vedtatt som skildra i saksutgreiinga.

Volda 01.02.2017

Rune Sjurgard
Rådmann

Berit Lyngstad
Personalsjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Kommunestyret
Arbeidstakarorganisasjonane

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

Stamina Helse
Arbeidstakarorganisasjonane
Kommunestyret
Sektorane
Hovudverneombod

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2015/2368	4116/2017	G30	SVK/ SUNUTN	24.03.2017

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - ÅRSRAPPORT OM BRUK AV
BEDRIFTSELSETENESTE I VOLDA KOMMUNE 2016 FRÅ STAMINA HELSE**

Vi melder med dette frå at Arbeidsmiljøutvalget den 09.02.17, hadde føre ovannemnde som sak PS 4/17 der det vart gjort slikt vedtak:

Arbeidsmiljøutvalet tek "Årsrapport 2016 for Volda kommune frå Stamina Helse", bedriftshelsetenesta til vitande.

Sakutgreiinga med vedlegg følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Sunniva Utnes
Konsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi til:
Birgitte Sævik Pedersen - Personalstaben

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Birgitte Sævik Pedersen	Arkivsak nr.:	2015/2368
		Arkivkode:	G30

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
4/17	Arbeidsmiljøutvalet	09.02.2017

ÅRSRAPPORT OM BRUK AV BEDRIFTSELSETENESTE I VOLDA KOMMUNE 2016 FRÅ STAMINA HELSE

Handsaming:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Vedtak i Arbeidsmiljøutvalet - 09.02.2017

Arbeidsmiljøutvalet tek "Årsrapport 2016 for Volda kommune frå Stamina Helse", bedriftshelsetenesta til vitande.

Administrasjonen si tilråding:

Arbeidsmiljøutvalet tek "Årsrapport 2016 for Volda kommune frå Stamina Helse", bedriftshelsetenesta til vitande.

Vedleggsliste:

Årsrapport 2016 for Volda kommune frå Stamina Helse

Samandrag av saka:

Bedriftshelsetenesta skal kvart år levere ei oppsummering som viser bistand gjeve til Volda kommune gjennom året. Som det går fram av søylediagram med kommentarar side 3, er det meste gått til psykososialt arbeid.

Saksopplysningar/fakta:

Volda kommune har ein avtale med Stamina Helse om 230 timar bistand per år.

I tillegg til denne avtalen har kommunen i 2016 kjøpt tilleggsteneste. Dette går fram av søylediagram side 3, lilla søyler. Det er mellom anna vore eit prosjekt vedkomande arbeidsmiljøkartlegging og oppfølging i Sektor for helse og omsorg. Kostnadane til

arbeidsmiljøkartlegginga er for 2016 delvis dekt gjennom førebyggings- og tilretteleggingstilskot frå Nav arbeidslivssenter.

Det var planlagt gjennomføring av helseundersøking på nattevaktene i 2016. Dette er forskyvd til 2017.

Helse og miljøkonsekvensar:

Overvaking av og tiltak i høve arbeidsmiljø i samarbeid med bedriftshelsetenesta er viktig i arbeidet med helsefremmande arbeidsplassar.

Økonomiske konsekvensar:

Budsjetterte og kjende.

Vurdering og konklusjon:

Rådmannen ser på bidrag frå bedriftshelsetenesta som ein viktig del av HMS arbeidet i organisasjonen. Det vert rådd til at arbeidsmiljøutvalet tek rapporten til vitande.

Volda 01.02.2017

Rune Sjurgard
Rådmann

Berit Lyngstad
Personalsjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Stamina Helse
Arbeidstakarorganisasjonane
Hovudverneombod
Sektorane
Kommunestyret

Årsrapport 2016 for Volda kommune

RAPPORT FRÅ STAMINA HELSE

Oppdragsgjevar

Volda kommune
/ Solfrid Teigen

Distribuert til

Berit Lyngstad, personalsjef
Solfrid Teigen, personalrådgivar

Utarbeidd av

Anja B. Dahl, KAM

Sendt over til kunde: 31.01.2017

1. Innleiing

Årsrapporten er ei oppsummering av dei tenestene Stamina Helse har hjulpt med gjennom året. Tenesta skal dekkje verksemda sine behov for HMS-oppfølging og bistand i høve til Arbeidsmiljølovas § 3-3, Forskrift om organisering, leiing og medverknad kapittel 13, og Forskrift om systematisk HMS-arbeid § 5.

Rapportar/notat som skildrar utførte oppdrag er sendt over løpande i året som er gått.

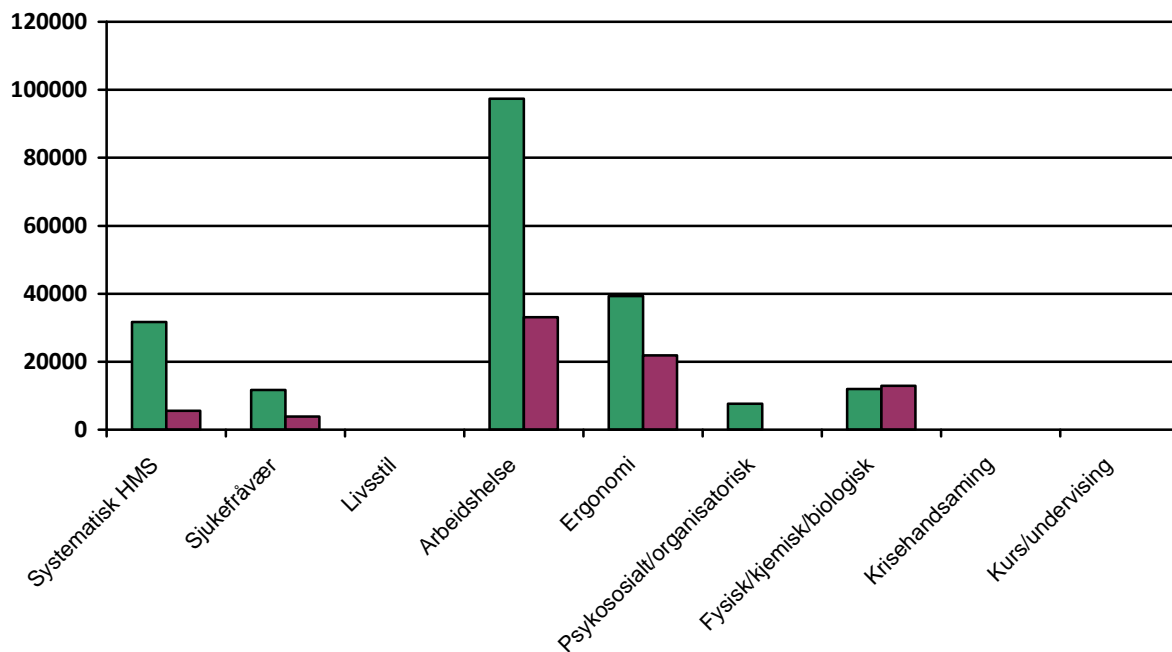
2. Rådgjevarar frå Stamina Helse

Kundeansvarleg i 2016 har vore Kristine V. Rishaug og Anja B. Dahl

Andre rådgjevarar som har hjulpt i 2016, er:

- Odd Jonny Telseth, verneingeniør
- Øystein Habostad, bedriftslege
- Berit Krøvel, bedriftssjukepleiar
- Therese Holen, helsesekretær
- Britt Helen Rognstad, bedriftsfysioterapeut
- Hennie Viseth, HMS-rådgivar vedr psykososialt arbeidsmiljø
- Ann Magritt Grønningsæther, bedriftsfysioterapeut , rådgivar vedr psykososialt arbeidsmiljø
- Tove Reitan, bedriftssjukepleiar, rådgivar vedr psykososialt arbeidsmiljø
- Stine Taklo, bedriftssjukepleiar, rådgivar vedr psykososialt arbeidsmiljø
- Ragnhild Garshol, seniorrådgivar

3. Aktivitetsoversikt for 2016

Diagram 1: Viser leverte tenester i 2016 i kroner for dei ulike tenesteområda.

Grøne søyler beskriver HMS-leveranser for abonnement og lilla søyler det som er tilleggsfakturert. Ei lilla søyle er ikkje markert i diagrammet og det er psykososialt arbeidsmiljø. Den er på kr 1.214.033

Følgjande sektorar i kommunen har fått HMS-leveranser frå Stamina:

- Kommuneadministrasjon (handtering/oppfølging av samarbeid bedrift/bedriftshelseteneste)
- Utvikling
- Teknisk avdeling
- Helse og omsorg
- Opplæring og oppvekst

Sjukefråversarbeid

- Oppfølging , individ
- IA-møte
- Rådgivning
- Dialogmøter

Systematisk HMS-arbeid

- Handlingsplanarbeid
- Årsrapport
- AMU-møter
- Halvårsrapportering/statusmøte

Arbeidshelse

- Helsesertifisering
- Arbeidshelsekontrollar
- Vaksinerings
- Arbeidsmedisinsk poliklinikk

Ergonomi

- Oppfølging gravide på arbeidsplassen
- Arbeidsplassvurdering
- Funksjonsvurdering
- Ergonomiundervisning

Psykososialt

- Individuell rådgivning
- Bistand psykososialt arbeidsmiljø grupperetta
- Kurs i konflikthåndtering
- Stressmestringskurs

Fysisk, kjemisk og biologisk arbeidsmiljø

- Inneklimavurdering

4. Skildring av aktiviteter, med utgangspunkt i handlingsplanen

Tabell 1: Viser avtalte og gjennomførte aktiviteter i 2016, med utgangspunkt i avtalt handlingsplan.

Tenesteområde	Avtalt aktivitet	Gjennomført aktivitet
Systematisk HMS-arbeid		
Handlingsplanmøte	Planleggingsmøte	08.01.2016
Oppfølging av plan	2 statusrapporteringar	21.06.2016 og 03.10.2016
Revisjonar	Etter behov	
HMS-kartlegging/ vernerundar	Alle enheter har vernerunder. BHT kan brukes	
Rådgjeving	Etter behov og ved tilsyn Arbeidstilsynet	
Deltaking AMU	X 4 IA-møter	04.02.2016, 21.04.2016, 22.09.2016 og 17.11.2016 16.03.2016
Årsrapport	Innan 01.02.2016	18.01.2016
Anna	Info om BHT til leddarar og verneombud	25.01.2016

Tenesteområde	Avtalt aktivitet	Gjennomført aktivitet
Sjukefråvær		
Individoppfølging	Etter behov	Gjennomført x 3
Rådgjeving	Etter behov	Gjennomført x 1
Dialogmøte	Etter behov	Gjennomført x 2
Arbeidshelseoppfølging		
Helsekontrollar	Teknisk Vaktmesterar Feiarar Innkalling av nytilsette nattevakter Brann- og redning	Gjennomført - februar/mars
Helsesertifisering		gjennomført – røykdykkarar + sertifikat (utrykningskøyretøy)
Vaksinering/ reiserådgjeving	Gjennomgang av vaksinasjonsprogram for tilsette i helse og omsorg Vann – og avløp	Gjennomført februar - november
Støtte- /avklaringsamtalar	Dei tilsette er velkomne til å ta kontakt ved behov.	
Ergonomi		
Ergonomiopplæring	Reinhaldarar	Gjennomført 17.08.2016
Anna	Gravidsamtalar	Gjennomført x 7
Psykososialt arbeidsmiljø, organisasjonsutvikling		
Arbeidsmiljø- kartlegging	Eige prosjekt i helse og omsorg	Gjennomført

I tillegg til planlagde HMS-leveransar har det blitt levert:

- Funksjonsvurdering
- Arbeidsmedisinsk poliklinikk
- Treningsveiledning til reinhaldarane
- Kurs i kjemikaliehandtering for reinhaldarane
- Oppfølgingstiltak på bakgrunn av psykososial arbeidsmiljøkartlegging
- Faktaundersøkelse
- Vurdering av inneklima og inneklimatemåling
- Fellesarrangement med 7*-kommunane for leदारar og verneombod vedr info om BHT, støy og ergonomi
- Førebunde møte i forhold til arbeidsmiljøutfordringar (planlagt oppstart av prosjekt medio januar 2017 om oppstart)
- Oppstart vaksinering brannmannskap

5. Måloppnåing og samarbeidet i 2016

Dei områda det har vore mest samarbeid om i 2016 har vore psykososialt arbeidsmiljø

U.t opplever eit godt og aktivt samarbeid med Volda kommune. Dei planlagde HMS-leveransane som ikkje blei levert av ulike årsaker i 2016 – blir anbefalt overført til 2017.

6. Tilrådingar for 2017

Stamina Helse ønskjer å bidra til at de når dei måla de set dykk for HMS-arbeidet. Vi ønskjer at de skal oppleve ein best mogleg effekt og god utnytting av dei rammene som ligg til grunn i avtalen, og at dei tiltaka som blir gjennomførte er målretta og bidreg til opplevd meirverdi. Dette ønskjer vi å vektleggje også i komande periode

På vegner av Stamina Helse takkar eg for samarbeidet i året som gjekk, og ser frem til eit godt, helsefremjande og konstruktivt samarbeid i 2017.

7. Referansar

[Arbeidsmiljølovas § 3-3](#)

[Forskrift om organisering, leiing og medverknad kapittel 13](#)

[Forskrift om systematisk HMS-arbeid \(internkontrollforskrifta\) § 5](#)

PS 52/17 Delegerte saker frå avdelingane

Delegasjonssaker frå avdelingane

DS 52/17 Ferdigattest , bustad Gbr 12/3

DS 53/17 Rammeløyve, tilbygg Gbr 13/95

DS 54/17 Løyve til tiltak, rehab. skorstein Gbr 15/20

DS 55/17 Løyve til endring Gbr 17/194

DS 56/17 Ferdigattest Gbr 17/194

DS 57/17 Løyve til tiltak påbygg garasje Gbr 18/246

DS 58/17 Løyve til tiltak, rehab. pipe Gbr 19/158

DS 59/17 Ferdigattest, tilbygg Gbr 19/20

DS 60/17 Rammeløyve, veranda Gbr 19/519

DS 61/17 Løyve til tiltak, veganlegg Håmyra- gbr 19/764

DS 62/17 Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 21/157

DS 63/17 Igangsettingsløyve Gbr 30/421

DS 64/17 Igangsettingsløyve Gbr 30/185

DS 65/17 Ferdigattest, hytte aldalen Gbr 37/1

DS 66/17 Løyve til tiltak, bruksendring gbr 48/4

DS 67/17 Løyve til tiltak, tilbygg Gbr 58/11

DS 68/17 Løyve til endring Gbr 146/42